

การพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา:

การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

THE DEVELOPMENT OF CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES IN SECONDARY
EDUCATION: THE THREE KINGDOMS LITERATURE'S KNOWLEDGE ANALYSIS AND
MULTI-CASE STUDY

ธนพล แซ่คู

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา:
การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES IN SECONDARY
EDUCATION: THE THREE KINGDOMS LITERATURE'S KNOWLEDGE ANALYSIS AND
MULTI-CASE STUDY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Measurement, Evaluation, and Research)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา:
การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ของ

ธนพล แซ่คู

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุธันพรกุล)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธการ)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา: การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา
ผู้วิจัย	ธนพล แซ่คู
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน แหล่งข้อมูล คือ วรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย 2) วิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ พหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย 3) พัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ผู้ประเมินกลยุทธ์ คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียนมี 4 ประการ คือ (1) การสร้างกฎเกณฑ์ ผู้เรียนควรมีส่วนในการกำหนดโดยคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (2) การสร้างวินัยเชิงบวก ผู้สอนไม่ควรแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ใช้ความรักความเมตตาเป็นฐาน เสริมแรงสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยู่เสมอ (3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้สอนควรใช้ความจริงใจในการแก้ไขปัญหาผู้เรียน ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม (4) การจัดกิจกรรม ผู้สอนควรวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียน 2) กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน พบว่า (1) การสร้างกฎเกณฑ์ มีกลยุทธ์ 1 ข้อ (2) การสร้างวินัยเชิงบวก มีกลยุทธ์ทั้งหมด 7 ข้อ (3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีกลยุทธ์ทั้งหมด 6 ข้อ และ (4) การจัดกิจกรรม มีกลยุทธ์ทั้งหมด 8 ข้อ 3) กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด 6 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน (2) มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย (3) เพิ่มร่างกายเต็มแรงใจ (4) สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน (5) เสริมตัวตนให้เท่าเทียม และ (6) เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า โดยมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการชั้นเรียน, กลยุทธ์, วรรณคดีสามก๊ก, พหุกรณีศึกษา

Title	THE DEVELOPMENT OF CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES IN SECONDARY EDUCATION: THE THREE KINGDOMS LITERATURE'S KNOWLEDGE ANALYSIS AND MULTI-CASE STUDY
Author	THANAPHON SAEKOO
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Ittipaat Suwatanpornkool

The purposes of this study are as follows: (1) to analyze the body of knowledge for applying classroom management from the Three Kingdoms literature of Chao Phraya Phra Klang (Hon), with the first edition in 2471 B.E. and approved by the Office of the Royal Society, the research instruments included a documentary analysis form and the data were analyzed using analytic induction; (2) to analyze the classroom management strategies of 12 experts with good in classroom management; the research instrument was a semi-structured interview, and the data were analyzed using analytic induction; (3) to develop and evaluate classroom management strategies in secondary education with six specialists, the research instrument was an evaluation form, and the data were analyzed using mean and standard deviation. The major findings were summarized as follows: (1) there were four topics which apply and form the body of knowledge about Three Kingdoms literature: (1) creating rules: students should participate in creating rules for common benefit; (2) creating positive discipline: teachers should not use violence, but demonstrate love and be kind to reinforce and inspire students; (3) creating a classroom atmosphere and teachers should be sincere and treat students equally; (4) organizing classroom activities, teachers should analyze students in accordance with their needs and skill levels; (2) the classroom strategies from the multi-case study created by experts were as follows: (1) one strategy of creating rules; (2) seven strategies of creating positive discipline; (3) six strategies of creating a classroom atmosphere; (4) eight strategies of organize classroom activities; (3) the evaluation of six classroom management strategies in secondary education: (1) engagement in creating rules; (2) focused on goals; (3) physical and mental health; (4) comfort areas for everyone; (5) increased equality; and (6) organized worth activities were at the highest level.

Keyword : Classroom management, Strategies, Three kingdoms literature, Multi-case study

กิตติกรรมประกาศ

กว่าที่ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสิ้นสมบูรณ์ มีบุคคลหลายคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และช่วยเหลือให้ข้าพเจ้าดำเนินการต่าง ๆ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นมาได้สำเร็จ บุคคลแรกที่ข้าพเจ้าต้องขอบพระคุณ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สுவทันพรกุล ผู้เป็นอาจารย์ที่อุทิศทุ่มเทเพื่อความสำเร็จของลูกศิษย์โดยปราศจากเงื่อนไข การทำปริญญานิพนธ์ในทุกขั้นตอนไม่ว่าจะติดขัด หรือเกิดปัญหาประการใด อาจารย์ที่ปรึกษานี้จะช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หายไปในบัดดล ดุลมณเณที่พัดพาเมฆฝน หรือหมอกควันหายไปอย่างสะดวกดาย

คณะบุคคลต่อมาที่ต้องขอบพระคุณ คือ ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพล ที่ได้เสียสละมาให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า และชี้แนะให้ข้าพเจ้าได้เห็นแนวทางขั้นสุดท้ายเพื่อความสมบูรณ์ที่สุดของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ อันได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธากการ ผู้เป็นจุดเริ่มต้นของการแนะนำแนวทางให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางของการวิจัย คณะกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์จึงเปรียบเสมือนเข็มทิศของข้าพเจ้าที่นำทางไปไม่ให้หลงทิศทาง

ระหว่างกรดำเนินการวิจัยข้าพเจ้าต้องขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยทั้ง 5 คน คณะผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนทั้ง 12 คน และคณะผู้เชี่ยวชาญที่อนุเคราะห์ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 6 คน ข้าพเจ้ารู้สึกขอบพระคุณที่ทุกคนที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อมูล และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ปริญญานิพนธ์นี้ก่อเกิดเป็นรูปร่างได้

สำหรับเบื้องหลังความสำเร็จของข้าพเจ้าที่ต้องขอบคุณยิ่ง คือ “ทีมงานกัลยาณมิตรโรงเรียนวัดราชบพิตร” ที่เป็นทั้งกำลังใจ เป็นทั้งแรงกระตุ้น เป็นทั้งแรงผลักดันให้ข้าพเจ้าเกิดความอดสาหะในการเขียนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จ และเมื่อเกิดปัญหาประการหนึ่งประการใด บุคคลเหล่านี้ก็จะช่วยคิด ช่วยแก้ไข จนข้าพเจ้าสามารถผ่านพ้นปัญหาไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ หากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นประโยชน์ในทางวิชาการประการหนึ่งประการใด ข้าพเจ้าขออุทิศอันสงฆ์แห่งประโยชน์นั้นแด่ บุคคลดังนี้ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) ผู้นิพนธ์วรรณคดีสามก๊กอันเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับปริญญานิพนธ์นี้ ต่อมา คือ บิดา-มารดาของข้าพเจ้า ผู้เป็นดังหลักชัยของชีวิตข้าพเจ้า และสุดท้ายคือครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า หากมีความผิดพลาดประการหนึ่งประการใด ข้าพเจ้าขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ความสำคัญเชิงวิชาการ	7
ความสำคัญเชิงปฏิบัติ.....	7
ความสำคัญเชิงนโยบาย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน.....	8
ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	8
ขอบเขตด้านเนื้อหา	8
ระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน	9
ขอบเขตด้านกรณีศึกษา	9

ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	9
ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จาก วรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา.....	9
ขอบเขตด้านผู้ประเมินกลยุทธ์	9
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน.....	14
1.1 ความหมายของการจัดการชั้นเรียน	14
1.2 ความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน	16
1.3 องค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน	18
1.4 หลักในการจัดการชั้นเรียน.....	23
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก	29
2.1 ประวัติวรรณคดีสามก๊ก	30
2.2 ประวัติการแปลและจัดพิมพ์วรรณคดีสามก๊กเป็นภาษาไทย	31
2.3 ตัวละครสำคัญในวรรณคดีเรื่องสามก๊ก	33
2.4 เนื้อเรื่องวรรณคดีสามก๊กโดยสังเขป	37
2.5 กลยุทธ์ที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊ก	41
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และแนวทางประเมินกลยุทธ์.....	49
3.1 ความหมายของกลยุทธ์	49
3.2 ระดับของกลยุทธ์	51
3.3 การพัฒนากลยุทธ์	52
3.4 การประเมินกลยุทธ์.....	54

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
4.1 งานวิจัยภายในประเทศ	56
4.2 งานวิจัยต่างประเทศ	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน	67
1.1 การคัดเลือกวรรณคดีสามก๊ก	67
1.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ	67
1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	70
1.5 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา	71
1.6 การสอบทานข้อมูล	73
ระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน	74
2.1 การคัดเลือกกรณีศึกษา	75
2.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ	77
2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	81
ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา	82
3.1 การคัดเลือกผู้ประเมินกลยุทธ์	83
3.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ	85
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	90

บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	91
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน	91
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน.....	145
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา	189
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	225
สังเขปความมุ่งหมายของการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย	225
สรุปผลการวิจัย.....	226
อภิปรายผลการวิจัย	230
ข้อเสนอแนะ	240
บรรณานุกรม	242
ภาคผนวก.....	249
ประวัติผู้เขียน.....	293

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ความหมายของกลยุทธ์กับทฤษฎี 5 Ps.....	50
ตาราง 2 ตัวอย่างเครื่องมือแบบวิเคราะห์เอกสาร.....	68
ตาราง 3 มิติของพหุกรณีศึกษา	76
ตาราง 4 รายละเอียดผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน..	77
ตาราง 5 ตัวอย่างประเด็นและคำถามการสัมภาษณ์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา.....	78
ตาราง 6 การแปลความหมายของระดับคะแนนตามประเด็นการประเมิน	89
ตาราง 7 ผลการพัฒนางานกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา	191
ตาราง 8 การจัดกลุ่มองค์ความรู้เพื่อสร้างกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา.....	207
ตาราง 9 ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาในภาพรวม.....	214
ตาราง 10 ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำแนกรายกลยุทธ์.	216

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการจัดการชั้นเรียน.....	15
ภาพประกอบ 2 แสดงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน	22
ภาพประกอบ 3 สะพานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	27
ภาพประกอบ 4 แสดงระดับของกลยุทธ์.....	52
ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	66
ภาพประกอบ 6 ผู้ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา	83
ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างแบบประเมินกลยุทธ์ ตอนที่ 1	86
ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างแบบประเมินกลยุทธ์ ตอนที่ 2 คำชี้แจง.....	87
ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างแบบประเมินกลยุทธ์ ตอนที่ 2 ส่วนแบบประเมิน	88
ภาพประกอบ 10 องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่ได้จากวรรณคดีสามก๊ก	145
ภาพประกอบ 11 กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน.....	189
ภาพประกอบ 12 กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา	224

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นกับชีวิต เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, p. 1) ทั้งยังเป็นกระบวนการกล่อมเกลาให้ผู้เรียนมีอารยธรรม มีวัฒนธรรม และเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อถ่ายทอดลงสู่ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน (กาญจนา เกรียงศรี, 2559, pp. 13-14) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นั้นนอกจากขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนแล้ว ยังต้องอาศัยความสามารถในการจัดการชั้นเรียนที่ดีของผู้สอน ด้วย (Englehart, 2012, pp. 70-71; ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 6) เพราะชั้นเรียนที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญในการขัดขวางการส่งเสริมศักยภาพด้านการศึกษาของผู้เรียน และสร้างความอึดอัดใจให้แก่ผู้สอนเพราะไม่อาจจัดการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 5) การจัดการชั้นเรียนเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว เนื่องจากการจัดการชั้นเรียนจะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ทั้งในเวลาเรียนปกติ และนอกเวลาเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตามธรรมชาติของรายวิชา ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนมีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสามารถในการเผชิญเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient) นำไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความสุข อีกทั้งช่วยให้ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนได้เต็มตามศักยภาพ (สวาท ตีละโพธิ์, 2558, pp. 131-138; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 155; สุขวสา ยอดกมล, 2552, pp. 41-42)

คุรุสภา (2562, p. ออนไลน์) ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่เกี่ยวข้องกับการออกหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตลอดจนกำกับดูแล การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา ได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ซึ่งเป็นข้อกำหนดถึงความรู้และประสบการณ์ วิชาชีพอันเป็นเกณฑ์สำหรับการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพว่านอกจากจะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

แล้ว จะต้องมีความรู้ตามที่คุรุสภากำหนดไว้ 6 มาตรฐาน โดยมาตรฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนรวมอยู่ในมาตรฐานความรู้ที่คุรุสภากำหนดไว้ถึง 2 ข้อ คือ ข้อ 2 ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และ ข้อ 3 ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตรศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าคุรุสภาได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนซึ่งประกอบไปด้วย 1) องค์ประกอบทางกายภาพ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมให้อื้ออามวยต่อการจัดการเรียนการสอนให้เรียบร้อยราบรื่น 2) องค์ประกอบด้านสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนซึ่งจะอามวยให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข 3) องค์ประกอบด้านการศึกษา เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการสอน (จินตนา ศิริธัญญารัตน์, 2561, p. 11; ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 8; ศศิธร ชันติธรางกูร, 2551, มกราคม-เมษายน, pp. 4-11; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 115) เมื่อพิจารณาทั้ง 3 องค์ประกอบแล้วพบว่า องค์ประกอบทางกายภาพ และองค์ประกอบด้านศึกษานั้นมีความเป็นรูปธรรม เพราะเป็นเรื่องของอาคารสถานที่ อุปกรณ์อามวยความสะดวก แสงสว่าง อุณหภูมิ ตลอดจนหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชา แต่องค์ประกอบด้านสังคมกลับไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ไม่อาจสังเกตได้ด้วยตา แต่สามารถรับรู้ได้จากบรรยากาศต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนด้านสังคม พบว่าประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ซึ่งแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม (Brophy, 1999, p. 48; Burden, 1993, p. 3; Kauchak & Eggen, 1998, p. 486; Merriam, Caffarella, & Rosemary, 1991, p. 26; จินตนา ศิริธัญญารัตน์, 2561, p. 11; ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 8; ศศิธร ชันติธรางกูร, 2551, มกราคม-เมษายน, pp. 4-11; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 115)

เมื่อบรรยากาศที่เกิดขึ้นเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อื้อให้ผู้เรียนรู้สึกถึงการยอมรับ และเรียนรู้อย่างมีความสุขแล้ว การจัดการเรียนการสอนก็จะประสบความสำเร็จ การจัดการองค์ประกอบด้านสังคมจึงเป็นเรื่องที่ผู้สอนต้องทำความเข้าใจ และสร้างบรรยากาศต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นอย่างรัดกุมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งถือเป็นเรื่องท้าทายความสามารถ แต่ถ้าหากกระทำได้สำเร็จผู้เรียนก็จะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อ

การเรียนรู้และต่อผู้สอน ตลอดจนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (D. H. Moore, 2008, pp. 94-110; Rogers, 2009, p. 13; Tulbure, 2011, p. 155) ดังนั้นการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ถือว่ามีความสำคัญมาก ยิ่งในระดับมัธยมศึกษาซึ่งตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการได้จัดผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาให้อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยแรกเริ่มในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น 1) ด้านร่างกาย กล่าวคือเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตสูงใหญ่ได้รวดเร็ว มีไขมันและกล้ามเนื้อ มีการเปลี่ยนแปลงในระดับฮอร์โมนและอวัยวะเพศ 2) ด้านอารมณ์ สังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อาจเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับร่างกายและอารมณ์ของตนเอง 3) ด้านจิตใจ เกิดความรักและความห่วงใย รู้สึกอยากเป็นอิสระและทำอะไรได้ด้วยตัวเอง ต้องการการยอมรับจากสังคมและครอบครัว เป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง ชอบความตื่นเต้นท้าทาย และรักความยุติธรรม (จินตนา ศิริบุญญารัตน์, 2561, p. 37; สุริยเดว ทรีปาตี, 2561, p. ออนไลน์) ผลจากการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดที่เกิดขึ้น หากไม่ได้รับการตอบสนองที่เกิดขึ้น อาจเกิดปัญหาต่อการพัฒนาการของผู้เรียนและส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา

เมื่อได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพิ่มเติมแล้วกลับพบว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันจะมีสมรรถนะด้านการจัดการในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 20 ปีขึ้นไป มีสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนมากกว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี (จารุวรรณ เพียรบุญ, 2554, p. 86) ซึ่งจากการสำรวจของ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2561, p. ออนไลน์) พบว่า ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปีขณะที่สำรวจในปี 2561 นั้นมีจำนวนถึง 18,676 คน และจะมีจำนวนผู้สอนที่บรรจุใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อทดแทนอัตราที่ได้เกษียณไปในแต่ละปี นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารรวมกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากผู้สอนระดับมัธยมศึกษา พบว่ารูปแบบการจัดการชั้นเรียนที่ผู้สอนนิยมใช้คือการจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนให้สงบเงียบ เรียบร้อย และเป็นระเบียบ เพื่อที่ผู้สอนจะได้ใช้วิธีการบรรยายในการจัดการเรียนการสอนได้สะดวก เนื่องจากเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่มาก มีเวลาที่จำกัดในการจัดการเรียนการสอน ยากที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการชั้นเรียนจึงเป็นไปในทิศทางของการใช้อำนาจเพื่อระงับพฤติกรรมของผู้เรียนให้สงบเรียบร้อย โดยไม่ได้สนใจว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหรือไม่ ความสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างไร ตลอดจนบรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุข เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันหรือไม่ (ยุพิน พันธุธิษฐ์, 2554, pp. 113-119)

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่สามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยจากการศึกษาทำให้พบว่าโดยพื้นฐานแล้วผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษามักมีพฤติกรรมของการขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่อยากมาโรงเรียน การติดเกม ติดเพื่อนจนทำให้เสียการเรียน การเรียกร้องความสนใจเพราะต้องการการยอมรับจากเพื่อน และผู้สอนแต่กลับกลายเป็นการก่อกวนในชั้นเรียนเนื่องจากแสดงออกทางพฤติกรรมไม่ถูกกาลเทศะ นอกจากนี้ยังอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการทำทนายและไม่เคารพผู้สอนอีกด้วย (พนม เกตุมาน, 2561, p. ออนไลน์) หากผู้สอนขาดการวางแผนและไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ จึงทำให้การจัดการชั้นเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (ณัฐอร วราพงษ์พิพัฒน์, 2557, pp. 132-143) และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็จะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ซึ่งอาจส่งผลเสียจนถึงขั้นที่ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรได้ ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้วิจัย และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากผู้สอนระดับมัธยมศึกษาพบว่าปัญหาหลักที่พบก็คือ การที่ผู้เรียนไม่สนใจการเรียนการสอนของผู้สอน บ้างก็นำมือถือขึ้นมาเล่น บ้างก็พูดคุยกันเอง บ้างก็มีการก่อกวนชั้นเรียนทำให้บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนไม่ราบรื่น บางส่วนก็ขาดเรียนติดต่อกันเป็นระยะเวลานานโดยไม่มีเหตุอันควร เมื่อได้พิจารณาปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แล้วพบว่าปัญหาจากการจัดการชั้นเรียนในองค์ประกอบด้านสังคมทั้งสิ้น การที่ผู้สอนโดยเฉพาะผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปีนั้นได้มีกลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียนที่ดีจึงน่าจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่น และสามารถแก้ไขปัญหเกี่ยวกับผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ ส่งผลให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนในภาพรวมพบว่าส่วนมากเป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน (ประทวน มูลหล้า, 2552, pp. 129-138; ศุภิธัน ธิยาพันธ์, 2557, pp. 78-94) หรือการเปรียบเทียบการจัดการชั้นเรียนของประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งทำให้ทราบว่ากระบวนการจัดการชั้นเรียนของประเทศยังมีปัญหาและขาดการวางแผน (ศุภิธัน ธิยาพันธ์, 2557, pp. 78-94) นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (ภัทริน ไชยวงศ์, 2561, pp. 133-136; วรณนิภา วงศ์สวัสดิ์, 2560, pp. 117-121; สิรินทร พรหมสวัสดิ์, 2559, pp. 338-357) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวทางพัฒนาผู้สอน แต่ไม่ได้เป็นการนำเสนอแนวทางสำหรับผู้สอนเพื่อนำไปใช้ในการจัดการชั้นเรียน จากการศึกษาพบงานวิจัยเรื่องเดียวที่เป็นการนำเสนอกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียน คือ การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียนที่เน้น

ความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตนักศึกษาครู (เชี่ยวเวทย์ เจริญพร, 2559, pp. 106-114) ซึ่งงานวิจัยนี้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตนักศึกษาครูในระดับอุดมศึกษา ยังขาดงานวิจัยที่นำเสนอกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาได้นำไปปรับใช้เพื่อการจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักวิชาการหลายคนได้เสนอแนะแนวทางการจัดการชั้นเรียนเอาไว้อย่างหลากหลาย แต่แหล่งข้อมูลหนึ่งที่สามารถนำมาวิเคราะห์ความรู้เรื่องการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ ก็คือจากวรรณคดีสามก๊ก เนื่องจากวรรณคดีสามก๊ก มีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งกับคู่กรณี ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในจิตใจตนเอง ปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดของการวางแผน เป็นต้น ซึ่งตัวละครที่จัดการกับปัญหาเปรียบเสมือนกับผู้สอนที่ต้องจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น การได้นำวรรณคดีสามก๊กมาวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จึงน่าจะมีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ เมื่อพิจารณาในทางการศึกษาพบว่าการวิเคราะห์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการบริหารและภาวะผู้นำ เช่น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษาสามก๊ก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยา พุ่มยิ้ม, 2560 มกราคม-เมษายน, pp. 1787-1803) ด้านจิตวิทยา เช่น การปฏิบัติภารกิจจิตวิทยาในวรรณกรรมสามก๊ก (บุษดี อรสิริวรรณ, 2560, มกราคม-เมษายน, pp. 119-144) หรือใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เช่น การวิเคราะห์คุณธรรมในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊กเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (เว้ย นา, 2554, pp. 88-93) การวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหาที่ตัวละครใช้ในวรรณคดี เรื่อง สามก๊ก (ภูัสสิ กัณฑ์บุผา, 2552, pp. 61-63) ด้านภาวะผู้นำและการเมือง เช่น ผู้นำทางการเมืองเชิงอุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก : วิเคราะห์ภาวะผู้นำของขงเบ้ง (วิริยญา คล้ายบัว, 2554, pp. 150-158) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ:พฤติกรรมผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก (เดชา โลงจน์ศิริศิลป์, 2555, มกราคม-มิถุนายน, pp. 237-258) แสดงให้เห็นว่าแม้วรรณคดีเรื่องสามก๊กจะถูกประพันธ์ขึ้นมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 แต่คุณค่าทางสารัตถะกลับไม่ได้ล้าสมัย ตรงกันข้ามสามก๊กกลับเป็นเสมือนหนึ่งอาวุธชั้นดีที่ทุกคนควรศึกษาจนแจ่มกระจ่างในเนื้อหา เพื่อนำมาใช้พัฒนากระบวนการคิด สร้างมุมมองใหม่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นทางการค้า ธุรกิจ การตลาด หรือแม้แต่ในทางการศึกษา (เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป, 2557, p. 8) ด้วยเหตุที่เป็นวรรณคดีที่แสดงให้เห็นถึงสติปัญญาที่สอดแทรกอยู่ใน

การดำเนินเรื่องของตัวละครหลากหลายรูปแบบตั้งแต่ชนชั้นผู้นำ เช่น โจโฉ เล่าปี่ ชุนกวน ชนชั้นที่ปรึกษาหรือขุนศึก เช่น กุยกั๊ก ขงเบ้ง สุมาอี้ ลกซุน บังทอง โลซก ชนชั้นนายทัพ เช่น กวนอู เตียวหุย ม้าเฉียว ฮองตง เตียวเลี้ยว เตียนอุย ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำวรรณคดีสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าสมบูรณ์ มีทั้งคุณค่าทางวรรณศิลป์ และคุณค่าด้านเนื้อหาอย่างครบถ้วนที่สุดมาเป็นตัวบทสำหรับการวิเคราะห์ความรู้เพื่อสร้างและพัฒนาเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

อย่างไรก็ตามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ เนื่องจากการวิเคราะห์จากวรรณคดีสามก๊กเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ได้ข้อมูลไม่เพียงพอ หรือไม่สอดคล้องกับแนวทางการนำไปใช้ของผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้เลือกการศึกษาเชิงพหุกรณีศึกษาเข้ามาร่วมด้วยเนื่องจากจะทำให้ได้รับข้อมูลที่รอบด้าน ครบถ้วน สมบูรณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาแนวคิดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือจากแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลาย (วัฒนา ณ นคร, 2549, p. 3) มาประกอบกับกลยุทธ์ที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กแล้วสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และเพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้งานได้จริง ผู้วิจัยจึงได้ประเมินกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นใน 4 ประเด็น คือ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ (James H. McMillan; & Sally Schumacher. 2001: 545-546) แล้วตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขจนกว่าจะมีคุณภาพเพียงพอ โดยผลจากการวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ทางเลือกสำหรับผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่น และผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ได้เรียนรู้ด้วยความสุข เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และต่อการมาโรงเรียน เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่จึงเป็นผลดีในระยะยาวของประเทศที่จะได้มีพลเมืองที่มีประสิทธิภาพมาช่วยพัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายเอาไว้ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน
2. เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน
3. เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญเชิงวิชาการ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบถึงองค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ว่าประกอบไปด้วยองค์ความรู้อะไรบ้าง ซึ่งแต่ละองค์ความรู้ที่จะใช้สร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จะมีการศึกษาจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนร่วมด้วย จากนั้นจึงสร้างออกมาเป็นกลยุทธ์ มีการประเมินและพัฒนากลยุทธ์เพื่อให้ได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพและใช้งานได้จริง

ความสำคัญเชิงปฏิบัติ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ผู้สอนระดับมัธยมศึกษาสามารถนำกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น ตลอดจนเป็นแนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดวินัยในตนเอง และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ความสำคัญเชิงนโยบาย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่จะสามารถนำไปเป็นกรอบสำหรับการกำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา: การวิเคราะห์ ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา เป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่ใช้การวิเคราะห์เอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน ระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จาก วรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ วรรณคดี สามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 ซึ่งได้รับการรับรองจาก สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร (2554, p. คำนำ) และราชบัณฑิตยสถานว่า เป็นฉบับสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาซึ่งก็คือองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านสังคม หมายถึงสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนซึ่งจะอำนวยให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และเกิดการ เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้าง บรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม โดยทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นเพียงกรอบในการศึกษาใน การวิจัยเชิงคุณภาพ กรอบดังกล่าวจึงเป็นเพียงกรอบชั่วคราว หากในระหว่างการเก็บข้อมูลมีข้อ ค้นพบที่น่าสนใจ ผู้วิจัยอาจเพิ่มเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่ง หรือหากข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกัน สามารถลดทอนได้ ก็อาจพิจารณาปรับลดองค์ประกอบลง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบอันเป็นไปได้ที่ หลากหลาย

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

ขอบเขตด้านกรณีศึกษา

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนแบบเจาะจงจำนวน 12 คน ภายใต้มิติ 2 ด้าน คือ ด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ประกอบด้วย 1) มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป 2) มีประสบการณ์การสอนไม่ถึง 20 ปี และด้านขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ โดยแบ่งเป็นประเภทละ 2 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลยุทธ์ของพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนจำนวน 12 คน ตามองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 ประเด็น คือ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดการกิจกรรม

ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ขอบเขตด้านผู้ประเมินกลยุทธ์

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 6 คนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 2 คน ศิษยานุศิษย์ 2 คน และ อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา 2 คน ในการเป็นผู้ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ด้านการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์วรรณคดีสามก๊ก และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัศึกษามาเปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินกลยุทธ์มาปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ด้านการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คนประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด 4 ประเด็น คือ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา หมายถึง กระบวนการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของผู้สอน รวมถึงการจัดอุปสรรคในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียน การสร้างกฎ ระเบียบ วินัยในชั้นเรียน การกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การพัฒนาบทเรียนหรือวิธีการสอนที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างกฎเกณฑ์ หมายถึง กระบวนการของผู้สอนในการจัดระเบียบชั้นเรียน โดยยึดเอาพฤติกรรมอันพึงประสงค์ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันคาดหวังให้เกิดขึ้นและมีความสมเหตุสมผลมาสร้างเป็นแนวปฏิบัติที่ใช้ร่วมกันในชั้นเรียน

2. การสร้างวินัยเชิงบวก หมายถึง กระบวนการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้เรียน กระบวนการสร้างแรงจูงใจทั้งภายในตนเองและสังคมของผู้เรียน ตลอดจนการจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนโดยปราศจากความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่ความมีวินัยในตนเองและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและอบอุ่น ด้วยวิธีการสื่อสารเชิงบวก ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับกัน

4. การจัดกิจกรรม หมายถึง กระบวนการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนภาระงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา หมายถึง วิธีหรือหนทางที่ผ่านการวางแผนอย่างดีและรัดกุม เพื่อให้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด โดยเป็นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้เรียบง่ายราบรื่น และจัดอุปสรรคในการเรียนการสอน

การพัฒนากลยุทธ์ หมายถึง การใช้ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน และผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนมาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความเหมือน และความแตกต่าง จากนั้นจึงสรุปเป็นข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และ

นำข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ในแต่ละองค์ประกอบมาหาความสัมพันธ์ แล้วจัดกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ในขั้นสุดท้ายได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การประเมินกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ความถูกต้อง หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเป็นปรนัย ถูกต้องตามหลักการสร้างกลยุทธ์ และกลยุทธ์ที่สร้างเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน
2. ความเหมาะสม หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้นตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรในสถานศึกษา ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา
3. ความมีประโยชน์ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้นมีความชัดเจน น่าเชื่อถือ มีข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน มีรายละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้เมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา
4. ความเป็นไปได้ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง สามารถเข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับสภาพบริบทสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

วรรณคดีสามก๊ก หมายถึง งานเขียนบันเทิงคดีที่วรรณคดีสโมสรยกให้เป็นยอดความเรียงเรื่องนิทาน ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง สามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 ได้รับการรับรองจากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร และราชบัณฑิตยสถานว่าเป็นฉบับสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด

พหุกรณีศึกษา หมายถึง การศึกษาแนวคิดของหลายกรณีศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความโดดเด่นด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ รอบด้าน และสอดคล้องกับการนำไปปรับใช้ในบริบทสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยกำหนดพหุกรณีศึกษาไว้ 2 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น

1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป หมายถึง ผู้สอนที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนน้อยกว่า 20 ปี หมายถึง ผู้สอนที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาไม่ถึง 20 ปี

2. มิติด้านขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น

2.1 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-499 คน

2.2 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษานขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน

2.3 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษานขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา: การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน
 - 1.1 ความหมายของการจัดการชั้นเรียน
 - 1.2 ความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน
 - 1.3 องค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน
 - 1.4 แนวคิดของการจัดการชั้นเรียน
 - 1.5 หลักในการจัดการชั้นเรียน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก
 - 2.1 ประวัติวรรณคดีสามก๊ก
 - 2.2 ประวัติการแปลและจัดพิมพ์วรรณคดีสามก๊กเป็นภาษาไทย
 - 2.3 ตัวละครสำคัญในวรรณคดีเรื่องสามก๊ก
 - 2.4 เนื้อเรื่องวรรณคดีสามก๊กโดยสังเขป
 - 2.5 กลยุทธ์ที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊ก
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และแนวทางประเมินกลยุทธ์
 - 3.1 ความหมายของกลยุทธ์
 - 3.2 ระดับของกลยุทธ์
 - 3.3 การพัฒนากลยุทธ์
 - 3.4 การประเมินกลยุทธ์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

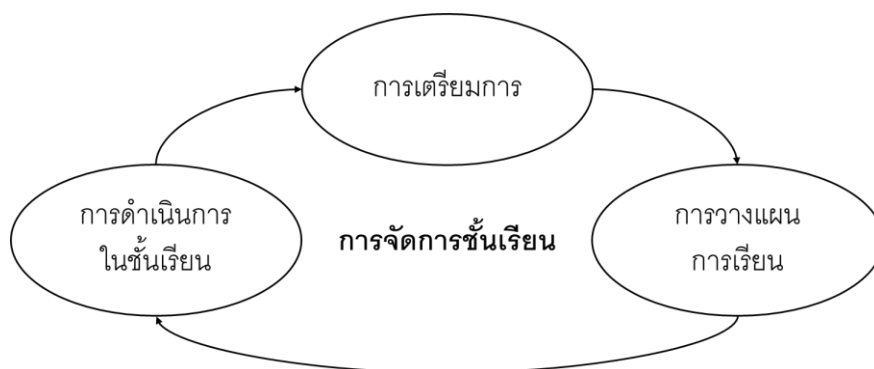
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน

คุรุสภา ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ไว้ในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ประกอบด้วยมาตรฐานความรู้ 11 ข้อ และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพอีก 2 ข้อ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรฐานความรู้ข้อที่ 6 การบริหารจัดการในห้องเรียน (คุรุสภา, 2562, p. ออนไลน์) และยิ่งถือเป็นสมรรถนะประจำสายงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้สอนต้องมีเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, p. ออนไลน์) และเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีด้วยความราบรื่น เรียบร้อย และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนของผู้เรียน (จินตนา ศิริบุญญารัตน์, 2561, p. 1) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน และได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1.1 ความหมายของการจัดการชั้นเรียน

หากกล่าวถึง การจัดการชั้นเรียน โดยส่วนใหญ่อาจจะเข้าใจไปถึงการจัดสภาพที่เป็นการจัดตกแต่ง จัดวาง วัสดุ สิ่งของ หรือสื่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในห้องเรียน หากแต่ความหมายของการจัดการชั้นเรียนนั้นกว้างกว่านั้นเพราะเป็นการหมายรวมถึงการจัดบรรยากาศทางสังคมให้เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพอีกด้วย (ศศิธร ชันติธรางกูร, 2551, มกราคม-เมษายน, pp. 1-18) โดยมีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน เอาไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2557, p. 114) ให้ความหมายของการจัดการชั้นเรียนไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินการในชั้นเรียนที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ 1) การเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการทางกายภาพให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนตลอดภาคเรียน 2) การวางแผนการเรียนการสอน หมายถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และ 3) การดำเนินการในชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินการเรียนการสอนตามกระบวนการที่วางแผนเอาไว้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดความพึงพอใจในระดับที่ยอมรับได้ของทั้งสองฝ่าย ดังภาพประกอบ 1 ที่ปรากฏด้านล่างนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการจัดการชั้นเรียน

ที่มา: สันติ บุญภิรมย์. (2557). การบริหารจัดการในห้องเรียน (Classroom Management). หน้า 114

ความหมายข้างต้นนั้นสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 6) ที่กล่าวถึงความหมายของการจัดการชั้นเรียนไว้ว่าเป็นการดำเนินการของผู้สอนในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยา เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับผู้สอนและเพื่อนอย่างมีความสุข

ส่วนนักวิชาการหลายท่านได้ขยายความต่อไปอีกว่าการจัดการชั้นเรียนไม่ได้เป็นเพียงการจัดสภาพห้องเรียนด้วยการตกแต่งห้องเรียนทางวัตถุหรือทางกายภาพเท่านั้น แต่การจัดการชั้นเรียนมีความหมายลุ่มลึก หมายรวมไปถึงการจัดอุปสรรคในการเรียนการสอนและการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียน การสร้างกฎ ระเบียบ วินัยในชั้นเรียน การกระตุ้น สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การพัฒนาบทเรียนหรือวิธีการสอนที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียน (Evertson & Weinstein, 2006, p. 4; จินตนา ศิริวิญญูรัตน์, 2561, pp. 1-4; ศศิธร ชันดิธรางกูร, 2551, มกราคม-เมษายน, p. 2) นอกจากนี้ยังมีความหมายครอบคลุมไปถึงบรรยากาศแวดล้อมที่ผู้สอนจะต้องสร้างและเอาใจใส่ อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ความคิด การวางแผน และการปฏิบัติ โดยยึดถือการสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมากที่สุด รวมถึงให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพในการพัฒนาตนเองได้ทั้งหมดทั้งมวลนี้ต้องอาศัยกระบวนการที่บูรณาการทั้งศาสตร์การสอน และศิลปะในการจัดการเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

และเต็มประสิทธิภาพ สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Kauchak & Eggen, 1998, pp. 74-75; M. Moore, 2001, pp. 321-329; ธนัท ฐาตุทอง, 2552, p. 21)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า การจัดการชั้นเรียนมีความหมายในระดับกว้างตั้งแต่การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ไปจนถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่น โดยการวิจัยในครั้งนี้จะยึดความหมายของการจัดการชั้นเรียนในทางที่เป็นกระบวนการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน รวมถึงการจัดอุปสรรคในการเรียนการสอนและ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียน การสร้างกฎ ระเบียบ วินัยในชั้นเรียน การกระตุ้น สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การพัฒนาบทเรียนหรือวิธีการสอนที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียน

1.2 ความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน

นักวิชาการหลายท่านได้เปรียบเทียบเอาไว้ว่าห้องเรียนนั้นเปรียบเทียบกับพาหนะที่ไว้สำหรับให้ผู้เรียนได้โดยสารไปยังจุดหมายปลายทาง โดยมีผู้สอนเป็นคนขับพาหนะไปในทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การเดินทางไปยังจุดหมายนั้นนอกจากคนขับดี ขับถูกเส้นทาง แล้วห้องโดยสารยังจะต้องสะอาด สะดวกสบาย มีบรรยากาศต่าง ๆ ดี จึงจะช่วยให้การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสุข (Stronge, Tucker, & Hindman, 2004, p. ออนไลน์) การเปรียบเทียบนี้พยายามชี้ให้เห็นว่า แม้ผู้สอนจะมีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการเป็นอย่างดี ซึ่งก็เหมือนกับความเชี่ยวชาญในเส้นทางที่จะต้องเดินทาง หากแต่ไม่สามารถจัดการชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งก็คือการจัดบรรยากาศภายในยานพาหนะ ผู้เรียนก็แทบจะไม่ได้ประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้ และผู้สอนก็เกิดความผิดหวัง ท้อใจในการจัดการเรียนรู้ ชั้นเรียนที่สับสนวุ่นวายย่อมส่งผลให้ผู้เรียนไม่สนใจการเรียน ไม่มีสมาธิที่จะเรียน และไม่เข้าเรียน เป็นอุปสรรคขัดขวางการส่งเสริมศักยภาพด้านการศึกษาของผู้เรียน อีกทั้งยังสร้างความอึดอัดลำบากใจต่อผู้สอน เพราะไม่สามารถจัดการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ ด้วยสาเหตุนี้เองทำให้ผู้สอนจำนวนหนึ่งตัดสินใจลาออกจากอาชีพครู การจัดการชั้นเรียนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยจัดระเบียบชั้นเรียน ฝึกให้ผู้เรียนรักษาวินัยและรู้จักการควบคุมตนเอง โดยชี้ให้เห็นว่าเมื่อตัดสินใจหรือได้กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปแล้ว ผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร และจะต้องรับผิดชอบต่ออย่างไร ซึ่งจะเป็นการลดปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงและการทำตามใจตนเอง (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 5) การจัดการชั้นเรียนเป็นจะทำให้ผู้เรียนรู้จักการควบคุมตนเอง อดทนรอในสิ่งที่ต้องการ ลดปฏิกิริยาการตอบสนองที่รุนแรง เข้าใจและยอมรับผลการกระทำของตนเอง

นำไปสู่การมีวินัยในตนเองและการประสบความสำเร็จในการเรียนตามศักยภาพ (ชนัท ธาตุทอง, 2552, p. 77) ทำให้สภาพห้องเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี มีสมาธิในการเรียนรู้ เกิดสัมพันธภาพระหว่างกันในระดับชั้นเรียนทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเดินทางไปสู่เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 6) ไม่เพียงเท่านั้น การจัดการชั้นเรียนยังมีความสำคัญในการช่วยจัดป้องกันสิ่งรบกวนทางกายภาพในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อันพึงประสงค์ทั้งในเวลาเรียนปกติ และนอกเวลาเรียน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ เพราะได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตามธรรมชาติของรายวิชา ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนเกิดความอบอุ่น ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งช่วยให้ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนได้เต็มตามศักยภาพด้วยเช่นกัน หากไม่มีการจัดการชั้นเรียนที่ดีกล่าวคือผู้สอนปล่อยให้ผู้เรียนสร้างพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือการจัดการเรียนการสอนท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ ก็อาจส่งผลต่อปัญหาทางวินัยของผู้เรียนและลุกลามไปถึงการแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ทางแก้ไขก็คือการกำหนดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเอาไว้ล่วงหน้าและสร้างชั้นเรียนที่มีการจัดการพฤติกรรมของผู้เรียนได้ดีโดยการสร้างให้ผู้เรียนมีวินัยและสำนึกในการอยู่ร่วมกันด้วยความเชื่ออาทรโดยกระตุ้นย้ำเตือนให้ผู้เรียนเคารพกฎและระเบียบที่สร้างขึ้นมาร่วมกัน (ศศิธร ชันติธรากร, 2551, มกราคม-เมษายน, p. 2; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 115; สุขวสา ยอดกมล, 2552, pp. 41-42) ที่กล่าวไปข้างต้นนั้น

จินตนา ศิริวิญญูรัตน์ (2561, p. 7) ได้ประมวลความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนไว้ได้เป็น 7 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น มีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ที่สำคัญคือสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์
2. สามารถสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน ผู้เรียนจะรู้สึกว่าการเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเรียน น่าอยู่ เพราะในชั้นเรียนมีผู้สอนที่เข้าใจผู้เรียน ให้ความเมตตาอาทร มีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้เรียน
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความสนใจในบทเรียน และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยและระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

5. ส่งเสริมสุขภาพ และสุขภาพที่ดีแก่ผู้เรียน
6. พัฒนาให้ผู้เรียนกลายเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีอัธยาศัยไมตรีต่อผู้อื่น และ รู้จักการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม
7. ปลุกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง รู้จักตนเองดีขึ้น และ พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญของการจัดการชั้นเรียนเอาไว้ได้ ว่าการจัดการชั้นเรียนช่วยขจัดความสับสนวุ่นวาย ตลอดจนบรรยากาศอันไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ ให้หมดไป ทำให้ห้องเรียนมีระบบระเบียบ ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 องค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน

คุรุสภา (2562, p. ออนไลน์) ได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ซึ่งเป็นข้อกำหนดถึงความรู้และประสบการณ์วิชาชีพอันเป็นเกณฑ์สำหรับการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพว่านอกจากจะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว จะต้องมีความรู้ตามที่คุรุสภากำหนดไว้ 6 มาตรฐาน โดยมาตรฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนรวมอยู่ในมาตรฐานความรู้ที่คุรุสภากำหนดไว้ถึง 2 ข้อ คือ ข้อ 2 ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และ ข้อ 3 ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตรศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ตามที่คุรุสภากำหนด

จากการศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการต่างประเทศพบว่าได้มีการกล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน คือ Merriam et al. (1991, p. 26) กล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดการชั้นเรียนเอาไว้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การเสริมแรง 4) การปรับแก้พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ 5) การจัดการกับภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนงานประจำในชั้นเรียน โดย Kauchak and Eggen (1998, p. 486) กล่าวสอดคล้องในประเด็นของ การจัดระเบียบห้องเรียน สร้างกฎเกณฑ์ และสร้างแนวปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Brophy (1999, p. 48) ในประเด็นการจัดการชั้นเรียนต้องจัดเก็บอุปกรณ์ เครื่องใช้ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีกฎระเบียบสำหรับเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันใน

ชั้นเรียน แต่ได้มีการกล่าวเพิ่มเติมถึงมีการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน และขจัดอุปสรรคหรือสิ่งรบกวนที่จะเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้การเริ่มและสิ้นสุดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่นเดียวกับ Burden (1993, p. 3) ที่ได้เสนอองค์ประกอบเหมือนกับนักวิชาการ 3 ท่านแรก แต่ได้กล่าวเพิ่มเติมถึง การสร้างแรงจูงใจภายในตนเอง (Promotion of Intrinsic Motivation) ซึ่งเป็นความสามารถของผู้สอนที่จะสร้างให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเดียวกัน ด้วยแรงผลักดันภายในตัวบุคคล

สำหรับนักวิชาการในประเทศหลายท่านกล่าวไปในทำนองเดียวกันว่า องค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน มี 3 องค์ประกอบกว้าง ๆ ได้แก่ องค์ประกอบทางกายภาพ องค์ประกอบทางสังคม และองค์ประกอบด้านการศึกษา (จินตนา ศิริธัญญรัตน์, 2561, p. 11; ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 8; ศศิธร ชันดิธรางกูร, 2551, มกราคม-เมษายน, pp. 4-11; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 115) โดยแต่ละท่านแสดงองค์ประกอบไว้ คือ สันติ บุญภิรมย์ (2557, p. 115) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนไว้ 3 ประการ แบ่งเป็น 1) องค์ประกอบทางกายภาพ หมายถึง การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการและต้องพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ กระดาน บอร์ดสำหรับติดป้ายนิเทศต่าง ๆ 2) องค์ประกอบด้านสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยกันทำงาน หรือผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มซึ่งเป็นไปตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น และ 3) องค์ประกอบด้านการศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการ จัดลำดับเนื้อหาสาระ และวุฒิภาวะของผู้เรียน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญที่สุดของการจัดการชั้นเรียนเพราะเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเรียนการสอน คือความต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ พัฒนาความสามารถ และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับ ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 8) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนว่ามีทั้งมิติที่มองเห็นได้ จับต้องได้ และมิติที่มองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ แต่รู้สึกได้ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ หมายถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนของผู้เรียนและผู้สอน ส่วนใหญ่ก็คือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ชั้นเรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน การจัดองค์ประกอบทางกายภาพจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัย สอดคล้องกับหลักสูตร สนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อที่จะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและลุล่วง

2. องค์ประกอบทางสังคม หมายถึงสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียน ทำให้เกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นจากการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่หรือเล็ก กลุ่มเก่ง หรืออ่อน ล้วนแต่ให้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน องค์ประกอบนี้ไม่สามารถสังเกตเห็นด้วยตาได้อย่างชัดเจน แต่สามารถรู้สึกหรือสัมผัสได้ ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการจัดบรรยากาศต่าง ๆ ดังนี้

2.1 จัดบรรยากาศที่ท้าทาย (challenge environment) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ ฝึกทักษะ เพื่อเอาชนะเป้าหมายที่ท้าทายนั้น โดยผู้สอนคอยให้กำลังใจชื่นชมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นและพยายามทำภารกิจให้สำเร็จ

2.2 จัดบรรยากาศที่ให้อิสระ (Freedom environment) ให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างอิสระ ปราศจากความหวาดกลัว หรือวิตกกังวล ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจและไม่ตึงเครียด

2.3 สร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ (Respect environment) โดยการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน พร้อมกันนี้ผู้สอนก็แสดงออกถึงการยอมรับในตัวผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับนับถือและเห็นคุณค่าในตัวเอง ตลอดจนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

2.4 สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นและเป็นมิตร (Warmth environment) เกิดจากบรรยากาศของความเข้าใจและจริงใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้สอนอาจต้องเปิดใจ ยอมรับ และช่วยเหลือผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตร เกิดความอบอุ่น สบายใจ เคารพและรักผู้สอน รักโรงเรียน และรักที่จะมาเรียน

2.5 สร้างบรรยากาศแห่งวินัย (Discipline environment) บรรยากาศเช่นนี้ผู้สอนต้องออกแบบโดยใช้เทคนิคการปกครองชั้นเรียนซึ่งผู้สอนไม่จำเป็นต้องกำกับควบคุม แต่ใช้เทคนิคในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ เคารพในสิทธิของผู้อื่น และที่สำคัญไม่ควรให้ผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีสิทธิพิเศษเหนือคนอื่น

2.6 สร้างบรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success environment) ผู้เรียนทุกคนในชั้นควรได้รับโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จในการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนความสำเร็จนั้น ๆ กล่าวชื่นชมในเรื่องที่ประสบความสำเร็จ หลีกเลี่ยงการพูดถึงความล้มเหลว เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความคาดหวังต่ำอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

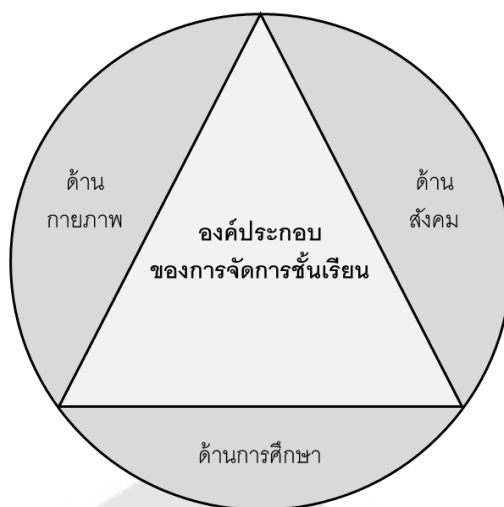
3. องค์ประกอบทางการศึกษา หมายถึงเนื้อหาในหลักสูตรที่โรงเรียนนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนอาจเป็นเนื้อหาหลัก หรือเนื้อหาเสริมหลักสูตรซึ่งต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตร เหมาะสมกับอายุของผู้เรียน และคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การเตรียมสอน ซึ่งต้องดำเนินการก่อนการสอนทุกครั้งอันเป็นคุณสมบัติของผู้สอนที่ดี และจะสร้างให้การจัดการเรียนรู้นั้น ๆ เกิดคุณค่า ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน

3.2 การวางแผนการสอน ผู้สอนต้องกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน ตั้งแต่วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และแนวทางในการวัดและประเมินผลผู้เรียน

3.3 การสอน เป็นกระบวนการนำเสนอองค์ความรู้ ผูกพันทักษะ พัฒนาเจตคติซึ่งมีกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ การที่จะเกิดผลสำเร็จได้ผู้สอนต้องออกแบบการสอนให้ดี มีรูปแบบที่หลากหลาย ตอบสนองและสร้างความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

3.4 การประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ไปแล้วว่าเกิดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ผู้ยังสามารถนำข้อมูลจากการประเมินผลมาใช้สำหรับการพัฒนาหรือปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง และ จินตนา ศิริบุญญารัตน์ (2561, p. 11) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนเหมือนกับนักวิชาการท่านอื่น ๆ ว่า การจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายสิ่งเริ่มตั้งแต่การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศแห่งการยอมรับ การเรียนแบบร่วมมือ ตลอดจนการสร้างวินัยด้วยกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นร่วมกัน นอกจากนี้ยังต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละเนื้อหา จัดลำดับการนำเสนอองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ พร้อมทั้งสรุปเป็นภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน

ที่มา: จินตนา ศิริธัญญารัตน์.(2561). การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)

หน้า 11

ในขณะที่ ศศิธร ชันติธรางกูร (2551, มกราคม-เมษายน, pp. 4-11) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนว่าประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกอยากรู้อยากเรียน มีความกระตือรือร้นสนใจในสิ่งที่เรียน

2) องค์ประกอบด้านจิตวิทยา ซึ่งหมายถึงการจัดการเกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมระเบียบวินัยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีแบบแผนความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละสมัย เช่น ในสมัยก่อนนั้นผู้สอนเชื่อว่าการจัดการชั้นเรียนที่ดี คือ ต้องให้ผู้เรียนเงียบ ตั้งหน้าตั้งตาฟังสิ่งที่ผู้สอนพูด แต่ในปัจจุบันกลับเชื่อว่าห้องเรียนที่สงบเรียบร้อยเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่มีความสุข รู้สึกเบื่อหน่าย รู้สึกไม่อยากรมาเรียน เป็นต้น

จากที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็น (Brophy, 1999, p. 48; Burden, 1993, p. 3; Kauchak & Eggen, 1998, p. 486; Merriam et al., 1991, p. 26; จินตนา ศิริธัญญารัตน์, 2561, p. 11; ปริญญา

ภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 8; ศศิธร ชันติธรากร, 2551, มกราคม-เมษายน, pp. 4-11; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 115) ดังนี้

1. การสร้างกฎเกณฑ์ หมายถึง กระบวนการของผู้สอนในการจัดระเบียบชั้นเรียนโดยยึดเอาพฤติกรรมอันพึงประสงค์ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันคาดหวังให้เกิดขึ้นและมีความสมเหตุสมผลมาสร้างเป็นแนวปฏิบัติที่ใช้ร่วมกันในชั้นเรียน

2. การสร้างวินัยเชิงบวก หมายถึง กระบวนการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้เรียน กระบวนการสร้างแรงจูงใจทั้งภายในตนเองและสังคมของผู้เรียน ตลอดจนการจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนโดยปราศจากความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่ความมีวินัยในตนเองและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและอบอุ่น ด้วยวิธีการสื่อสารเชิงบวก ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับกัน

4. การจัดกิจกรรม หมายถึง กระบวนการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนภาระงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

1.4 หลักในการจัดการชั้นเรียน

Kounin (1997, p. ออนไลน์) กล่าวถึงหลักการจัดการชั้นเรียนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การแสดงความตื่นตัวรู้สถานการณ์ (With-it-ness) ซึ่ง วิจารย์ พานิช (2561, pp. 160-161) ให้ความหมายสอดคล้องกับเคานินว่า การที่ผู้สอนรับรู้ว่ามีสิ่งใดกำลังเกิดขึ้นในชั้นเรียน และรู้จักสังเกตพฤติกรรมด้านลบของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการทำลายความสงบ การไม่สนใจ หรือไม่ตั้งใจเรียน เมื่อผู้สอนตื่นตัวรู้สถานการณ์แล้วจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างทันที่ ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การทำงานเชิงรุก กำกับดูแลผู้เรียนทั้งห้องด้วยการเคลื่อนไหวและสายตา สังเกตปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและดำเนินการตัดไฟแต่ต้นลม รวมถึงดำเนินการอย่างจริงจังทุกขั้นตอน

2. ความสามารถในการทำหลายสิ่งในเวลาเดียวกัน (Overlapping) หมายถึง การที่ผู้สอนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้หลายความต้องการในเวลาเดียวกัน อย่างเช่นการมอบหมายในช่วงต้นผู้เรียนมักจะทำอย่างอื่นด้วย ผู้สอนควรจะให้

ความสนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นการเดินไปรอบ ๆ ห้อง การใช้สายตาในการสื่อสาร หรือ การใกล้ชิดทางกายเพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนกลับมาให้อยู่กับเนื้อหาที่กำลังเรียนรู้ หรือ กิจกรรมที่กำลังทำ ในขณะเดียวกันการดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน

3. การส่งสัญญาณอย่างต่อเนื่องและเปลี่ยนกิจกรรมระหว่างการเรียนการสอน (Signal continuity and momentum during lessons) หมายถึง ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรบรรยายเนื้อหาสั้น ๆ แต่เน้นที่การลงมือปฏิบัติหรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมไม่ว่าจะเป็น การค้นคว้าด้วยตัวเอง หรือการทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมการสอนมาอย่างดี จึงจะสามารถสร้างกิจกรรมและสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนได้รับจากการทำกิจกรรม นอกจากนี้ผู้สอนยังควรมีทักษะการส่งสัญญาณให้ผู้เรียนที่กำลังมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การส่งสัญญาณอาจทำได้หลายวิธี เช่น การเดินเข้าไปใกล้ ๆ หรือ การถามคำถามในเรื่องที่เรียนแก่ผู้เรียนที่แสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

4. การมอบหมายงานที่หลากหลายท้าทาย (Challenge and variety in assignment) หมายถึง การกระตุ้นความสนใจในบทเรียนของผู้เรียนด้วยกิจกรรมหรือภาระงานที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปจนผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย แต่จะต้องอยู่ในระดับที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวและรู้สึกท้าทายตลอดเวลา

จินตนา ศิริบุญญารัตน์ (2561, pp. 16-23) กล่าวถึงหลักในการจัดการชั้นเรียน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนว่าตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้สอนจะต้องแจ้งข้อกำหนดและรายละเอียดของตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการเรียนทั้งในระยะยาวและระยะสั้น พร้อมกันนี้ผู้สอนต้องพยายามสร้างโอกาสในการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งยังต้องให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยทำให้ผู้เรียนเห็นความสำเร็จจากการที่ตนได้พยายาม ทั้งนี้ผู้สอนอาจต้องช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการควบคุมตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียน

2. ทำให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหาบทเรียน ผู้สอนจะต้องวางแผนและกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาที่เรียนโดยการออกแบบเนื้อหาที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถ การชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการเรียนรู้ต่อผู้เรียน รวมถึงการแจ้งวัตถุประสงค์และการประเมินผลแก่ผู้เรียนด้วย

3. สร้างความสัมพันธ์ของเนื้อหาบทเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเนื้อหาและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาอย่างเป็นองค์รวม

4. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อสร้างภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี

จินตนา ศิริวิญญารัตน์ ยังกล่าวอีกว่าวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมและครอบคลุมหลักการจัดการชั้นเรียนนั้นอาจสรุปได้ ดังนี้

1. สร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยเริ่มตั้งแต่การพยายามจดจำชื่อของผู้เรียน แสดงความห่วงใย ใส่ใจอย่างเป็นกันเองและมีอารมณ์ขัน นอกจากนี้ต้องเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนหรือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบ้างในบางกรณี

2. กำหนดกฎ ระเบียบ กิจวัตร และกระบวนการ สามารถกระทำได้โดยวางกฎ หรือข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อป้องกันความเสียหายทางกายภาพที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข นอกจากนี้อาจต้องทำให้ผู้เรียนรู้ถึงกิจวัตรประจำวันที่ไม่จำเป็นต้องกระตุ้นเตือน

3. จัดการด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่ดำเนินการตัดสินใจให้ข้อสรุปอย่างเป็นธรรมชาติบนหลักความเท่าเทียมและยุติธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบตนเอง รู้กฎระเบียบโดยไม่ต้องมีใครตักเตือนได้ และพยายามทำให้ผู้เรียนรู้ว่าผู้สอนและเพื่อนในห้องเป็นมิตร ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ก่อความเดือดร้อนซึ่งกันและกัน

4. รักษาพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้เรียน ตั้งแต่การกำกับพฤติกรรมด้วยสายตา การดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิดบนหลักการที่ว่าป้องกันดีกว่าควบคุม คือแสดงให้ผู้เรียนรับรู้ว่าหากละเมิดกฎระเบียบที่ตั้งไว้แล้วจะได้รับความลงโทษอย่างไร

5. ใช้แรงจูงใจ ซึ่งผู้สอนจะต้องไวต่อการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในสิ่งที่ต้องปรับปรุง หรือชื่นชมในสิ่งที่ดี ทั้งนี้ควรแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และการเสริมแรงทั้งวาจา ท่าทาง หรือสิ่งของ

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 7) กล่าวถึงหลักการจัดการชั้นเรียนโดยสรุปจากนักวิชาการหลายคน เอาไว้ ดังนี้

1. การจัดห้องเรียนควรมีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้ได้สะดวกเพื่อเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และในบางครั้งการจัดการเรียนรู้อาจไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในห้องเรียนเสมอไป ผู้สอนอาจพิจารณาจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ตามความเหมาะสม โดยเลือกเอาสถานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่ต้องการ

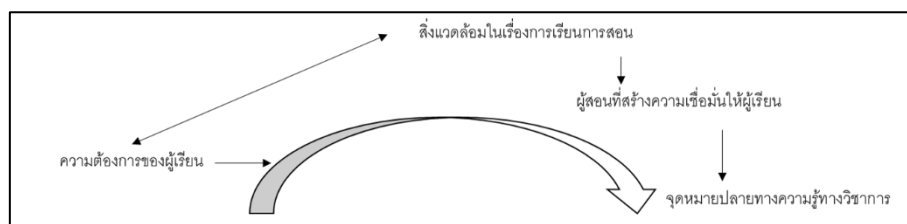
2. สภาพแวดล้อมในห้องต้องมีคุณภาพ กล่าวคือชั้นเรียนควรมีสีสันที่สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อน และอากาศไม่เป็นพิษ มีแสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงรบกวน ทั้งนี้ก็เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของผู้เรียนนั่นเอง

3. องค์ประกอบภายในห้องควรเป็นสภาพบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อาจมีการจัดป้ายนิเทศ รูปภาพ หรือการแสดงผลงานของผู้เรียน นอกจากนี้อาจจัดมุมหนังสือหรือมุมหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่าน

4. การจัดห้องเรียนควรเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม เสริมสร้างวินัยในการดูแลตนเองและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นซึ่งอาจสอดแทรกการสร้างเสริมความเป็นประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการจัดกลุ่มเพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการผลัดเปลี่ยนสลับที่นั่งกันเสมอเพื่อให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้นั่งในจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน เป็นต้น

ชนันท์ ธาตุทอง (2552, pp. 79-86) กล่าวถึงหลักการจัดการชั้นเรียนอย่างเป็นระบบว่าแม้ผู้สอนจะมีอำนาจอยู่ในห้องเรียนแต่ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชั้นเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีระเบียบวินัยนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานที่ดีจากการอบรมสั่งสอนจากทางบ้านด้วย ส่วนการใช้อำนาจของผู้สอนนั้นต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมบนกฎระเบียบและข้อตกลงพื้นฐานที่ได้ตกลงไว้ร่วมกันแล้วผู้สอนก็ต้องปฏิบัติตามกฎนั้นให้เป็นแบบอย่างด้วย และจะดียิ่งขึ้นหากผู้สอนใช้วิธีการประสานความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ในส่วนของกายภาพผู้สอนต้องจัดการห้องเรียนให้ปลอดภัยมีสภาพบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ และออกแบบวางแผนวิธีการสอนให้น่าสนใจ ทำท่ายให้เกิดความอยากรู้อยากเรียน เตรียมตัวก่อนเข้าสอนอย่างเต็มที่เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคระหว่างการจัดการเรียนการสอนผู้สอนควรแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ระวังเรื่องคำพูดทำท่ายหรือถูกเหยียดหยาม พยายามศึกษาภูมิหลังของผู้เรียนทุกคน และใช้จิตวิทยาในการปรับแก้พฤติกรรมของผู้เรียน เพราะผู้สอนถือเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน

สุขขสา ยอดกมล (2552, pp. 41-42) กล่าวถึงหลักการเริ่มแรกของการจัดการชั้นเรียนก็คือการสร้างสะพานสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพราะการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นการสื่อสารกันโดยตรงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งก็เหมือนกับการสร้างสะพานที่ผู้สอนจะจูงผู้เรียนให้เดินข้ามไปสู่จุดหมาย ดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 สะพานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ที่มา: สุขวสา ยอดกมล. (2552). รู้ครู...รู้นักเรียน. หน้า 42

ลักษณะการข้ามสะพานนั้นสามารถกำหนดได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นให้ผู้เรียนก้าวข้ามด้วยตัวเองโดยมีผู้สอนคอยชี้แนะทาง หรือผู้สอนจูงมือผู้เรียนก้าวข้ามสะพานอย่างใกล้ชิด ซึ่งก็อยู่ที่บริบทในการเลือกรูปแบบนั้น ๆ แต่ทั้งหมดก็เพื่อให้ผู้เรียนได้เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และปัจจัยที่จะช่วยเกื้อหนุนให้ผู้เรียนได้เดินทางสู่จุดหมายปลายทางก็คือ การจัดการชั้นเรียนที่ดีซึ่งมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ผู้เรียน บทเรียน และวิธีเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี บรรยากาศแห่งการยอมรับ ความรู้สึกถึงความมั่นคง การเสริมแรงผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นนับถือในตัวผู้สอน การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนเรียนอยู่อย่างมีความสุขแล้วแต่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางทั้งสิ้น

ศศิธร ชันติธรากร (2551, มกราคม-เมษายน, pp. 11-18) กล่าวว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น การพบกันครั้งแรกหากผู้สอนมีท่าที่เป็นมิตร ผู้เรียนก็จะคลายความกังวลและรู้สึกอบอุ่น หากผู้สอนเข้มงวดเกินไป ผู้เรียนอาจรู้สึกไม่สบายใจหรือรู้สึกไม่ดีต่อวิชาเรียน ดังนั้นเมื่อพบกันครั้งแรกผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์ กำหนดสัดส่วนของคำพูดเชิงบวกและคำพูดเชิงลบ พยายามสื่อสารให้ผู้เรียนเข้าใจความคาดหวังระดับสูงและพฤติกรรมที่จะทำให้ความคาดหวังบรรลุผลนำไปสู่การสร้างทางเลือกสำหรับกำหนดกฎกติการ่วมกันในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนไม่ควรละเลยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง พฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือภายในห้อง การทะเลาะวิวาท การใช้ถ้อยคำหยาบคาย พฤติกรรม

เหล่านี้ควรอยู่ในสายตาของผู้สอนเพื่อให้ป้องกันและแก้ไขปัญหาคือจะกระทบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันได้อย่างทันทั่วถึง

2. บทบาทในการเป็นผู้นำของผู้สอน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างหรือกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอบอุ่น แจ่มใส หรือตึงเครียด ผู้สอนควรบริหารจัดการอย่างเป็นประชาธิปไตยด้วยการรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก หรือความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ต้องให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบที่สร้างขึ้นร่วมกันให้เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติ ซึ่งผู้สอนที่มีความเป็นประชาธิปไตยจะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นเจ้าของห้องเรียน เกิดเป็นบรรยากาศดี ๆ ที่สร้างมาร่วมกัน

3. เทคนิคและทักษะการสอนของผู้สอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะเกิดขึ้น หากใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมซ้ำ ๆ ต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ย่อมทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย แต่ถ้าผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีภาระงานที่ท้าทายความสามารถ สอดคล้องกับความต้องการและสนใจของผู้เรียน โดยเหมาะสมกับเรื่องหรือเนื้อหาที่สอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงงูใจในบทเรียน ต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเต็มที่

4. การสร้างกฎระเบียบร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารจัดการชั้นเรียนด้วยเชื่อว่าทุกสังคมเมื่อมีคนมาอยู่ร่วมกันแล้วก็ต้องมีกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิ เสรีภาพของกันและกัน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกันเสนอกฎระเบียบที่สร้างขึ้นมามีใช้ร่วมกัน โดยกฎระเบียบที่ได้นั้นควรจะเป็นผลของการละเมิด นั่นก็คือบทลงโทษนั่นเอง จุดสำคัญของบทลงโทษ คือ ต้องเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน อาจมีการเปลี่ยนแปลงบทลงโทษด้วยวิธีการใหม่ ๆ ในกรณีที่เกิดความผิดซ้ำอีก เนื่องจากการลงโทษที่ใช้ อาจเป็นการเสริมแรงแก่ผู้เรียนได้ในบางกรณี เช่น การเขียนชื่อคนคุยกันบนกระดาน ผู้เรียนกลับยิ่งพึงพอใจ เพราะได้เป็นจุดสนใจของชั้นเรียน ในส่วนของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ผู้สอนก็ควรยกย่องชมเชยตามสมควรเพื่อเสริมแรงให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเชิงบวกต่อไป

5. การสื่อสารกับผู้เรียน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็น 5.1) การสื่อสารโดยใช้คำพูด ควรเป็นคำพูดเชิงบวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยอาจจะระบุสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ชี้ให้เห็นถึงผลการกระทำต่าง ๆ และเสนอความคาดหวังทางบวกที่มีต่อผู้เรียน หรือบางครั้งอาจใช้การสื่อสารด้วยการเจียบเพื่อบริหารจัดการชั้นเรียน และหยุดพฤติกรรมการพูดคุยโดยไม่ฟังสิ่งที่ผู้สอนกำลังสอน 5.2) การสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด หรือการสื่อสารโดยใช้ภาษาท่าทาง เช่น สีหน้า ซึ่งผู้สอนอาจใช้สีหน้าที่เรียบเฉยในการแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ผู้เรียนกำลังทำนั้นไม่เหมาะสม หรือการใช้สายตาสบตาผู้เรียนเพื่อเป็นการเตือนให้ผู้เรียนรักษากฎระเบียบ หรือเป็นการขอความคิดเห็นของผู้เรียนโดยไม่ต้องเอ่ยชื่อ ไม่เพียงเท่านั้นการดำเนินเข้าใกล้ผู้เรียนในขณะที่กำลังดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ อาจหมายถึงให้ผู้เรียนหยุดพฤติกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขณะนั้น หากเดินเข้าไปอ้อม พักหน้าก็จะแสดงถึงการยอมรับ ให้กำลังใจ หรือปลอบใจผู้เรียนซึ่งอาจจะขาดความมั่นใจอยู่ในขณะนั้น 5.3) การประชุมร่วมกัน เป็นวิธีการสื่อสารในวงกว้างที่ได้ผล และจะได้ผลยิ่งขึ้นหากเป็นการสื่อสารสองทาง การสื่อสารโดยการประชุมร่วมกันควรเป็นไปเพื่อแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา หรือแสดงเหตุผลและความต้องการต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับ ไว้วางใจ เชื่อใจ เป็นผลดีต่อการบริหารจัดการชั้นเรียน

จากการที่นักวิชาหลายท่านได้ให้หลักในการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการจัดการชั้นเรียนจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งดำเนินการได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ หรือมอบหมายภาระงานที่ท้าทาย ทั้งนี้ต้องสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจจากภายใน เห็นคุณค่าและความสามารถของตนเอง ภายใต้สะพานแห่งสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่ดี และกฎระเบียบ วินัยที่สร้างขึ้นร่วมกับระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก

วรรณคดีสามก๊กได้รับการยกย่องจาก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ว่า “เรื่องสามก๊กนี้เป็นเรื่องดีจริง นักปราชญ์อ่านก็ชอบใจ ใครมีปรีชาอ่านก็ชอบใจ ชาวบ้านร้านตลาดอ่านก็ชอบใจ ทุกตะเข้ญใจได้อ่านก็คงชอบใจ” (ทองแถม นาถจำนง, 2556, p. 5) วรรณคดีสามก๊กนี้เป็นนิยายจีนอิงประวัติศาสตร์ แต่งโดยหลอก้วนจง (Luo Guanzhong- หลอก้วนจง หรือ ล่อกวนตง ก็เรียก) ซึ่งมีชื่อหนังสือในภาษาจีน คือ ซานกั๋วทงซูเหยียนอู้ (ซานกั๋ว หมายถึง สามก๊ก ทงซู หมายถึง เหมาะแก่สามัญชน เหยียนอู้ หมายถึง การแสดงประวัติศาสตร์ให้ชัด) เรื่องราวของสามก๊กถูกเล่าขานมานานนับพันปี ในห้วงเวลาที่ยาวนานนั้นได้มีการตรวจพิมพ์ ซ้ำระ พิมพ์ซ้ำ แปลเป็นภาษาต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม เขมร มลายู ละติน สเปน ฝรั่งเศส อังกฤษ แพร่กระจายไปทั่วโลก ทำให้จากวันนั้นถึงวันนี้สามก๊กก็ยังคงอยู่เป็น

วรรณคดีอมตะสำคัญของโลก (สุกัญญา มกรารุณ, 2558, p. 4) เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อดังนี้

2.1 ประวัติวรรณคดีสามก๊ก

สามก๊กเป็นยุคสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ของจีน คือช่วงระหว่าง ค.ศ. 220-280 รวมเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี ซึ่งเป็นการกล่าวถึงราชวงศ์ฮั่นตะวันออกเสื่อมทรุดล่มสลาย แผ่นดินจีนกลายแตกออกเป็น 3 อาณาจักร คือ วุยก๊ก จ๊กก๊ก และ ง่อก๊ก ผ่านไปกว่า 60 ปี จึงได้รวมกลับมาเป็นแผ่นดินเดียวกันอีกครั้งภายใต้การปกครองของราชวงศ์จิ้น ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ถูกบันทึกลงในจดหมายเหตุสามก๊ก หรือ ซานกั๋วอวี้จื่อ แต่งโดยเฉินโซ่ว มีตำแหน่งเป็นจู้จี้หลวง (ประพจน์กร) (มีชีวิตราวปี ค.ศ.233-297) ในสมัยราชวงศ์จิ้นตะวันออก มีลักษณะเป็นบันทึกประวัติศาสตร์จำนวน 65 บท โดยภูมิหลังแล้วเฉินโซ่วเป็นขุนนางราชวงศ์จิ้น จึงประพันธ์ซานกั๋วอวี้จื่อไปในทางที่ให้ความชอบธรรมแก่วุยก๊ก หรือ ก๊กของโจโฉ เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาค 1 จดหมายเหตุกั๋วยู่ (วุยก๊ก) ภาค 2 จดหมายเหตุกั๋วจ๊ก (จ๊กก๊ก) ภาค 3 จดหมายเหตุกั๋วหงอ (หงอ)

หลังจากนั้นในสมัยราชวงศ์ซ่ง ขุนนางชื่อเฉิงซ่งจื่อ อาจารย์ในราชวิทยาลัย ได้รับมอบหมายให้ปรับปรุงจดหมายเหตุสามก๊กของเฉินโซ่ว เขาได้สอดแทรกข้อคิดเห็นส่วนตัวลงไปมาก แต่ก็ยังเป็นสามก๊กฉบับที่เนื้อหาสมบูรณ์ที่สุดเช่นกัน ต่อมาในยุคราชวงศ์หมิง หลอกวั้นจงได้ประพันธ์ สู่เหยียนอวี้ ซึ่งเป็นการนำเหตุการณ์จาก ซานกั๋วอวี้จื่อ ของเฉินโซ่ว มาผนวกกับบทกวีในสมัยราชวงศ์หยวน รวมถึงบทกวีเกี่ยวกับสามก๊กในสมัยราชวงศ์ถัง เรื่องราวใน สู่เหยียนอวี้ ได้ให้ความชอบธรรมแก่จ๊กก๊กของเล่าปี่ และเขียนให้วุยก๊ก ของโจโฉ เป็นผู้ร้าย แม้มีเนื้อเรื่องแย่งจากเดิม แต่ด้วยลีลาการเขียนอันเยี่ยมยุทธ์ทำให้เรื่องราวในฉบับนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สามก๊กฉบับนี้ สามัญชนเรียกสั้น ๆ ว่าสามก๊กเถียนหงี (ซัวซวนันท์ สันติเดช, 2557, p. 18; ยง อิงคเวทย์, 2555, p. ออนไลน์; สุกัญญา มกรารุณ, 2558, p. 4)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าระยะเวลาของวรรณคดีสามก๊กไม่ได้จบเพียง 60 ปี หลังแผ่นดินจีนรวมกลับมาอีกครั้งภายใต้การปกครองของราชวงศ์จิ้น หากแต่วรรณคดีสามก๊กยังมีชีวิตโลดโผนอยู่ในตัวอักษรที่ผ่านการแต่งแต้มเป็นเรื่องราวอย่างมีชีวิต มีสีสัน และทรงคุณค่ารวมระยะเวลายาวนานถึง 111 ปี ซึ่งยังมีได้ยุติเพียงเท่านั้น ลมหายใจของสามก๊กถึงส่งต่อจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งมาถึงปัจจุบัน

2.2 ประวัติการแปลและจัดพิมพ์วรรณคดีสามก๊กเป็นภาษาไทย

วรรณคดี สามก๊กได้รับการตีพิมพ์แพร่หลายในประเทศจีน ต่อมา มีการแปลเป็นภาษาอื่น ๆ ถึง 10 ภาษา คือแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาญวณ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษาละติน ภาษาสเปน ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ (สุกัญญา มกรารุณ, 2558, p. 4) สำหรับการแปลวรรณคดีสามก๊กเป็นภาษาไทยนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2506, pp. 2-4) ทรงสันนิษฐานว่าคงจะแปลก่อน พ.ศ. 2348 ก่อนปีที่เจ้าพระยาพระคลัง (หน) จะถึงแก่อสัญกรรม ด้วยข้อสันนิษฐานหลายประการ เช่น ประการที่หนึ่ง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงเอาเป็นพระราชธุระชวนขวายเป็นหนังสือต่าง ๆ ขึ้นเพื่อนประโยชน์สำหรับพระนคร จึงมีพระดำรัสสั่งให้แปลหนังสือพงศาวดารจีน เป็นภาษาไทย 2 เรื่อง คือ ไชยอันและสามก๊ก ประการที่สอง พระอภัยมณีที่สุนทรภู่แต่ง พระอภัยมณีมีวิชาชำนาญการเป่าปี่อาจได้แบบอย่างมาจากเรื่องไชยอัน ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สุนทรภู่เคยรับใช้อยู่ในกรมพระราชวังหลัง คงจะรู้จักเรื่องไชยอันเมื่อตอนแปลที่วังหลัง ประการที่สาม มีปรากฏในบทละครเรื่องคาวี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า

“เมื่อนั้น	ไวทิตนุหันไม่ทันตรึก
อวดรู้อวดหลักอักขร	ข้าเคยพบศึกมาหลายยก
ข้าจะออกยกยกย่อนผ่อนปรน	เล่ห์กลเราน้อยยาวิตร
ทั้งพิชัยสงครามสามก๊ก	ได้เรียนไว้ในเอกสารพัด
ยายกลับไปทูลพระเจ้าป้า	ว่าเรารับอาสาไม่ข้องขัด
คำวันนี้คอยกันเป็นวันนัด	จะเข้าไปจับมัดเอาตัวมา”

ที่มา: กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2465). บทละครนอก พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2 รวม 6 เรื่อง ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ. ออนไลน์

การแปลหนังสือ ภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย ในสมัยก่อนค่อนข้างยากลำบาก เนื่องจากมีผู้รู้ภาษาจีนไม่มีความชำนาญในภาษาไทย ผู้ที่ชำนาญภาษาไทยก็ไม่มีความรู้ภาษาจีน การแปลจึงต้องมีสองฝ่ายร่วมกันแปล ฝ่ายผู้ชำนาญภาษาจีนแปลความจากจีนเป็นไทยให้เสมียนจดลง แล้วผู้ชำนาญภาษาไทยก็เรียบเรียง ปรับสำนวนและถ้อยคำให้สละสลวยอีกครั้ง

เพราะฉะนั้นจึงต้องอาศัยผู้ทรงความสามารถ เช่น สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้าทองอิน กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข และเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ดังนั้นหนังสือเรื่องพงศาวดารจีนที่แปลถ้าเป็นเรื่องที่มีบรรดาศักดิ์สูงอำนาจการแปลสำนวนมักจะดีกว่าเรื่องที่บุคคลสามัญแปล แต่สำนวนแปลคงจะไม่ดีเท่ากับสำนวนที่แต่งไว้ในภาษาเดิมคือภาษาจีน เพราะผู้แปลไม่สัมผัสทั้งภาษาจีนและภาษาไทยรวมในคนเดียวกันเหมือนกับการแปลหนังสือในปัจจุบัน

หนังสือจีนที่แปลเป็นภาษาไทย บางเรื่องมีชื่อเรียกตามฮกเกี้ยน บางเรื่องเรียกตามสำเนียงแต้จิ๋ว เพราะในประเทศไทยมีคนจีนฮกเกี้ยนกับแต้จิ๋วมากกว่าเหล่าอื่น ผู้แปลเป็นคนจีนเหล่าไหน อ่านสำเนียงอย่างไร เสมียนคนไทยก็จดลงตามนั้น หนังสือสามก๊กที่แปลเป็นภาษาไทยเรียกชื่อต่าง ๆ ตามสำเนียงจีนฮกเกี้ยน เมื่อเทียบเคียงกับหนังสือสามก๊กที่แปลเป็นภาษาอื่น ชื่อที่เรียกจึงผิดเพี้ยนไปจากกันพอสมควร

อย่างไรก็ตามหลักจากที่แปลสำเร็จเรียบร้อย ก็ได้มีการคัดลอกแจกจ่ายไปตามภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนเรือนขุนนางผู้ใหญ่ที่ต้องการอ่านวรรณคดีสามก๊ก ก็ให้เสมียนมาคัดลอกไปเก็บไว้ที่เรือนของตน ด้วยการคัดลอกหลายครั้ง ประกอบกับวรรณคดีมีเนื้อหาค่อนข้างยาว ทำให้เนื้อเรื่องอาจมีการผิดเพี้ยนไปบ้าง

ต่อมารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หมอบรัดเลย์ (มิชชันนารีอเมริกัน) เริ่มพิมพ์หนังสือไทยเรื่องต่าง ๆ ขยาย โดยเรื่องสามก๊กได้นำต้นเรื่องของผู้อื่นมา 2 ฉบับ และฉบับของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์มาตรวจสอบเปรียบเทียบ แล้วจึงพิมพ์สามก๊กเป็น 4 เล่มจบ กิจการนั้นสำเร็จเมื่อปีฉลู พ.ศ. 2408 โดยขายราคาฉบับละ 20 บาท พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับซื้อช่วยหมอบรัดเลย์ประมาณ 50 ฉบับเพื่อนำมาพระราชทานแก่พระราชโอรส-ธิดา และบุคคลอื่น ๆ หลังจากการพิมพ์ครั้งนั้นทำให้วรรณคดีสามก๊กเป็นที่นิยมแพร่หลาย มีการจัดพิมพ์ซ้ำอีกหลายครั้ง แต่ไม่ได้มีการตรวจชำระให้ถูกต้อง จนกระทั่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้รับสั่งให้ ราชบัณฑิตยสภา ช่วยกันตรวจสอบชำระในปี พ.ศ. 2471 อาศัยฉบับเขียนที่มีในหอพระสมุดวชิรญาณ อันเป็นฉบับของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวรเสรฐสุดา ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ประทานมาให้หอพระสมุดวชิรญาณ และใช้ฉบับภาษาจีนอีกฉบับสอบความบางแห่งที่สงสัย การดำเนินการนี้มีพระเจนจันทรเกษม เป็นผู้อำนวยการ การจัดพิมพ์วรรณคดีสามก๊กฉบับนี้ใช้ชื่อว่า สามก๊ก ฉบับราชบัณฑิตยสภาตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร และราชบัณฑิตยสภาว่าเป็นฉบับสมบูรณ์ และถูกต้องที่สุด (สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2554, p. คำนำ) ในการวิจัย

นี้ผู้วิจัยจึงได้เลือก วรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับ ราชบัณฑิตยสภา ตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 มาเป็นวรรณกรรมสำหรับการวิเคราะห์องค์ความรู้ การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับ มัธยมศึกษา

2.3 ตัวละครสำคัญในวรรณคดีเรื่องสามก๊ก

วรรณคดีสามก๊กมีคำเงินมากกว่า 800,000 คำ มีตัวละครมากกว่า 1,100 ตัว ส่วนใหญ่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ ตัวละครแต่ละตัวมีบทบาทในการดำเนินเรื่องแตกต่างกัน มีบุคลิกลักษณะที่หลากหลาย มีความโดดเด่นที่แฝงไปด้วยข้อคิดให้ผู้อ่านได้ศึกษามากมาย ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก และได้นำเสนอตัวละครสำคัญในวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก ซึ่งสรุปจาก ชัชวพันธ์ สันติเดช (2552, pp. 27-83; 2557, pp. 43-465); สุกัญญา มกรารุณ (2558, pp. 36-59) โดยแบ่งเป็นตัวละครจากก๊กต่าง ๆ ดังนี้

1. ตัวละครจาก วุยก๊ก (ค.ศ. 220-264) มีฮ่องเต้ 5 พระองค์ ปฐมกษัตริย์ คือ พระเจ้าโจผี เมืองหลวง ฮูโต-ลกเอี้ยง มีตัวละครสำคัญ ดังนี้

1.1 โจโฉ หลังเสียชีวิตได้รับสถาปนาเป็น พระเจ้าโจโฉ ชื่อรองว่า เม่งเตอ มีบิดาเป็นลูกเลี้ยงของชนที่ชื่อโจเท่ง มีบุคลิกสง่าสมเป็นนักรบ สูง 7 ฟุต คิ้วเล็ก หนวดยาว สติปัญญาดีกว่าคนทั่วไป สร้างเนื้อสร้างตัวจากการเป็นนายอำเภอเล็ก ๆ ต่อมาเป็นหัวหน้าทหาร รักษาความปลอดภัยในพระนครลกเอี้ยง สร้างชื่อเสียงครั้งแรกจากการสังเวยอาชญาของชนที่เกณหวน ผู้ทรงอิทธิพล ต่อมาตั้งโต๊ะยี่ดออำนาจ โจโฉอาสาไปสังหารแต่ไม่สำเร็จ นั้นทำให้ชื่อของโจโฉกลาย มาเป็นผู้กล้าแห่งแผ่นดิน ในชีวิตขณะศึกสำคัญคือ ศึกกัวต้อ ที่เอาชนะอ้วนเสี้ยวได้ แต่ก็เคยพ่าย แพ้ในศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) นับเป็นการพ่ายแพ้ครั้งยิ่งใหญ่ โจโฉถึงแก่กรรมเมื่ออายุ 66 ปี ด้วย โรคในสมอง นับว่าชีวิตของโจโฉผ่านร้อน ผ่านหนาว ผ่านเหตุการณ์สำคัญ ๆ ต่าง ๆ มากมาย จึง เป็นตัวละครที่มีสีสัน และน่าศึกษาเป็นอย่างมาก

1.2 สุมาริ๊ กุณชื่อคนสำคัญของวุยก๊ก นัยน์ตาคม ท่วงท่าดูจึ่งจอก ข่าของในตำราพิชัยสงคราม เริ่มรับราชการหลังจากที่โจโฉปราบปรามภาคเหนือได้เรียบร้อย กลยุทธ์แรกที่น่าเสนอโจโฉ คือ กลยุทธ์ยึดเมืองฮั่นตัง แม้จะมีความสามารถสูงแต่โจโฉกลับไม่ ไว้วางใจมาก ภายหลังโจโฉเสียชีวิต โจผีครองอำนาจต่อ และมีความนิยมชมชอบสุมาริ๊มาก สุมาริ๊ จึงได้มีโอกาสในการยกทัพไปต้านทานการบุกรุกของขงเบ้ง แห่งจ๊กก๊กหลายต่อหลายครั้ง ชีวิตของ สุมาริ๊พลิกผันจากภัยการเมืองหลายครั้ง แต่ท้ายที่สุดเขาก็กระทำรัฐประหารยึดอำนาจจาก

ตระกูลใจได้สำเร็จ ด้วยความพลิกผันในชีวิต ด้วยปัญหาอันคมคาย และความอดทนมุมานะ ทำให้ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาสติปัญญาของสุมาลีเป็นอย่างมาก

1.3 กุยกะ ที่ปรึกษาที่เก่งที่สุดของโจโฉ มีตำแหน่งเป็นเงินตงเจียง (นายทหารพิทักษ์ภาคตะวันออก) เป็นผู้แนะนำให้โจโฉรบกับอ้วนเสี้ยวแม้มีกำลังน้อยกว่ามาก โดยวิเคราะห์ข้อดีเสียประการของโจโฉที่เหนือกว่าอ้วนเสี้ยวได้อย่างแตกฉาน โจโฉเคยออกปากว่าหากกุยกะยังมีชีวิต เขาคงจะไม่พ่ายแพ้ในศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) แสดงให้เห็นว่าโจโฉยกย่องและยอมรับในสติปัญญาของกุยกะ และผู้อ่านจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่ากุยกะนั้นน่าจะมีปัญญาทัดเทียมกับขงเบ้ง เสียชีวิตที่เสียชีวิตไปก่อน จึงไม่ได้มีการประลองปัญญากันให้ผู้อ่านได้ศึกษา

1.4 เตียนอุย หนึ่งในขุนพลที่โจโฉรักมากที่สุด เขาเคยกล่าวว่า “ข้าเสียลูกชายคนโตและหลานรักไป ยังไม่เสียตายเท่าเสียเตียนอุยเลย” เตียนอุยเคยปกป้องโจโฉจากการถูกไฟครอกที่เมืองลียง เขาสร้างวีรกรรมสำคัญคือการรบจนอาวุธหมดแล้วนำศพทหารที่ตายไปแล้วมาฟาดศัตรู แต่ท้ายที่สุดเขาด้านทานไม่ไหว เสียชีวิตในเวลาต่อมา เตียนอุยแม้เป็นขุนพลที่ปรากฏกายเพียงสั้น ๆ แต่ความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ต่อผู้เป็นนาย ยอมเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อปกป้องนายถือเป็นแบบอย่างของคนรุ่นหลังควรศึกษา

1.5 เตียวเลี้ยว เป็นนายทหารองครักษ์ของโจโฉ เขามีสติปัญญาดี มีความสัมพันธ์อันดีกับกวนอู และเป็นผู้เจรจาให้กวนอูยอมมาสวามิภักดิ์กับโจโฉชั่วคราวหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีผลงานในการช่วยโจโฉเอาชีวิตรอดหลังจากทัพเรือแตกที่ศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) ต่อมาเขาได้รับมอบหมายให้พิทักษ์เมืองหับป่า ซึ่งขุนกวนต้องการยึดครอง เขาใช้อุบายศึกหุ้มทหาร 800 คน ลอบตีขุนกวนและเกือบจับขุนกวนได้ ต่อมาในสมัยพระเจ้าโจผี เตียวเลี้ยวพลีชีพแล้วถูกสังหารโดยเตงฮอง แม่ทัพกังตั้ง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรศึกษาจากเตียวเลี้ยวคือยุทธวิธีการรบที่ชาญฉลาด และเหมาะสมกับสถานการณ์ เขาเป็นนายทหารที่มีพรสวรรค์ มีฝีมือ และมีสติปัญญา

2. ตัวละครจาก จ๊กก๊ก (ค.ศ. 221-263) มีฮ่องเต้ 2 พระองค์ ปฐมกษัตริย์คือพระเจ้าเล่าปี่ เมืองหลวง เซงโต หรือเมืองเฉิงตู มีตัวละครสำคัญ ดังนี้

2.1 เล่าปี่ เชื้อพระวงศ์ฮั่น ชำนาญการใช้กระบี่ สาบานเป็นพี่น้องกับกวนอู เตียวหุยในสวนท้อ ร่วมรบในสงครามสำคัญ เช่น ปราบกบฏโจรผ้าเหลือง และทัพพันธมิตร 18 หัวเมือง ช่วงแรกประสบความลำบากไม่มีเมืองอาศัย จนได้ตัวขงเบ้งมา และชนะศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) ช่วยให้ยึดเสฉวน และครองแผ่นดินได้ 1 ใน 3 ต่อมาสถาปนาเป็นพระเจ้าเล่าปี่เพื่อคานอำนาจกับพระเจ้าโจผี หลังจากครองราชย์ได้ไม่นานพระเจ้าเล่าปี่เสียเมืองเกงจิ๋ว และกวนอู เล่าปี่

กลัวมากจึงยกทัพไปง้อก็ แต่ปรากฏว่าพ่ายแพ้ย่อยยับ และตรอมใจตายในที่สุด สิ่งที่โดดเด่นในตัวของเขาปี่ก็คือความสามารถในการอ่านใจคน เขาประสบความสำเร็จกับความสำเร็จในชีวิตหลายครั้ง แต่ด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ที่ซื่อตรง และปรารถนาดีแน่วแน่ต่ออุดมการณ์ จึงทำให้เขาอดพ้นจากสถานการณ์คับขันไปได้ทุกครั้ง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแก่นสำคัญที่ผู้อ่านควรศึกษาให้เข้าใจอย่างแท้จริง

2.2 จุกตลึง หรือที่รู้จักกันในนามขงเบ้ง ชายผู้มีสติปัญญาสูงส่ง หยั่งรู้ดินฟ้ามหาสมุทร ปลีกตัวยึดอาชีพเกษตรกรรม แต่ภายหลังเล่าปี่มาเชิญตัวที่กระท่อมถึง 3 ครั้ง ทำให้ขงเบ้งทนไม่ไหวตัดสินใจมาเป็นกุนซือให้แก่เล่าปี่ เขาเป็นบุคคลสำคัญในการทำให้เล่าปี่ ชุนกวนชนะศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) เป็นกุนซือคนสำคัญที่ช่วยให้เล่าปี่มีชัยชนะเหนือทุกคนปราบปรามกบฏเบ้งเฮ็กด้วยวิธีการอันชาญฉลาด และยุทธวิธีในการบุกยึดก็ถึง 6 ครั้ง สิ่งที่เขาได้กระทำ ทุกพฤติกรรมและคำพูด ล้วนแฝงข้อคิด และกลวิธีในการใช้ชีวิตอย่างผู้มีปัญญาที่ผู้อ่านไม่สามารถละเลยได้แม้เพียงบรรทัดเดียว เขาคือสัญลักษณ์ของความเฉลียวฉลาด และถือเป็นสัญลักษณ์ของสามก๊กอย่างแท้จริง

2.3 บังทอง กุนซือผู้มีสติปัญญาไม่น้อยไปกว่าขงเบ้ง เสียตายที่รูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์ จึงไม่เป็นที่นิยม เขาสร้างผลงานสำคัญคือการลงใจโน้มน้าวให้ผู้ยึดเรือติดกันในการศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) จนเรือของโจโฉทุกลำจมดิ่งหมดสิ้น เขามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมให้เล่าปี่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำของยุคสามก๊ก แต่เสียชีวิตที่เร่งสร้างผลงาน จนจบชีวิตที่เนิ่นห้วงว่าง สติปัญญาของเขาแม้ปรากฏในช่วงสั้น ๆ แต่ก็ยังเป็นผลงานสำคัญที่ผู้อ่านไม่ควรละเลย

2.4 กวนอู พี่น้องร่วมสาบานกับเล่าปี่ เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ มีผลงานสำคัญมากมายตลอดทั้งเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการอาสาตัวห้วยหวงด้วยเวลาเหล้าไม่ทันหาย อุ้ม เคยไปรับราชการกับโจโฉด้วยความจำใจแต่ภายหลังก็หนีกับมาหาเล่าปี่ได้สำเร็จ เขาเป็นผู้พิทักษ์เมืองเกงจิ๋ว แต่ภายหลังพลาดท่าถูกชุนกวนสั่งให้ประหารชีวิต เพราะเขาลืมสิ่งที่ขงเบ้งสั่งคือ “ตะวันออกคบชุนกวน เหนือด้านโจโฉ” นี่คือนี่สิ่งที่ควรศึกษาทั้งความสำเร็จ และความผิดพลาดของกวนอูเพื่อนำมาเป็นบทเรียนแก่ชีวิต

2.5 เตียวหุย พี่น้องร่วมสาบานกับเล่าปี่ ผู้มีชื่อจากการปราบปรามโจรผ้าเหลือง เป็นกำลังสำคัญของเล่าปี่ แม้จะทำให้เสียการใหญ่หลายครั้ง วีรกรรมครั้งสำคัญคือเหตุการณ์ ณ สะพานเตี้ยบันเกี้ยว ที่เขาทำอุบายหลอกทัพร้อยหมื่นของโจโฉต้องถอยหนีเหยียบกันตาย ซึ่งเป็นอุบายที่ผู้อ่านควรศึกษาวิเคราะห์ให้ดี อย่างไรก็ตามเขาจบชีวิตลงอย่างน่าเสียดาย

ด้วยความใจร้อน และเมาสุราอาละวาดลูกน้อง จึงเป็นบทเรียนถึงจุดจบของผู้นำที่ขาดความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6 จูล่ง ชาวเมืองเสียงซาน กล่าวหาขุนนางฉลาด ยุทธการเตี๋ยป้านสันที่เขาฝ่าทัพไปรับอาเตี๋ยบุตรชายเล่าปี่เป็นที่ลือลั่นในความกล้าหาญมาถึงทุกวันนี้ นอกจากนั้นยังปรากฏเหตุการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงไหวพริบและความกล้าหาญ เช่น การชิงตัวเอาเตี๋ยคินจากซุนฮูหยิน เป็นผู้กราบทูลทาดานไม่ให้พระเจ้าเล่าปี่ยกทัพไปตีง่อก๊ก ในวัยชราติดตามขงเบ้งพิชิตยูกิมสร้างความสำเร็จความชอบมากมาย เขาเสียชีวิตในวัย 72 ปี โดยนอนหลับแล้วไม่ตื่นอีก ขงเบ้งทราบข่าวร้องไห้เสียใจจนหมดสติไป จูล่งนับเป็นแบบอย่างของความเป็นสุภาพบุรุษผู้มีไหวพริบ ปฏิภาณ และความกล้าหาญที่ผู้อ่านทุกคนควรศึกษาเอาไว้ให้ดี

2.7 ฮองตง แม่ทัพเต๋าวยแห่งจ๊กก๊ก ผู้ชื่นชอบนิสัยใจคอกวนอู ผู้อ่านจะรู้จักฮองตงในนามของผู้จงรักภักดี ชื่อสัตย์ รักเกียรติรักศักดิ์ศรี แม่ตายในสนามรบก็ตายเยี่ยงชายชาติทหารสมควรที่ผู้อ่านจะต้องยกย่องเชิดชู

2.8 ม้าเฉียว หนึ่งในห้าทหารเสือของเล่าปี่ นักรบที่มีฝีมือดี รับมอบหมายให้ไปดูแลดินแดนชายขอบฝั่งตะวันตกของจ๊กก๊ก เนื่องจากม้าเฉียวเป็นที่ยำเกรงของชนกลุ่มน้อยในแถบนั้น แต่เสียชีวิตที่เขากลับป่วยตายตั้งแต่อายุ 47 ปี ไม่มีโอกาสได้สร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับเหมือนนักทหารเสือคนอื่น ๆ

3. ตัวละครจาก ง่อก๊ก (ค.ศ. 222-280) มีองค์ 4 พระองค์ ปฐมกษัตริย์คือพระเจ้าซุนกวน เมืองหลวง เกียนเจียบ-เปาะเหลง (นานกิง) มีตัวละครสำคัญ ดังนี้

3.1 ซุนกวน ผู้ปกครองง่อก๊กที่มีความเฉลียวฉลาด รู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ให้เกียรติลูกน้อง จึงมีผู้อยากมาบริหารการด้วยมากมาย เขาเป็นคนใจเย็นแต่หยิ่งทะนงในศักดิ์ศรี ผูกมิตรกับเล่าปี่มาตั้งแต่ศึกผาแดง (เช็คเพ็ก) แต่มาผัดใจกันเรื่องแย่งเมืองเกงจิ๋ว ส่งประหารกวนอูจนเล่าปี่กริ้วหนัก ชีวิตของซุนกวนค่อนข้างราบเรียบ ไม่พลิกผันเท่าใดใด และเล่าปี่ แต่ผู้อ่านจะได้เห็นปัญญาสำคัญของซุนกวน คือ วิธีการใช้คน เช่นการแต่งตั้งลกซุนในวัย 21 เป็นแม่ทัพต้านทัพเล่าปี่ท่ามกลางการทัดทานจากขุนนางน้อยใหญ่ เขาเป็นแบบอย่างของผู้ผู้นำที่ลูกน้องอยากทำงานด้วย

3.2 จิวยี่ ขุนนางคนสำคัญของแคว้นกังตั๋งเชี่ยวชาญด้านการศึก ชำนาญการดนตรี มีภรรยาเป็นหนึ่งในยอดหญิงงามแห่งกังตั๋ง วีรกรรมครั้งสำคัญของจิวยี่คือการบัญชาการศึกผาแดง (เช็คเพ็ก) ด้วยวิธีการการใช้ไฟเผาองทัพเรือโจโฉจนวอดวาย เขาพยายามวางแผนฆ่าขงเบ้งหลายครั้งแต่ไม่สำเร็จ จนสุดท้ายกระอักเลือดตายด้วยความแค้นใจ

สิ่งที่ผู้อ่านควรศึกษาก็คือความชาญฉลาด เจ้าแผนการ และอุดมการณ์ความรักในแผ่นดินงอก๊กของตนเอง

3.3 โลซก กุนซือผู้มีสติปัญญาสูงส่ง ตัดตำรา แม่ไปรบยังพกหนังสือติดตัวไปอ่าน เป็นคนใจกว้าง มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้คน จิวยี่เคยขอยืมข้าวสารเพื่อเป็นเสบียง โลซกให้ทันทีโดยไม่ปิดพลิ้ว ทำให้จิวยี่นับถือน้ำใจโลซกอยู่มาก โลซกทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานความสัมพันธ์ระหว่างขงเบ้ง และจิวยี่ ในศึกผาแดง (เซ็กเพ็ก) จนกระทั่งเอาชนะโจโฉได้สำเร็จ ต่อมาได้รับมอบหมายให้ไปทวงเมืองเกงจิ๋วแต่ไม่สำเร็จ ท้ายที่สุดเขาเสียชีวิตด้วยสาเหตุธรรมชาติ ผู้อ่านอาจเห็นถึงความไม่ทันคนของโลซก แต่แท้จริงแล้วเมื่อวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งจะพบว่าผู้ที่รู้เท่าทันคนอื่นมากที่สุดในเรื่องสามก๊ก ก็คือโลซกนั่นเอง และในบรรดาตัวละครสามก๊ก ผู้ที่นับถือเป็นเพื่อนคบได้อย่างสนิทใจก็คือโลซกคนนี้นั่นเอง

3.4 ลกซุน กุนซือคนสำคัญของงอก๊ก มีผลงานในการวางอุบายต่อสู้กับกวนอู และเป็นแม่ทัพใหญ่ปราบกองทัพเจ้าเล่าปี่ได้ราบคาบในวัย 21 ปี ต่อมาเขาได้กลายเป็นเสาหลักของงอก๊ก แต่ต่อมาผัดใจกับซุนกวนเรื่องการตั้งรัชทายาท จึงล้มป่วยและตรอมใจตาย ผู้อ่านควรศึกษาสติปัญญา และความรอบคอบ ตลอดจนการรู้จักประมาณกำลังตนเองจากลกซุน ก็จะช่วยให้กิจการงานใหญ่ย่อยประสบความสำเร็จได้ดี

จากที่ได้นำเสนอตัวละครสำคัญในวรรณคดีเรื่องสามก๊ก จะพบว่าปรากฏตัวละครสำคัญต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ชนชั้นผู้นำ เช่น โจโฉ เล่าปี่ ซุนกวน ชนชั้นที่ปรึกษาหรือกุนซือ เช่น กุยกั๊ก ขงเบ้ง สุม้าอี้ ลกซุน บั๋งทอง โลซก ชนชั้นนายทัพ เช่น กวนอู เตียวหุย ม้าเฉียว ฮองตง เตียวเลี้ยว เตียนอูย ซึ่งตัวละครแต่ละตัวมีความสามารถ มีความโดดเด่น มีระดับสติปัญญา มีนิสัยพฤติกรรมที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดล้วนนำมาศึกษาเพื่อให้เข้าใจตัวละครอย่างถ่องแท้ อันจะช่วยให้ได้ข้อคิดสำคัญในการดำเนินชีวิตต่าง ๆ มากมาย

2.4 เนื้อเรื่องวรรณคดีสามก๊กโดยสังเขป

สามก๊ก เป็นผลงานอมตะของหลอกว้านจง ได้รับการยอมรับจากผู้อ่านตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน สามก๊กเปิดเรื่องโดยประโยคที่ว่า “อันแผ่นดินทั้งปวงนั้นเมื่อรวมกันอยู่นาน เข้าก็แตกออก ครั้นแตกออกนานแล้วก็กลับรวมเข้าเป็นหนึ่ง” แสดงให้เห็นถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอน เหตุการณ์ในสามก๊กเริ่มต้นตั้งแต่ ประมาณ ค.ศ.167 ที่พระเจ้าเลนเต้ขึ้นครองราชย์ เหล่าชนที่เริ่มแผ่อำนาจในบ้านเมือง ฮองเต้ไม่ไว้วางใจ เขาแต่มีวเมากับนางบำเรอปล่อยให้ชนที่เหล่านั้นฉ้อราษฎร์บังหลวง ต่อมา ค.ศ.184 ประชาชนรากหญ้าทนไม่ไหวจึงรวมตัวกันก่อกบฏ เรียกกบฏนั้นว่าโจรผ้าเหลือง แต่อย่างไรก็ตามราชวงศ์ฮั่นไม่สิ้นคนดี เหล่าผู้กล้าได้ปราบปราม

กบฏโจรผ้าเหลืองพ่ายแพ้ไปในที่สุด โดยผู้ที่มีความชอบมากที่สุดก็คือสามพี่น้องเล่าปี กวนอู เตียวหุย แต่ทว่ากลับได้ตำแหน่งเจ้าเมืองเล็ก ๆ มา

ค.ศ.189 พระเจ้าเลนเต้สวรรคต เกิดความวุ่นวายในราชสำนัก เป็นเหตุให้ตั้งโตะเจ้าเมืองเสเหลียง (ซีหลง) เข้ามาสยบความวุ่นวาย แต่กลับกลายเป็นมากุมอำนาจในราชสำนัก กระทำการหยาบข้ามมากมาย เหล่าทหารผู้นำทัพต่าง ๆ จึงรวมกำลัง 18 หัวเมืองเพื่อปราบปราม เมื่อกดดันหนักเข้า ใน ค.ศ.190 ตั้งโตะจึงได้เผาเมืองลกเอี้ยว (ลั่วหยาง) แล้วย้ายเมืองหลวงไปที่เตียงอัน (ฉางอัน) แต่บรรดา 18 หัวเมืองแตกคอกันเองไม่ได้ตามไปปราบปรามตั้งโตะแต่กลับแยกย้ายกลับเมืองของตนไป

ค.ศ.192 ตั้งโตะถูกลักพาตัวโดยลิโป้ด้วยอุบายหวังสัมพันธ์ ใช้เตียวเสี้ยนสาวงามเป็นเหยื่อล่อให้ตั้งโตะและลิโป้แตกคอกัน เมื่อตั้งโตะเสียชีวิตเหตุการณ์ไม่ได้ดีขึ้นเนื่องจากลิฉุย กุยกี อดีตลูกน้องตั้งโตะได้ยึดอำนาจจากอ๋องอ้วน แผ่นดินจึงตกอยู่ในมือโจร ต่อมาปี ค.ศ.196 โจโฉเข้าเมืองหลวงสยบความวุ่นวายต่าง ๆ ไปได้ และเชิญเสด็จพระเจ้าเหี้ยนเต้ไปยังเมืองฮูโต เมืองหลวงแห่งใหม่ที่เขาส่งสร้างขึ้น

ค.ศ.199-200 อ้วนเสี้ยวรบชนะกองขุนจ้านเพื่อนเก่าของเล่าปี ได้ขยายอิทธิพลครอบดินแดนภาคเหนือเกือบทั้งหมด และไม่นานจากนั้นขุนเช็กเจ้าแห่งกังตั๋งเจ้าของฉายา “เสี่ยวปาอ๋อง” ผู้รวบรวม 81 หัวเมืองตะวันออกของแม่น้ำแยงซีเกียงเป็นหนึ่งในและสร้างอาณาจักรของตนเอง แต่เสียดายที่ถูกทหารเลวลอบทำร้าย ขุนกวนน้อยชายจึงได้ขึ้นครองตำแหน่งแทน ในปีเดียวกันนั้นโจโฉได้รับชัยชนะต่ออ้วนเสี้ยวในศึกกัวต๋อ แม้ทหารโจโฉจะมีกำลังน้อยกว่าอ้วนเสี้ยว 1 ต่อ 10 หากแต่ด้วยไหวพริบและปฏิภาณโจโฉจึงเอาชนะอ้วนเสี้ยวมาได้ และแผ่อำนาจครอบคลุมภาคเหนือไว้ทั้งหมดในปี ค.ศ.207

ค.ศ.208 ทางฝ่ายเล่าปีเองยังตั้งตัวไม่ได้ เขาได้รับคำแนะนำให้ไปเชิญขงเบ้ง มังกรหลับแห่งเขาโง่ลังกั๋งมาเป็นกุนซือ การเยือนกระท่อมสามครั้งของเล่าปีทำให้ขงเบ้งใจอ่อนและตัดสินใจมาเป็นกุนซือให้ ทางฝ่ายโจโฉก็ได้รับแต่งตั้งเป็นมหาอุปราชในปีเดียวกันนั้นเขาได้ยกทัพลงภาคใต้ยึดเมืองเกงจิ๋วได้สำเร็จ และยังไม่หยุดทัพเพียงเท่านั้น โจโฉรู้สึกผิดตามตีเล่าปีให้พิณาศ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการยึดแคว้นกังตั๋งของขุนกวน เป็นเหตุให้เล่าปีกับขุนกวนจับมือกันต้านทัพโจโฉ ซึ่งก็คือยุทธการศึกผาแดง (เช็กเพ็ก) ยุทธการที่โจโฉพ่ายแพ้ย่อยยับที่สุดในชีวิต

ค.ศ.214 เล่าปีได้ครองเสฉวนด้วยปัญญาของขงเบ้ง จนแผ่นดินมีสภาพเป็นสามก๊กโดยสมบูรณ์แบบ ต่อมา ค.ศ.215-216 โจโฉตีเมืองฮันตั้งได้จากเตียวฟ้อ จึงตั้งตนเองเป็นอ๋องแห่งวุยก๊ก ถือว่าเป็นจุดสูงสุดของอำนาจโจโฉ

ค.ศ.219 โจโฉวางแผนบุกเสฉวน ขงเบ้งจึงใช้อุบายยกกองจี้วบางส่วนคืนให้ ชุนกวน เพื่อให้ชุนกวนช่วยยกทัพไปตีเมืองหับป่าของโจโฉ โจโฉจึงไม่กล้าบุกเสฉวน ไม่เพียงเท่านั้น เล่าปี่ยังรบชนะกองทัพโจโฉที่อยู่ภาวะห้วงหน้าพะวงหลังได้สำเร็จ จนได้เมืองฮันต่งมาเป็นของตนเอง และเล่าปี่ตั้งตนเป็น ฮันต่งอ๋อง ในเวลาต่อมา แต่หลังจากนั้นเล่าปี่กับชุนกวนวิวาทกัน เรื่องเมืองเกงจี้วจนมาถึงจุดแตกหักเมื่อลิบองยึดเกงจี้วจากกวนอูและถูกจับระหว่างทาง ชุนกวนมีคำสั่งให้ประหารกวนอู หลังจากนั้นไม่นานโจโฉก็เสียชีวิตด้วยโรคในสมอง โจผีขึ้นเป็นอ๋องแทน บิดา ก่อนจะถอดพระเจ้าเหี้ยนเต้ออกจากตำแหน่ง พร้อมตั้งราชวงศ์วุย นับเป็นจุดสิ้นสุดของ ราชวงศ์ฮั่นที่ยาวนานกว่า 400 ปี และเป็นจุดเริ่มต้นยุคสามก๊กอย่างเป็นทางการ ในปี ค.ศ.220

ในปี ค.ศ.221 เล่าปี่ตั้งตนเองเป็นฮองเต้เพื่อคานอำนาจกับพระเจ้าโจผี แต่ทันทีที่ ครองราชย์พระเจ้าเล่าปี่เลือกเสฉวนแคว้นส่วนตัวก่อน คือ ยกทัพบุกง่อก๊กล่างแคว้นให้กวนอู ท้ามกลางการตัดทานจากขุนนางใหญ่ น้อย ความแค้นของพระเจ้าเล่าปี่ยิ่งหนักขึ้นเนื่องจาก เตียวหุย ทัพหน้าในการบุกง่อก๊กตั้งถูกลอบตัดศีรษะไปมอบให้ชุนกวน ด้วยเหตุที่เตียวหุยเร่งรัดใน การหาอาวุธยุทธโปกรณ์และคาดโทษทหารไว้ถึงตาย ต่อมาปี ค.ศ.222 แม้กำลังมีสงครามกับ จ๊กก๊กแต่ชุนกวนก็ยังประกาศตั้งตนเป็น ง่อก๊ก และทำลายจ๊กก๊ก ทัพพระเจ้าเล่าปี่แตกยับเยิน ด้วยการวางแผนของแม่ทัพหนุ่มลกซุน ตีกครั้งนี้เรียกว่า “ศึกอิเหลง” พระเจ้าเล่าปี่ได้รับความ อับอาย และรู้สึกผิดที่ไม่ฟังการตัดทานจากขุนนางทั้งหลาย และตรอมใจสวรรคตที่เมือง เป็กเต้ อาเต๊าผู้เป็นโอรสขึ้นครองราชย์แทนเป็น พระเจ้าเล่าเสี้ยน ภายใต้การดูแลของจูกัดเหลียง ขงเบ้ง ต่อมาปีค.ศ.223 ขงเบ้ง อัครมหาเสนาบดีแห่งจ๊กก๊กรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับง่อก๊ก ร่วมมือกัน ด้านทัพวุยได้สำเร็จ ทำให้แผนการบุกเสฉวนของพระเจ้าโจผีไม่สำเร็จ

ในปี ค.ศ.225 เบ้งเฮ็กหัวหน้าชนเผ่าได้ร่วมมือกับชนกลุ่มน้อยก่อกบฏ ขงเบ้ง ยกทัพลงไปปราบจับเบ้งเฮ็กได้ 7 ครั้งก็ปล่อยทั้ง 7 ครั้ง เบ้งเฮ็กเกิดความละอายใจอมสวามีภักดี และไม่ก่อความวุ่นวายอีกเลย ดินแดนภาคใต้จึงสงบสุขนับแต่นั้นเป็นต้นมา ถัดจากนั้นไปปีหนึ่งใน ปี ค.ศ.226 พระเจ้าโจผีสวรรคต พระเจ้าโจยอยขึ้นครองราชย์แทน ขงเบ้งอาศัยจังหวะนี้ยกทัพบุก ขึ้นเหนือเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.227-228 จ๊กก๊กได้เปรียบมาตลอด แต่มาเสียทีในภายหลังเพราะ แม่ทัพม้าเจ็กทำให้ต้องถอยกับฮันต่งอย่างทุลักทุเล ขงเบ้งเองเกือบถูกสุมาอี้จับจนต้องใช้อุบาย “ติดพิณหลง” เพื่อเอาตัวรอด จากนั้นไม่นาน ค.ศ.228 ขงเบ้งยกทัพขึ้นเหนืออีกเป็นครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ.229 แต่ไม่สำเร็จ ในปีเดียวกันนั้น พระเจ้าชุนกวนตั้งตัวเป็นฮองเต้แห่งง่อก๊ก ทำให้เขามีสถานภาพเทียบเท่าพระเจ้าเล่าเสี้ยน และพระเจ้าโจยอย ในปี ค.ศ.231-234 ขงเบ้ง

ยังยกทัพบุกยูกอีก 3 ครั้ง รวมเป็น 6 ครั้ง เขาเสียชีวิตในสงครามครั้งที่ 6 ต่อมาปี ค.ศ.235 สุมาอี้ได้ขึ้นเป็นอุปราชแห่งยูกเนื่องจากมีความดีความชอบในการปกป้องเอกราชไว้ได้

แผ่นดินจีนในยุคสามก๊กเริ่มสงบสุข ทั้งสามก๊กถ่วงดุลอำนาจกัน ในปี ค.ศ.240 พระเจ้าโจยอยสวรรคต พระเจ้าโจฮองขึ้นครองราชย์แทนแผ่นดินสงบสุขไปอีกเกือบ 15 ปี จนกระทั่งในปี ค.ศ.249 นายทหารจ๊กก๊กนามเกียงอุย ศิษย์เอกของเบ้งนำทัพบุกยูกด้วยตัวเอง เป็นครั้งแรกเพื่อสืบสานปณิธานของเบ้ง แต่ก็ล้มเหลว เกียงอุยไม่ละความพยายามยกทัพบุกไปอีก รวมทั้งสิ้น 8 ครั้งแต่ก็ยังไม่สำเร็จอยู่นั่นเอง ในปี ค.ศ.249 เดียวกันนี้สุมาอี้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากพระเจ้าโจฮองได้สำเร็จ หลังจากยึดอำนาจไม่นานสุมาอี้ก็ถึงแก่กรรม ในปี ค.ศ.251 ส่งต่ออำนาจไปยังสุมาสู และ สุมาเจียวบุตร ทางด้านจ๊กก๊กในปี ค.ศ.252 พระเจ้าซุนกวนผู้ทรงครองราชย์มาถึง 24 ปีก็สวรรคต เจ้าพระซุนเหลียงขึ้นครองราชย์แทน

ในระบอบนี้ทุกก๊กต่างอ่อนแอ เนื่องจากฮ่องเต้แต่ละก๊กไม่ได้มีอำนาจแท้จริง เกิดการผลัดเปลี่ยนราชบัลลังก์กันไปมา เช่น ปี ค.ศ.254 สุมาสูถอดพระเจ้าโจฮอง และตั้งพระเจ้าโจมอขึ้นครองราชย์แทน ค.ศ.258 พระเจ้าซุนเหลียงออกจากตำแหน่ง และตั้งพระเจ้าซุนฮิวขึ้นครองราชย์แทน ทางด้านจ๊กก๊ก พระเจ้าเล่าเสี้ยนไม่สนใจกิจการบ้านเมือง เชื้อแต่ชั้นที่ มัวเมาสุรานารี และมมกกับหมอผี

ปี ค.ศ.260 สุมาสูตาย สุมาเจียวผู้เป็นน้องรวบอำนาจสั่งปลดพระเจ้าโจมอ และตั้งพระเจ้าโจฮวนครองราชย์แทน หลังจากนั้นไม่นาน ในปี ค.ศ.263 สุมาเจียวให้เตงหยายยกทัพเข้าตีเสฉวน พระเจ้าเล่าเสี้ยนยอมแพ้โดยง่ายตาย นับเป็นการสิ้นสุดอาณาจักรจ๊กก๊กที่มีอายุ 43 ปี อย่างไรก็ตามเตงหยายผู้ทุ่ทุทนใจเข้ายึดจ๊กก๊กกลับถูกใส่ร้ายว่าเป็นกบฏ จึงถูกประหารชีวิตพร้อมกับเตงต๋งบุตรชาย ฝ่ายแม่ทัพจงโฮย แม่ทัพวุยก๊กสำคัญได้คิดการกบฏร่วมมือกับเกียงอุยเพื่อปลดแอกตนจากสุมาเจียว แต่ไม่สำเร็จ จงโฮยถูกฆ่าตาย ส่วนเกียงอุยได้ฆ่าตัวตาย

ปี ค.ศ.265 สุมาเจียวเสียชีวิตกะทันหัน สุมาเอียนบุตรชายครองตำแหน่งฮ่องเต้ ก่อนจะถอดพระเจ้าโจฮวน และตั้งตนเป็นฮ่องเต้ ตั้งราชวงศ์จิ้น เปลี่ยนชื่อก๊กเป็น ได้จิ้น นับว่าสิ้นสุดราชวงศ์วุยก๊กที่มีอายุ 45 ปี ในปีเดียวกันนั้นทางด้านจ๊กก๊ก พระเจ้าซุนฮิวสวรรคต พระเจ้าซุนโฮขึ้นครองราชย์แทนแต่กลับประพฤติดุร้ายเป็นทรราช หยาบฆ่า จนบ้านเมืองง่อยถ่อวุ่นวายและอ่อนแอ

หลายปีต่อมาในปี ค.ศ.280 กองทัพไ้จิ้นบุกยึดจ๊กก๊กได้สำเร็จ รวมอายุจ๊กก๊ก 58 ปี แผ่นดินที่เคยแตกออกเป็นสามก๊กมาตลอดระยะเวลา 60 ปี ก็กลับรวมเป็นหนึ่งอีกครั้งภายใต้

การปกครองของราชวงศ์จิ้น เป็นอันสิ้นสุดยุคสามก๊กโดยบริบูรณ์ (ชัชวพันธ์ สันติเดช, 2557, pp. 13-26; ไบบัว, 2553, pp. 11-241; สุกัญญา มกรารุช, 2558, pp. 84-107)

กล่าวโดยสรุปพบว่าภายในระยะเวลากว่า 60 ปี ที่แต่ละก๊กได้พยายามแก่งแย่งชิงความเป็นหนึ่งนั้น ได้พยายามนำเสนอกลยุทธ์ทั้งการทหาร การทูตทุกวิถีทางเพื่อให้กำชัยในการศึก ผู้อ่านในฐานะของผู้สังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในวรรณคดีสามก๊กยุคทุกสมัยจะสามารถถกฉวยแย้งซึ่งข้อคิด และองค์ความรู้ต่าง ๆ มาเป็นแนวทาง แนวคิด หรือกลยุทธ์ไว้เตือนใจ หรือไว้ใช้เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายในเรื่องใด ๆ ก็ตามเท่าที่จะสามารถสังเกตได้เห็น ผู้วิจัยจึงได้เกิดแนวคิดที่จะนำวรรณคดีสามก๊กมาวิเคราะห์องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นวิถีทางสำหรับผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 กลยุทธ์ที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊ก

บุญศักดิ์ แสงระวี and นาถยา กัลโยธิน (2547, pp. 1-460) ได้กล่าวถึงกลศึกที่ปรากฏในสามก๊ก สอดคล้องกับ ไบบัว (2553, pp. 1-247) และ หลี่ ปิงเฉียน and ชุน จิ้ง (2558, pp. 17-444) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. กลยุทธ์ชนะศึก ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1.1 กลยุทธ์ที่ 1 ปิดฟ้าข้ามทะเล คือ การดำเนินการศึกต้องไม่ชะล่าใจ รีบชิงตีก่อนที่ข้าศึกจะรู้ตัว ดังเช่นลิบองที่บุกยึดเกงจิ๋วโดยกวนอูไม่ทันตั้งตัวทัน

1.2 กลยุทธ์ที่ 2 ล้อมเว่ยช่วยจ้าว คือ เมื่อศัตรูรวมกำลังไว้ที่ศูนย์กลางจะเข้าตีเอาชัยได้ยาก ต้องใช้กลยุทธ์แยกศัตรูให้แตกออกจากกัน ทำให้เหล่าทหาร และขุนพลแตกกระจายแล้วค่อยเข้าตี ดังเช่นที่ขงเบ้งหลอกให้โจโฉแบ่งกำลังไปตีขุนกวน ส่วนขงเบ้งก็เข้าตีฮั่นต๋งได้อย่างง่ายดาย

1.3 กลยุทธ์ที่ 3 ยืมดาบฆ่าคน คือ การยืมกำลังของศัตรูไปฆ่าศัตรูด้วยตนเอง กลยุทธ์นี้ปรากฏในศึกผาแดง ในขณะที่จิวยี่วางอุบายให้โจโฉฆ่าตัวมอและเตียวอุ้นแม่ทัพเรือของวุยก๊ก ทำยี่ที่สุดโจโฉต้องประสบความพ่ายแพ้ย่อยยับที่สุดในชีวิต

1.4 กลยุทธ์ที่ 4 รอข้ามเป่ลี่ย คือ การเข้าตีไม่ควรเข้าตีตอนข้าศึกเข้มแข็ง หากแต่รอวันที่ข้าศึกอ่อนแอให้รีบฉวยโอกาสเข้าตีข้าศึกเพื่อคว้าชัยให้ได้เร็วที่สุด เสียกำลังน้อยที่สุด เช่นการที่ลกซุนแนะนำขุนกวนช่วยพระเจ้าเล่าเสี้ยนตีลกเอี๋ยงซึ่งบอบช้ำอยู่แล้ว

1.5 กลยุทธ์ที่ 5 ตีชิงตามไฟ คือ เมื่อศัตรูอ่อนแอให้เราฉับฉวยผลประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เช่นตอนที่ เดียวหุยเมาสู่ราบยตีโจป้าอย่างหนัก ลิโป้เห็นโอกาสในการยกอ้างยี่ดี่จิวได้อย่างง่ายดาย

1.6 กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสียงบุรพาฝ่าตีประจิม คือ การโจมตีข้าศึกโดยที่ข้าศึกคาดคิดไม่ถึง อาจใช้การหลอกล่อศัตรูให้เกิดการหลงทิศกับการบุกโจมตี เฝ้าระวังผิดตำแหน่ง ปรากฏในหลายตอน มีทั้งสำเร็จ เช่น ขงเบ้งหลอกล่อ เอ็กเจียวให้หลงทิศ และไม่สำเร็จ เช่น สุมาอี้ส่งเสียงบุรพาตีฝ่าประจิม แต่ขงเบ้งซ่อนกลได้รับความเสียหายอย่างมาก

2. กลยุทธ์เผชิญศึก ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์ที่ 1 มีในไม่มี คือ การหลอกลวงโดยเปลี่ยนความจริงให้เป็นสิ่งลวง สร้างสิ่งลวงให้เป็นสิ่งจริง อาจเป็นสถานการณ์ หรือคำพูดก็ได้ เช่น ตอนที่จิวเย่อยากลงใจ ขงเบ้งว่าจะร่วมศึกผาแดงด้วยหรือไม่ แต่กลับถูกขงเบ้งพูดยั่วยุจนตัวเองล้มไปเสียสิ้นที่กำลังลงใจขงเบ้ง

2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ลอบตีเงินช้าง คือ การสร้างความสับสนให้แก่ศัตรู โดยการทำที่จะเข้าตีด้านหน้า แต่ก็ส่งกำลังอ้อมไปด้านหลังด้วยเพื่อให้ศัตรูคาดไม่ถึง ไม่ได้จัดกำลังป้องกัน จนเกิดการเปลี่ยนแปลง อาจเป็นทั้งอุบายโจมตี การสร้างสถานการณ์ หรือ การเจรจา แอบแฝงก็ได้ เช่นตอนที่ ขงเบ้งทำทีไปเคารพศพจิวยี่ หากแต่ต้องการไปพบกับบังทองเพื่อทาบทามให้มาช่วยงานเล่าปี่

2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ดูไฟชายฝั่ง คือ การอดทนรอดูความเคลื่อนไหวของศัตรู เพื่อเตรียมพร้อมโจมตีเมื่อสบโอกาส ดังเช่น ในยามที่โจโฉทำตัวดีเสมอพระเจ้าเหี้ยนเต้ เล่าปี่เองก็รอคอยเวลาที่จะมีคนไม่พอใจเข้าประกาศศึกกับโจโฉ แผนนี้เรียกอีกชื่อว่า นั่งบนภูดูเสือกัดกัน

2.4 กลยุทธ์ที่ 4 ซ่อนดาบในรอยยิ้ม คือ การหลอกให้ศัตรูหลงเชื่อถึงความสงบปราศจากการเคลื่อนไหวใด ๆ ทั้งสิ้น ศัตรูจะสงสัยและอาจเกิดความวุ่นวายในกองทัพจากความสงสัยนั่นเอง หรืออาจหมายถึงการแสร้งทำเป็นมิตรแต่แท้จริงคือต้องการรอจังหวะทำลายล้าง เช่น การที่ลกซุนแสร้งทำเป็นนอบน้อมแก่กวนอู ทำให้กวนอูต้องเสียเงี้ยว และเสียชีวิตในเวลาต่อมา

2.5 กลยุทธ์ที่ 5 หลีตายแทนถาว คือ การใช้ประโยชน์จากสถานการณ์วิกฤต พลิกให้เป็นโอกาส เช่น โจโฉยอมตัดหัวของ อองเฮา ทหารชั้นผู้น้อย เพื่อแลกกับขวัญและกำลังใจของทหารทั้งกองทัพ และต่อมาทำให้โจโฉชนะการศึก

2.6 กลยุทธ์ที่ 6 จูงแพะติดมือ คือ ให้ความประมาทของศัตรูเพื่อฉกฉวยผลประโยชน์กลับมาให้มากที่สุด ดังเช่น ตอนที่ขงเบ้งหลอกเอาเกาทัณฑ์จากกองทัพโจโฉในเวลาเข้ามิด ด้วยการแสร้งทำที่จะเข้าโจมตี แต่กลับหยุดเรือรบถูกเกาทัณฑ์ที่ยิงมา

3. กลยุทธ์เข้าตี ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

3.1 กลยุทธ์ที่ 1 ตีหน้าให้รู้ตื่น คือ เมื่อสงสัยให้หาวิธีการที่จะสร้างความกระแ้างให้ได้มากที่สุด เรียกว่า สงสัยพึงแจ้ง สังเกตจึงเคลื่อนไหว หากศัตรูไม่เคลื่อนไหวก็สร้างสถานการณ์หลอกให้ศัตรูเกิดความเคลื่อนไหว

3.2 กลยุทธ์ที่ 2 ยืมซากคืนชีพ คือ การใช้อำนาจหรือความสามารถที่มีด้วยความรอบคอบ ส่วนผู้ไร้ความสามารถก็มอบหมายงานเพื่อพึ่งพายามต้องการความช่วยเหลือ เช่น โจโฉให้โจสิดแต่งโคลง 7 ก้าว ทำให้โจสิดรอดพ้นจากความตาย

3.3 กลยุทธ์ที่ 3 ล่อเสือออกจากถ้ำ คือ การสร้างสถานการณ์เพื่อให้ศัตรูเกิดความสับสน แล้วนำกำลังบุกเข้าโจมตี ช่วงชิงชัยชนะมาเป็นของฝ่ายตน เช่น กวนอูถูกล่อออกจากแคว้นทำให้ต้องไปรับราชการอยู่กับโจโฉเป็นการชั่วคราว

3.4 กลยุทธ์ที่ 4 แสร้งปล่อยเพื่อจับ คือ อย่าไล่สุนัขจนตรอก หลีกเลี้ยงจุดแข็งเข้าตีจุดอ่อน เป็นหลักสำคัญมาตั้งแต่โบราณ เมื่อปิดล้อมเมืองต้องเปิดช่องโหว่ไว้ทางหนึ่งเสมอ เพราะทำให้ข้าศึกรู้สึกว่ายังมีทางหนีได้ ไม่ต้องสู้อย่างสุนัขจนตรอก ดังเช่นที่เล่าปี่เปิดทางให้จูฮันหนีเขามาสวามิภักดิ์ ทำให้ศัตรูไม่ตัดสินใจฆ่าตาย ซึ่งจากการที่ได้เปรียบอาจเสียเปรียบ หรือสิ้นเปลืองกำลังโดยใช่เหตุ หรือการที่ขงเบ้งจับเบ้งเอ็ก 7 ครั้ง ปล่อย 7 ครั้ง จนเบ้งเอ็กยอมสวามิภักดิ์ไม่ก่อความวุ่นวาย “การบัญชาการทัพชั้นเอกคือชนะด้วยอุบาย รองมาคือชนะด้วยการทูต รองมาคือชนะด้วยการรบ เลวสุดคือการตีเมือง ตีเมืองเป็นเรื่องสุวิสัย”

3.5 กลยุทธ์ที่ 5 โยนกระเบื้องล่อหยก คือ การใช้สิ่งทีคล้ายคลึงกันหลอกล่อศัตรูให้หลงกล หรือการหลอกล่อด้วยผลประโยชน์ อำนาจวาสนา เช่น การที่จูเก็ดเหลียงอยากได้เกียงฮุย ไว้ใช้งานจึงยอมเสีย แสหัวหลิม บุตรเขยของโจยอย เพื่อให้ได้นายทหารผู้มีสติปัญญาเลิศนามเกียงฮุยมาไว้ใช้งาน

3.6 กลยุทธ์ที่ 6 จับโจรเอาหัวใจ คือ การโจมตีที่จุดยุทธศาสตร์ของกองทัพเมื่อเผด็จศึกได้ในคราวเดียว เช่น การที่ขงเบ้งเกรงสุมาอี้จึงวางแผนกำจัดด้วยคิดว่าหมดสุมาอี้ก็จะมีใครที่ต้องเกรงอีกต่อไป และการพิชิตวุยก๊กก็ไม่ใช่เรื่องยาก

4. กลยุทธ์ติดพัน ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

4.1 กลยุทธ์ที่ 1 ถอนพินได้กระทะ คือ การวิเคราะห์กำลังของกองทัพตัวเอง รู้เขารู้เรารบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง หากกำลังเป็นรองก็ต้องบั่นทอนกำลังใจของฝ่ายศัตรู หรือหาจุดอ่อนของศัตรูมาเป็นจุดแข็งของเรา ใช้ความอ่อนชนะความแข็ง ดังสถานการณ์ที่ เทียหยกแนะนำให้โจโฉหลอกซีซีว่าแม่เขียนจดหมายให้มาหา ทำให้ซีซีจำใจทิ้งเล่าปี่ด้วยความกตัญญู

4.2 กลยุทธ์ที่ 2 กวนน้ำจับปลา คือ การฉกฉวยจังหวะที่ศัตรูเกิดความปั่นป่วนภายในกองทัพให้เป็นประโยชน์ ยึดประโยชน์นั้นมาเป็นของตน ดังพายุฝนที่พัดกระหน่ำในยามค่ำคืน ดังเช่น อ้วนเสี้ยววางกลอุบายหลอกใช้กองขุนจ้านนำทหารบุกกิจจิวจากอันฮก

4.3 กลยุทธ์ที่ 3 จักจั่นลอกคราบ คือ การดำรงตนให้เป็นปกติสง่าและน่าเกรงขาม ไม่ให้ศัตรูเกิดความสงสัย เป็นกลยุทธ์ในการถอยทัพโดยทำให้สถานการณ์ดูเหมือนปกติมากที่สุด ดังเช่น ขงเบ้งติดพินบนกำแพงเมืองหลวงสุมาอี้ไม่ให้บุกเข้ามาในเมือง

4.4 กลยุทธ์ที่ 4 ปิดประตูจับโจร คือ เมื่อจับศัตรูได้แล้วต้องพิจารณาว่าการปล่อยไปนั้นจะเป็นคุณหรือไม่ ดังเช่นที่ลกซุนจับกวนอูได้ ขุนกวนพิจารณาแล้วว่ากวนอูไม่มีทางสวามิภักดิ์ได้ จึงตัดสินใจประหารเสีย

4.5 กลยุทธ์ที่ 5 คบไกลตีไกล คือ การตีศัตรูที่อยู่บริเวณใกล้เคียงจะเป็นประโยชน์มากกว่าศัตรูที่อยู่ไกล ดังนั้นควรผูกมิตรกับแคว้นไกลเพื่อร่วมกันป้องกันการโจมตีจากแคว้นใกล้ ดังเช่นที่ขงเบ้งแนะนำให้เล่าปี่ผูกมิตรกับขุนกวนร่วมมือโจมตีโจโฉ

4.6 กลยุทธ์ที่ 6 ยืมทางพรางกล คือ การใช้อุบายเพื่อยึดเมืองโดยไม่ต้องเสียแรงมาก อ้วนเสี้ยวเป็นผู้ใช้กลยุทธ์นี้ได้สำเร็จ โดยการนัดแนะกับกองขุนจ้าน เพื่อเข้าตีอันฮกแห่งกิจจิว ก่อนวันนัดอ้วนเสี้ยวได้ส่งจดหมายไปยังอันฮกว่ากองขุนจ้านจะยกทัพมาตีตนอยากช่วยเหลือ อันฮกยินดีรับความช่วยเหลือเป็นการเปิดช่องให้อ้วนเสี้ยวยึดเมืองโดยไม่ต้องเปลืองแรง ต่อมาจิวยี่ใช้กับขงเบ้งเพื่อยึดเมืองเกงจิ๋ว โดยอ้างว่าจะขอเดินทางผ่านเกงจิ๋วไปตีเสฉวน แต่ขงเบ้งรู้ทันให้ทหารดักไว้ จิวยี่จึงใช้กลยุทธ์ยืมทางพรางกลไม่สำเร็จ

5. กลยุทธ์ร่วมรบ ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

5.1 กลยุทธ์ที่ 1 ลักซื้อเปลี่ยนเส้า คือ การพยายามทำให้ฝ่ายศัตรูต้องเปลี่ยนจุดยุทธศาสตร์ โยกย้ายกำลังพล บ่อยครั้งทำให้ทัพข้าศึกอ่อนแอเสียขวัญ ก็จะถูกโจมตีและคว่ำชัยมาได้ง่าย อาจหมายถึงการฉกฉวยแย่งชิงบุคคลสำคัญในกองทัพศัตรูเข้ามาอยู่ฝ่ายเรา เช่นการที่เทียหยกวางอุบายให้โจโฉเพื่อหลอกตันฮกมาจากเล่าปี่ เพื่อมาเป็นที่ปรึกษาแก่โจโฉ

5.2 กลยุทธ์ที่ 2 ชี้นั้นหมอนด้าตันไหว คือ เมื่อพบฝ่ายที่เข้มแข็งกว่า กำลังข่มเหงฝ่ายที่กำลังน้อยกว่า ควรจะใช้วิธีการตักเตือนแคว้นใหญ่เพื่อเอาใจแคว้นเล็กมาเป็นพวก ดังคำกล่าว “เกรงจึงต้อนรับ เสี่ยงจึงยอมสยบ” ดังเช่นเล่าปี่ประหารลูกเลี้ยงของตนที่ผิดวินัยศึก

5.3 กลยุทธ์ที่ 3 แสร้งทำบอแต่ไม่บ้า คือ การแสร้งยอมทำเป็นโง่ อวดทนรอให้โอกาสมาถึง ความฉลาดในบางครั้งอาจทำร้ายตนเองได้ การแสร้งโง่จึงทำให้ปลอดภัยได้ ประโยชน์ เช่น เล่าปี่ที่แสร้งหวาดกลัวเสียงฟ้าร้องเพื่อตบตาโจโฉไม่ให้สงสัยให้ความกล้าหาญองอาจ

5.4 กลยุทธ์ที่ 4 ขึ้นบ้านชักบันได คือ การตั้งใจปิดบังซ่อนเร้นจุดอ่อนของตนโดยไม่ต้องการให้ศัตรูล่วงรู้ ด้วยวิธีการสร้างเงื่อนไขให้ศัตรูบุกเข้าโจมตีในส่วนที่เป็นจุดแข็งหรือจุดที่มีการวางอุบายเอาไว้เพื่อพิชิตเอาชนะอย่างเด็ดขาดทันที เช่นเดียวกับการที่ขงเบ้งวางกลศึกให้ม้าดำยควมคุมเกวียนที่บรรทุกระเบิดประทัด พร้อมด้วยดินดำสำหรับไปดำกรอช่วยทัพของอุยเอี้ยนที่กำลังเพลี่ยงพล้ำในคราวทำศึกกับเจ้าเมืองฮกเก็ก

5.5 กลยุทธ์ที่ 5 ต้นไม้ผลิดอก คือ การอาศัยประโยชน์การรวมกันของกองทัพพันธมิตร ซึ่งอันที่จริงแต่ละกองทัพอาจจะมีจำนวนไม่มาก หากแต่เมื่อรวมกำลังกันก็จะทำให้ศัตรูเกิดความเกรงขามในปริมาณของข้าศึก ดังเช่นที่อิศรมหาเสนาบดีโจโฉในช่วงที่ยังไม่มีกำลังเข้มแข็งก็อาศัยพระบารมีของพระเจ้าเหี้ยนเต้ แอบอ้างพระราชโองการยกทัพไปปราบปรามเมืองที่กระด้างกระเดื่องซึ่งไม่ได้เป็นภัยต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ แต่ที่แท้จริงเป็นภัยกับโจโฉ

5.6 กลยุทธ์ที่ 6 สลับแขกเป็นเจ้าบ้าน คือ เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเปิดช่องสบโอกาสให้สอดแทรก ควรสอดแทรกเพื่อกุมจุดสำคัญหรือหัวใจของอีกฝ่ายไว้ค่อยเป็นค่อยไปจึงจะบรรลุซึ่งชัยชนะ เช่นการที่โตเกียมมอบซีจิวให้เล่าปี่ แต่เล่าปี่กลับยกกองให้โตเกียมเป็นเจ้าเมืองปกครองดังเดิม

6. กลยุทธ์ยามพ่าย ประกอบไปด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

6.1 กลยุทธ์ที่ 1 สวางาม คือ การกำจัดศัตรูที่มีกำลังเข้มแข็งด้วยการใช้สวางามเข้าหลอกล่อให้ไปสู่ความวิบัติ ดังเช่น ข้องอุ้นที่ใช้เตียวเลี้ยวสร้างสถานการณ์ให้ตั้งโต๊ะและลิโป้ผิดใจกัน ในที่สุดลิโป้ก็ฆ่าตั้งโต๊ะตาย

6.2 กลยุทธ์ที่ 2 อุบายเมืองร้าง คือ หากกำลังพลอ่อนแอ หรือมีกำลังน้อย ให้ทำที่เหมือนกับว่ากองทัพนี้ปราศจากการตั้งรับป้องกัน จะทำให้ศัตรูเกิดความสงสัย ไม่

กล้านุกเข้ามาโจมตี ดังเช่น จูล่งยื่นม้าเถื่อนทวนใช้กลเปิดค่าย โจโฉเห็นดังนั้นแม้จะซ้ำของการศึกสงครามก็ไม่กล้าบุกเข้ามาโจมตีด้วยเพราะผิวดิถีของผู้ที่อ่อนแอกว่าจะกระทำได้

6.3 กลยุทธ์ที่ 3 ซ้อนแผนไล่ศึก คือ เมื่อศัตรูแสวงวางกลอุบายหลอกล่อให้เกิดการแตกแยกภายในกองทัพ ก็ให้ซ้อนแผนด้วยการลวงให้ศัตรูเกิดความแตกแยกไร้ความไม่ไว้ใจกันเองในกองทัพ ดังเช่น จิวยี่ที่แสวงรับซัวต่ง และซัวโฮ ทหารไล่ศึกของโจโฉ ไว้ในคราวศึกผาแดง และวางแผนซ้อนกลด้วยการสื่อสารสิ่งที่สองคนนั้นคิดว่าเป็นความลับ สองคนนั้นจึงนำความไปบอกโจโฉ และทำให้โจโฉพ่ายแพ้ในที่สุด

6.4 กลยุทธ์ที่ 4 หนทุกข์กาย คือ การหลอกให้ศัตรูหลงเชื่อ อาจต้องยอมเสียสละความเจ็บปวดทางร่างกาย เพื่อให้ศัตรูเชื่อได้อย่างสนิทใจ เช่น การศึกษาผาแดง อุยกายถูกจิวยี่บยตี อุยกายแสวงโกรธแค้น และหนีไปสวามิภักดิ์แก่โจโฉ นำความพ่ายแพ้มาแก่โจโฉในที่สุด

6.5 กลยุทธ์ที่ 5 ห่วงโซ่สงคราม คือ เมื่อกองกำลังศัตรูมีพลังกำลังที่เข้มแข็งกว่าหลายเท่า ห้ามปะทะด้วยกำลังเด็ดขาด ต้องใช้กลอุบายนานสารพัน ทำลายความแข็งแกร่งของศัตรู หรืออาศัยความร่วมมือกับกองกำลังต่าง ๆ และพยายามบั่นทอนกำลังใจ ความฮึกเหิมของศัตรู ดังเช่นที่ โจโฉวางอุบายลอบโจมตีอ้วนเสี้ยวด้วยการตัดเสบียง ทำยที่สุดกองทัพอ้วนเสี้ยวที่มีมากกว่าถึง 10 เท่า ขาดขวัญและกำลังใจจนถึงขั้นพ่ายแพ้ในที่สุด

6.6 กลยุทธ์ที่ 6 หนีคือยอดกลยุทธ์ คือ หากศัตรูมีกองกำลังทหารที่เข้มแข็ง เชี่ยวชาญกลศึก มียุทธศาสตร์ที่เป็นเลิศ การถอยหนีถือเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงความเสียหาย แล้วกลับไปฟื้นฟูกำลังหาโอกาสกลับมาโต้ตอบในภายหลัง ดังเช่น ขงเบ้งที่ลี้ภัยหนีจากจิวยี่หลังเสร็จศึกผาแดง

จากกลยุทธ์ที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กทั้ง 6 ด้าน รวม 36 กลยุทธ์นั้นหากพิจารณาข้อคิด และสถานการณ์แฝงเร้นแล้ว จะพบว่าในชีวิตประจำวันเราสามารถนำกลยุทธ์เหล่านี้มาปรับใช้ได้เป็นอย่างดี สมดังที่เป็น 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะในการสัประยุทธ์ทุกปริณทล ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าวรรณคดีสามก๊ากนอกจากจะนำเสนอกลยุทธ์เหล่านี้ในเชิงการศึกษาที่อาจนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตแล้ว ยังสามารถวิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ ซึ่งมีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพบกสร้างกฎเกณฑ์เพื่อให้ทุกคนในกองทัพบกปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทัพบก เชื่อมโยงได้กับการที่ผู้สอนสร้างกฎเกณฑ์เพื่อให้ทุกคนในชั้นเรียนปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ชั้นเรียนประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์

1.2 รูปแบบวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาใช้สร้างกฎเกณฑ์ในกองทัพบก และลักษณะของกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น เชื่อมโยงได้กับรูปแบบวิธีการที่ผู้สอนใช้สร้างกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน และลักษณะของกฎเกณฑ์ในชั้นเรียนที่ควรจะเป็น

1.3 การที่ผู้บังคับบัญชาบังคับใช้กฎเกณฑ์ในกองทัพบก และวิธีการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะเกิดกฎเกณฑ์ของกองทัพบก เชื่อมโยงได้กับการที่ผู้สอนบังคับใช้กฎเกณฑ์ในชั้นเรียน และการปฏิบัติต่อผู้เรียนที่จะเกิดกฎเกณฑ์ของชั้นเรียน

1.4 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากการสร้างกฎเกณฑ์ การบังคับใช้กฎเกณฑ์ การปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในกองทัพบกที่จะเกิดกฎเกณฑ์ตามที่ปรากฏในวรรณสาบถัก จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

2. องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพบกใช้แก้ไขปัญหา หรือใช้ตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในกองทัพบก หรือการที่แม่ทัพฝ่ายหนึ่งใช้ตอบสนองกับแม่ทัพอีกฝ่ายให้ยอมจำนนด้วยวิธีการที่ปราศจากความรุนแรง แล้วผู้ใต้บังคับบัญชาหรือแม่ทัพฝ่ายตรงข้ามเกิดผลเชิงบวก มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เชื่อมโยงได้กับการที่ผู้สอนควรใช้กระบวนการที่ปรากฏในการสร้างวินัยเชิงบวกให้แก่ผู้เรียน

2.2 วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพบกใช้เสริมสร้างขวัญกำลังใจ หรือเป็นการตอบแทนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้ปฏิบัติภารกิจด้วยความมุ่งมั่นและมีวินัยจนภารกิจต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และเกิดควมมีวินัยอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงได้กับวิธีการที่ผู้สอนควรใช้เสริมแรงให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดการมีวินัยเชิงบวกที่คงทน

2.3 วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพบกใช้สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง และเปลี่ยนไปเป็นมีความจดจ่อที่จะ

ปฏิบัติเป้าหมายที่ผู้บังคับบัญชามอบไว้ให้สำเร็จ เชื่อมโยงได้กับวิธีการที่ผู้สอนใช้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และปฏิบัติตนเพื่อทำเป้าหมายให้สำเร็จ

2.4 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแก้ไขปัญหาวិธีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ หรือใช้สร้างแรงจูงใจไปสู่เป้าหมาย จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

3. องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพอากาศ หรือรูปแบบการใช้คำพูดเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เชื่อมโยงได้กับวิธีการสื่อสารที่ผู้สอนควรสื่อสาร หรือใช้เป็นรูปแบบคำพูดเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

3.2 วิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพอากาศ ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผลให้เกิดความสำเร็จในการทำศึกสงคราม หรือเกิดความสำเร็จตามแผนการที่วางไว้ เชื่อมโยงได้กับวิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสำเร็จในชั้นเรียน

3.3 วิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพอากาศ ใช้หรือแสดงออกเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับนับถือ หรือเกิดความผูกพันในตัวผู้บังคับบัญชา เป็นผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และเกิดความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ เชื่อมโยงได้กับวิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้ หรือควรแสดงออกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับนับถือ หรือเกิดความผูกพันในตัวผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และเกิดความสำเร็จในชั้นเรียน

3.4 วิธีการหรือกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพอากาศ ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นผลให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติภารกิจ จนนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จ เชื่อมโยงได้กับวิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน หรือเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นผลให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้เรียน และนำไปสู่ความสำเร็จในชั้นเรียน

3.5 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากวิธีการ หรือกระบวนการสื่อสาร ใช้คำพูด ใช้สร้างความสัมพันธ์ หรือใช้สร้างการยอมรับกัน จะนำมาถอดบทเรียนโดย

ผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

4. องค์ประกอบการจัดกิจกรรม

4.1 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้สร้างให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสนใจในการกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย จนเกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง เชื่อมโยงได้กับกระบวนการที่ผู้สอนใช้สร้างให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน จนเกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้สำเร็จ

4.2 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้กระตุ้นความสนใจของผู้ใต้บังคับบัญชาในการกิจที่ได้รับมอบหมาย จนกระทั่งเกิดเป็นแรงผลักดันที่จะทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เชื่อมโยงได้กับกระบวนการที่ผู้สอนใช้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน จนเป็นแรงผลักดันที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้สำเร็จ

4.3 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างความสนใจ และกระตุ้นความสนใจในการกิจที่ได้รับมอบหมาย จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และแนวทางประเมินกลยุทธ์

การดำเนินการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอันดับต้น ๆ ก็คือ “การดำเนินการนั้น ๆ มีกลยุทธ์ในการดำเนินการหรือไม่” เพราะการมีกลยุทธ์นั้นจะทำให้มีวิธีการไปสู่จุดหมายที่ชัดเจน ยิ่งไปกว่านั้นการมีกลยุทธ์ยังจะช่วยให้สามารถเลือกวิธีการที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดเพื่อที่จะเดินทางไปสู่จุดหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และแนวทางประเมินกลยุทธ์ เรียบเรียงและนำเสนอ ดังนี้

3.1 ความหมายของกลยุทธ์

คำว่ากลยุทธ์ หรือ strategy ในภาษาอังกฤษนั้นมีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “stratetic” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Generalship” ซึ่งเป็นศัพท์ทางการทหาร และต้องยอมรับว่าแนวคิดของกลยุทธ์ที่ใช้กันในปัจจุบันนั้นก็มาจากแนวคิดทางการทหาร (เรวัตร์ ชาติวิศิษฐ์, 2554, p. 13) สอดคล้องกับความหมายในภาษาไทย ซึ่งหมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม, วิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่าง ๆ, เล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, p. ออนไลน์) สำหรับพจนานุกรมต่างประเทศได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ไว้ว่า วิธีการที่รอบคอบเพื่อไปถึงจุดหมาย

ที่กำหนดไว้อย่างเจาะจงเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Hawkins & Allen, 1991, p. 1516) สำหรับคำว่า กลยุทธ์ ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายนั้น มีนักวิชาการหลายสำนักได้ให้ความหมายเอาไว้อย่างหลากหลาย ซึ่ง ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา (2560, p. 13) ได้สรุปดังปรากฏในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ความหมายของกลยุทธ์กับทฤษฎี 5 Ps

กลยุทธ์กับทฤษฎี 5 Ps	ความหมาย
กลยุทธ์ คือการวางแผน (Plan)	หลักการเพื่อดำเนินการจากปัจจุบันสู่อนาคต หรือจากที่นี่ไปที่นั้น
กลยุทธ์ คือรูปแบบ (Pattern)	พฤติกรรมกระทำซึ่งเคยปฏิบัติมาแล้วประสบความสำเร็จ
กลยุทธ์ คือตำแหน่ง (Position)	ความสามารถองค์กรสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า
กลยุทธ์ คือมุมมอง (Perspective)	ปรัชญาขององค์กร คือวิธีการขององค์กรเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า
กลยุทธ์ คืออุบาย (Ploy)	วิธีการเฉพาะเพื่อเอาชนะคู่แข่ง

ที่มา : ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์ : เทคโนโลยีและนวัตกรรม หน้า 13 ปรับจาก Mintzberg, Ahlstrand & Lampel (1998: 9-15)

หากพิจารณากลยุทธ์ในความหมายเชิงวัตถุประสงค์และวิธีการนั้นก็คือ สิ่งที่ต้องดำเนินการ วิธีทางในการดำเนินการให้สำเร็จ โดยวิธีทางนั้นต้องชัดเจน มีรูปแบบ มีการกำหนดกิจกรรม มีวิธีการใช้นโยบาย และ มีการจัดสรรทรัพยากร ดังนั้นแล้วอาจจะต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อพิจารณาหาโอกาส (opportunity) และภัยอันตราย (Threat) ตลอดจนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength) ซึ่งจะทำให้มองเห็นภาพในระยะยาวเป็นภาพใหญ่อย่างเป็นองค์รวมและชัดเจนแจ่มแจ้ง (Certo & Peter, 1991, p. ออนไลน์; Mintzberg & Quinn, 1991, p. 16; Robbins, 1990; วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ & สุกัญญา ตีรวิจิตร, 2560, p. 13; สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์, 2549, p. 5; สมยศ นาวิการ, 2550, p. 298)

กล่าวโดยสรุปแล้ว กลยุทธ์ หมายถึง วิธีหรือหนทางที่ผ่านการวางแผนอย่างดี และรัดกุม เพื่อไปให้ถึงจุดหมายที่กำหนดไว้อย่างเจาะจงเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นการมองภาพใหญ่อย่างเป็นองค์รวม โดยต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการอย่างรอบคอบ

3.2 ระดับของกลยุทธ์

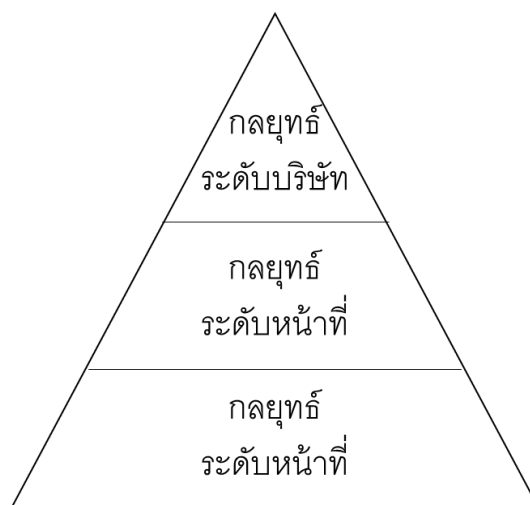
จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบว่ามีการแบ่งระดับของกลยุทธ์เอาไว้ 3 ระดับ แต่ละระดับมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไปตามความซับซ้อนของงาน (ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา, 2560, pp. 131-132) โดย เรวัตร์ ชาติวิศิษฎ์ (2554, pp. 45-50) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์แต่ละระดับเอาไว้ ดังนี้

1. กลยุทธ์ระดับองค์กร หรือบริษัท (Corporate Strategy) หมายถึง การสร้างคุณค่าให้กับเจ้าของกิจการ การบริหารต้องก่อให้เกิดความมั่นคงกับสิ่งที่ดำเนินการ ด้วยวิธีการกระจายไปยังกิจการย่อยต่าง ๆ ให้มากที่สุด เนื่องจากยังมีการกระจายการดำเนินการต่าง ๆ ไปมากเท่าใด ก็จะทำให้องค์กรนั้นเติบโตขึ้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งเป็นการกระจายในแนวนอน คือ การกระจายการดำเนินการไปมากกว่า 1 แห่ง แต่ยังใช้ความรู้หรือความเชี่ยวชาญเดิม ส่วนการกระจายในแนวดิ่ง คือ การดำเนินการมากกว่า 1 ชั้นโดยใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันไปจากความรู้ความเชี่ยวชาญเดิม เช่น การทำประมงแล้วขยายไปสู่การขายส่งปลา เป็นต้น ซึ่งมีข้อควรคำนึงอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การอยู่คงที่ การเจริญเติบโต และการตัดทอน

2. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ การเป็นผู้นำทางต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการมุ่งเน้นขอบเขต ซึ่งมุ่งเน้นการแข่งขันใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ร่วมแข่งขัน คุณค่าที่เพิ่มขึ้น กฎการแข่งขัน กลวิธีการแข่งขัน และขอบเขตการแข่งขัน โดยปกติแล้วกลยุทธ์ระดับธุรกิจของแต่ละหน่วยงานย่อยในองค์กรจะเป็นกึ่งอิสระ สามารถพัฒนากลยุทธ์ของตนเองภายใต้วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ระดับบริษัทของตนเองขึ้นมาได้

3. กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นการมุ่งใช้ทรัพยากรของบริษัทให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยแต่ละแผนกต่าง ๆ ตามหน้าที่ได้พัฒนากลยุทธ์ขึ้นมาภายใต้ข้อจำกัดของกลยุทธ์ระดับบริษัท และระดับหน่วยธุรกิจ

กลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับ สุภาพณา ฉันทไพศาล (2559, pp. 4-12) ได้สรุปเอาไว้เป็นภาพประกอบ 4 ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงระดับของกลยุทธ์

ที่มา: ฐานา ชื่นไพศาล. (2559). องค์การและการจัดการ หน้า 4-12

3.3 การพัฒนากลยุทธ์

ศาสตราจารย์ (2559, p. 248) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนากลยุทธ์เอาไว้ 4 ประการ คือ ประการที่ 1 การพัฒนาโดยการประเมินสภาพแวดล้อม ดำเนินการโดยการกำหนดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมขององค์กรแล้วพิจารณาผลที่เกิดขึ้น ประการที่ 2 การพัฒนาโดยการประเมินภายในองค์กร ดำเนินการโดยการศึกษาคัดเลือก จุดอ่อน ปัญหา และศักยภาพขององค์กร ประการที่ 3 การพัฒนาโดยการประเมินค่านิยม เป็นการพิจารณาค่านิยม แรงจูงใจ ทัศนคติ ฐานคติของบุคลากรภายในองค์กร ประการที่ 4 การพัฒนาโดยการสร้างแผนหลัก เป็นไปเพื่อกำหนดรูปแบบของกลยุทธ์จากปัจจัย 3 ประการดังกล่าว ทั้งนี้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2561, p. ออนไลน์) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) เอาไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน แบ่งเป็น 1.1 จุดแข็ง (Strength) ซึ่งก็คือผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมภายใน เป็นข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่องค์กรทำได้ดีกว่าองค์กรอื่น ๆ หรือที่เราเรียกว่าจุดเด่นขององค์กร 1.2 จุดอ่อน (Weakness) หมายถึงผลกระทบด้านลบที่ส่งผลให้เกิดข้อเสียเปรียบขององค์กรอื่น ๆ หรืออาจหมายถึงการดำเนินการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำได้ไม่ดีเมื่อเทียบกับองค์กรอื่น ๆ

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก แบ่งเป็น 2.1 โอกาส (Opportunity) กล่าวคือเป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรืออาจหมายถึงผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งมีความผันผวนที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องพิจารณาวิเคราะห์ให้รอบคอบอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์จากโอกาส 2.2 อุปสรรค (Threat) หมายถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นภัยคุกคามต่อองค์กรทำให้องค์กรเสียหาย หรืออีกทางหนึ่งคือผลจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อองค์กร เป็นสิ่งที่องค์กรเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ซึ่งผู้บริหารต้องวิเคราะห์คาดการณ์อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นให้แม่นยำ และหาทางรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยของ เชี่ยวเวทย์ เจริญพร (2559, p. 40) ได้กล่าวถึงการพัฒนากลยุทธ์ในการวิจัยทางการศึกษาไว้ว่ามักใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา การประชุมเชิงวิชาการ โดยการศึกษาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนากลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นตามความมุ่งหมายของการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ นำไปใช้งานได้จริง

กล่าวโดยสรุปถึงแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ ซึ่งมักจะพบการให้ความหมายไปในทางธุรกิจ หากพิจารณาในทางการศึกษาแล้วพบว่าการดำเนินการเพื่อหาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์เกิดจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา การประชุมเชิงวิชาการ โดยเป็นการอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ จากผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาเป็นข้อมูลในการพิจารณาการพัฒนากลยุทธ์

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาโดยใช้ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน และผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนมาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความเหมือน และความแตกต่าง จากนั้นจึงสรุปเป็นข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และนำข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ในแต่ละองค์ประกอบมาหาความสัมพันธ์ แล้วจัดกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 การประเมินกลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ไม่ได้รับการประเมินถือเป็นกลยุทธ์ที่ปราศจากประโยชน์ในการนำใช้ เนื่องจากไม่สามารถรับรองได้ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทที่จะนำไปใช้ เพราะกลยุทธ์เป็นวิถีหรือหนทางที่ผ่านการวางแผนอย่างดีและรัดกุมเพื่อไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ เชียวเวทย์ เจริญพร (2559, p. 41) กล่าวว่าประเภทของการประเมินกลยุทธ์ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ตายตัว แต่อาจแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินก่อนเริ่มดำเนินการ ซึ่งการประเมินในส่วนนี้มีความสำคัญมาก หากไม่ผ่านการประเมินส่วนนี้ก็ยังไม่ควรนำกลยุทธ์ไปใช้งาน เพราะการประเมินนี้จะพิจารณาถึงความเหมาะสมของกลยุทธ์ ทั้งในแง่ความจำเป็น ความเสี่ยง ประโยชน์ ตลอดจนคำนึงถึงผลตอบแทนที่ผู้ใช้กลยุทธ์ หรือองค์กรที่ใช้กลยุทธ์จะได้รับ และที่สำคัญต้องไม่ละเลยปัญหา หรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานกลยุทธ์นั้น ๆ

2. การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่ากลยุทธ์ที่ได้ใช้อยู่ นั้นจะพาองค์กร หรือผู้ใช้งาน บรรลุวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์นั้น ๆ หรือไม่

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ ส่วนนี้เป็นส่วนสุดท้ายของการประเมินกลยุทธ์โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ว่าประสบความสำเร็จ คุ่มค่า หรือไม่ มีอุปสรรคปัญหา อะไรที่จำเป็นต้องแก้ไข ปรับปรุง ที่สำคัญคือประเมินเพื่อตัดสินใจกลยุทธ์นี้ควรนำมาใช้ใหม่ หรือควรยกเลิก ซึ่งการประเมินขั้นตอนนี้ควรรัดกุม และคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็น ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นต้น

ประเด็นของการประเมินกลยุทธ์ ได้มีผู้นำเสนอเอาไว้ คือ แมคมิลแลนด์ และ ชูมาร์เคอร์ (McMillan & Schumacher, 2001, pp. 545-546) ซึ่งนำเสนอเอาไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) พิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบ ปราศจากอคติ วัตถุประสงค์บ่งชี้ชัดเจน บริบทมีรายละเอียดเพียงพอ เป้าหมายและวิธีดำเนินการชัดเจน แหล่งที่มาน่าเชื่อถือ เป็นระบบทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ การวัดมีความเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่น รายงานที่เป็นปรนัย ไม่คลาดเคลื่อนหรือผิดพลาด มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ

2. การประเมินด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางจริยธรรมการวิจัย และกฎหมาย ตลอดจนคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของผู้เกี่ยวข้อง โปร่งใส เป็นธรรม ตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยการตรวจสอบต่อสาธารณะ ตอบสนองต่อการนำไปใช้โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร

3. การประเมินด้านประโยชน์ (Utility Standards) มุ่งเน้นกระบวนการรับฟังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชัดเจน น่าเชื่อถือ มีข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน มีรายละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

4. การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) กล่าวคือ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เป็นไปได้ทางการเมือง มีประสิทธิภาพทางต้นทุน สามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง สามารถเข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับสภาพบริบท

กล่าวโดยสรุปถึงการประเมินกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายเพื่อเป็นกรอบสำหรับการสร้างแบบประเมินกลยุทธ์ โดยกำหนดประเด็นการประเมินไว้ 4 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

1. การประเมินด้านความถูกต้อง หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น มาจากแหล่งข้อมูลที่ชัดเจน เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ปราศจากความลำเอียง ผ่านการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ

2. การประเมินด้านความเหมาะสม หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น ตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรในสถานศึกษา ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

3. การประเมินด้านความมีประโยชน์ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ มีข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน มีรายละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

4. การประเมินด้านความเป็นไปได้ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง สามารถเข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับสภาพบริบทสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน และวรรณคดีสามก๊กที่ผ่านมาพบว่าได้มีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

4.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน

ประทวน มูลหล้า (2552, pp. 129-138) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 โดยศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน (การจัดบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศในชั้นเรียน การกำกับดูแลชั้นเรียน) และปัจจัยที่ส่งผลต่อ 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านบุคคล (บุคลิกภาพทัศนคติของผู้สอนต่อผู้เรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง) และปัจจัยด้านการส่งเสริมวิชาการ (การนิเทศภายใน การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน บรรยากาศในโรงเรียนแบบประสานสัมพันธ์ บรรยากาศในโรงเรียนแบบมุ่งผลสำเร็จของงาน) ผลการวิจัยพบว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง บรรยากาศในโรงเรียนแบบมุ่งผลสำเร็จของงาน ทัศนคติของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน และการนิเทศภายใน สามารถร่วมกันมีผลต่อสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนได้โดยรวมร้อยละ 41.1

ณัฐอร วราพงษ์พิพัฒน์ (2557, pp. 132-143) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการชั้นเรียนของครูที่ตอบสนองต่อชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนต้น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การจัดการชั้นเรียนของห้องเรียนในประเทศไทยไม่มีแนวทางที่ชัดเจน และผู้สอนในประเทศไทยมีการจัดการชั้นเรียนอย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีการวางแผนและพัฒนาชั้นเรียน ไม่มีแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจนซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางที่หลากหลายในการแก้ปัญหา โดยรวมแล้วผู้สอนในประเทศไทยไม่ให้ความสำคัญต่อการวางแผน และพัฒนาชั้นเรียนที่เป็นพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการแก้ปัญหาผู้สอนทุกคนมีแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แก้ปัญหา ตรงกันข้ามกับประเทศสหรัฐอเมริกามีรูปแบบและแนวทางแก้ปัญหาในชั้นเรียนอย่างจริงจังและชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดจากความเป็นพหุวัฒนธรรม

ศุภิธน์ ธิยาพันธ์ (2557, pp. 78-94) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยของการจัดการชั้นเรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการปรับพฤติกรรม ภาพรวม

อยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้นเรียน พบว่า สัมพันธภาพความผูกพันมั่นคง สัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวล และสัมพันธภาพความผูกพันแบบออกห่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการชั้นเรียนด้านการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 .05 และ .01 ตามลำดับ โดยสัมพันธภาพความผูกพันแบบวิตกกังวลมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำกว่าอีก 2 สัมพันธภาพ

เชียวเวทย์ เจริญพร (2559, pp. 106-114) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตนักศึกษาครู ซึ่งได้นำเสนอกลยุทธ์เพื่อใช้ในการจัดการชั้นเรียนโดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีกลยุทธ์ทั้งสิ้น 7 ประการ มีดังนี้ 1) กลยุทธ์ที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นความถนัดความรู้ ความสามารถ หรือความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดการชั้นเรียนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน 2) กลยุทธ์ที่ 2 การมีตัวอย่างที่ดี เป็นส่วนสำคัญมากเนื่องจากนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องมีแบบอย่างที่ดีสำหรับสังเกต และปฏิบัติตาม กลยุทธ์นี้จึงต้องอาศัยความสามารถของผู้สอนในการจัดการชั้นเรียน และการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาร่วมด้วย และในส่วนนี้ยังเป็นการพัฒนาทักษะการสังเกตอีกด้วย 3) กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างเงื่อนไขและการเสริมแรง การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างเงื่อนไขในชั้นเรียนเป็นสิ่งจำเป็น 4) กลยุทธ์ที่ 4 ความยืดหยุ่นในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความสุขกับการเรียนรู้และตั้งอยู่บนความเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) กลยุทธ์ที่ 5 เพื่อนช่วยเพื่อน ในการจัดกิจกรรมบางกิจกรรม การให้ผู้เรียนสื่อสารกันเองอาจจะสร้างความเข้าใจได้ดีกว่ารับสารจากครูเพียงฝ่ายเดียว 6) กลยุทธ์ที่ 6 การจัดกลุ่มในชั้นเรียน การได้กลุ่มที่เหมาะสมจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ดี 7) กลยุทธ์ที่ 7 การรับมือกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเชิงลบออกมา นิสิตนักศึกษาครูควรมีวิธีการรับมือกับพฤติกรรมเหล่านั้น เบื้องต้นควรเป็นการสนทนาเพื่อซักถามเหตุผล และปรับแก้พฤติกรรม หากต้องมีการพิจารณาบทลงโทษ ก็ไม่ควรเป็นบทลงโทษที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ หรือเกิดความภาคภูมิใจ

วรรณนิภา วงศ์วาสดี (2560, pp. 117-121) การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 25 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1.1) ปัจจัยนำเข้า 1.2) กระบวนการ

1.3) ผลลัพธ์ 1.4) ผลย้อนกลับ 2) องค์ประกอบด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางบวก ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 2.1) การใช้การเตือน 2.2) การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม 2.3) การใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 2.4) การใช้สัญญา 2.5) การปรับพฤติกรรม 2.6) การให้ตัวแบบ 3) องค์ประกอบด้านการกำหนดกฎระเบียบ กติกา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 3.1) สำรวจความจำเป็นที่จะต้องมีกฎระเบียบ 3.2) เลือกวางวัดและกำหนดผลที่เกิดตามมา 3.3) สอนและทบทวนกฎระเบียบ 4) องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 4.1) การสื่อสารด้วยคำพูด 4.2) การสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด 4.3) การประชุมกัน 5) องค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1) จัดบริเวณที่ผู้เรียนต้องเดินไปเดินมาบ่อยๆ ให้ปราศจากสิ่งกีดขวาง 5.2) เด็กทุกคนต้องอยู่ในสายตาครูตลอดเวลา 5.3) จัดวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ผู้เรียนต้องใช้บ่อยๆ ให้สะดวกต่อการหยิบใช้และการจัดเก็บ 5.4) ต้องแน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนสามารถมองเห็นครู เห็นสิ่งที่ครูแสดง อธิบายขณะสอน 6) องค์ประกอบด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1) การรวบรวมข้อมูล 5.2) การตรวจสอบข้อมูล 5.3) การประมวลผลข้อมูล 5.4) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ 5.5) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 1) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 10 แนวทาง 2) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางบวก 7 แนวทาง 3) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการกำหนดกฎระเบียบ กติกา 7 แนวทาง 4) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 5 แนวทาง 5) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน 11 แนวทาง 6) แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ 6 แนวทาง

สิรินทร พรหมสวัสดิ์ (2559, pp. 338-357) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบระบบการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 1) ด้านปัจจัยนำเข้ามี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1.1) นักเรียน 1.2) ครู 1.3) ทรัพยากรสนับสนุน 2) ด้านกระบวนการมี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 2.1) การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 2.2) การกำหนดกฎระเบียบแนวปฏิบัติในชั้นเรียน 2.3) การสร้างแรงจูงใจและปรับลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน 2.4) การสร้างวินัยเชิงบวก 2.5) การเลือกกลยุทธ์การสอนของครูผู้สอน 2.6) การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกด้านผลผลิต

3) ด้านผลผลิต มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 3.1) ห้องเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3.2) นักเรียนมีระเบียบวินัยมีพฤติกรรมเชิงบวกเคารพกฎระเบียบของทางโรงเรียน 3.3) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการจัดการชั้นเรียน 3.4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง 4) ด้านผลลัพธ์ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 4.1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 4.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4.3) ความพึงพอใจของนักเรียน ครูและผู้บริหาร 5) ด้านข้อมูลย้อนกลับมี 1 องค์ประกอบหลัก คือ 5.1) การรายงานผลการดำเนินงาน

ภัทรินทร์ ไชยวงศ์ (2561, pp. 133-136) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งผลการศึกษสมรรถนะของครูอยู่ในระดับมาก ($M = 4.38$) โดยสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($M = 3.64$) ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยใช้วิธีการเสริมสร้าง 6 วิธี คือ อบรม สัมมนา การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การศึกษาจากเอกสารตำรา การประชุมปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ประกอบไปด้วย 6 ส่วนประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา การดำเนินการ และการประเมินผล ซึ่งเมื่อได้ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$) และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ($M = 4.73$)

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนในภาพรวมพบว่าส่วนมากจะเป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน (ประทวน มูลหล้า, 2552, pp. 129-138; ศุภิธันว์ รียาพันธ์, 2557, pp. 78-94) หรือการเปรียบเทียบการจัดการชั้นเรียนของประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งทำให้ทราบว่ากระบวนการจัดการชั้นเรียนของประเทศไทยยังมีปัญหาและขาดการวางแผน (ศุภิธันว์ รียาพันธ์, 2557, pp. 78-94) นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการ

ชั้นเรียน (ภัทริน ไชยวงศ์, 2561, pp. 133-136; วรรณนิภา วงศ์สวัสดิ์, 2560, pp. 117-121; สิริ นทร พรมสวัสดิ์, 2559, pp. 338-357) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวทางพัฒนาครู แต่ไม่ได้เป็นการนำเสนอแนวทางสำหรับครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการชั้นเรียน จากการศึกษาพบ งานวิจัยเรื่องเดียวที่เป็นการนำเสนอกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียน คือ การพัฒนากลยุทธ์ในการ จัดการชั้นเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตนักศึกษาครู (เชียวเวทย์ เจริญพร, 2559, pp. 106-114) ซึ่งงานวิจัยนี้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตนักศึกษาครูในระดับอุดมศึกษา

4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊ก

ภูสัสซี กันทะบุผา (2552, pp. 61-63) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์กระบวนการ แก้ปัญหาที่ตัวละครใช้ในวรรณคดี เรื่อง สามก๊ก ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการแก้ปัญหามีทั้ง ปรากฏการใช้กลอุบาย และใช้ไหวพริบ ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหา โดยสามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนได้ 3 วิธี คือ 1) ให้ผู้เรียนศึกษากระบวนการแก้ปัญหาลแล้ว วิเคราะห์ว่าเหตุการณ์ที่ปรากฏนั้นอยู่ในขั้นตอนใดของการแก้ปัญหา 2) ให้ผู้เรียนแสดงความคิด เห็นว่าหากผู้เรียนเป็นตัวละครที่ประสบปัญหาอย่างเดียวกับที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊ก ผู้เรียนจะมีวิธีการแก้ปัญหายังไร 3) ให้ผู้เรียนเขียนผังความคิดแสดงความสัมพันธ์ของเรื่อง ทั้งหมด

วิริยญา คล้ายบัว (2554, pp. 150-158) ได้วิจัยเรื่องผู้นำทางการเมืองเชิง อุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก : วิเคราะห์ภาวะผู้นำของขงเบ้ง ผลการวิจัยพบว่าขงเบ้งมีลักษณะของ ภาวะผู้นำ 9 ประการ ได้แก่ มีภูมิรู้ ภูมิฐาน และภูมิธรรม ถือสัจจวาจาเป็นที่ตั้ง ประกอบกับ ปณิธานอันเด็ดเดี่ยว กล้าหาญไม่เกรงภัยอันตราย ยึดหลักกฎหมายในการตัดสินถูกผิดอย่าง เคร่งครัด รู้จักการใช้วาทศิลป์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีภราดรภาพ จึงเป็นภาวะผู้นำที่ทำให้ขง เบ้งประสบความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจน้อยใหญ่ทั้งปวง

เว้ย นา (2554, pp. 88-93) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์คุณธรรมในคำคมจาก วรรณคดีเรื่องสามก๊กเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวจีนที่เรียน ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่าคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กที่พบมาก ได้แก่ คุณธรรมด้านความฉลาดเฉียบแหลม คุณธรรมด้านความมีเมตตากรุณา คุณธรรมด้านความ ซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมด้านความมั่นใจในตนเอง คุณธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที พบปานกลาง ได้แก่ คุณธรรมด้านความเสียสละ คุณธรรมด้านความยุติธรรม สำหรับคุณธรรมที่พบน้อย คือ คุณธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร และคุณธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแนว

ทางการสอนสอดแทรกคุณธรรม 4 แนวการสอนโดยจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยด้วย

เดชา โลจน์ศิริศิลป์ (2555, มกราคม-มิถุนายน, pp. 237-258) ได้วิจัยเรื่องการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ: พฤติกรรมผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก ผลการวิจัยพบว่าผู้นำในวรรณคดีสามก๊กต่างมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ มีพฤติกรรมการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมและทางเลือก ประกอบกับการตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว ใช้หลักคุณธรรมและความเมตตากรุณา ซึ่งได้ศึกษาจากพฤติกรรมของผู้นำในวรรณคดีสามก๊ก 3 คน ได้แก่ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน ซึ่งตัวละครโจโฉมีคุณลักษณะโดดเด่นในเชิงคุณลักษณะ คือ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ในเชิงพฤติกรรมการตัดสินใจ คือ มีการคำนึงถึงผลโดยรวมก่อนตัดสินใจ ส่วนเล่าปี่ มีคุณลักษณะโดดเด่น คือ ความมีคุณธรรม และในเชิงพฤติกรรมการตัดสินใจ คือ มักจะเสียสละเพื่อส่วนรวมจนต้องเผชิญกับอันตรายและความยากลำบากอยู่หลายครั้ง สำหรับซุนกวน มีคุณลักษณะที่โดดเด่น คือ ความเมตตาและห่วงใย ในเชิงการตัดสินใจ มักอาศัยความประนีประนอม ลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

วิทยา พุ่มยี่ม (2560 มกราคม-เมษายน, pp. 1787-1803) ได้วิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษา สามก๊กเพื่อนำประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องแบ่งภาระงานให้ชัดเจน ให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้เกิดการยอมรับตรวจสอบได้ มีใจเป็นธรรม 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารต้องเป็นธรรม ไม่สร้างความขัดแย้งมุ่งทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมจริยธรรม 3) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตามระเบียบราชการ สามารถตรวจสอบได้ 4) หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องเน้นให้บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องกำกับ ติดตามให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งเมื่อพบข้อผิดพลาดให้รีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไข 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัด คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนปลูกฝังให้บุคลากรมีสำนึกในการใช้สอยทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

บุษดี อรสิริวรรณ (2560, มกราคม-เมษายน, pp. 119-144) ได้วิจัยเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยาในวรรณกรรมสามก๊ก ผลการวิจัยพบว่าสามก๊กเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เป้าหมายในการศึกษาจึงเป็นการครอบครองอำนาจสูงสุด ซึ่งพบการนำปฏิบัติการจิตวิทยามาใช้เพื่อเป้าหมาย คือ 1) ยั่วยุให้เกิด

การตอบสนอง โดยใช้การวิเคราะห์ลักษณะนิสัย ซึ่งให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็ง และผลตอบแทนที่จะได้รับ 2) สนับสนุนเป้าหมายและนโยบายฝ่ายตน 3) เปลี่ยนแปลงสภาพขวัญโดยสร้างขวัญฝ่ายตน ทำลายขวัญฝ่ายตรงข้าม 4) เพิ่มประสิทธิภาพในการรบฝ่ายตน หรือลดประสิทธิภาพในการรบของฝ่ายตรงข้าม 5) ยุ้งยงทหารฝ่ายตรงข้ามให้เอาใจออกหาก บิดพลิ้ว ยอมจำนน ทั้งหน้าที่ หนึ่งกองทัพ 6) ลวงข้าศึกด้วยการปล่อยข่าวลวงเพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือผิดใจกัน

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสามก๊กในภาพรวมพบว่า มีการวิเคราะห์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารและภาวะผู้นำ เช่น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษาสามก๊ก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยา พุ่มยิ้ม, 2560 มกราคม-เมษายน, pp. 1787-1803) ด้านจิตวิทยา เช่น การปฏิบัติการจิตวิทยาในวรรณกรรมสามก๊ก (บุษดี อรศิริวรรณ, 2560, มกราคม-เมษายน, pp. 119-144) หรือใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เช่น การวิเคราะห์คุณธรรมในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊กเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (เวีย นา, 2554, pp. 88-93) การวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหาที่ตัวละครใช้ในวรรณคดี เรื่อง สามก๊ก (ภูัสสชิ กันทะบุผา, 2552, pp. 61-63) ด้านภาวะผู้นำและการเมือง เช่น ผู้นำทางการเมืองเชิงอุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก : วิเคราะห์ภาวะผู้นำของขงเบ้ง (วิริญญา คล้ายบัว, 2554, pp. 150-158) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ:พฤติกรรมผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก (เดชา โลจน์ศิริศิลป์, 2555, มกราคม-มิถุนายน, pp. 237-258) แสดงให้เห็นว่าวรรณคดีสามก๊กมีองค์ความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางการศึกษา งานวิจัยนี้จึงเลือกวรรณคดีสามก๊กมาเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนที่ผ่านมาซึ่งเป็นงานวิจัยต่างประเทศ พบว่าได้มีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

Carla (2008, pp. 83-97) ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนที่มีอิทธิพลต่อการจัดการชั้นเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้สอน 5 คน พร้อมกับการสังเกต และสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าข้อควรรู้สำหรับผู้สอนในการจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็คือ ผู้สอนจะต้องรู้จักการออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ ที่สำคัญในการจัดการชั้นเรียนผู้สอนควรจะต้องสร้างกฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผนของระเบียบวินัยในชั้นเรียน มีวิธีการสื่อสารเชิงบวกกับผู้เรียน

ทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา ทั้งนี้กลยุทธ์ที่ผู้สอนเลือกใช้ต้องคำนึงถึงบริบทของการจัดการเรียนการสอน และบริบทของสถานศึกษา โดยกลยุทธ์ที่สำคัญในการจัดการชั้นเรียน มีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ด้วยการให้คำปรึกษา ที่สำคัญคือผู้สอนต้องมีประสบการณ์และเรียนรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

D. H. Moore (2008, pp. 94-110) ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติและความเชื่อของผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนมีอิทธิพลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยชั้นเรียนที่ผู้สอนมีการจัดการชั้นเรียนที่ดีนั้น ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่อยู่ในชั้นเรียนที่ผู้สอนจัดการชั้นเรียนไม่ดี ดังนั้น กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจึงมีอิทธิพลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การวิจัยในครั้งนี้ช่วยให้พบว่ากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นสารสนเทศสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น

Casey (2009, pp. 121-134) ได้ดำเนินการศึกษาอิทธิพลของการจัดการชั้นเรียนโดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และฝึกอบรมโดยการบรรยายที่มีต่อความเข้าใจของผู้สอนที่ไม่มีประสบการณ์ด้านการจัดการชั้นเรียนมาก่อน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้ด้านการจัดการชั้นเรียน 4 ใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อมในการสอน 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 4) ด้านความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนสูงกว่าผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยวิธีการบรรยายประกอบเอกสารข้อมูล ซึ่งผลของการวิจัยนี้สามารถเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารการศึกษากำหนดนโยบายและวิธีการพัฒนาสมรรถนะของผู้สอนด้านการจัดการชั้นเรียน

Taylor (2009, pp. 67-77) ได้ดำเนินการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อในการจัดการชั้นเรียนของผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 9-12) ของรัฐอาร์คันซอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตัวแปร 8 ตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อความเชื่อในการจัดการชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของการทำงานมีอิทธิพลต่อความเชื่อในการจัดการชั้นเรียน โดยผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่าจะมีความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนสูงกว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า โดยผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 25 ปี จะมีความสามารถในการจัดการชั้นเรียนสูงกว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์ 2-3 ปี ทั้งนี้

ยังพบว่าเจตคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการจัดการชั้นเรียน หากเจตคติของผู้สอนอยู่ในระดับสูงก็จะส่งผลให้คะแนนความสามารถในการจัดการชั้นเรียนสูงขึ้นด้วย

Etheridge (2010: 90-101) ได้ดำเนินการศึกษาโปรแกรมพัฒนาระเบียบวินัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ผลการวิจัยพบว่าจากการใช้โปรแกรมเสริมสร้างวินัยส่งผลให้ผู้เรียนทำผิดระเบียบวินัยลดลง และผู้เรียนที่ถูกพักการเรียน ตลอดจนการไล่ออกกลางคันนั้นลดลงไปจากเดิม

Gilpatrick (2010, pp. 146-159) ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนและการแทรกเสริมพฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนต้องดำเนินการจัดการชั้นเรียนเชิงรุกเพื่อขจัดและแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน อาจต้องทำการวิจัยผู้เรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นที่จะชักนำให้ผู้เรียนเชื่อฟังและทำตามผู้สอน การวิจัยนี้ยังได้กลยุทธ์คู่มือการจัดการชั้นเรียนอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนในต่างประเทศ พบว่าการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการชั้นเรียน ซึ่งมีผลการวิจัยคล้ายกับงานวิจัยในประเทศ คือ ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานจะมีผลต่อสมรรถนะในการจัดการชั้นเรียน สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนพบว่าการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่าง กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียน กับ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลายงานวิจัย แบ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ ตลอดจนการทดลองใช้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งพบหลายงานวิจัย นอกจากนี้ยังมีการทดลองพัฒนาระเบียบวินัยของผู้เรียนเพื่อขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

บทที่ 3

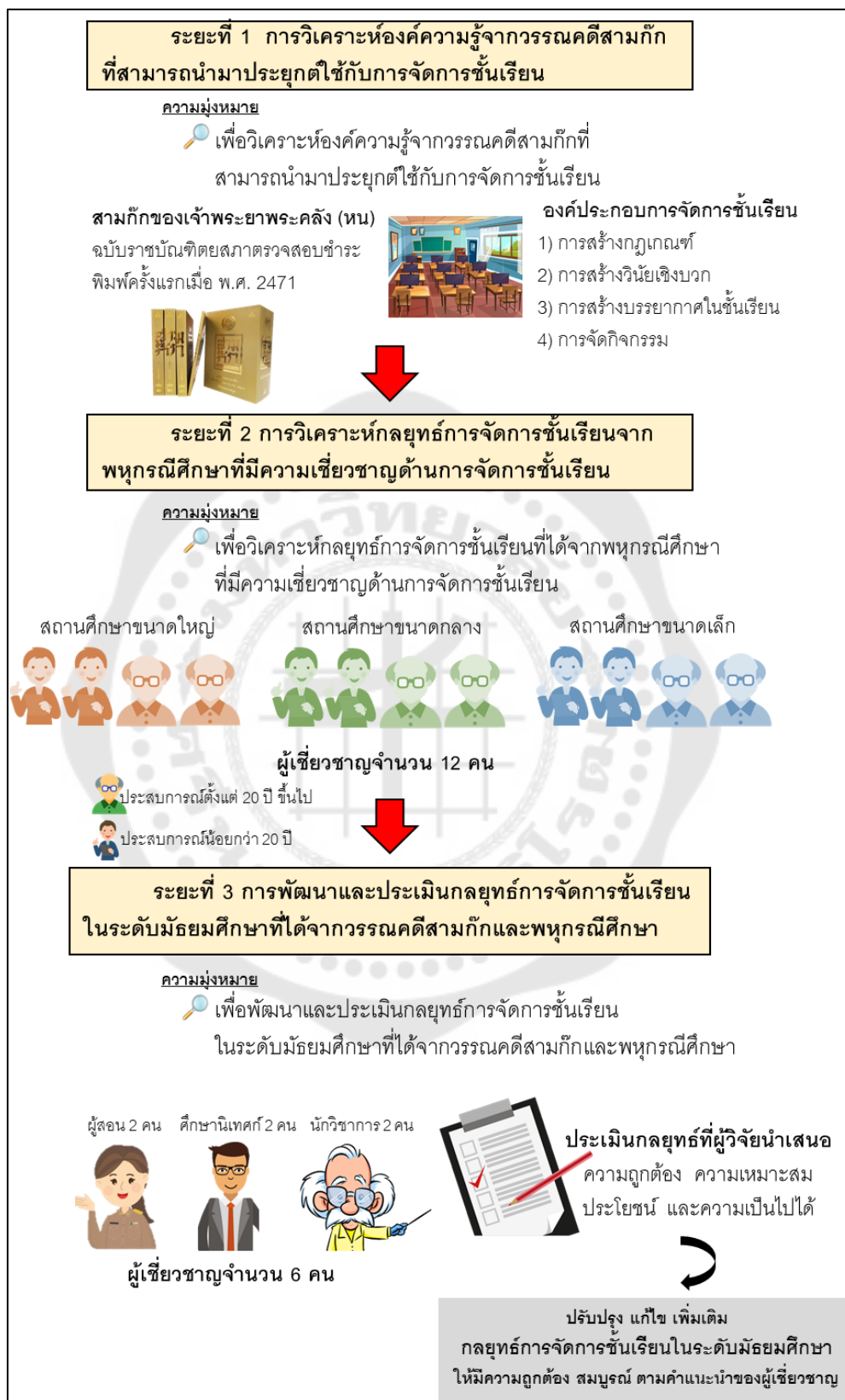
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายที่ใช้การวิเคราะห์เอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน 2) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน และ 3) เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ในการดำเนินการวิจัยจึงได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน โดยผู้วิจัยได้เลือกวรรณคดีสามก๊กของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร และราชบัณฑิตยสถานว่าเป็นฉบับสมบูรณ์และถูกต้องที่สุดมาวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน โดยยึดองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน เป็นสัมภาษณ์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนใช้ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ภายใต้อองค์ประกอบเช่นเดียวกับระยะที่ 1

ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา เป็นการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาโดยการนำข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ของการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาสร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และประเมินกลยุทธ์ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คนซึ่งเป็นผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะประเมินใน 4 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

1.1 การคัดเลือกวรรณคดีสามก๊ก

ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ วรรณคดีสามก๊กของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นผู้อำนวยการแปลจากนิยายอิงพงศาวดารของจีน ซึ่งได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นยอดความเรียงเรื่องนิทาน เนื่องจากมีเนื้อความแปลที่ชัดเจน สำนวนไพเราะสละสลวย ทั้งยังเป็นต้นแบบให้แก่การแปลนิยายอิงพงศาวดารจีน และบันทึกคติอันเป็นต้นเค้าของวรรณคดีไทยบางเรื่องในยุคต่อมาอีกด้วย ยิ่งไปกว่าสำนวนที่ไพเราะสละสลวยก็คือคุณค่าด้านสารัตถะของวรรณคดีฉบับนี้ที่ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ด้านการปกครอง การทหาร และตำราพิชัยสงคราม อันสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ อย่างไรก็ตามวรรณคดีสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) นี้ได้รับการจัดพิมพ์หลายครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2408 คือ สามก๊ก ฉบับโรงพิมพ์หมอบรัดเล หลังจากนั้นได้มีการพิมพ์ต่ออีกหลายครั้ง แต่ปราศจากการพิสูจน์อักษร ทำให้เนื้อหาใจความคลาดเคลื่อนและลึกลับไปจากเดิมมาก ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้หนังสือ สามก๊ก ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร และราชบัณฑิตยสถานว่าเป็นฉบับสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด (สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2554, p. คำนำ)

1.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อเป็นการบันทึกการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตามองค์ประกอบที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีตัวอย่างของแบบวิเคราะห์เอกสารตามตาราง 2 ตัวอย่างเครื่องมือแบบวิเคราะห์เอกสาร ดังนี้

ตาราง 2 ตัวอย่างเครื่องมือแบบวิเคราะห์เอกสาร

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
1) การสร้างกฎเกณฑ์	1.1 การสร้างระเบียบปฏิบัติ				
	1.2 การสร้างแนวปฏิบัติ				
2) การสร้างวินัยเชิงบวก	2.1 ตอบสนองต่ออารมณ์				
	2.2 การสร้างแรงจูงใจ				
3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.1 การสร้างสัมพันธภาพ				
	3.2 การสื่อสารเชิงบวก				
4) การจัดกิจกรรม	4.1 การกระตุ้นตัวละคร				
	4.2 การสร้างความสนใจ				

แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นั้นผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ดำเนินการศึกษามุ่งหมายของการวิจัยในระยะที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน
2. ดำเนินการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนเพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่าประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม
3. สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารตามองค์ประกอบที่ได้ศึกษา
4. ตรวจสอบความเหมาะสมระหว่างแบบวิเคราะห์เอกสาร กับองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา
5. นำแบบวิเคราะห์เอกสารให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความเหมาะสม
6. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

7. จัดทำแบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนได้ตรวจสอบความเหมาะสม และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งมีการแนะนำให้ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และการพิจารณาประเด็นย่อยที่กำหนดว่าครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วหรือไม่

8. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน โดยผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ได้แก่ การปรับภาษาที่ใช้ในเครื่องมือให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และการแก้ไขให้ประเด็นย่อยให้มีความครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ

9. จัดทำแบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการอ่านวรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 อย่างละเอียดครบถ้วนจนสิ้นสุดเรื่องสามก๊ก

2. ระหว่างการอ่านอย่างละเอียดหากมีเหตุการณ์ใดที่ปรากฏว่าเกี่ยวข้องกับประเด็นย่อยขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม (Brophy, 1999, p. 48; Burden, 1993, p. 3; Kauchak & Eggen, 1998, p. 486; Merriam et al., 1991, p. 26; จินตนา ศิริธัญญารัตน์, 2561, p. 11; ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2557, p. 8; ศศิธร ชันติธรางกูร, 2551, มกราคม-เมษายน, pp. 4-11; สันติ บุญภิรมย์, 2557, p. 115) ผู้วิจัยจะบันทึกลงในแบบวิเคราะห์เอกสาร ใน 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ตัวละครที่เกี่ยวข้อง 2) ประเด็น/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 3) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น 4) ข้อค้นพบ โดยมีประเด็นพิจารณา ดังนี้

2.1 การสร้างกฎเกณฑ์ โดยพิจารณาจากกระบวนการที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่มีการสร้างกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ตัวละครต่าง ๆ เกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมที่ตัวละครได้กระทำ หรือกฎเกณฑ์ที่ได้สร้างขึ้น แล้วดูผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น และผู้วิจัยได้บันทึกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งผลลัพธ์ในเชิงบวกและผลลัพธ์ในเชิงลบ

2.2 การสร้างวินัยเชิงบวก โดยพิจารณาจากกระบวนการที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ตัวละครหนึ่งใช้ตอบสนองต่ออารมณ์ หรือสร้างแรงจูงใจกับตัวละครอีกตัวหนึ่งโดยปราศจากความรุนแรง แต่เป็นกระบวนการที่แยบคายโดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ตัวละครเหล่านั้นมีวินัยในตนเอง รวมถึงอยู่ร่วมกับตัวละครอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการเหล่านั้นทุกเหตุการณ์

2.3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากกระบวนการที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างตัวละครด้วยกัน หรือเป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ ซึ่งมีผลลัพธ์ปลายทางคือบรรยากาศแห่งการยอมรับกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ผ่อนคลายอบอุ่น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการเหล่านั้นทุกเหตุการณ์

2.4 การจัดกิจกรรม โดยพิจารณาจากกระบวนการที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ตัวละครใช้วิธีการกระตุ้นให้อีกตัวละครสนใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และกระทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการกระตุ้นต่าง ๆ ที่ตัวละครใช้

3. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ในแบบวิเคราะห์เอกสาร มาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2561, pp. 314-315) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ในแบบวิเคราะห์เอกสารในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อจับกลุ่มสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้อง หรือสัมพันธ์กันภายในองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ เพื่อสรุปและสร้างเป็นประเด็นข้อค้นพบ

2. ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของประเด็นข้อค้นพบในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อสรุปองค์ความรู้

3. ผู้วิจัยนำข้อสรุปองค์ความรู้มาสังเคราะห์อีกครั้งและเชื่อมโยงข้อสรุปองค์ความรู้มาสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาโดยพิจารณาเทียบเคียงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน แล้วสร้างเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.5 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อสรุปองค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กแล้ว จึงได้นำข้อสรุปองค์ความรู้มาเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อสร้างเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นที่นำมาพิจารณาเชื่อมโยง ดังนี้

1. องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพร่างกฎเกณฑ์เพื่อให้ทุกคนในกองทัพบปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทัพ เชื่อมโยงได้กับการที่ผู้สอนสร้างกฎเกณฑ์เพื่อให้ทุกคนในชั้นเรียนปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ชั้นเรียนประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์

1.2 รูปแบบวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาใช้สร้างกฎเกณฑ์ในกองทัพ และลักษณะของกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น เชื่อมโยงได้กับรูปแบบวิธีการที่ผู้สอนใช้สร้างกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน และลักษณะของกฎเกณฑ์ในชั้นเรียนที่ควรจะเป็น

1.3 การที่ผู้บังคับบัญชาบังคับใช้กฎเกณฑ์ในกองทัพ และวิธีการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะเกิดกฎเกณฑ์ของกองทัพ เชื่อมโยงได้กับการที่ผู้สอนบังคับใช้กฎเกณฑ์ในชั้นเรียน และการปฏิบัติต่อผู้เรียนที่จะเกิดกฎเกณฑ์ของชั้นเรียน

1.4 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากการสร้างกฎเกณฑ์ การบังคับใช้กฎเกณฑ์ การปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในกองทัพที่จะเกิดกฎเกณฑ์ตามที่ปรากฏในวรรณสามก๊ก จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

2. องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้แก้ไขปัญหา หรือใช้ตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในกองทัพ หรือการที่แม่ทัพฝ่ายหนึ่งใช้ตอบสนองกับแม่ทัพอีกฝ่ายให้ยอมจำนนด้วยวิธีการที่ปราศจากความรุนแรง แล้วผู้ใต้บังคับบัญชา หรือแม่ทัพฝ่ายตรงข้ามเกิดผลเชิงบวก มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เชื่อมโยงได้กับการที่ผู้สอนควรใช้กระบวนการที่ปรากฏในการสร้างวินัยเชิงบวกให้แก่ผู้เรียน

2.2 วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้เสริมสร้างขวัญกำลังใจ หรือเป็นการตอบแทนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้ปฏิบัติภารกิจด้วยความมุ่งมั่นและมีวินัยจนภารกิจต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และเกิดความมีวินัยอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงได้กับวิธีการที่ผู้สอนควรใช้เสริมแรงให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดการมีวินัยเชิงบวกที่คงทน

2.3 วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง และเปลี่ยนไปเป็นมีความชัดเจนที่จะปฏิบัติเป้าหมายที่ผู้บังคับบัญชามอบไว้ให้สำเร็จ เชื่อมโยงได้กับวิธีการที่ผู้สอนใช้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และปฏิบัติตนเพื่อทำเป้าหมายให้สำเร็จ

2.4 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ หรือใช้สร้างแรงจูงใจไปสู่เป้าหมาย จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

3. องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 วิธีการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพการสื่อสาร หรือรูปแบบการใช้คำพูดเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เชื่อมโยงได้กับวิธีการสื่อสารที่ผู้สอนควรสื่อสาร หรือใช้เป็นรูปแบบคำพูดเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

3.2 วิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผลให้เกิดความสำเร็จในการทำศึกสงคราม หรือเกิดความสำเร็จตามแผนการที่วางไว้ เชื่อมโยงได้กับวิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสำเร็จในชั้นเรียน

3.3 วิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้ หรือแสดงออกเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับนับถือ หรือเกิดความผูกพันในตัวผู้บังคับบัญชา เป็นผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และเกิดความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ เชื่อมโยงได้กับวิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้ หรือควรแสดงออกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับนับถือ หรือเกิดความผูกพันในตัวผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดี และเกิดความสำเร็จในชั้นเรียน

3.4 วิธีการหรือกระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้เพื่อสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นผลให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติภารกิจ จนนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จ เชื่อมโยงได้กับวิธีการ หรือกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน หรือเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นผลให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้เรียน และนำไปสู่ความสำเร็จในชั้นเรียน

3.5 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากวิธีการ หรือกระบวนการสื่อสาร ใช้คำพูด ใช้สร้างความสัมพันธ์ หรือใช้สร้างการยอมรับกัน จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

4. องค์ประกอบการจัดกิจกรรม มีแนวในการเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้สร้างให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสนใจในภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย จนเกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง เชื่อมโยงได้กับกระบวนการที่ผู้สอนใช้สร้างให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน จนเกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้สำเร็จ

4.2 กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาในกองทัพใช้กระตุ้นความสนใจของผู้ใต้บังคับบัญชาในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย จนกระทั่งเกิดเป็นแรงผลักดันที่จะทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เชื่อมโยงได้กับกระบวนการที่ผู้สอนใช้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน จนเป็นแรงผลักดันที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้สำเร็จ

4.3 ผลลัพธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างความสนใจ และกระตุ้นความสนใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย จะนำมาถอดบทเรียนโดยผลลัพธ์เชิงบวกจะเป็นข้อที่ควรปฏิบัติ ส่วนผลลัพธ์ในเชิงลบจะเป็นข้อควรระวังที่ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในบริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.6 การสอบทานข้อมูล

สำหรับการดำเนินการในระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณคดีสามก๊กเป็นสำคัญ เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์นั้นถูกต้อง ครบถ้วน ตรงประเด็น และสอดคล้องกับ

องค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอาไว้ 4 องค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยจำนวน 1 คน เป็นผู้ตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบผลการบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสาร ใน 3 ประเด็น คือ 1) สถานการณ์ที่ผู้วิจัยบันทึกไว้สอดคล้องกับองค์ประกอบตามที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หรือไม่ 2) ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กได้ถูกต้องหรือไม่ 3) ผู้สอบทานข้อมูลมีประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ความรู้เพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจากการที่ผู้สอบทานได้ตรวจสอบผลการบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสารแล้วพบว่า มีบางสถานการณ์ที่สอดคล้องกับหลายองค์ประกอบจึงขอให้ผู้วิจัยได้ทบทวนว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเหมาะสมที่จะอยู่องค์ประกอบใด และบางสถานการณ์อาจไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในองค์ประกอบที่วิเคราะห์อย่างเด่นชัด ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดเหตุการณ์ไม่ชัดเจนตามนิยามศัพท์เฉพาะออก ในส่วนของการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊ก ผู้สอบทานมีความเห็นว่าวิเคราะห์ได้ถูกต้องตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว และประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการวิเคราะห์องค์ความรู้คือขอให้ผู้วิจัยพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในเชิงบวก และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในเชิงลบให้ดี เพื่อองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยนำเสนอจะมีประโยชน์ต่อการนำมาเชื่อมโยงสู่บริบทของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ผู้สอบทานข้อมูลที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และมีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีสามก๊ก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สอบทานข้อมูลเอาไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 15 ปี
2. ได้รับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (คศ.3) ขึ้นไป
3. มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญเรื่องสามก๊ก เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

ในระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงพหุกรณีศึกษา (Multicase studies) ซึ่งเป็นการศึกษากับบุคคล สภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ตั้งแต่ 2 กรณีขึ้นไป โดยเริ่มจากกรณีใดกรณีหนึ่งก่อน แล้วจึงทำการศึกษาในรายกรณีต่อ ๆ ไป ภายใต้ความมุ่งหมายของการวิจัยเดียวกัน (คมพล สุวรรณภูมิ, 2561, p. 191) แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความโดดเด่นด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 การคัดเลือกกรณีศึกษา

ในการเลือกกรณีศึกษานั้นต้องเป็นกรณีที่มีขอบเขตชัดเจน สมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งปกติ
นั้นใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยคำนึงการได้มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุม
(ชาย โพธิ์สิตา, 2556, p. 169) กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน
ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน จาก 2 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่
กำหนดจากการศึกษางานวิจัยของ (จารุวรรณ เพียรบุญ, 2554, p. 86) ที่ได้ศึกษาแล้วพบว่า
ผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 20 ปี ขึ้นไปจะมีสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนประสบการณ์
การทำงานน้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดมิติของ
ประสบการณ์การทำงานของผู้เชี่ยวชาญพหุกรณีศึกษาไว้ว่าต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ครบถ้วน ทันสมัย จึงได้กำหนด
กลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนน้อยกว่า 20 ปี ไว้จำนวน 6 คนซึ่งต้องมี
คุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดโดยเคร่งครัด และ 2) มิติด้านขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติ
หน้าที่ เพื่อให้ได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีความเหมาะสมและครอบคลุม
กับบริบทของขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ตามรายละเอียด ดังนี้

1. มิติด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น

1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป หมายถึง
ผู้สอนที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนน้อยกว่า 20 ปี หมายถึง
ผู้สอนที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาไม่ถึง 20 ปี

2. มิติด้านขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น

2.1 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง ผู้สอนที่สอนอยู่ใน
โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-499 คน

2.2 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง ผู้สอนที่สอนอยู่ใน
โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน

2.3 ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง ผู้สอนที่สอนอยู่ใน
โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป โดยมีรายละเอียดตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 มิติของพหุกรณีศึกษา

มิติ		ด้านขนาดของสถานศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่		
		ใหญ่	กลาง	เล็ก
ด้านประสบการณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่	ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	2 คน	2 คน	2 คน
	น้อยกว่า 20 ปี	2 คน	2 คน	2 คน

นอกจากการกำหนดมิติเพื่อศึกษาเชิงพหุกรณีศึกษาแล้ว ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาจริง ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ให้ข้อมูลต้องมีคุณสมบัติตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดอย่างน้อย 2 ประการ

1. สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน ในระดับมัธยมศึกษา หรือ ด้านจิตวิทยาการศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติ จนเป็นที่รู้จัก หรือ ยอมรับกันในวงกว้าง หรือ เคยเป็นวิทยากรให้การอบรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา
3. เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลหรือประกาศนียบัตรที่เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน การสอน การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตั้งแต่รางวัลในระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับคุรุสภา หรือ องค์กรอื่นๆ ที่เป็นที่ยอมรับ

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อทาบทามผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 12 คน ดังตาราง 4 ที่ปรากฏ ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 รายละเอียดผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน

คนที่	กลุ่มสาระการเรียนรู้	ขนาดสถานศึกษา	ประสบการณ์	คุณสมบัติตามเกณฑ์		
				ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3
1	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	เล็ก	28 ปี	✓		✓
2	การงานอาชีพ	เล็ก	37 ปี	✓	✓	✓
3	ภาษาไทย	เล็ก	2 ปี	✓		✓
4	ศิลปะ	เล็ก	5 ปี	✓		✓
5	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กลาง	36 ปี	✓		✓
6	ภาษาไทย	กลาง	39 ปี	✓		✓
7	ภาษาไทย	กลาง	6 ปี	✓		✓
8	สังคมศึกษาฯ	กลาง	6 ปี	✓	✓	✓
9	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ใหญ่	32 ปี	✓		✓
10	สังคมศึกษาฯ	ใหญ่	37 ปี	✓		✓
11	ภาษาไทย	ใหญ่	8 ปี	✓	✓	✓
12	สุขศึกษาและพลศึกษา	ใหญ่	10 ปี	✓		✓

2.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 คือ แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เนื่องจากผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างบุคคลด้วยคำถามที่เหมือน ๆ กันเพื่อให้แน่ใจได้ว่าความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับไม่ใช่ผลสืบเนื่องมาจากการตั้งคำถามที่แตกต่างกัน (สุรางค์ จันทวานิช, 2561, p. 75) แต่อย่างไรก็ยังคงต้องการข้อมูลที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละกรณีศึกษา ซึ่งอาจได้รับข้อมูลหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมนอกเหนือจากคำถามที่ตั้งไว้ การใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จึงทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายรอบด้านกว่า คำถามที่ใช้เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีตัวอย่างคำถามดังตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 ตัวอย่างประเด็นและคำถามการสัมภาษณ์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ประเด็น	คำถาม
สภาพบรรยากาศในชั้นเรียนทั่วไป	ในการจัดการเรียนการสอนท่านพบว่าบรรยากาศทั่วไปของชั้นเรียนเป็นอย่างไร
	ปัญหาที่ท่านพบระหว่างการจัดการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง
1. การสร้างกฎเกณฑ์	1.1 ในการจัดการเรียนการสอนท่านคาดหวังจะได้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างไร
	1.2 หากชั้นเรียนเกิดความวุ่นวายท่านมีวิธีการจัดการชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบอย่างไร
	1.3 ท่านมีวิธีการสร้างแนวปฏิบัติหรือสร้างกฎเกณฑ์ในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง
	1.4 กฎเกณฑ์ในชั้นเรียนของท่านที่ทำให้นักเรียนสามารถกำกับตนเอง มีความรับผิดชอบ หรือมีพฤติกรรมตามที่คาดหวัง เป็นอย่างไร
	1.5 ผลลัพธ์จากการที่ท่านสร้างแนวปฏิบัติหรือสร้างกฎเกณฑ์ในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นอย่างไรบ้าง
	1.6 เมื่อนักเรียนถามถึงว่าทำไมจึงควรปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านั้นท่านจะอธิบายอย่างไร

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น	คำถาม
2. การสร้างวินัยเชิงบวก	2.1 หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในระหว่างที่ท่านจัดการเรียนการสอนอยู่ ท่านจะมีวิธีการจัดการกับพฤติกรรม สร้างทัศนคติ หรือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นของนักเรียนอย่างไรบ้าง
	2.2 ท่านมีวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างไรบ้าง
	2.3 ท่านมีวิธีการเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดสำนึก หรือมีวินัยในการกำกับตนเองได้อย่างไรบ้าง
	2.4 ผลลัพธ์จากการที่ท่านสร้างวินัยเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างไรบ้าง
3. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.1 บรรยากาศในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นในขณะที่ท่านจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
	3.2 ท่านมีวิธีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียนขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
	3.3 หากนักเรียนของท่านปฏิบัติตนเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ท่านจะมีวิธีการสื่อสารอย่างไร
	3.4 ท่านมีวิธีการทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น หรือรู้สึกผ่อนคลายในการจัดการเรียนการสอนของท่านอย่างไรบ้าง
	3.5 ในการจัดการเรียนการสอนท่านมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้ นักเรียนเกิดความยอมรับซึ่งกันและกัน
	3.6 ผลลัพธ์ที่ท่านสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างไรบ้าง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็น	คำถาม
4. การจัดกิจกรรม	4.1 ท่านมีวิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายได้อย่างไรบ้าง
	4.2 ท่านมีวิธีการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่หลากหลายของผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง
	4.3 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการส่งเสริมการคิด และให้เสรีภาพทางการคิดกับผู้เรียน
	4.4 ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร
	4.5 ท่านมีวิธีการจูงใจอย่างไรเพื่อให้นักเรียนรับผิดชอบทำภาระงาน/ชิ้นงานที่ท่านมอบหมายให้สำเร็จทันเวลา ระบุวิธีการทั้งในด้านเนื้อหา และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน
	4.6 ผลลัพธ์ที่ท่านกระตุ้นและจูงใจนักเรียนในการเรียนรู้เป็นอย่างไรบ้าง

แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 นั้นผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ดำเนินการศึกษาความมุ่งหมายของการวิจัยในระยะที่ 2 คือ เพื่อศึกษาเชิงพหุกรณีศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความโดดเด่นด้านการจัดการชั้นเรียนจาก 2 มิติที่กำหนดไว้
2. ดำเนินการกำหนดความมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยในระยะที่ 2
3. สร้างข้อคำถามตามความมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ และให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะ
4. พิจารณาข้อคำถามในแต่ละข้อถึงเรื่องภาษาที่ใช้ต้องมีความชัดเจน ข้อคำถามต้องมีความเป็นปรนัย ที่สำคัญคือต้องครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์
5. นำข้อคำถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความเหมาะสม

6. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

7. จัดทำแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจาก พหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนได้ตรวจสอบความเหมาะสม และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการทบทวนภาษาที่ใช้เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล และทบทวนถึงข้อคำถามที่ใจความซ้ำซ้อนกัน หรือทบทวนข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

8. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน โดยผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ได้แก่ การปรับแก้ภาษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ตัดข้อคำถามที่มีลักษณะคำถามซ้ำกันออก ตัดข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะออก

9. นำแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจาก พหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจริง ประมาณ 1-2 คน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความเป็นปรนัยของข้อคำถามอีกครั้ง

10. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้มีความชัดเจน และเป็นปรนัย

11. จัดพิมพ์แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจาก พหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาฉบับสมบูรณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่เน้นปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม นั่นคือการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งจะทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกสบายใจ มั่นใจ วางใจ และการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการนี้ผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลจำเป็นต้องช่วยกันสร้างข้อมูลและความหมายขึ้นมามากกว่าการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ฝ่ายเดียว และผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ตอบคำถามฝ่ายเดียว ซึ่งต้องดำเนินการที่ละประเด็น ในแต่ละประเด็นเมื่อได้ข้อมูลที่เพียงพอแล้ว จึงค่อยเปลี่ยนไปยังประเด็นใหม่ (Fontana and Frey, 2000 อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2556) โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์พหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนคนละประมาณ 50-70 นาที ดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 17 กันยายน พ.ศ.2563 ถึง วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2563

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ในแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ร่วมกับการถอดเทปจากการสัมภาษณ์มาเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทบทวนจัดกลุ่มประเด็นของการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบอีกครั้ง เนื่องจากระหว่าง

การสัมภาษณ์ ถึงแม้จะเป็นการสัมภาษณ์ตามประเด็นของแต่ละองค์ประกอบ แต่ผู้ให้ข้อมูลก็ได้มีการให้ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เมื่อได้จัดกลุ่มประเด็นของการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบเรียบร้อยแล้ว จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2561, pp. 314-315) ซึ่งมีขั้นตอนคือ 1) ผู้วิจัยจับกลุ่มกรณีศึกษาที่สะท้อนประเด็นที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องหรือสัมพันธ์กันในองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ 2) ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของกรณีศึกษาที่สะท้อนประเด็นตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบเพื่อสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนของพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

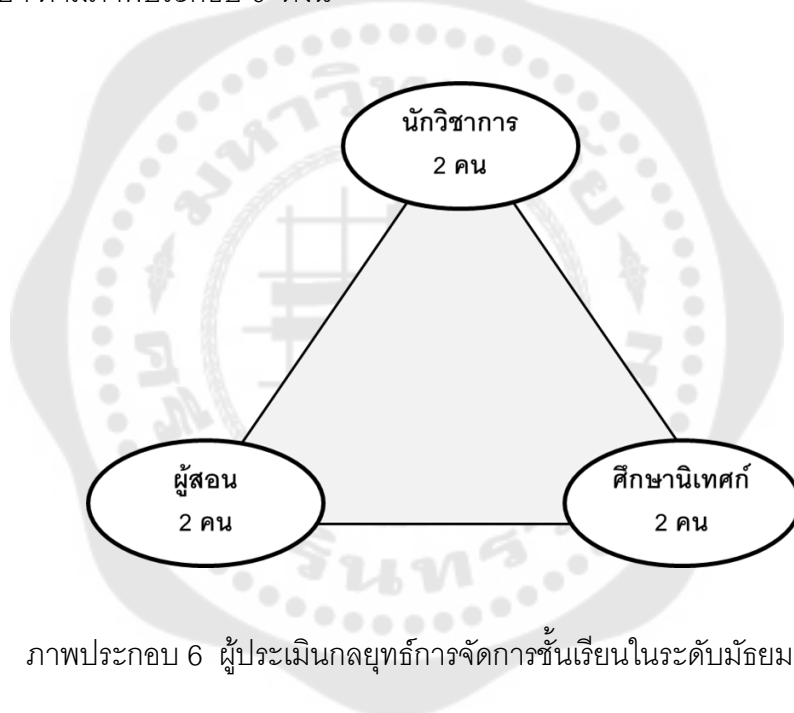
ระยะที่ 3 การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กในระยะที่ 1 และผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระยะที่ 2 มาเปรียบเทียบ เพิ่มเติม ปรับปรุงให้เหมาะสม แล้วนำข้อมูลทั้ง 2 ระยะมาตีความร่วมกันเพื่อสร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์วรรณคดีสามก๊กในระยะที่ 1 และ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในระยะที่ 2 มาอ่านอย่างละเอียด
2. ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลจากการวิเคราะห์ในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 เพื่อตรวจสอบความเหมือน และความแตกต่าง แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้
3. ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ในแต่ละองค์ประกอบมาหาความสัมพันธ์ แล้วจัดกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา
4. เมื่อผู้วิจัยเขียนกลยุทธ์และตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สมบูรณ์แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินกลยุทธ์ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าประเด็นในการประเมินกลยุทธ์มีทั้งหมด 4 ประเด็น คือ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ (McMillan & Schumacher, 2001, pp. 545-546) จากนั้นจึงนำผลจากการประเมินกลยุทธ์ของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาอีกครั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบสำหรับการสร้างแบบประเมินกลยุทธ์ และได้ออกแบบวิธีการดำเนินการในระยะที่ 3

3.1 การคัดเลือกผู้ประเมินกลยุทธ์

ในระยะที่ 3 ซึ่งเป็นการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่จะมาประเมินกลยุทธ์แบบเจาะจง จำนวน 6 คนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 2 คน 2) ศึกษานิเทศก์ 2 คน และ 3) นักวิชาการซึ่งเป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านจากผู้เกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญในด้านจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนโดยตรง ศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม กำกับ ติดตาม แนะนำการจัดการชั้นเรียนแก่ผู้สอน ตลอดจนนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามภาพประกอบ 6 ดังนี้

ภาพประกอบ 6 ผู้ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกลยุทธ์ ในกลุ่มต่าง ๆ เอาไว้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 2 คน โดยมีคุณสมบัติอย่างน้อย 2 ประการ
 - 1.1 สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน ในระดับมัธยมศึกษา หรือ ด้านจิตวิทยาการศึกษา
 - 1.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติ จนเป็นที่รู้จัก หรือ ยอมรับกันในวงกว้าง หรือ เคยเป็นวิทยากรให้การอบรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.3 เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลหรือประกาศนียบัตรที่เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน การสอน การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตั้งแต่รางวัล ของสถานศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคุรุสภา หรือ องค์กรอื่น ๆ ที่เป็นที่ยอมรับ

2. กลุ่มศึกษานิเทศก์ 2 คน

2.1 เป็นศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา

2.2 เคยเป็นครูในระดับมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ปี

2.3 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่

3. กลุ่มอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา 2 คน

3.1 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา หรือหลักสูตรและการสอน

3.2 เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับภาควิชาการการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

3.3 มีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์นิเทศก์ไม่น้อยกว่า 4 ปี

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อหาพบผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 6 คน ตาม 3 กลุ่มที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 เป็นครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน ในระดับมัธยมศึกษา เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดีเด่น ทั้งในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 เป็นครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และเป็นครูผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนในระดับมัธยมศึกษา เคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดีเด่นในระดับสถานศึกษา และระดับจังหวัด กรุงเทพมหานคร และรางวัลเกี่ยวกับการเป็นผู้ฝึกซ้อมผู้เรียนได้รับรางวัลระดับประเทศ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 เป็นศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและ

กระบวนการเรียนรู้ เคยปฏิบัติหน้าที่ทั้งในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ และเป็นครูมาไม่น้อยกว่า 4 ปี

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 เป็นศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มงานวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา เคยปฏิบัติหน้าที่ทั้งในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ และเป็นครูมาไม่น้อยกว่า 4 ปี

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์มากกว่า 4 ปี

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์มากกว่า 4 ปี

3.2 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 3 คือ แบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านความมีประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมิน ซึ่งมีตัวอย่างของแบบประเมินกลยุทธ์ ดังภาพประกอบ 7-9 ดังนี้

แบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ความมุ่งหมาย เพื่อประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาภายใต้ประเด็นการประเมิน 4 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้

คำชี้แจง แบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน
ตอนที่ 2 การประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยประเมินใน 4 ด้าน พร้อมข้อเสนอแนะ ได้แก่

1) การประเมินด้านความถูกต้อง	2) การประเมินด้านความเหมาะสม
3) การประเมินด้านประโยชน์	4) การประเมินด้านความเป็นไปได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลและใส่เครื่องหมาย ☒ หรือเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง

1.1 เพศ

- ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง

1.2 คุณวุฒิทางการศึกษา

- ☐ (1) ปริญญาตรีสาขา.....
☐ (2) ปริญญาโทสาขา.....
☐ (3) ปริญญาเอกสาขา.....

1.3 ตำแหน่งปัจจุบัน.....

1.4 ประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์นิเทศก์การศึกษา (ตอบเฉพาะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการ)

- ☐ (1) 3-5 ปี ☐ (2) 5-10 ปี
☐ (3) 11-15 ปี ☐ (4) 15 ปี ขึ้นไป

1.5 รางวัล/การยอมรับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน (ตอบเฉพาะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มครูผู้สอน)

.....

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างแบบประเมินกลยุทธ์ ตอนที่ 1

ตอนที่ 2 การประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ ประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านประโยชน์ 4) ด้านความเป็นไปได้

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านโปรดพิจารณากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยทำเครื่องหมาย ☒ ที่ตรงกับความคิดของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ประโยชน์ หรือความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ประโยชน์ หรือความเป็นไปได้ ในระดับมาก
3	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ประโยชน์ หรือความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ประโยชน์ หรือความเป็นไปได้ ในระดับน้อย
1	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ประโยชน์ หรือความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

ความถูกต้อง หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเป็นปรนัย ถูกต้องตามหลักการสร้างกลยุทธ์ และกลยุทธ์ที่สร้างเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม

ความเหมาะสม หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น ตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรในสถานศึกษา ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ความมีประโยชน์ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ มีข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน มีรายละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ความเป็นไปได้ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง สามารถเข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับสภาพบริบทสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างแบบประเมินกลยุทธ์ ตอนที่ 2 คำชี้แจง

การประเมิน	ความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความมีประโยชน์					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน --รายละเอียดปรากฏในเอกสารแนบ หน้าที่ 1--	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกลยุทธ์ที่ 1																				
การประเมิน	ความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความมีประโยชน์					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย --รายละเอียดปรากฏในเอกสารแนบ หน้าที่ 2--	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกลยุทธ์ที่ 2																				

ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างแบบประเมินกลยุทธ์ ตอนที่ 2 ส่วนแบบประเมิน

แบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการศึกษาความมุ่งหมายของการวิจัยในระยะที่ 3 คือ เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ เพื่อให้ได้ประเด็นของการประเมิน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าประเด็นที่จะประเมินประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านความมีประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ (McMillan & Schumacher, 2001, pp. 545-546)

3. สร้างข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ให้สอดคล้องกับประเด็นการประเมินทั้ง 4 ด้าน ตามตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 การแปลความหมายของระดับคะแนนตามประเด็นการประเมิน

ระดับ	ประเด็น			
	ความถูกต้อง	ความเหมาะสม	ความมีประโยชน์	ความเป็นไปได้
5	ถูกต้องมากที่สุด	เหมาะสมมากที่สุด	มีประโยชน์มากที่สุด	เป็นไปได้มากที่สุด
4	ถูกต้องมาก	เหมาะสมมาก	มีประโยชน์มาก	เป็นไปได้มาก
3	ถูกต้องปานกลาง	เหมาะสมปานกลาง	มีประโยชน์ปานกลาง	เป็นไปได้ปานกลาง
2	ถูกต้องน้อย	เหมาะสมน้อย	มีประโยชน์น้อย	เป็นไปได้น้อย
1	ถูกต้องน้อยที่สุด	เหมาะสมน้อยที่สุด	มีประโยชน์น้อยที่สุด	เป็นไปได้น้อยที่สุด

4. พิจารณาข้อคำถามในแต่ละข้อถึงเรื่องภาษาที่ใช้ต้องมีความชัดเจน ข้อคำถามต้องมีความเป็นปรนัย ที่สำคัญคือต้องครอบคลุมทุกประเด็นการประเมิน

5. นำข้อคำถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

6. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

7. จัดทำแบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพื่อนำมาใช้ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์วรรณคดีสามก๊กในระยะที่ 1 และผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในระยะที่ 2 มาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความเหมือน และความแตกต่าง จากนั้นจึงสรุปเป็นข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ จากนั้นนำข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ในแต่ละองค์ประกอบมาหาความสัมพันธ์ แล้วจัดกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ไปเก็บ

รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน โดยผู้วิจัยได้เป็นผู้นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง และได้ยู่ตอบคำถาม และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้ได้มากที่สุด จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินไว้ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล ซึ่งสารสนเทศที่ได้ คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ คือ ในแต่ละกลยุทธ์ต้องมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์ และความเป็นไปได้ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, pp. 82-83) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์ เป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์ เป็นไปได้ ความเป็นไปได้ ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์ เป็นไปได้ ความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์ เป็นไปได้ ความเป็นไปได้ ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์ เป็นไปได้ ความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

หากพบว่าบางด้านมีค่าเฉลี่ย (M) น้อยกว่า 3.51 ผู้วิจัยดำเนินการขอคำแนะนำในการปรับปรุงในประเด็นที่ค่าเฉลี่ยยังไม่ผ่านเกณฑ์ เพื่อนำมาพัฒนากลยุทธ์ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สำหรับในตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา: การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา มีความมุ่งหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน 2) เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน และ 3) เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ในการนำเสนอผลการดำเนินการวิจัยจึงแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อตามองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน และผู้วิจัยยังได้แบ่งออกประกอบย่อยเพิ่มเติมจากองค์ประกอบหลักตามนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วน รอบด้าน ทำการนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากวรรณคดีสามก๊ก ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงองค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กเชื่อมโยงสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อสร้างเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยมีการนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความรู้การสร้างกฎเกณฑ์

1.1.1 การกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติ

1.1.2 การปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวปฏิบัติ

1.1.3 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้การสร้างวินัยเชิงบวก

- 1.2.1 การตอบสนองต่ออารมณ์ จัดการพฤติกรรม โดยปราศจากความรุนแรง
- 1.2.2 การเสริมแรงและสร้างแรงจูงใจ
- 1.2.3 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.3 ผลการวิเคราะห์ความรู้การสร้างบรรยากาศ

- 1.3.1 การสร้างสัมพันธภาพ
- 1.3.2 การสื่อสารเชิงบวก
- 1.3.3 การสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ
- 1.3.4 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.4 ผลการวิเคราะห์ความรู้การจัดกิจกรรม

- 1.4.1 การสร้างความสนใจ
- 1.4.2 การกระตุ้นความสนใจ
- 1.4.3 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.1 การสร้างกฎเกณฑ์

1.1.1 การกำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติ

1.1.1.1 ลักษณะของระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ดี คือ ระเบียบหรือแนวปฏิบัติต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ยุติธรรม และไม่ยากจนเกินกว่าที่จะปฏิบัติตามได้ เนื่องจากระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่มีไว้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จะทำให้ทุกคนเกิดความพึงพอใจ และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ความยุติธรรมจะทำให้ทุกคนสะดวกใจที่จะปฏิบัติตาม และที่สำคัญระเบียบ หรือแนวปฏิบัตินั้นต้องไม่ยากเกินจนปฏิบัติตามไม่ได้ เพราะถ้าหากยากเกินไปก็อาจจะทำให้นักคิดหลักเลียงไม่ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดความวุ่นวายตามมาในภายหลัง ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโฉสั่งการห้ามเบียดเบียนชาวบ้านหรือเหยียดขี่ข้าวโพด แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ดีจะต้องเกิดจากการวางแผนที่ดียึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ความว่า

“โจโฉยกทัพออกซึ่งเป็นฤดูข้าวโพดสาละสุก ชาวบ้านเห็นกองทัพโจโฉก็ทิ้งไร่นาเสีย โจโฉจึงสั่งว่า ถ้าผู้ใดเบียดเบียนชาวบ้าน แลเหยียดขี่ข้าวโพดสาละเสียแต่ต้นหนึ่ง เราจะตัดศีรษะนายทัพ นายกองเสีย ราษฎรทั้งปวงเห็นข่าวของมิได้เป็นอันตราย แล้วก็รู้ว่าโจโฉกำชับทหารดังนั้น ก็มีความยินดีชวน

กันสรรเสริญว่า มหาอุปราชนี่ใจปรานีราษฎร หาผู้เสมอมิได้” (สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2554, p. 241)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเตียวป้อตั้งใจสร้างกฎเพื่อกลับแก่งม้าเฉียว แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ดีจะต้องมีความยุติธรรม ไม่สร้างขึ้นมาเพื่อกลับแก่งใครจนยากเกินกว่าที่จะปฏิบัติตามได้ ความว่า

“เตียวป้อเรียกม้าเฉียวกลับถึงสามรอบแต่ม้าเฉียวไม่ยอมกลับ เตียวสงจึงเสนอให้มีหนังสือถึงม้าเฉียวเป็นเงื่อนไขสามข้อ คือ ให้ตีทัพเล่าปี่ ตีเสฉวน และฆ่าเล่าเจี้ยงให้จงได้มิเช่นนั้นจะมีโทษถึงตาย ม้าเฉียวเห็นว่าเงื่อนไขนั้นเกินกำลังไปมาก จึงคิดจะกลับฮันตั้ง แต่เตียวสงก็ปล่อยข่าวว่าม้าเฉียวเป็นกบฏ ทำให้ม้าเฉียวกลับเมืองไม่ได้ จนภายหลังม้าเฉียวจำเป็นต้องไปเข้าร่วมกับเล่าปี่ กลายมาเป็น 1 ใน 5 ทหารเสือของเล่าปี่” (หน้า 859-860)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโจโฉวางแผนใส่ร้ายบังเต็กหวังดึงมาเป็นพวก แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ดีจะต้องมีความยุติธรรม ไม่สร้างขึ้นมาเพื่อกลับแก่งใครจนยากเกินกว่าที่จะปฏิบัติตามได้ ความว่า

“โจโฉให้แผนให้เตียวสงใส่ร้ายบังเต็กว่า มีน้ำใจฝักใฝ่โจโฉ ซึ่งทำให้เตียวป้อเข้าใจผิด เกิดความคิดอยากกลับแก่งบังเต็ก จึงสั่งว่า พรุ่งนี้บังเต็กต้องชนะข้าศึก มิเช่นนั้นจะตัดศีรษะ บังเต็กจำใจรับคำ แล้วออกรบ เมื่อพบโจโฉ โจโฉก็พูดจาหว่านล้อมให้บังเต็กมาอยู่ด้วย บังเต็กพิจารณาแล้วจึงตัดสินใจมาอยู่กับโจโฉ เพราะโจโฉเหมาะแก่การเป็นผู้นำ ส่วนเตียวป้อเป็นคนเบาความคิด” (หน้า 890)

1.1.1.2 ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติควรเกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการยอมรับและยินดีปฏิบัติตาม เนื่องจากการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม หากไม่มีระเบียบหรือแนวปฏิบัติแล้ว แต่ละบุคคลย่อมประพฤติตามใจตนเอง จนอาจเกิดผลเสียต่อส่วนรวม การมีระเบียบหรือแนวปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการอยู่ร่วมกัน เพราะจะช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อันจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่าย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนทัพ 17 หัวเมืองรวมใจปราบตั้งโต๊ะ แสดงให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจำเป็นต้องอาศัยกฎระเบียบที่เคร่งครัด และทุกคนต้องเคารพกฎระเบียบ มิเช่นนั้นจะเกิดความวุ่นวาย ความว่า

“โจโฉ และทัพ 17 หัวเมือง มารวมตัวกันเพื่อปราบตั้งโต๊ะ โดยตั้งสัจจวาทว่าจะไม่แก่งแย่งกันให้เสียราชการ และจะมีใจประนีประนอมกัน เพื่อการทั้งปวงจะสำเร็จได้ โดยอ้วนเสี้ยวในฐานะผู้นำทัพกล่าวว่า

ตามธรรมเนียมสงคราม ใครมีความชอบต้องมอบรางวัล ใครกระทำผิดต้องลงโทษ ขอให้แม่ทัพทุกคนอย่าน้อยใจ แต่พอนานวัน กองทัพทั้ง 17 หัวเมืองออกรบ ก็อิจฉาริชยา ขัดขวางการทำงานกัน และถ้อยศักดิ์ อคติ ไม่มองที่ความสามารถ จึงทำให้เกิดการแตกคอกันเนื่องจากผลประโยชน์ไม่ลงตัว สุดท้ายทัพ 17 หัวเมืองทยอยกันกลับเมืองตัวเอง และทำสงครามกันเองในเวลาต่อมา” (หน้า 60)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเล่งทองคิดล้างแค้นกำเหลงในงานเลี้ยง แสดงให้เห็นว่าการอยู่รวมกันเป็นสังคมจำเป็นต้องอาศัยกฎระเบียบที่เคร่งครัด และทุกคนต้องเคารพกฎระเบียบ มิเช่นนั้นจะเกิดความวุ่นวาย ความว่า

“เล่งทองมีใจเจ็บแค้นกำเหลง จึงคิดอาศัยจังหวะเมาแกล้างำกระบี่หมายสังหารกำเหลง กำเหลงป้องกันได้ เกิดการต่อสู้殊死 ชุนกวนจึงกล่าวว่า “กำเหลงฆ่าบิดาท่านเพราะทำตามหน้าที่” เล่งทองคิดแค้นกำเหลงอยู่ แต่ด้วยกลัวอาญาจึงมิได้ว่าอะไร” (หน้า 535)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปี่ กวนอู และเตียวหุยสาบานเป็นพี่น้องกันในสวนท้อ แสดงให้เห็นว่า กฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้นมาอย่างชัดเจนจะช่วยให้ประสบความสำเร็จได้ ความว่า

“ทั้งสามสาบานเป็นพี่น้องร่วมท้องกัน เป็นน้ำใจเดียวซื่อสัตย์ต่อกันสืบไปจนวันตาย แม้มีอันตรายจะไม่ทิ้งกัน แม้ภายหลังกวนอูจะไปรับราชการกับโจโฉด้วยความจำเป็น แต่ก็หาเหตุหนีมาหาเล่าปี่จนได้ภายหลังทั้งสามก็ร่วมมือกันสามารถยึดมณฑลเสฉวนสถาปนาเล่าปี่ขึ้นเป็นจักรพรรดิ และก่อตั้งจ๊กก๊กได้สำเร็จ” (หน้า 8)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนโจโฉและโจเจียงปราบกบฏที่เมืองไต่กุน แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จ ความว่า

“โจโฉสั่งให้โจเจียงผู้บุตรไปปราบกบฏเมืองไต่กุน โดยกำชับว่า “เมื่อเราอยู่บ้านอยู่เรือนนั้นเป็นพ่อลูกกัน บัดนี้ เจ้าจะไปทำการศึก ก็เหมือนเป็นข้ากับเจ้า อย่าได้คิดประมาท ถ้าผิดก็จะเอาโทษตามผิด โจเจียงปฏิบัติตามกฎระเบียบกองทัพอย่างเข้มแข็ง จนปราบปรามเมืองไต่กุนได้ราบคาบ” (หน้า 960-961)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนจูลงอาสาไปตีเมืองฮุยเอี๋ยง แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ย่อมเป็นเครื่องเตือนใจไม่ให้ละเมิด อันนำไปสู่ความสำเร็จ ความว่า

“จุล่งอาสาไปตีเมืองสุยเอียง แต่ขงเบ้งยังไม่ไว้ใจ จุล่งจึงเขียนหนังสือทักท้วงไว้ว่า หากตีเมืองไม่ได้ ขอให้ตัดศีรษะตน ทำให้จุล่งทู่หมะสติปัญญาและความสามารถ จนตีเอาเมืองสุยเอียง แม้จะถูกอุบายหญิงงามหลอกล่อ จุล่งก็ไม่หลงกล” (หน้า 668)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนโจโฉเริ่มรับราชการในวังหลวง แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกิดการบังคับใช้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จะทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ความว่า

“โจโฉจึงให้เอาไม้สำคัญห้าสิบไปปักไว้ทั้งสี่ประตูเมือง ห้ามมิให้คนเดินกลางคืน ถ้าเดินไปมาผิดประหลาด ให้จับเอาตัวมาทำโทษ ครั้นกลางคืนวันหนึ่ง โจโฉไปตระเวนพบเอาขันทีเดินมาผิดเวลา โจโฉให้จับเอาตัวมาตีสิบห้าที แลโจโฉนั้นทำราชการเข้มแข็งขึ้นทุกวัน คนทั้งปวงยำเกรงเป็นอันมาก ไม่กล้าละเมิดกฎระเบียบอีกเลย ผลงานเป็นที่ประจักษ์จนมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการอย่างรวดเร็ว” (หน้า 13)

ตัวอย่างที่ 7 : ตอนโจโฉถูกลอบสังหารบ่อยครั้งจึงยิ่งวางกฎระเบียบอย่างรัดกุม แสดงให้เห็นว่า เมื่อเกิดการบังคับใช้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจะทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ความว่า

“โจโฉถูกขุนนางผู้ใหญ่อบวางยา แต่สามารถจับได้เสียก่อน เมื่อได้สอบสวนจึงรู้ว่า ขุนนางทั้งปวงสมคบคิดกับพระเจ้าเหี้ยนเต้ โจโฉจึงออกกฎว่า อย่าให้เชื้อพระวงศ์เข้าไปที่ข้างใน ถ้าผู้ใดจะเข้าไปให้เอาเนื้อความมาบอกเราก่อน ต่อเราสั่งจึงให้เข้าไป แม้ผู้ใดมีห้ามปรามเราจะให้ลงโทษถึงสิ้นชีวิต ขุนนางทั้งปวงจึงยำเกรง อำนาจของโจโฉมั่นคงยิ่งขึ้น ไม่มีใครกล้าสมคบคิดทำร้ายโจโฉอีก” (หน้า 329-330)

ตัวอย่างที่ 8 : ตอนขงเบ้งขอกระบี่อาญาสิทธิ์ แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกิดการบังคับใช้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจะทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ความว่า

“ขงเบ้งขอกระบี่กับตราอาญาสิทธิ์บังคับทหารจากเล่าปี่ และได้บัญชาทหารตามแผนการ กวนอูและเตียวหุยไม่พอใจ แต่ขงเบ้งได้ใช้อาญาสิทธิ์สั่งการ ทั้งสองจึงจำใจทำตาม เมื่อแฮหัวตุ้นมาถึงก็มีน้ำใจดูถูกกลัศขงเบ้ง แต่ปรากฏว่า เวลาค่าเกิดพายุมีดฟ้าจึงหยุดพัก ก็ถูกเผาค่าย และกวนอูเข้ามาโจมตีทัพแฮหัวตุ้นล้มตายในทะเลเพลิงเป็นอันมาก ขุนศึกทั้งปวงสรรเสริญขงเบ้งว่า “ปัญญาและความคิดขงเบ้งนั้นเห็นปรากฏจริงในครั้งนี้นี้แล้ว” (หน้า 543-546)

ตัวอย่างที่ 9 : ตอนขงเบ้งทิ้งเมืองเกงจิวไปช่วยเล่าปี่ยึดเสฉวน แสดงให้เห็นว่า หากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างไว้แล้วย่อมเกิดความวุ่นวาย ความว่า

“ขงเบ้งจำเป็นต้องทิ้งเกงจิวไปช่วยเล่าปี่ยึดเสฉวน จึงมอบให้กวนอูเป็นเจ้าเมือง พร้อมกับมอบแนวปฏิบัติว่า “จงระมัดระวังตัว ฝ่ายเหนือคอยสืุ่ใจให้ได้ ฝ่ายใต้ นั้นจงทำใจดีประนอมด้วยขุนกวน เมืองเกงจิวจึงจะมีความสุข ซึ่งในภายหลังกวนอูไม่เชื่อคำขงเบ้ง คิดแตกหักกับขุนกวน ทำให้กวนอูพ่ายสงครามถึงแก่ความตาย และเสียเกงจิวให้ขุนกวนในที่สุด” (หน้า 830-833)

ตัวอย่างที่ 10 : ตอนม้าเจ็กไปรักษาเมืองเกเต๋ง แสดงให้เห็นว่า หากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างไว้แล้วย่อมเกิดความวุ่นวาย ความว่า

“ม้าเจ็กรับอาสาไปรักษาเมืองเกเต๋ง ก่อนเดินทาง ขงเบ้งได้กำชับว่า อย่าประมาทเพราะเป็นชัยภูมิสำคัญจะเสียแก่ข้าศึกมิได้ แต่ม้าเจ็กกับอวดอ้างว่าตนไม่กลัวทัพศัตรู พร้อมเขียนทัณฑ์บนเอาชีวิตของตนเองเป็นประกัน ม้าเจ็กถึงเกเต๋งก็ไม่ระลึกราคาของขงเบ้ง ถือตัวเองว่าชำนาญพิชัยสงคราม กระทำการด้วยความประมาท จึงถูกสุมาอี้เฝ้าเมือง เป็นผลให้ขงเบ้งพ่ายแพ้นเกือบเอาชีวิตไม่รอด” (หน้า 1220)

1.1.2 การปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวปฏิบัติ

1.1.2.1 การบังคับใช้ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติ ต้องไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นไปด้วยความเคร่งครัดจะช่วยให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ผู้ได้บังคับบัญชาจะเกิดความเคารพในระเบียบหรือแนวปฏิบัตินั้น แต่อย่างไรก็ดีผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องพิจารณาถึงระเบียบหรือแนวปฏิบัติว่าเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสม แต่มีการบังคับใช้ที่เคร่งครัดเกินไปโดยไม่รับฟังเหตุผล ก็อาจเกิดการต่อต้าน หรือเกิดความเสียหายได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโฉปล้นเมืองลำหยง แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นมาร่วมกันอย่างเคร่งครัดจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ความว่า

“โจโฉและเหล่าทหารต้องการยึดเมืองลำหยง จึงสั่งให้ทหารมकुเพื่อเข้าไปปล้นเมือง ปรากฏว่าทหารโจโฉถูกทหารซึ่งรักษาหน้าที่เชิงเทียนยิงเกาทัณฑ์ทั้งก้อนศิลาลงมาดั่งท่าฝน ก็เกิดความหวาดกลัว ถอยกลับมา โจโฉสั่งให้ประจันเข้าไปปล้นเมืองให้สำเร็จ และเอากะปืดศีระทหารสองคนที่ไม่ฟังคำสั่งนั้นทิ้งลงในคุ ทหารทั้งปวงเห็นดังนั้นก็มีอาจถอยออกมา โจโฉจึงเร่งทหารให้มकु ปีนกำแพงทลายประตูเมืองเข้าไป และสามารถเข้าปล้นเมืองได้สำเร็จ” (หน้า 240)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนโจโฉเดินทัพผ่านไร่ข้าวโพดสาละ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นมาร่วมกันอย่างเคร่งครัดโดยไม่เลือกปฏิบัติจะทำให้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกิดความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่ยอมรับ ความว่า

“โจโฉสังหารว่า เดินทางอย่าให้ข่าวโศกสาลีชาวบ้านเสียหาย แต่ปรากฏว่าระหว่างเดินทางมีคนบินผ่านมาโจโฉทำให้ม้าโจโฉตกใจตื่นเข้าไปในไร่ ทำลายข้าวโพดสาลีเสียหายเป็นอันมาก โจโฉจึงให้แม่ทัพนายกองปรึกษาโทษของโจโฉ เพราะตัวเองเป็นผู้กำชับแต่ทำผิดเสียเอง จึงทำเป็นชักกระบี่ขึ้นเห็นหลังออก จะเชือดคอตัวเอง นายทัพนายกองห้ามไว้โจโฉ จึงตัดผมออกแทนศีรษะ ทหารและราษฎรทั้งปวง ก็ชวนกันสรรเสริญและรักโจโฉมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทั้งกลัวอาญาเป็นอันมาก” (หน้า 240-241)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโจโฉยกทัพจับอ้วนถำ แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติตามระเบียบ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นมาร่วมกันอย่างเคร่งครัดโดยไม่เลือกปฏิบัติ จะทำให้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกิดความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่ยอมรับ ความว่า

“โจโฉยกทัพไปจับอ้วนถำ แต่เป็นช่วงฤดูหนาว แม่น้ำเป็นน้ำแข็งใช้เรือสงเสปียงไม่ได้ จึงต้องให้ชาวบ้านขุดพันน้ำ ชาวบ้านรู้ว่าจจะลำบาก จึงหนีซุกซ่อนไป โจโฉจึงสั่งให้ทหารเร่งตามจับมา ชาวบ้านต่างก็กลัว จึงรวมตัวกันมาขอโทษ โจโฉพิจารณาหากยกโทษให้ การในภายภาคหน้าสิ่งใดก็จะเป็นสิทธิ์ขาด แม้จะทำโทษก็ถูกนิทา จึงออกคำสั่งให้ชาวบ้านหนีไปซ่อนให้พ้นทหาร เมื่อทหารจับได้ก็ฆ่าฟันตายเป็นจำนวนมาก” (หน้า 461)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนลิโป้ออกกฎห้ามดื่มสุรา แสดงให้เห็นว่า ระเบียบหรือแนวปฏิบัติไม่เหมาะสม แต่มีการบังคับใช้ที่เคร่งครัดเกินไป โดยไม่รับฟังเหตุผลก่อน ก็อาจเกิดการต่อต้าน หรือเกิดความเสียหายได้ ความว่า

“ลิโป้ออกกฎห้ามดื่มสุรา วันหนึ่งเขาเสงจับคนเลี้ยงม้า ซึ่งเป็นไส้ศึกได้ก็ตีใจ อยากร้างสุรา ผู้ที่มาเยือนหา ลิโป้โกรธ ที่แรกจะสั่งฆ่า แต่มีผู้ขอร้องมาก จึงเอาตัวไปตีด้วยแส้วสายสิบลำที่ เขาเสงมีใจโกรธแค้นลิโป้ ประกอบกับลิโป้เองก็มีท่าที่ย่ำแย่ไม่สนใจการศึก จึงวางแผนจับลิโป้ส่งโจโฉ” (หน้า 269-270)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนซุนเซียงปกครองเมืองตันเตียงด้วยความหยาบช้า แสดงให้เห็นว่าการมุ่งบังคับระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่เคร่งครัดเกินไป โดยไม่รับฟังเหตุผลก่อน และตัวผู้บังคับใช้ก็ไม่ได้ปฏิบัติตามได้ ทำให้เกิดการต่อต้าน หรือเกิดความเสียหายได้ ความว่า

“ซุนเซียงรับมอบหมายจากซุนเช็กไปเป็นเจ้าเมืองตันเตียง แต่มีน้ำใจหยาบช้ามักเสพสุรา มิได้ดูแลปราชญ์ขุนนาง มักลงโทษโดยตีขุนนาง ทำให้อหุล่า และได้ขวนขวายนางในเมืองไม่พอใจ จึงได้วางแผนลอบสังหารซุนเซียงถึงแก่ความตาย เกิดเหตุขุนนางเป็นอันมาก” (หน้า 527)

1.1.2.2 การบังคับใช้ระเบียบหรือแนวปฏิบัติ ต้องใส่ใจกำกับ ติดตามการปฏิบัติเป็นประจำ เนื่องจากอาจผู้ได้บังคับบัญชาอาจเกิดการละเมิดระเบียบหรือแนวปฏิบัติซึ่งจะทำให้สังคมส่วนรวมเกิดความวุ่นวาย หรือได้รับความเดือดร้อน หากพบว่ามีการไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติด้วยความหย่อนยาน ผู้บังคับบัญชาก็ต้องรีบดูแล แก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมนั้น ๆ ก่อนจะเกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนอ้วนเสี้ยวรบโจโฉ แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้วางระเบียบหรือแนวปฏิบัติไว้แล้ว ต้องมีการกำกับการปฏิบัติ หากพบว่าไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติตามด้วยความหย่อนยาน ต้องรีบดูแล แก้ไข ก่อนจะเกิดความเสียหาย ความว่า

“อ้วนเสี้ยวให้ทหารไปรักษาเมืองอ้วนเจ้าแห่งเสี้ยน ปรากฏว่าทหารทั้งปวงไม่ได้สนใจปฏิบัติตามระเบียบกองทัพ มัวเสพสุราเมามาย ไม่สนใจคำสั่งอ้วนเสี้ยว ในที่สุดเมืองอ้วนเจ้าก็ถูกโจโฉปล้นเอาอาวุธ และเสี้ยนไปได้ทั้งสิ้น” (หน้า 412-413)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนลิบองยึดเมืองเกงจิว แสดงให้เห็นว่าเมื่อได้วางระเบียบหรือแนวปฏิบัติไว้แล้ว ต้องมีการกำกับการปฏิบัติ หากพบว่าไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติตามด้วยความหย่อนยาน ต้องรีบดูแล แก้ไข ก่อนจะเกิดความเสียหาย ความว่า

“ลิบองยึดเมืองเกงจิวได้แล้ว ก็สั่งทหารไม่ให้ทำอันตรายชาวเมือง อยู่มาวันหนึ่งเกิดฝนตกหนัก ลิบองมองเห็นทหารรั้งเครื่องขี้ข้าวของชาวบ้าน จึงได้ถามจึงได้ความว่าทหารพากันช่วงชิงร่มเพื่อนำมากันฝน ทั้งนี้ลิบองได้เคยประกาศไปแล้วว่าห้ามแย่งชิงสิ่งของ หรือทำอันตรายชาวเมือง จึงออกคำสั่งให้นำตัวทหารที่กระทำผิดไปฆ่าเสีย ฝ่ายทหารทั้งปวงเห็นลิบองทำโทษ จากนั้นหาว่ามีผู้ใดจะทำอันตรายแก่ชาวบ้านชาวเมืองอีก” (หน้า 994)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเตงหยายบุกจ๊กก๊ก แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้วางระเบียบหรือแนวปฏิบัติไว้แล้ว ต้องมีการกำกับการปฏิบัติ หากพบว่าไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติตามด้วยความหย่อนยาน ต้องรีบดูแล แก้ไข ก่อนจะเกิดความเสียหาย ความว่า

“เล่าเสี้ยนมัวเมาในสตรี หลงเชื่อคำยุยงของชนที่ฮุยโฮไม่สนใจกิจการบ้านเมือง ม้าเซียวเจ้าเมืองฉิวตั้ง ซึ่งเคยชักชวนเตรียมทหารก็มีสนใจกิจการ มัวเสพสุรา และบอกแก่ภรรยาว่า “แม้ทหารเมืองฉิวก็ตีเข้ามาได้ เราก็จะเข้านอบน้อมเสียเอาความสุข จะเป็นข้าผู้ใดก็กินข้าวเหมือนกัน” ม้าเซียวแม้จะอดสูใจ แต่ก็ออกไปนอบนอเตงหยายแล้วร้องให้ว่า “บัดนี้ท่านมาถึงแล้ว ข้าพเจ้าก็จะพาทหารทั้งปวงเข้ามาอยู่ด้วยท่าน” มิใช่เพียงม้าเซียวแต่บรรดาเจ้าเมืองอื่น ๆ ก็พลอยยอมแพ้เตงหยายทั้งสิ้น เพราะความไม่ใส่ใจพระทัยของพระเจ้าเล่าเสี้ยน” (หน้า 1468)

1.1.2.3 หากพบการละเมิดระเบียบหรือแนวปฏิบัติ และจำเป็นต้องลงโทษผู้บังคับบัญชา ก็ควรคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยการสอบถามหาสาเหตุของการละเมิดก่อนการลงโทษ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือผู้บังคับบัญชาเสียขวัญกำลังใจ ที่สำคัญควรคำนึงถึงความดีในตัวบุคคลที่เคยกระทำไว้ เพื่อเป็นเหตุแห่งการลดโทษ อันจะเป็นตัวอย่างให้ผู้บังคับบัญชาเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติตามระเบียบหรือแนวปฏิบัติ หากพิจารณาแล้วว่าบุคคลนั้นเคยมีความดีมาก่อน หรือผิดพลาดในครั้งแรกอาจใช้วิธีการคาดโทษไว้ก่อนก็ได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนทัพโจโฉถูกเตียวฟ่งลอบเผา แสดงให้เห็นว่าก่อนจะลงโทษเมื่อมีการละเมิดระเบียบ หรือแนวปฏิบัติควรสอบถามหาสาเหตุก่อนเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือเสียขวัญกำลังใจ ความว่า

“แฮหัวเอียน เตียวคับ ยกทัพมาอย่างเหน็ดเหนื่อยจึงไม่ได้ตั้งเวรตรวจตรายามดึก ฝ่ายเตียวฟ่งจึงลอบเผาค่ายเสียสิ้น โจโฉทราบความก็โกรธแค้นทั้งสองมาก จะสั่งประหารทั้งสอง ขุนนางทั้งปวงห้ามไว้ โจโฉจึงรับยกทัพไปดูที่เกิดเหตุ ปรากฏพบว่าหนทางกันดารยากลำบาก จึงเข้าใจว่าทหารทั้งปวงเกิดความเหน็ดเหนื่อยจึงทำให้ไม่ได้ตรวจตรายามดึก ทั้งนี้โจโฉก็ให้ตั้งทัพใหม่ และไม่เอาผิดแม่ทัพทั้งสอง” (หน้า 884)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนซี้หลงแตกทัพ แสดงให้เห็นว่า ก่อนจะลงโทษเมื่อมีการละเมิดระเบียบ หรือแนวปฏิบัติควรสอบถามหาสาเหตุก่อนเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือเสียขวัญกำลังใจ ความว่า

“ซี้หลงเสียทีของตง จู่ง ดีที่หนีกลับค่ายได้ ซี้หลงคิดจะเอาผิดของเป้งที่ไม่ยอมออกไปช่วยแม่ของเป้งพยายามชี้แจงถึงสาเหตุว่าถ้าออกไปจะไม่มีผู้ใดรักษาค่ายอาจถูกลอบปล้นค่าย และตนก็ได้เตือนซี้หลงแล้วว่าอย่าเพิ่งออกรบ ซี้หลงได้ยินดังนั้นก็โกรธ คิดจะฆ่าของเป้งให้ได้ ของเป้งจึงคิดว่าหากเป็นแบบนี้จะมีภัยมาถึงตัว ตกตึกคืนนั้นก็ลอบเผาค่ายซี้หลง และหนีไปสวามีภักดีต่อเล่าปี่” (หน้า 954-956)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเพลิงไหม้ค่ายกวนอู แสดงให้เห็นว่า ก่อนจะลงโทษควรพิจารณาบทลงโทษอย่างรอบคอบก่อนจะกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง ความว่า

“เป่าสูหยินกับบิฮองมัวแต่เสพสุราละเลยการตรวจตราเข้มงวดทำให้เกิดเพลิงไหม้ กวนอูโมโหมากจึงกล่าวว่า “ยังมีทันจะไต่ยกไปทวนทำให้เพลิงไหม้ เสียราชการไปทั้งนี้ เราจะยกโทษเสียก็ได้” และมีคำสั่งให้ประหาร บิสีได้ขอรับรองว่า ก่อนออกศึกไม่ควรสั่งประหารใครให้เสียฤกษ์ กวนอูเห็นด้วย

จึงสั่งโยนคนละสี่สิบที แล้วให้ถอดออกเสียจากที่แม่กองทัพน้ํา ให้บิฮองไปรักษาเมืองลํากุน ให้เปาสูหยินไปอยู่เมืองกังอัน และสําทับว่า หากทำความผิดอีกจะประหารชีวิต บิฮองเปาสูหยินได้ความอภัยแก่ทหารทั้งปวง ด้วยความกลัวก็ไปตามคำสั่งกวนอู ในภายหลังกวนอูเสียเงงจิ๋วหนีไปขอความช่วยเหลือ แต่ทั้งสองคนกลับไม่ยอมช่วยทำให้กวนอูถูกจับได้ และถูกประหารในที่สุด” (หน้า 972-973)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนแฮหัวตุ้นพ่ายศึก แสดงให้เห็นว่า เมื่อต้องมีการลงโทษควรคำนึงถึงความดีในตัวบุคคลที่เคยกระทำจะทำให้เกิดวินัยเชิงบวกได้ ความว่า

“โจโฉเห็นแฮหัวตุ้นพ่ายศึกกลับมาจับโทษ ก็มีใจเอ็นดูกล่าวว่า “การทำสงครามแพ้ก็มีโทษถึงตาย แต่ความชอบในครั้งก่อนก็มี จึงจะยกโทษให้สักครั้งหนึ่ง” และปลอบใจว่าการศึกมีแพ้มีชนะอย่าหมอดกําลังใจ แฮหัวตุ้นจึงมีกําลังใจในการทำศึกกับโจโฉต่อไป ในกาลต่อมาเมื่อโจโฉเสียชีวิต แฮหัวตุ้นก็ตรอมใจป่วยตายตาม” (หน้า 547-548)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนอุยเอียนกบฏ แสดงให้เห็นว่า เมื่อต้องมีการลงโทษควรคำนึงถึงความดีในตัวบุคคลที่เคยกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความว่า

“อุยเอียนมีใจคิดกบฏต่อพระเจ้าเล่าเสี้ยน จึงถูกฆ่าตายตัดศีรษะ และนำมาถวายพระเจ้าเล่าเสี้ยน พระเจ้าเล่าเสี้ยนตรัสแก่ขุนนางว่า อุยเอียนมีความผิดถูกประหารก็ชอบแล้ว แต่ความดีครั้งหลังก็มีมาก จึงพระราชทานเงินทองไปให้บุตรภรรยาแต่งการศพอุยเอียน” (หน้า 1468)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนโจหลงแตกทัพ แสดงให้เห็นว่า หากลงโทษด้วยการคาดโทษอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกได้ ความว่า

“โจหลงใจร้อนรู้ความยกทหารออกรบโดยไม่ไตร่ตรองจนกองทัพแตกยับพ่ายแพ้ โจโฉเห็นว่าเป็นความผิดจึงจะลงโทษ ทหารทั้งปวงได้ขอให้เว้นโทษ เนื่องจากเป็นช่วงต้นศึก ยังต้องการกําลังทหาร โจโฉจึงคาดโทษไว้ ไม่นานต่อมา โจโฉก็เพลี่ยงพล้ำเสียทีแก่ม้าเจียว โจหลงเห็นจึงรีบขับม้าเข้ามาช่วยรบโจโฉกับม้าเจียวโดยมิได้อาลัยแก่ชีวิต ทำให้โจโฉรอดชีวิตได้ และโจโฉได้มอบรางวัลแก่โจหลงมากมาย” (หน้า 762-763)

1.1.3 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยราบรื่นในการจัดการชั้นเรียน โดยกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติต้องเกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอน

กับผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องรับฟังข้อเสนอของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับและยินดีที่จะปฏิบัติตามในกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นมาร่วมกัน โดยอาจมีการเจรจาต่อรองได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมีความยุติธรรม นอกจากนี้ผู้สอนยังควรบังคับใช้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นมาร่วมกันอย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องเป็นกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่เหมาะสม ไม่ยากจนเกินกว่าจะปฏิบัติได้ มีการกำกับติดตามอยู่เสมอ หากพบว่าเกิดการละเมิดกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติ ผู้สอนก็ต้องดูแลแก้ไข และปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนจะเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม หรือขัดต่อเป้าหมาย หากจำเป็นต้องลงโทษก็ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยควรซักถามสาเหตุของการละเมิดกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติก่อนลงโทษเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือเสียกำลังใจ และอาจนำความดีที่ผู้เรียนได้เคยปฏิบัติมาใช้พิจารณาลดหย่อนโทษได้

1.2 การสร้างวินัยเชิงบวก

1.2.1 การตอบสนองต่ออารมณ์ การจัดการกับพฤติกรรมโดยปราศจากความรุนแรง

1.2.1.1 การแก้ปัญหาโดยการใช้ความรุนแรงด้วยวิธีรุนแรงโดยไม่พยายามสืบค้นหาสาเหตุก่อน หรือการใช้กำลังที่ปราศจากเหตุผล อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน อีกทั้งยังบั่นทอนความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะทำให้เกิดการร่วมมือกันได้ยาก ที่สำคัญยังกระทบต่อพฤติกรรมที่มีวินัยอีกด้วย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนจูกัดเก็กสังหารเข้าทำลายกำแพงเมือง แสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาโดยการใช้ความรุนแรงโดยไม่พยายามสืบค้นหาเหตุ จะนำมาซึ่งความเสียหาย ไม่เกิดการให้ความร่วมมือ และบั่นทอนความสัมพันธ์อีกด้วย ความว่า

“จูกัดเก็กจะทำลายกำแพงเมืองของเตียวเต็กแต่ไม่สำเร็จ ถูกเกาทัณฑ์ได้รับบาดเจ็บ แต่ก็ยังมีใจเจ็บแค้นสังหารเข้าไปทำลายกำแพงให้ได้ นายหมวดจึงแจ้งว่าทหารทั้งปวงกินอาหารผิดสำแดง ล้มเจ็บป่วยเป็นอันมาก จูกัดเก็กก็มิโหดสังหารคนไหนป่วยให้นำตัวไปประหาร ทหารทั้งปวงได้ยินดังนั้น ก็กลัวความตายก็หนีไปเป็นอันมาก ขิวหลิมนายทหารผู้ใหญ่ก็พาทหารพรรคพวกของตัวเองไปเมืองวุยก๊ก จูกัดเก็กก็ตกใจขึ้นมาออกดูปรากฏว่าเห็นทหารของตนเป็นไข้ พุงโร หน้าบวม ผอมเหลือง” (หน้า 1373-1374)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนก๊อสน่งเสปียงข้า แสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาโดยการให้ความรุนแรง โดยไม่พยายามสืบค้นสาเหตุ จะนำมาซึ่งความเสียหาย ไม่เกิดการให้ความร่วมมือและบันทึกความมีวินัยอีกด้วย ความว่า

“ก๊อสน่งเสปียงข้าเพราะมัวแต่เมาสุราไม่สนใจหน้าที่ ขงเบ้งโกรธครั้งแรกตั้งใจจะประหาร แต่เหล่านางขอไว้ จึงลงโทษด้วยการโบย 80 ที ก๊อสน่งเจ็บแค้นจึงหนีไปเข้าด้วยสุมาอี้ สุมาอี้จึงใช้ให้ไปปล่อยข่าวลือว่าขงเบ้งจะกบฏ จึงราชสมบัติ พระเจ้าเล่าเสี้ยนก็ทรงเชื่อ และเรียกขงเบ้งกลับมา ทำให้พลาดโอกาสทองในการปราบวุยก๊ก” (หน้า 1282-1284)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนพระเจ้าเล่าปี่ยกทัพรบกังตั๋งชำระแค้นแทนกวนอู แสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาโดยการให้ความรุนแรงด้วยทสิฐิมานะ โดยปราศจากเหตุผล จะนำมาซึ่งความเสียหาย ไม่เกิดการให้ความร่วมมือ และบันทึกความมีวินัยอีกด้วย ความว่า

“จุดกัณดินเดินทางจากกังตั๋งมาเพื่อเจรจาสงบศึกกับพระเจ้าเล่าปี่ แต่พระเจ้าเล่าปี่มีนิยยอมด้วยเพราะแค้นใจที่ขุนกวนวางแผนยึดเกงจิ๋วและประหารกวนอู จุดกัณดินจนปัญญาจึงลากลับกังตั๋ง พระเจ้าขุนกวนเห็นว่าการที่พระเจ้าเล่าปี่ยกทัพมาเห็นจะแค้นอยู่ 7 คน ซึ่งก็ตายไป 5 คนแล้ว จึงคิดมอบ 2 คน ผู้สังหารเดียวหุย คือ ฮอมเกียง เตียวตาด ถวายพระเจ้าเล่าปี่ พร้อมหนังสือขอเป็นราชไมตรี แต่พระเจ้าเล่าปี่กลับโกรธเคือง ไม่รับไมตรีนั้น พระเจ้าขุนกวนจนปัญญา ตกใจกลัว แต่แล้วบรรดาขุนนางก็เสนอแผนการให้ลกซุนมาช่วยบัญชาการศึก เป็นผลให้พระเจ้าเล่าปี่พ่ายแพ้ย่อยยับ และตรอมพระทัยสิ้นพระชนม์ในเวลาต่อมา” (หน้า 1063-1084)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนเอียวลิ่วตีความสัญญาฉกไก่ แสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหาโดยการให้ความรุนแรงด้วยทสิฐิมานะ โดยปราศจากเหตุผล จะนำมาซึ่งความเสียหาย ไม่เกิดการให้ความร่วมมือ และบันทึกความมีวินัยอีกด้วย ความว่า

“เอียวลิ่วบอกทหารในกองทัพให้เตรียมเก็บของเล็กทัพ เพราะโจโฉให้สัญญาฉกไก่ โจโฉโมโหมาก เพราะเป็นการทำให้ขวัญทหารเสีย จึงสั่งให้ประหาร ทั้งที่ในใจตนเองก็อยากจะยกทัพกลับ การที่โจโฉตั้งต้นใช้กำลังแก้ไขปัญหาก็ทสิฐิมานะ ทำให้โจโฉพ่ายแพ้ยับเยิน ถูกเกาทัณฑ์ยิงเข้าปากฟันหัก 2 ซี่ จึงคิดไปถึงเอียวลิ่วซึ่งว่าให้ถอย แต่ตัวไม่ฟังฆ่าเอียวลิ่วเสีย คิดเสียตาย” (หน้า 961-964)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนกวนอูเสียเกงจิ๋ว แสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาโดยการให้ความรุนแรงด้วยทสิฐิมานะ ไม่รับฟังเสียงส่วนใหญ่ จะนำมาซึ่งความเสียหาย ไม่เกิดการให้ความร่วมมือ และบันทึกความมีวินัยอีกด้วย ความว่า

“ลิลองยัดเมืองเกงจิวของกวนอูได้ ก็ดูแลบุตร ภรรยาของกวนอูและบรรดานายทหารเป็นอย่างดี แต่กวนอูกลับต้องการรบเพื่อชิงเกงจิวคืน แต่บรรดาทหารกลับไม่ใคร่รบ เพราะอยากจะไปเจอหน้า ลูกเมีย ตกตึกก็หนีทัพกันไปเป็นอันมาก แต่กระนั้น กวนอูก็ยังตั้งต้นที่จะรบอยู่ แม้จะไปขอความช่วยเหลือจากเล่าซอง เล่าซองก็ไม่ช่วยเพราะกวนอูเคยมือคดกับตน ชุนกวนได้ส่งจูกัดกินมา เจริญขอให้กวนอูยอมสวามิภักดิ์ แต่กวนอูก็ไม่ยอม ในที่สุดกวนอูถูกลิลองจับตัวได้ และถูกประหารชีวิต” (หน้า 1003-1012)

1.2.1.2 การตอบสนองด้วยการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ไม่อ่อนไหวไปตามอารมณ์ ประกอบกับการวางแผนที่รอบคอบ รัดกุม เพื่อให้เข้าใจถึงเหตุผลและความปรารถนาดีจากการกระทำ ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย นำไปสู่การเคารพ เชื่อถือ และไว้วางใจ สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ ทั้งยังช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นผลให้การดำเนินการต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนเล่าปี่จับอันเฉียวหวยและโกภาย แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยปราศจากความรุนแรง ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ และเกิดการเคารพ เชื่อถือ และไว้วางใจ นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“เล่าปี่จับอันเฉียวหวยและโกภายซึ่งมีใจคิดคดต่อตนได้ เหล่าทหารของอันเฉียวหวยและโกภายต่างหวาดกลัวหลบหนี เล่าปี่จึงว่า “อันเฉียวหวยโกภายออกมามิได้สุจริต ประสงค์จะทำร้ายเรา จึงให้จับมาเสีย แลคนทั้งปวงเหล่านี้หาความผิดมิได้อย่าตกใจเลย เสพย์สุราให้สบายเถิด” ทหารทั้งปวงยกมือคำนับเล่าปี่ ต่างคนต่างยินดี มีใจยอมรับนับถือเล่าปี่เป็นอันมาก” (หน้า 816)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนลิเหยี่ยมพ่ายศึกขงเบ้ง แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยปราศจากความรุนแรง ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ และเกิดการเคารพ เชื่อถือ และไว้วางใจ ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“ลิเหยี่ยมเสียที่พ่ายแก่ขงเบ้ง จึงยอมอ่อนน้อม เล่าปี่ไม่เอาโทษ และแต่งตั้งลิเหยี่ยม ลิเหยี่ยมเห็นว่า เล่าปี่เป็นคนมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ลิเหยี่ยมจึงไปเกลี้ยกล่อมอุยหวน อุยหวนเห็นด้วยจึงมาเข้าร่วมกับเล่าปี่ ต่อมาทั้งสองเป็นกำลังสำคัญในการทำศึกให้เล่าปี่” (หน้า 852-853)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปี่ยึดเสฉวน แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยปราศจากความรุนแรง ใช้การวางแผนที่รอบคอบรัดกุม สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ และเกิดการเคารพ เชื่อถือ และไว้วางใจ นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“เล่าปี่ยี้ดเสฉวนได้ ขุนนางทั้งปวงพากันสวามิภักดิ์ต่อเล่าปี่ไว้ ณ อูยก้วนและเล่าป้า ทำให้ทหารเล่าปี่ไม่พอใจจะไปจับทั้งสอง เล่าปี่ก็เกลี้ยสั่งว่า “ให้ฆ่าเสียทั้งพวกพี่น้องด้วย” แต่เมื่อทหารไปถึง เล่าปี่กลับห้ามทหารทั้งปวง และเกลี้ยประกาศว่าอูยก้วน เล่าป้ามีความซื่อสัตย์ สมควรเลี้ยงไว้ ห้ามใครทำอันตราย ทำให้ทั้งสองซาบซึ้งและตั้งใจทำงานรับใช้เล่าปี่” (หน้า 865-866)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนเล่าปี่จับเหลงเปา แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยปราศจากความรุนแรง ต้องอาศัยแผนการที่รัดกุมด้วย จึงจะเกิดการเคารพ เชื่อถือ และไว้วางใจ นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“เล่าปี่จับเหลงเปาได้ และเหลงเปายอมสวามิภักดิ์ เล่าปี่จึงมอบเสื้อผ้าให้เป็นรางวัล เหลงเปาจึงอาสาจะไปเกลี้ยกล่อมเล่าก้วย เตียวหิมแห่งเมืองลกเสียให้มาเป็นพวก เล่าปี่ก็ไว้น้ำใจ แม้อูยเอี้ยนจะทัดทานว่าอาจเหลงเปาถูกหลอก และเป็นจริงดังนั้น เหลงเปาไม่สำนึกบุญคุณ กลับยกทัพมาต่อสู้อีกกับเล่าปี่อีกครั้ง ในคราวนี้ถูกอูยเอี้ยน และสองตงจับตัวได้ เล่าปี่จึงสั่งประหารชีวิต” (หน้า 822)

1.2.1.3 การตอบสนองด้วยการใช้สติปัญญาของถึงส่วนที่ดีในตัวบุคคล และใช้ความรัก ความเมตตาเพื่อให้อภัย รวมถึงการไว้น้ำใจเชื่อใจอย่างมีเหตุผลผ่านการวางแผนอย่างรอบคอบในจังหวะเวลาที่เหมาะสม จะทำให้นักบุคคลเกิดความซาบซึ้งในโอกาสที่ได้รับจากการให้อภัย และสำนึกถึงผลเสียของสิ่งที่ได้ทำผิดพลาด และเกิดความเคารพนับถือ ยอมรับที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นอีก จนสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมที่มีวินัยได้อย่างยั่งยืน ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนขงเบ้งรบเบ้งเฮ็ก แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยใช้สติปัญญา ความรัก ความเมตตา การให้อภัย มองส่วนที่ดี มีการวางแผนอย่างรอบคอบ อาศัยจังหวะเวลาที่เหมาะสม สามารถสร้างพฤติกรรมการมีวินัยได้อย่างยั่งยืน ความว่า

“เบ้งเฮ็กเจ้าผู้นำเผ่าทางใต้ของจ๊กก๊กตั้งตัวเป็นกบฏ ขงเบ้งจำต้องยกทัพไปปราบ ขงเบ้งจับตัวเบ้งเฮ็กได้ถึง 7 ครั้งแต่ก็ปล่อยไปทุกครั้งจนครั้งที่ 7 ขงเบ้งจับเบ้งเฮ็กได้ก็แต่งโต๊ะเลี้ยง และปล่อยไปเหมือนครั้งก่อน ๆ พร้อมกับกล่าวในเชิงท้าทายให้เบ้งเฮ็กไปจัดกำลังการรบให้พร้อม แล้วยกทัพมาสู้อีกครั้ง เมื่อเบ้งเฮ็กได้ฟังดังนั้นก็คิดน้อยใจน้ำตาตกจึงว่า “ถึงเราจะเป็นคนต่างถิ่นกับท่าน แต่เรารู้จักละอายสำนึก ตัวขงเบ้งจับเราได้ 7 ครั้งก็ปล่อยเราไปทั้งสิ้น เราไม่เคยเห็นเช่นนี้มาก่อน” แล้วฝ่ายเบ้งเฮ็กก็พากันมาคำนับกราบขงเบ้งแล้วจึงว่า “ตัวข้าพเจ้าได้กระทำความผิด มหาอุปราชไว้ชีวิตปล่อยไปมิเอาโทษข้าพเจ้าถึงหกครั้ง มหาอุปราชจงอดโทษข้าพเจ้าเถิด แต่ไปเมื่อหน้าข้าพเจ้ามิได้คิดคดต่อมหาอุปราชสืบไปเลย” และนับจากวันนั้นเบ้งเฮ็กก็ไม่เคยแข็งเมืองอีกเลยเพราะนับถือน้ำใจของเบ้ง

และเพราะแพ้แก่ปัญญาของเบ้ง จนถึงกับสร้างรูปปั้นของเบ้งไว้กราบไหว้ มีนามว่า “จุฐุ” หมายถึง รูปบิดาชาวเมืองทั้งปวง” (หน้า 1134-1172)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนพระเจ้าเหี้ยนเต้ตั้งเล่าปี่เป็นเจ้าเมืองเพงวงกวน แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยใช้ความเมตตา การให้อภัย มองส่วนที่ดี สามารถสร้างพฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“เล่าปี่มีความผิด เนื่องจากเตียวหุยไปทำร้ายขุนนางราชสำนัก ต่อมาเล่าปี่สามารถใช้แผนการฆ่าเตียวหุยที่เป็นกบฏได้ พระเจ้าเลนเต้จึงยกโทษให้แก่เล่าปี่ทั้งยังตั้งให้เป็นเจ้าเมืองเพงวงกวน เล่าปี่ตั้งใจรับราชการ จงรักภักดีต่อพระเจ้าเลนเต้ และราชวงศ์ฮั่นจนสิ้นอายุขัย” (หน้า 26)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนซุนเซ็กได้ตัวไท่สุจู แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยใช้ความเมตตา เชื่อใจ สามารถสร้างวินัยเชิงบวกได้ ความว่า

“ซุนเซ็กจับไท่สุจูซึ่งเป็นข้าศึกได้ แต่ไม่ได้ลงโทษ ทั้งยังชักชวนให้มาเป็นพวก ไท่สุจูยินดีเป็นพวก แต่ขอไปรวบรวมสมัครพรรคพวกก่อน และจะกลับมาในวันพรุ่งนี้เวลาเที่ยงวัน ที่ปรึกษาทั้งปวงคัดค้านไม่ให้ปล่อยไท่สุจูไป แต่ซุนเซ็กเห็นว่าไท่สุจูเป็นคนมีความสัตย์ จึงปล่อยไป ครั้นถึงกำหนดเที่ยง ไท่สุจูก็พาคนมาถึงค่ายประมาณพันเศษ ทหารทั้งปวงเห็นไท่สุจูมาสมคำซุนเซ็กว่า ก็ชวนกันสรรเสริญซุนเซ็กว่า มีปัญญา รู้จักน้ำใจคน เป็นที่มาของคำว่า “ใช้ไม่ระแวง ระแวงไม่ใช้” ทำยที่สุด ไท่สุจูอาสาซุนเซ็กออกรบจนตัวตาย” (หน้า 205-206)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนโจโฉรบอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองโดยใช้ความเมตตา เชื่อใจ ทำให้เกิดการยอมรับนับถือ และสามารถสร้างพฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“เมื่อโจโฉยึดค่ายอ้วนเสี้ยวได้ ทั้งยังได้หนังสือของนายทหารที่ส่งไปขอชีวิตแก่อ้วนเสี้ยว ในคราวที่โจโฉเสียเปรียบและกำลังจะพ่ายแพ้ เหล่าที่ปรึกษาเสนอให้โจโฉหาตัวผู้ลงชื่อในจดหมายมาลงโทษไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป โจโฉคิดว่าหากสืบสาวก็จะมีผู้เกี่ยวข้องมากอาจไปโดนผู้บริสุทธิ์ และทหารทั้งปวงก็จะพลอยซ้ำซากกันวายเป็น จึงเอาหนังสือเผาไฟเสีย ทหารทั้งปวงนับถือโจโฉเป็นอันมาก ตั้งใจสนองงานโจโฉ จนโจโฉสามารถตั้งยุยงก๊กยึดครองแผ่นดินภาคเหนือของจีนได้ทั้งหมด” (หน้า 423-424)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนเตียวหุยจับเงี้ยวหงันได้ แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้วยความรัก เชื่อใจ ทำให้เกิดการยอมรับนับถือ และสามารถสร้างพฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“เจียมหงั้นเสียทีแก่เตียวหุย ถูกจับตัวได้ แต่เจียมหงั้นมิได้คำนับเตียวหุยตามประเพณี เตียวหุยโกรธ ร้องด่ากันไปมา เจียมหงั้นอาจหาญไม่กลัวตาย แม้เตียวหุยจะสั่งประหาร เตียวหุยเห็นน้ำใจของ เจียมหงั้นก็เกิดความนับถือ จึงคลายโกรธได้สติ เชิญเจียมหงั้นมานั่งโต๊ะ พร้อมกล่าวขอโทษขอภัย เจียมหงั้น เจียมหงั้นก็รู้สึกสำนึกคุณเตียวหุย ยอมคำนับเตียวหุย และอาสาพาทัพไปเมืองลกเสีย ทหารทุกเมืองเคารพนับถือเจียมหงั้นทำให้ถึงเมืองลกเสียโดยไม่เสียเลือดเนื้อ” (หน้า 835-836)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนโจหยินกับลิเตียนแพ้เล่าปี แสดงให้เห็นว่า การตอบสนอง ด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล สามารถสร้างพฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“โจหยินกับลิเตียนแพ้เล่าปีจนเสียเมือง ทั้งสองกลับไปขอรับโทษจากโจโฉ แต่โจโฉกล่าวว่า “อย่าวิตก เลย อันธรรมดาว่า สงครามจะหมายชนะฝ่ายเดียวนั้นไม่ได้ ย่อมแพ้บ้างชนะบ้าง” โจหยินกับลิเตียนก็มีใจยินดีรับใช้โจโฉด้วยความซื่อสัตย์ตลอดมา” (หน้า 506)

ตัวอย่างที่ 7 : ตอนโจโฉผูกมิตรเล่าปี แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้วย สติปัญญา ความรอบคอบ มีการวางแผน และมีเหตุผล สามารถสร้างพฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“เมื่อเล่าปีมาขอความช่วยเหลือแก่โจโฉ ชวนยกให้ความเห็นว่าเล่าปีเป็นผู้มีสติปัญญานานไปจะเป็น ภัยให้รับสังหารแต่ตอนนี้ ส่วนกุยกะให้ความเห็นว่าความคิดการใหญ่ จะหาผู้มีสติปัญญาคิดการด้วย โจโฉเชื่อฟังกุยกะผูกมิตรเล่าปี ทำให้ภายหลังร่วมกันวางแผนจับตัวลิปีได้ และยังได้เมืองแฉ่ฝูอีกด้วย” (หน้า 220-221)

ตัวอย่างที่ 8 : ตอนเล่าปีใช้ม้าเฉียวหยุดทัพโจโฉ แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้วยสติปัญญา ความรอบคอบ มีการวางแผน และมีเหตุผล สามารถสร้างพฤติกรรม การมีวินัยได้ ความว่า

“โจโฉยกทัพมาตีเมืองกังตั๋งของซุนกวน ซุนกวนขอเฝ้าทหารเล่าปีมาปกป้องเมือง แต่ขงเบ้งแนะนำให้ เล่าปีมีหนังสือไปบอกม้าเฉียวที่บิดาเพิ่งถูกสังหารให้มารบแก้แค้นกับโจโฉแทน ม้าเฉียวได้รับหนังสือ จึงจัดกองทัพยกไปแก้แค้นโจโฉ สร้างความเสียหายแก่กองทัพโจโฉพอสมควร แม้ไม่อาจเอาชนะได้ แต่ก็ทำให้โจโฉยุติการยกทัพไปกังตั๋ง” (หน้า 756-759)

ตัวอย่างที่ 9 : ตอนขงเบ้งปราบโกเตง ยงคี จูโพ แสดงให้เห็นว่า การตอบสนองด้วยสติปัญญา ความรอบคอบ มีการวางแผน และมีเหตุผล และสามารถสร้าง พฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“โกเตง ยงคี่ จูโพ เข้าด้วยกับเบ้งเฮ็กทำการรบฏต่อจ๊กก๊ก ขงเบ้งยกทัพไปปราบคราวแรกจับทหารโกเตงได้กลับไม่ประหาร แต่แต่งโต๊ะเลี้ยงแล้วปล่อยไป ยงคี่จึงเข้าใจผิดคิดว่าโกเตงคบคิดกับขงเบ้ง ก็แคลงใจกัน ในที่สุดโกเตงถูกขงเบ้งหลอกจนเชื่อสนิทใจว่ายงคี่ กับจูโพ จะหักหลังตน จึงตัดหัวทั้งสองคนนั้นมามอบแด่ขงเบ้ง” (หน้า 1123-1128)

1.2.2 การเสริมแรงและสร้างแรงจูงใจ

1.2.2.1 การให้รางวัลเป็นส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์อย่างคงทน โดยรางวัลที่สมควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับ อาจมีมากบ้างน้อยบ้างเป็นไปตามผลสำเร็จของงาน หรือของพฤติกรรม แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาต้องให้รางวัลด้วยความยุติธรรม ไม่ลำเอียง เพื่อไม่ให้เกิดความน้อยใจ และให้รางวัลในระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่ทิ้งให้เวลาเนิ่นนานเกินไป เมื่อพฤติกรรมอันพึงประสงค์มีความคงทนก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ นำไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโจขึ้นเป็นมหาอุปราช แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์อย่างคงคนจนทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยและนำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“โจโฉเมื่อได้ตั้งตัวขึ้นเป็นมหาอุปราช จึงแต่งตั้งลูกน้องทุกคนเป็นขุนนาง และนายทหาร ได้แก่ ชุนฮก ชุนสั่ว กุยแก เล่าหั่ว เป็นขุนนางฝ่ายพลเรือน มอกาย เล็กโจ๋ ยิมจุ่น กำกับคลังแลฉางข้าว เทียหยก เป็นเจ้าเมืองตังเป้ง ฮวนเสงกับตังเจียวเป็นเจ้าเมืองลกเอียง หมันทองเป็นเจ้าเมืองฮูโต๋ แสหัวตุ้น แสหัวเอียน โจหยิน โจหอง เป็นทหารเอก ลียอย ลีเตียน จักจิ้น อิกิม ชีหลง เป็นทหารโท เคาทูกับเตียนฮุยเป็นทหารตรี บรรดาทหารมีฝีมือทั้งนั้น ก็ตั้งเป็นที่ขุนนางสิ้น ขุนนางและนายทหารทั้งปวงมีใจจงรักภักดีต่อโจโฉเป็นอย่างมาก ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสุดความสามารถ จนโจโฉสามารถยึดครองแผ่นดินภาคเหนือและตั้งวุยก๊กขึ้นมาได้สำเร็จ” (หน้า 188-189)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนโจโจปราบเตียวสั่ว แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์อย่างคงคนจนทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยและนำไปสู่ความสำเร็จ ความว่า

“โจโฉจะยกทัพไปปราบเตียวสั่วเจ้าเมืองอ้วนเซีย แต่ก็เกรงว่าลิโป้จะยกทัพมาปล้นเมืองฮูโต๋ของตน จึงมีหนังสือไปแต่งตั้งให้ลิโป้เป็นเจ้าเมืองซีจิ๋ว พร้อมตำแหน่งตั้งจงกุนแปลภาษาไทยว่าเจ้าพระยาปราบโจรฝ่ายตะวันออก ลิโป้ได้รับหนังสือแต่งตั้งก็มีความยินดี ยอมสมัครสมานเป็นมิตรกับโจโฉ ไม่ได้ยกทัพมาตีฮูโต๋ ทั้งยังยอมแตกหักกับอ้วนสุดศัตรูของโจโฉอีกด้วย” (หน้า 199-200)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนจุล่งคุมทัพพระวังหลัง แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์อย่างคงคนจนทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย และนำไปสู่ความสำเร็จ ความว่า

“จุล่งคุมทัพพระวังหลังให้ขงเบ้ง ขงเบ้งถึงฮันต่งแล้วก็ระลึกลงถึงจุล่งรีบออกมาต้อนรับ จุล่งเห็นมหาอุปราชามารอต้อนรับก็ตกใจรีบลงจากม้ามาคำนับ แล้วขงเบ้งจึงสรรเสริญว่า “จุล่งนี้เป็นทหารเอกหาผู้เสมอมิได้” พร้อมมอบทองสิบชั่งมาปูนบำเหน็จ และให้แจกแพรดีหมื่นพบบแก่ทหาร จุล่งคำนับแล้วก็ได้รับสิ่งของทั้งปวง ด้วยเพราะเป็นทหารแตกทัพมาซึ่งจะรับเอาสิ่งของทั้งนี้มิบังควร ขอมหาอุปราชาให้เอาคืนเข้าไปในท้องพระคลังเถิด ถ้าถึงกำหนดเบี้ยหวัดแล้วจึงเอาแจกทหารทั้งปวง ขงเบ้งก็ยังมีใจคารวะจุล่งเป็นอันมาก เนื่องจากจุล่งรับราชการด้วยความซื่อสัตย์ มีวิริยमानะในการทำศึกสงคราม ไม่เคยพ่ายแพ้ผู้ใด ภายหลังจุล่งถึงแก่กรรม ขงเบ้งก็ร้องไห้รักเสียดายความสามารถเป็นอันมาก” (หน้า 1234)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนสุมาเจียวแต่งตั้งจงโฮยและเตงหยาย แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลเป็นการส่งเสริมให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จ ความว่า

“สุมาเจียวทดสอบปัญญาจงโฮย และเตงหยาย ก็รู้ว่ามีความสามารถ จึงตั้งเป็นขุนนางที่ เจงไฉจงกุนหรือพระยาปราบทิศตะวันตก ภายหลังเตงหยายและจงโฮยก็ตั้งใจรบสุดความสามารถจนเข้าตีและยึดเสฉวนได้ เป็นอันสิ้นสุดจักกั” (หน้า 1449)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนซุนเช็กมอบตราพระราชลัญจกรหยก แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับ ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ ความว่า

“ซุนเช็กน้อยใจที่ตัวเองมีความดีความชอบ แต่อ้วนสุดมิได้มอบบำเหน็จ จึงคิดจะขอทหารจากอ้วนสุดไปรวมกำลังที่เมืองตันเถียง แต่เกรงว่าอ้วนสุดจะมีให้ทหาร จึงนำตราหยกสำหรับกษัตริย์ไปจํานำ อ้วนสุดอยากได้ตราหยกอยู่แล้ว จึงยินยอมมอบทหารให้แก่ซุนเช็กสามพันกับม้าห้าร้อย และยังขอมูลีห้อม เทียนเผา ฮันต่ง อูยกาย เป็นที่ปรึกษา และขุนศึกมาแต่รุ่นพ่อ คือ ซุนเกี้ยน” (หน้า 199-200)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนตองกิ้นติดสินบนสุยโฮ แสดงให้เห็นว่าการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับ ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ดียิ่งขึ้น ความว่า

“ต้องกินเห็นสุขโยเป็นคนละโมบเห็นแก่ทรัพย์สินเงินทอง จึงรับอาสาไปมอบเงินทองและพลอยแหวน กับสิ่งของมีค่าแก่สุขโย เพื่อติดสินบนให้กราบทูลพระเจ้าเล้าเสี้ยนให้เรียกเกียงอุยกลับมา สุขโย ชื่นชอบในสินบนที่ได้รับ จึงคิดกลอุบายให้คนสนิทไปเที่ยวพูดว่า เกียงอุยจะเอากองทัพไปเข้าด้วย สุมาเจียว พระเจ้าเล้าเสี้ยนก็เชื่อจึงเรียกเกียงอุยกลับมา ทำให้เกียงอุยซึ่งได้เปรียบในการศึกอยู่ จำต้องล่าถอย” (หน้า 1430-1431)

ตัวอย่างที่ 7 : ตอนโจโฉยึดเมืองเอ็กจิ๋ว แสดงให้เห็นว่า การให้รางวัลอาจมี มากน้อยตามผลสำเร็จของงาน เพื่อให้บุคคลเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำอีกในครั้งต่อไป ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้ดียิ่งขึ้น ความว่า

“โจโฉยึดเมืองเอ็กจิ๋วก็ปูนบำเหน็จให้ทหารทั้งปวง แต่ผู้ที่เสนอว่าไม่ให้ยกทัพมาห้วยเมืองตะวันตกนั้น โจโฉแกล้งให้บำเหน็จน้อยกว่า แล้วจึงกล่าวว่าซึ่งยกมาตีเมืองหวิเซียนนั้นทางไกล บรรดาผู้ห้ามปราม ก็ได้รับบำเหน็จ เหตุว่าเราไม่ฟัง ยกไปตีได้เพราะเทพยดาช่วย “แต่นี้สืบไปเมื่อหน้าถ้าเราจะทำการสิ่งใด ก็อย่าให้ทหารทั้งปวงคิดย่อท้อว่าจะเหน็ดเหนื่อยลำบากยากแค้นเลย” (หน้า 470)

ตัวอย่างที่ 8 : ตอนเอียวฮองและซงโกน้อยใจลิดูย แสดงให้เห็นว่า การให้รางวัลควรกระทำด้วยความยุติธรรม ไม่ลำเอียง เพื่อไม่ให้เกิดความน้อยใจ ความว่า

“เอียวฮอง และซงโกเห็นลิดูยมอบรางวัลแก่อดมดอทำวเป็นอันมากก็เกิดความน้อยใจ กล่าวว่าเราเป็นทหารลิดูยได้ทำการรบพุ่งมาเป็นอันมาก ลิดูยจะได้ให้บำเหน็จสิ่งใดหาไม่ได้ เอียวฮอง และซงโกคิดจะฆ่าลิดูยและไปรับราชการกับพระเจ้าเหียนเต้ แต่ลิดูยรู้ความก่อนจึงสั่งหารเอียวฮอง และซงโกได้ทัน” (หน้า 173)

ตัวอย่างที่ 9 : ตอนกำเหลงสวามีภักดีขุนกวน แสดงให้เห็นว่า การให้รางวัลควรกระทำในระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่ทิ้งเวลานานเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดความน้อยใจ ความว่า

“หองจอกเกลี้ยกล่อมกำเหลงมาเป็นพวก แต่ไม่เคยปูนบำเหน็จเลี้ยงดู หน้าซำยังเคยนิทนาบว่าร้าย หว่ากำเหลงเคยเป็นโจรป่ามาก่อน กำเหลงบังเกิดความน้อยใจจึงหนีจากหองจอกมาอยู่ด้วยกับ ขุนกวน ขุนกวนมีน้ำใจ ไม่ถือโทษที่กำเหลงเคยฆ่าทหารของตนตาย เพราะถือว่าทำตามหน้าที่ กำเหลงก็เกิดความซาบซึ้งใน ตั้งใจทำราชการรับใช้ขุนกวน ในภายหลังก็ยึดเมืองกังแฮมามอบให้ ขุนกวนได้” (หน้า 530)

1.2.2.2 การชื่นชม หรือการไว้วางใจ ให้ความสำคัญเป็นส่งเสริมให้บุคคลเกิด ความพึงพอใจในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ จนสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัยได้

นำไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ แต่มีสิ่งพึงระวังไว้ว่าบุคคลผู้ได้รับการชื่นชมอาจจะเกิดความประมาท หรือหลงตัวเองเกินไป ซึ่งต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความหลงเล็งด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนกวนอูชื่นชมเตียวเลี้ยว แสดงให้เห็นว่า การชื่นชมเป็นการส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“กวนอูเห็นเตียวเลี้ยวผู้เป็นลูกน้องลิโป้ซึ่งยกทัพมานั้นมีรูปร่างงาม ก็ร้องถามเป็นอุบายว่า “ตัวท่านมีสี่สันบริบูรณ์ เราเห็นว่าจะมีสติปัญญาและความละเอียด เป็นไฉนมาอยู่ในเงื้อมมือลิโป้ซึ่งเป็นคนหยาบช้านั้นเราเห็นไม่สมควร” เตียวเลี้ยวได้ยินดังนั้น ก็มีความละเอียดมิได้ตอบประการใด และยกทัพถอยออกมา” (หน้า 253)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเตียวคับสวามีภักดีโจโฉ แสดงให้เห็นว่า การมอบความไว้วางใจเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“โกลา เตียวคับมาขอสวามีภักดีโจโฉ แม้นายทหารโจโฉหลายคนไม่เห็นด้วย แต่โจโฉกลับแสดงความดีใจ และยังไว้วางใจแต่งตั้งให้ทั้งสองเป็นนายทหารอีกด้วย เตียวคับโกลาเห็นโจโฉเลื่องดูเป็นปกติก็มีความยินดีเป็นอันมาก ทั้งยังกล่าวว่า ท่านจะยกทัพไปรบกับอ้วนเสี้ยวเมื่อใด ข้าพเจ้าจะขออาสาเป็นทัพหน้าไปทุกครั้ง” (หน้า 400)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนจิวยี่ทำยัคฆ์กันขุนกวน แสดงให้เห็นว่า การมอบความไว้วางใจ ให้ความสำคัญ เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“ขุนกวนเป็นผู้นำที่มีความเมตตา เป็นที่ยอมรับนับถือแก่ทุกคน จิวยี่รักในขุนกวนยิ่ง คราวที่ขุนกวนเสียที่แก่งลิ่วเพื่อช่วย ขุนกวนจึงแต่งโต๊ะเลี้ยงจึงได้เห็นบาดแผลของจิวยี่ที่เกิดจากการรับคมอาวุธแทนขุนกวนก็บังเกิดความซาบซึ้งสาบานเป็นพี่น้องร่วมอุทรกับจิวยี่ ทั้งยังมอบให้ให้จิวยี่บัญชาทัพทหารในเมืองกังตั๋งทั้งหนึ่ง” (หน้า 907-908)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนลกซุนรบสุมาอี้ แสดงให้เห็นว่า การมอบความไว้วางใจ ให้ความสำคัญ เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย นำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“ขุนทวนทราบข่าวว่า สุมายักษ์ทพใหญ่จะมาโจมตี จึงต้องการให้ลกซุนออกรบศึก และไว้วางใจ แต่งตั้งให้ลกซุนขึ้นเป็นเจ้าพระยาขุเมือง บัญชาการทหารสิทธิ์ขาดทั้งแผ่นดิน ทั้งนี้ลกซุนได้ขอจุนหวน จวนออกไปช่วยราชการ ขุนทวนก็ยินยอมให้ ลกซุนตั้งใจบัญชาการรบ วางแผนด้วยความรอบคอบ รัดกุม จนมีชัยชนะในการศึกอย่างสง่างาม และขุนทวนก็มอบรางวัลให้ทหารทั้งปวงโดยถ้วนหน้ากัน” (หน้า 1239-1243)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนเตียวหุยรบโจโฉ แสดงให้เห็นว่าการชื่นชม ให้ความสำคัญ ควบคู่กับพื้นฐานก่อน หากเป็นคนประมาท ไม่รอบคอบ การชื่นชมอาจส่งผลเสียได้ ความว่า

“เมื่อกองทัพโจโฉยกมา เตียวหุยจึงเสนอแผนการอาสาคุมทหารโจมตีกองทัพโจโฉไม่ให้ตั้งค่ายได้ ข้าศึกก็จะเสียที เล่าปี่จึงชื่นชมว่า มีความคิดและมีฝีมือ เนื่องจากเตียวหุยเคยทำกลอุบายจับเล่าต่าย ได้ครั้งหนึ่ง คราวนี้ก็เสนอแผนได้ถูกใจ เตียวหุยจึงกำเริบใจว่า ครึ่งก่อนทำกลอุบายจับเล่าต่ายได้ คราวนี้ เล่าปี่ก็สรรเสริญความคิดเป็นอันมากก็ประมาท ถูกโจโฉซึ่งวางแผนตั้งรับอย่างดี จึงทำให้พ่ายแพ้ต้องหนีไปอยู่บนเขาของเอี๊ยง” (หน้า 333)

1.2.2.3 การยั่วยุให้เกิดมานะ เกิดความท้าทาย หรือเกิดแรงบันดาลใจ จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมการมีวินัย เนื่องจากบุคคลจะตระหนักในศักดิ์ศรีของตน เห็นคุณค่าของเป้าหมาย หรือเห็นวิธีการที่ถูกต้องในการไปสู่เป้าหมาย และมีความมุ่งมั่นต้องการที่จะทำเป้าหมายให้สำเร็จ จึงเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนจิวยี่ตัดสินใจรบโจโฉ แสดงให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจ ด้วยการยั่วยุให้เกิดมานะ จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย เนื่องจากบุคคลจะตระหนักในศักดิ์ศรี และเห็นคุณค่าของเป้าหมาย ความว่า

“จิวยี่ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะรบกับโจโฉหรือไม่ ขงเบ้งจึงแกล้งยั่วว่า “ถ้าอยากยุติสงครามก็เพียงส่งสาวงามสองคน คือ ได้เกี้ยว กับเสียวเกี้ยวไป โจโฉเห็นจะพอใจเลิกทัพกลับ” จิวยี่ได้ยินดังนั้นก็โกรธ เพราะว่าเสียวเกี้ยวเป็นภรรยาตน ส่วนได้เกี้ยวเป็นภรรยาขุนเช็ก บังเกิดความแค้นใจถึงขนาดพูดว่า “อ้ายศัตรูเฒ่าคนนี้ข้ามิขอเหยียบแผ่นดินร่วมเลย” และตัดสินใจทำสงครามกับโจโฉ พร้อมกับตำหนิเหล่าปราชญ์ที่ตั้งว่าคิดแต่สบายไม่รักแผ่นดิน ทั้งนี้ จิวยี่ได้ทุ่มเทสติปัญญาพร้อมกับขงเบ้ง ในที่สุดก็ทำให้โจโฉพ่ายแพ้ย่อยยับที่สุดในชีวิต” (หน้า 598-599)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนกำเเหลงปลุกใจทหาร แสดงให้เห็นว่าการสร้างแรงจูงใจ ด้วยการยั่วยุให้เกิดมานะ จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย เนื่องจากบุคคลจะตระหนักในศักดิ์ศรี และเห็นคุณค่าของเป้าหมาย ความว่า

“กำเหลงประกาศแก่ทหารว่า ชุนกวนมีคำสั่งให้ปล้นค่ายโจโฉ ทุกคนต้องทำเต็มที่จึงจะชนะ แต่ทหารทั้งปวงกลับมีใบหน้าเศร้าสร้อย ไม่มีน้ำใจอยากรบ กำเหลงจึงพูดว่า “ตัวกูเป็นนายทหารเอกก็มิได้รักชีวิต มึงเหล่านี้เป็นแต่ทหารเลว เหตุใดจึงกลัวความตาย” ทหารทั้งปวงนั้นได้ฟังถ้อยคำของกำเหลง ก็บังเกิดมานะ ต่างคนต่างว่าข้าพเจ้าจะขออาสาไปปล้นค่ายโจโฉให้ได้ ในที่สุดก็สามารถปล้นค่ายโจโฉได้สำเร็จ” (หน้า 902-904)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนอุยกาย จำเริญแก่งสวามีภักดีโจโฉ แสดงให้เห็นว่าการสร้างแรงจูงใจด้วยการยั่วยุให้เกิดมานะ จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย เนื่องจากบุคคลจะตระหนักในศักดิ์ศรี และเห็นคุณค่าของเป้าหมาย ความว่า

“เมื่ออุยกายถูกจิวอี้วางอุบายสั่งโดย ก็แก่งน้อยใจทำที่สวามีภักดีแก่งโจโฉพร้อมจำเริญ ครั้งแรกโจโฉจะประหารจำเริญเนื่องจากไม่เชื่อความในจดหมายที่ว่าอุยกายจะสวามีภักดี จำเริญก็หัวเราะเยาะพร้อมชี้แจงว่า คราวนี้อุยกายเห็นที่จะจับตัวเปล่า เพราะไม่รู้จักน้ำใจคน โจโฉได้ยินเช่นนั้นก็หลงเชื่อ” (หน้า 632-633)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนบังเต็กรบกวนอุ แสดงให้เห็นว่าการสร้างแรงจูงใจด้วยการยั่วยุให้เกิดความท้าทาย จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย เนื่องจากบุคคลจะตระหนักในศักดิ์ศรี และเห็นคุณค่าของเป้าหมาย ความว่า

“โจโฉคิดสงสัยบังเต็กว่าจะไม่ซื่อสัตย์เนื่องจากบังเต็กมีความสัมพันธ์กับม้าเดียวซึ่งรับใช้เล่าปี่อยู่ บังเต็กจึงเอาศีรษะแทกกับศิลาโลหิตไหลอาบหน้า แล้วทูลว่า “พระองค์ได้มีพระคุณแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก ยังมีได้แทนพระคุณเลย เหตุใดจึงมาสงสัยฉะนี้” โจโฉจึงปลอบว่า ตัวเองมันใจว่าบังเต็กเป็นคนซื่อสัตย์ แต่ทำเพื่อให้อันอื่นสงสัยเท่านั้น เมื่อกลับถึงบ้านบังเต็กยกโลงออกมาแล้วกล่าวว่า मैं กวนอุไม่ตาย ตนก็ต้องตาย และสั่งเสียว่า หากตนตายให้ลูกชายยกทัพไปรบกวนอุแทน บังเต็กมีความซื่อสัตย์ เพราะเคยได้รับความไว้วางใจจากโจโฉ” (หน้า 976-977)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนบังเต็กรบกวนอุ แสดงให้เห็นว่าการสร้างแรงจูงใจด้วยการสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีวินัย เนื่องจากบุคคลจะตระหนักในศักดิ์ศรี หรือเห็นแนวทางที่ถูกต้องในการไปสู่เป้าหมาย ความว่า

“โจโฉรู้ว่ากวนอุเสียเมืองเกงจิ๋วแล้ว จึงสั่งให้ทหารไปแจ้งแก่โจหยินผู้รักษาเมืองอ้วนเสี้ยว ที่เพิ่งพ่ายแพ้แก่กวนอุมาได้ไม่นาน เนื่องจากคิดว่าโจหยินน่าจะมีน้ำใจเกรงกวนอุอยู่ การทำเช่นนี้เพื่อให้โจหยินเกิดกำลังใจในการรบพุ่งต่อไป และก็เป็นดังนั้นโจหยินมีน้ำใจรบพุ่งยกทัพตีกระหนาบทัพกวนอุสามารถขับไล่กวนอุออกจากอ้วนเสี้ยวได้สำเร็จ เมื่อได้เข้าโจโฉก็ร้องไห้ขออภัยที่ตรวจก่อนทำงานผิดพลาด แต่โจโฉกลับไม่เอาโทษ ทั้งยังประทานรางวัลให้อีกด้วย” (หน้า 997-1002)

1.2.3 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีแก้ไขปัญหาด้วยทสิฐมานะ หรือใช้ความรุนแรงโดยไม่สืบหาสาเหตุข้อเท็จจริง เพราะอาจเกิดความเข้าใจผิดต่อกัน แต่ควรใช้เหตุผล และสติปัญญาบนพื้นฐานความปรารถนาดีในการแก้ไขปัญห ไม่อ่อนไหวไปตามอารมณ์ ประกอบกับการวางแผนในการแก้ไขปัญหาย่างรัดกุม พยายามมองให้เห็นข้อดีของผู้เรียน แล้วใช้ความรัก ความเมตตาเพื่อให้อภัยในความผิดพลาดของผู้เรียน พร้อมไว้เนื้อเชื่อใจให้โอกาส และดึงส่วนดีในตัวของผู้เรียนออกมาซึ่งต้องกระทำผ่านการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุผลและความปรารถนาดีในการได้รับโอกาส หรือสำนึกในผลเสียของสิ่งที่ได้กระทำผิดพลาด ก็จะเกิดการยอมรับปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวกแล้ว ผู้สอนต้องรีบเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในส่วนตัว โดยวิธีการเสริมแรงอาจใช้การให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง หรืออาจใช้การชื่นชม หรือมอบความไว้วางใจให้ผู้เรียนเพื่อเสริมแรงให้พฤติกรรมเชิงบวกนั้นคงทน อย่างไรก็ตามการเสริมแรงมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความประมาท หรือหลงตัวเอง ผู้สอนจึงควรระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว นอกจากการเสริมแรงแล้ว ผู้สอนอาจใช้การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดมานะ เกิดความท้าทาย เกิดแรงบันดาลใจ หรือแนะวิธีการที่ถูกต้องที่จะไปสู่เป้าหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก เพราะผู้เรียนจะตระหนักในศักดิ์ศรีของตน เห็นคุณค่าของตน และเกิดพฤติกรรมเชิงบวกเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

1.3.1 การสร้างสัมพันธภาพ

1.3.1.1 การใช้คำพูดเพื่อแสดงความห่วงใยในยามมีปัญหา ขอโทษกันในยามที่กระทำผิดพลาด หรือการใช้อารมณ์ขันเพื่อผ่อนคลายความขัดแย้ง จะช่วยให้บุคคลเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นผลให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จไปได้ด้วยดี แต่อย่างไรก็ตามควรต้องวางตัวเป็นกลาง รับฟังข้อเท็จจริง ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไป เนื่องจากทำให้อีกฝ่ายเกิดความขัดแย้งจากความไม่พอใจที่ได้รับการปฏิบัติโดยไม่เท่าเทียม หรือเกิดความเสียหายจากการได้รับข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโฉเพี้ยงพล้ำลิโป้ แสดงให้เห็นว่าการใช้คำพูดเพื่อแสดงความห่วงใยในยามมีปัญหาจะช่วยให้บุคคลเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นผลให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จไปได้ ความว่า

“โจโฉเพี้ยงพล้ำแกลิโป้จนเกือบเอาชีวิตไม่รอด โจโฉจึงช่วยปกป้องโจโฉโดยมีอาลัยแก่ชีวิต โจโฉเป็นห่วงโจโฉอย่างยิ่ง เกรงว่าโจโฉจะได้รับอันตราย แต่โจโฉกลับบอกแก่โจโฉว่า โจโฉ คือผู้นำ หากเป็นอันตรายไป ก็จะไม่มีการคิดทำนุบำรุงแผ่นดิน โจโฉได้ยินดังนั้นก็บังเกิดความซาบซึ้ง มีความรัก ความเข้าใจ และมีกำลังใจ จนสามารถเอาชีวิตรอดจากการไล่ล่าของกองทัพลิโป้ได้” (หน้า 74-75)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเล่าปี่เมาสุรา แสดงให้เห็นว่า การขอโทษกันในยามที่กระทำผิดพลาดจะช่วยให้บุคคลเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นผลให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จไปได้ ความว่า

“เล่าปี่เมาสุรา เกิดมีปากเสียงไม่พอใจบังทอง จึงไล่บังทองออกจากห้อง เมื่อตื่นเช้าได้สติก็กลัวบังทองโกรธเคือง จึงเชิญบังทองมาพบกล่าวว่า “ข้าพเจ้าเมาสุราได้ประมาทเจรจาขาดต่อท่านไม่ทันคิด ขอท่านได้ออดโทษข้าพเจ้าอย่าถือความเลย” บังทองจึงว่า “ข้าพเจ้าก็ประมาทผิดด้วยกัน ฝ่ายท่านก็อดโทษเถิด” ทั้งสองก็รักใคร่กลมเกลียวกันดังเดิม” (หน้า 817)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนพระเจ้าสุมาเอี้ยนปราบบองก๊ก แสดงให้เห็นว่าการใช้อารมณ์ขันเพื่อผ่อนคลายความขัดแย้งจะช่วยให้บุคคลเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นผลให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จไปได้ ความว่า

“พระเจ้าสุมาเอี้ยนยึดกังตั๋งได้ ก็ทูลเชิญพระเจ้าซุนโฮมา ณ เมืองไต้จิ้น แล้วตรัสสัพยอกว่า “อัน (ศาลา) นี้เราแต่งไว้ที่ท่านช้านานอยู่แล้ว” พระเจ้าซุนโฮจึงกราบทูลว่า “ข้าพเจ้าอยู่เมืองกังตั๋งนั้นก็ได้แต่งที่ไว้ค่านับพระองค์เหมือนหนึ่งจะนี้ ก็ช้านานหลายปี เหมือนหนึ่งพระองค์แต่งไว้ทำข้าพเจ้า พระเจ้าสุมาเอี้ยน และพระเจ้าซุนโฮถ้อยที่ตรัสสัพยอกจะนั้นแล้ว ต่างองค์ก็ทรงพระสรวลขึ้นขมยินดีด้วยกัน แล้วให้แต่งโต๊ะมาเลี้ยงตามประเพณี” (หน้า 1438-1440)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนพระเจ้าเล่าเสี้ยนทรงปลดเกียงอุย แสดงให้เห็นว่าการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับใครต้องวางตัวเป็นกลาง รับฟังข้อเท็จจริง ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไปเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียในภายหลัง ความว่า

“พระเจ้าเล่าเสี้ยนทรงสนทนากับ และไว้วางพระทัยขันที่สุยโฮอย่างยิ่ง ไม่ว่าขันที่สุยโฮจะกราบทูลสิ่งใด ก็ทรงเชื่อทั้งสิ้น ในที่สุดสุยโฮรับสินบนจากเจียมอุให้ปลดเกียงอุยจากการเป็นแม่ทัพแล้วตั้งเจียมอุ

แทน พระเจ้าเล้าเสียนก็ทรงปฏิบัติตาม ในที่สุดเมื่อเกียงอุยถูกปลด ทำให้กองทัพของจ๊กก๊ก
ระส่ำระสาย แผ่นดินจ๊กก๊กก็ล่มสลายในเวลาต่อมา” (หน้า 1438-1440)

1.3.1.2 การพยายามแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในปัญหาเดียวกัน และได้มี
ส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือแสดงให้เห็นถึงน้ำใจไมตรีอันเกิดจากจิตใจที่ต้องการช่วย
แก้ไขปัญหานั้น จะทำให้เกิดความสามัคคี เพราะทุกคนจะมีคุณค่าและความสำคัญในการแก้ไข
ปัญหาทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดความความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นผลให้การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ สำเร็จ
ไปได้ด้วยดี ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนลิโป้พาศึกให้เล่าปี่ แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมใน
ปัญหาเดียวกัน และได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
ความว่า

“อ้วนสุดยุให้ลิโป้แตกกับเล่าปี่ แต่ด้วยที่เล่าปี่เคยช่วยเหลือลิโป้มาก่อน ทำให้ลิโป้ได้แสดงน้ำใจต่อ
เล่าปี่ ด้วยเสี่ยงทายยิงทวน ลิโป้เอาทวนไปปักไว้ไกลประมาณห้าเส้น (ประมาณ 200 เมตร) แล้ว
ยิงทวนเสี่ยงทาย หากลิโป้ยิงทวนถูกปลายทวน ก็ขอให้ท้าวอ้วนสุดยกกลับไป ซึ่งลิโป้ก็สามารถยิงทวน
ได้ถูกปลายทวนด้วยความสามารถ” (หน้า 213-214)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนกวนอูหัก 5 ด้านสังหาร 6 ขุนพล แสดงให้เห็นว่า การมี
ส่วนร่วมในปัญหาเดียวกัน และได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือแสดงให้เห็นถึงน้ำใจ
ไมตรีอันเกิดจากจิตใจที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหานั้น จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้
ความว่า

“โจโฉทราบความว่ากวนอูหัก 5 ด้านสังหาร 6 ขุนพล เบื้องแรกก็มีใจโกรธแค้นจะยกทัพมาจับกวนอู
แต่เมื่อตรองดูว่าตนเคยให้สัญญากับกวนอูว่าหากวันใดกวนอูทราบข่าวว่าเล่าปี่อยู่ที่ใดก็จะยอม
ปล่อยไป โจโฉกลัวจะเสียคำพูด จึงแกล้งให้ม้าใช้ถือหนังสือแลงกับเตียวเลี้ยวไปห้ามไม่ให้เอาโทษ
กวนอูเพื่อเป็นการแสดงน้ำใจ กวนอูเองก็ซาบซึ้งในน้ำใจของโจโฉเป็นอันมาก ในภายหลังกวนอู
มีโอกาสสังหารโจโฉ แต่ก็ปล่อยไป และตัวเองยอมกลับไปรับโทษกับขงเบ้ง” (หน้า 377-378)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโจโฉปราบบุตรอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วม
ในปัญหาเดียวกัน และได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความสามัคคี
และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ ความว่า

“โจโฉกังวลว่าบุตร 3 ของอ้วนเสี้ยวจะยกทัพมาทำศึกกับตน แต่ถูกแกล้งและแนะนำโจโฉว่าบุตร
อ้วนเสี้ยวทั้งสามคนนั้น ถ้าอยู่ตามปกติสุขก็จะแก่งแย่งกันอยู่ หากมีศึกมาจึงเข้าประνομช่วยกันคิด

อ่านป้องกันเมือง แม้ว่าว่างศึกอยู่ ต่างคนต่างจะรบพุ่งกันขึ้นเอง ใจโจจึงเลิกทัพ เพื่อไปตีเกงจิวแทน
ทันทีที่โจโดยยกทัพกลับบุตรของอ้วนเสี้ยวก็สู้รบกันเอง ในท้ายที่สุดทัพทั้ง 3 ของบุตรอ้วนเสี้ยวก็
อ่อนแอลง ทำให้โจยึดเมืองกิจิ๋ว ปราบบุตรอ้วนเสี้ยวทั้ง 3 ได้สำเร็จ” (หน้า 213-214)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนเล่าปีแตกทัพ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในปัญหา
เดียวกัน และได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือแสดงให้เห็นถึงน้ำใจไมตรีอันเกิด
จากจิตใจที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหานั้น จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ ความว่า

“ฝ่ายเล่าปีหนีการไล่ล่าจากกองทัพโจโจ แต่ด้วยการที่ต้องการจะปกป้องราษฎรไปด้วย ทำให้
การเดินทางล่าช้า แม้ขุนนางจะให้เล่าปีเดินทางไปก่อน เล่าปีก็ไม่ยอม จนกองทัพเล่าปีต้องพบกับ
ความพ่ายแพ้ย่อยยับ แต่กระนั้น อาณาประชาราษฎรทั้งปวงล้วนสรรเสริญในคุณธรรมอันเป็นเลิศ
ของเล่าปี เหล่าขุนศึกทั้งหลายยอมรับในตัวเล่าปีและให้การช่วยเหลือ ตั้งใจรับราชการสนองงานเล่าปี
อย่างเต็มกำลังความสามารถ จนเล่าปีสามารถสถาปนาจักรกั๊กขึ้นเป็นพระเจ้าเล่าปีครองแคว้นเสฉวน
ได้สำเร็จ” (หน้า 567)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนกำเริบช่วยชีวิตเล่งทอง แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมใน
ปัญหาเดียวกัน และได้มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือแสดงให้เห็นถึงน้ำใจไมตรี
อันเกิดจากจิตใจที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหานั้น จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ ความว่า

“เล่งทองผูกใจเจ็บกำเริบที่เคยฆ่าบิดาตน วันหนึ่งเล่งทองอาสาออกรบแต่พลาดท่าเสียทีแก่ก๊กจิ้น
ดีที่กำเริบช่วยยิงเกาทัณฑ์ถูกก๊กจิ้น ทำให้เล่งทองปลอดภัย เล่งทองทราบเรื่องก็ถูกไปคำนับกำเริบ
ท่านช่วยเรานี้ บุญคุณหาที่สุดมิได้ และขอภัยในความพยายาบทในครั้งก่อน จากนั้นทั้งสองก็สาบาน
เป็นมิตรกัน” (หน้า 905)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนขงเบ้งให้ทหารช่วยชาวบ้านเก็บเกี่ยวพืชผล แสดงให้เห็น
ว่า การมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือแสดงให้เห็นถึงน้ำใจไมตรีอันเกิดจากจิตใจ
ที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหานั้น จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ ความว่า

“ขงเบ้งเห็นว่า การศึกกับสุมาอี้จะยืดยาวออกไป จึงให้ทหารผูกมิตรกับชาวบ้านในแดนเมืองลกเอี๋ยง
โดยการขอช่วยทำนาทำสวน แล้วขอแบ่งผลผลิต 1 ส่วน ราษฎรทั้งปวงก็ยินดี และมีใจรักขงเบ้งเป็น
อันมาก เพราะเหล่าทหารขงเบ้งได้ช่วยเหลือชาวบ้าน และมีได้ชุ่มเหงชาวบ้านเลย” (หน้า 1312)

1.3.1.3 การแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ และยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะทำ
ให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน และผู้ได้รับการยกย่องก็ย่อมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองส่งผลให้
กลายเป็นความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นผลให้การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี

หากบุคคลแสดงออกซึ่งความไม่ไว้วางใจ ไม่ยกย่องให้เกียรติก็เป็นการบั่นทอนความสัมพันธ์ ขาดความสามัคคี ปราศจากน้ำใจที่จะช่วยเหลือกัน ซึ่งจะมีผลเสียหายตามมาอย่างมาก ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนเล่าปี่ฝากความองตึงและเล่าต่าย แสดงให้เห็นว่า การแสดงให้เห็นถึงความจริงใจและยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เป็นผลให้การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี ความว่า

“เล่าปี่จับองตึง และเล่าต่ายผู้เป็นศัตรูยกทัพมาได้ แต่มิได้ทำอันตรายทั้งยังแต่งโต๊ะเลี้ยง พร้อมกับบอกว่า บัดนี้เราจะให้ท่านทั้งสองกลับไปแจ้งข้อราชการแก่มหาอุปราชาว่า เรามีได้มีจิตใจคิดร้าย ต่อมหาอุปราชเลย เล่าต่าย องตึงได้ฟังเล่าปี่ว่าดังนั้น ก็มีความยินดีที่เล่าปี่ไว้ชีวิต พร้อมบอกว่า จะกลับไปแจ้งแก่มหาอุปราชาว่า ท่านมีใจซื่อสัตย์สุจริตมิได้คิดประทุษร้าย ถ้ามหาอุปราชไม่เชื่อ ข้าพเจ้า จะเอาบุตรภรรยาไว้เป็นจำนำ แม้สืบไปเมื่อหน้า ท่านคิดร้ายประการใดก็ให้บุตรภรรยาของ ข้าพเจ้าเสีย” (หน้า 309-310)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนโจโฉได้ตัวเขาวัวเป็นกุนซือ แสดงให้เห็นว่า การแสดง ให้เห็นถึงความจริงใจและยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เป็นผลให้ การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี ความว่า

“โจโฉรู้ว่าเขาวัวเพื่อนเก่าที่ไปรับใช้อ้วนเสี้ยวมาหาก็คือใจมาก มิทันได้แต่งตัวใส่เสื้อก็ลุกออกไปถึง ประตูค่าย ตบมือ ตีใจ ยอบตัวลงคำนับ เขาวัวจึงว่า “ตัวท่านเป็นถึงมหาอุปราช ไม่ควรที่จะคำนับ ข้าพเจ้า” โจโฉจึงตอบว่า “ตัวท่านกับเราเป็นเพื่อนรักกันมา ถึงเรามีวาสนาก็จริง แต่ใจเรานี้เสมออยู่ เหมือนแต่ก่อน” เขาวัวจึงเล่าว่าเคยเสนอให้อ้วนเสี้ยว “แบ่งทหารยกตลบหลังไปตีเอาเมืองสุโต” โจโฉ กล่าววว่า ถ้าอ้วนเสี้ยวทำตามเราคงเสียที่ จากนั้นเขาวัวเสนอแผนให้โจโฉไปตีอ้วนเสี้ยว ซึ่งเป็น แหล่งเสบียงของอ้วนเสี้ยว จนในที่สุดโจโฉก็ยึดเอาอาวุธ และเสบียงของอ้วนเสี้ยวได้ทั้งสิ้น และ ในที่สุดโจโฉก็เอาชนะศึกกัวต้อปราบอ้วนเสี้ยว ยึดครองดินแดนภาคเหนือได้สำเร็จ” (หน้า 414)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปี่รับเล่าฮองเป็นบุตรบุญธรรม แสดงให้เห็นว่า หากบุคคลแสดงออกซึ่งความไม่ไว้วางใจ ไม่ยกย่องให้เกียรติก็เป็นการบั่นทอนความสัมพันธ์ ขาดความสามัคคี ปราศจากน้ำใจที่จะช่วยเหลือกัน ซึ่งจะมีผลเสียหายตามมาอย่างมาก ความว่า

“เล่าปี่รับเล่าฮองเป็นบุตรบุญธรรม แต่กวนอูไม่เห็นด้วยกลับพูดว่า “บุตรท่านก็มีอยู่ เหตุไฉนจึงจะเอา ผู้อื่นมาเป็นเนื้อเหมือนหนึ่งเลี้ยงลูกปลาหอย” นานไปเห็นจะได้รับความสะดวกในภายหลัง เมื่อกวนอูเสียเมืองเกงจิ๋วถูกทัพข้าศึกกุมล้อม จึงให้เลี้ยวฮัวไปขอความช่วยเหลือจากเล่าฮอง แต่

เล่าของได้รับคำยุยงว่าเมื่อสมัยยังเด็ก กวนอูมีใจเกลียดชังตน เล่าของคิดเห็นจริงดังนั้นจึงไม่ยกทัพไปช่วย ทำให้กวนอูเสียที่เข้าศึกถึงแก่ความตาย” (หน้า 505)

1.3.2 การสื่อสารเชิงบวก

1.3.2.1 การพูดเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ หรือแสดงออกให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตัวบุคคล เป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง และทำให้คนหมู่มากสามารถรวมพลังกันพลิกสถานการณ์ที่เสียเปรียบให้กลับมามีได้เปรียบ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวัง ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโฉปราบปรามลิบซันที่ แสดงให้เห็นว่า การพูดเพื่อสร้างขวัญกำลังใจเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวัง

“เมื่อโฮจิ้นผู้บังคับบัญชาโจโฉลิบซันที่ฆ่าตาย ทหารในสังกัดก็แตกกระเจิง โจโฉรวบรวมสติปลุกขวัญกำลังใจทหารกล่าวว่า ลิบซันคนคบคิดกันฆ่าโฮจิ้นเสีย นั่นเราจะทำลายประตู่วังเข้าไปฆ่าลิบซันที่ลิบคนเสีย ผู้ใดจะเข้าด้วยเราบ้าง ทหารทุกคนได้สติและช่วยกันบุกจับลิบซันที่ยุติความวุ่นวายได้” (หน้า 35)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนอ้วนเสี้ยวป้องกันเมือง แสดงให้เห็นว่า การพูดเพื่อสร้างขวัญกำลังใจเป็นการสื่อสารเชิงบวก ที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวัง

“เตียนหองกล่าวแก่อ้วนเสี้ยวว่า เห็นที่ศึกนี้จะเสียที่แก่ข้าศึก ขอให้อ้วนเสี้ยวผู้เป็นนายไปแอบอยู่ริมตลิ่งหนีให้พ้นภัย แต่อ้วนเสี้ยวตอบว่า เป็นชาติทหารจะกลัวตายไย แล้วบัญชาการให้ทหารทั้งปวงเข้ารบพุ่งด้านทานไว้ เหล่าทหารทั้งปวงนั้นก็รบพุ่งป้องกันเป็นสามารภ อ้วนเสี้ยว และทหารทั้งปวงสามารถรบศึกได้ และรักษาเมืองได้อย่างปลอดภัย” (หน้า 86)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเกียงอุยวางแผนเข้าด้วยจงโฮย แสดงให้เห็นว่าการพูดเพื่อแสดงออกให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตัวบุคคลเป็นการสื่อสารเชิงบวก ที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวัง

“เกียงอุยและทหารทั้งปวงทราบข่าวว่า เมืองเสฉวนเสียแก่เตงหยางแล้วก็พากันร้องไห้เศร้าเสียใจ แต่เกียงอุยกับพูดว่า “อย่าทุกข์โศกไปเลย เราจะคิดอ่านเอาเมืองเสฉวนคืนให้จงได้ จงอุตส่าห์ช่วยกันทำการอย่าได้ย่อหย่อน ก็เห็นจะสำเร็จด้วยความเพียรของท่านทั้งปวง” ทหารทั้งนั้นก็คำนับรับว่าท่านอย่าวิตกเลย ข้าพเจ้าทั้งนี้จะขออาสาว่าจะตาย เกียงอุยก็ทำที่เป็นเข้าด้วยกับจงโฮย แล้วยุยง

จงโยยให้สังหารเตงหงายได้สำเร็จ และวางแผนให้สุมาเจียวกำจัดจิงโฮยได้สำเร็จ จากนั้นก็เชือดคอตาย” (หน้า 1476)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนโจโฉส่งไส้ศึกจับลิโป้ แสดงให้เห็นว่า การพูดเพื่อแสดงออกให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตัวบุคคลเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวัง ความว่า

“โจโฉคิดไม่ตกในการจะกำจัดลิโป้ ตันเต๋งจึงอาสาตัวเป็นไส้ศึก โจโฉแต่งตั้งตันเต๋งเป็นเจ้าเมืองกองเหลง และบำรุงเลี้ยงดูบิดาตันเต๋ง พร้อมกล่าวว่า “เราปลงใจไว้แก่ท่าน ท่านจงคิดอ่านกระทำการให้สำเร็จได้” ตันเต๋งก็ต้องใจทำหน้าที่มิได้บลิ้วพลีเป็นไส้ศึกให้แก่โจโฉ ในภายหลังได้คิดแผนการให้โจโฉจับตัวลิโป้ได้” (หน้า 228)

1.3.2.2 การชี้ให้บุคคลเห็นผลดี หรือผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำ เป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดความคล้อยตาม นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีตามที่ได้อธิบาย เป็นวิธีการปฏิบัติการโดยสันติวิธี อันจะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนหันเซียม เอียวฮองเข้าด้วยตันเต๋ง แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้บุคคลเห็นผลดี หรือผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“ตันเต๋งต้องการหันเซียม เอียวฮอง มาเป็นพวก จึงไปหาที่ค่ายแล้วกล่าวว่า “เราเป็นข้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ ตัวเรากับท่านก็เหมือนกัน ท่านก็ได้ช่วยให้พ้นจากทุกข์ ท่านก็ยังมีชีวิตอยู่ เหมือนนกมีรังแล้ว บัดนี้ ท่านทิ้งรังเสียมาอยู่ด้วยอ้วนสุด ซึ่งเป็นคนขบถ เราเห็นอ้วนสุดนั้นก็มีใจท่าน นานไปท่านจะได้รับความเดือดร้อน ถ้าท่านคิดทำการเสียก่อน จึงจะพ้นเงื้อมมืออ้วนสุด” หันเซียมเห็นด้วย และนำเนื้อความไปปรึกษาเอียวฮอง และกล่าวว่า “เราจับธุระแล้ว เมื่อลิโป้จะยกออกรบกับอ้วนสุดนั้น ถ้าเห็นเพลิงลุกขึ้นด้านใด ก็ให้ลิโป้เข้าตีด้านนั้น เราจะช่วยทำการให้สำเร็จ” และในที่สุดอ้วนสุดก็พ่ายแพ้แก่ลิโป้” (หน้า 233)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนกวนอูรับราชการกับโจโฉ แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้บุคคลเห็นผลดี หรือผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำเป็นการสื่อสารเชิงบวก ที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“เตียวเลี้ยวเกลี้ยกล่อมกวนอูมาเป็นพวก แต่กวนอูยอมสัจตาย เตียวเลี้ยวจึงเตือนสติว่า หากกวนอูตายจะผิด 3 ประการ คือ 1) ผิดคำสาบาน 2) ผิดฐานดูแลพี่สะใภ้ไม่ได้ 3) ผิดฐานมีฝีมือแต่ไม่รักษาชีวิต

ไว้แทนคุณแผ่นดิน กวนอูเห็นจริงตามคำของเตียวเลี้ยว จึงกลับใจ ยอมรับราชการกับโจโฉ โดยมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ 1) ไม่ขอเป็นข้าโจโฉ แต่ขอเป็นข้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ 2) อย่าได้ทำอันตรายพี่สะใภ้ และให้เบี้ยหวัดเล่าปี่แก่พี่สะใภ้ 3) เมื่อรู้ว่าเล่าปี่อยู่ที่ใดจะไปหาโดยไม่ลา” (หน้า 340-341)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปี่ส่งข่าวถึงกวนอู แสดงให้เห็นว่าการชี้ให้บุคคลเห็นผลดี หรือผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“กวนอูน้องร่วมสาบานของเล่าปี่สังหารทหารเอกของอ้วนเสี้ยว ผู้ที่เล่าปี่มาขออาศัยอยู่ด้วยตายไป 2 คน อ้วนเสี้ยวจึงคิดฆ่าเล่าปี่ แต่เล่าปี่กลับชี้แจงว่า “ถ้าท่านแจ้งก็จะโกรธข้าพเจ้า อุปมาเหมือนโจโฉยืมมือท่านให้ฆ่าข้าพเจ้าเสีย กวนอูเห็นจะไม่รู้ว่าข้าพเจ้ามาอยู่กับท่าน จึงอาสาโจโฉมาฆ่าทหารท่านเสีย ถ้าข้าพเจ้ามีหนังสือไปถึง กวนอูแล้วก็จะมาหาข้าพเจ้า ได้เป็นกำลังท่านสืบไป ซึ่งท่านเสียทหารสองคนนั้น อุปมาเหมือนหนึ่งเสียเนื้อสองตัว ถ้าท่านได้กวนอูมาไว้เหมือนหนึ่งเสียเห็นจะดีกว่าเนื้อสองตัวอีก” อ้วนเสี้ยวได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดีเชิญเล่าปี่มานั่งแล้วว่า ถ้าเราได้ตัวกวนอูมาไว้ก็จะดีกว่าวันหลัง บุนทิวสิบส่วนอีก” (หน้า 356-357)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนขงเบ้งได้ตัวเกียงอุย แสดงให้เห็นว่าการชี้ให้บุคคลเห็นผลดี หรือผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“ขงเบ้งวางแผนดักเกียงอุยจนหมดหนทางสู้ เกียงอุยซื่อสัตย์จะขอใช้กระบี่เขี่ยคอคอน ขงเบ้งเห็นเช่นนั้นก็รีบแย่งกระบี่คืนมา ด้วยนับถือน้ำใจของเกียงอุย และกล่าวว่า “เราตามหาคนก็เพื่อหาสติปัญญา แต่ไม่เคยพบใครมีสติปัญญาอย่างเกียงอุย บัดนี้ เรามาพบท่านก็มีความยินดีนัก ขอเชิญเกียงอุยมาช่วยกิจการเพื่อบำรุงแผ่นดินให้เจริญรุ่งเรือง” เกียงอุยได้ฟังดังนั้นก็ยินดี รีบคำนับกราบทำขงเบ้ง ขงเบ้งก็จูมมือเกียงอุยมาขึ้นบนเกวียนพากันกลับมาค่าย แล้วแต่งโต๊ะเชิญเกียงอุยเสพสุรา หลังจากนั้นเกียงอุยก็เป็นทหารคนสนิทของขงเบ้ง และเป็นผู้กุมกำลังทหารแทนขงเบ้ง หลังจากขงเบ้งถึงแก่กรรม” (หน้า 1197-1198)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนเตงหยานบุกฉีกกัก แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้บุคคลเห็นผลดี หรือผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“เตงหยานยกทัพถึงเขามอเทียนเนี่ยซึ่งสูงชัน กองทัพไม่อาจข้ามไปได้เกิดความท้อแท้ และร้องให้เตงหยานจึงกล่าวว่า “เราอุตส่าห์ทำความเพียรมาถึงเจ็ดพันเส้น จวนจะได้ความชอบอยู่แล้ว ควรหรือท่านทั้งปวงจะมาละความเพียรเสียเล่า ไปอีกหน่อยหนึ่งก็จะถึงเมืองฉิวกั๋ง เราทั้งหลายก็จะได้

ความสุขดอก จงอุตสาหะเพียรทำไปสักหน่อยเถิด ถึงมาทว่า หนทางเป็นหน้าผาโตรกชงักอยู่ก็ดี เราจะเอาเชือกสายห้อยตอลงไปให้จงได้” ทหารทั้งปวงได้ฟังดังนั้นก็ชวนกันยกไป ครั้นถึงหน้าผาเป็นซงักก็เอาอาวุธผูกเชือกหย่อนลงไปก่อน แล้วทหารทั้งปวงก็ยุดเชือกห้อยตัวลงมา ครั้นพร้อมกัน แล้วก็ยกไปทางประมาณสามสิบเส้น ก็พบค่ายที่ขงเบ้งเคยสั่งให้ตั้งไว้ก่อนตาย แต่บัดนี้พระเจ้าเล่าเสี้ยนสั่งให้ถอนทัพไป ทำให้เตงหยางสามารถเดินทัพผ่านได้สำเร็จ” (หน้า 1197-1198)

1.3.2.3 การชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างสมเหตุสมผลเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้อีกฝ่ายเกิดความเข้าใจในการกระทำของอีกฝ่ายได้ และด้วยน้ำหนักของเหตุผลที่มากพอจะทำให้บุคคลไม่สามารถหาข้อโต้แย้งได้ จึงต้องยอมรับและปฏิบัติตาม นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนลิโป้ชิงเมืองซีจิ๋วของเล่าปี่ แสดงให้เห็นว่าการชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างสมเหตุสมผลเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้อีกฝ่ายยอมรับและปฏิบัติตาม นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“ลิโป้เพ็งยึดเมืองซีจิ๋วของเล่าปี่มา เมื่อพบเล่าปี่ก็รู้สึกผิดจึงแจ้งว่า “เราทำการทั้งนี้ใช่เราจะเห็นแก่สมบัติของท่านนั้นหามิได้ เพราะเตียวหุยน้องท่านเสพสุราเมา เรากลัวจะทำการหยาบช้า จะเกิดอุปนายกันขึ้น เราจึงมาทำการทั้งนี้หวังจะรักษาเมืองไว้ให้ท่าน” เล่าปี่จึงว่าเมืองอันนี้แต่แรกเราก็มิจะให้ท่านอยู่อีกท่านมิยอม บัดนี้ ท่านมาตีได้เป็นเมืองของท่านก็ดีแล้ว เชิญท่านอยู่ให้เป็นสุขเถิด ตัวเรากับสมัครพรรคพวกจะขอไปอยู่เมืองเสียวพ่าย” (หน้า 198)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนขงเบ้งปะทะปราชญ์กังตั๋ง แสดงให้เห็นว่าการชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างสมเหตุสมผลเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้อีกฝ่ายปราศจากข้อโต้แย้ง นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“เมื่อขงเบ้งเดินทางมาพบขุนกวนเพื่อขอความช่วยเหลือ ก็ถูกบรรดาปราชญ์กังตั๋งเยาะเย้ย ถากถางต่าง ๆ นานา ขงเบ้งจึงอาศัยฝีปากตอบโต้ว่าเล่าปี่มีคุณธรรมไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง แม้กำลังน้อยก็มีใจสู้ใจไม่เหมือนกับปราชญ์ที่ท่องตำรา เมืองก็อุดมสมบูรณ์ แต่ไม่เคยคิดเสนอแผนการสู้รบ มีแต่จะให้ยอมแพ้ ที่ปรึกษาทั้งปวงเห็นขงเบ้งตอบถ้อยคำมิได้เพเลียงพลั่วแก่ผู้ใด ต่างคนต่างก็แลดูตากันแล้วก็นิ่งอยู่” (หน้า 582-589)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเตงเจี๊ไพบเจาซุนกวน แสดงให้เห็นว่า การชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างสมเหตุสมผลเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้อีกฝ่ายยอมรับและปฏิบัติตาม นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“เตงจีได้รับคำสั่งให้ไปเจรจากับขุนกวนไม่ให้ยกทัพมาตีเสฉวน เมื่อเตงจีไปพบขุนกวน ก็ชี้แจงเหตุผลว่าทำไมไม่ได้ขอความช่วยเหลือ แต่จะมาช่วยเมืองกังตั๋งหวังสร้างไมตรี และเปรียบเทียบความจริงใจของเล่าเสี้ยนที่มีมากกว่าโจผี ขุนกวนเห็นจริงถึงความปรารถนาดี และความจริงใจในการมาเจริญไมตรี จึงตัดสินใจไม่ยกทัพไปตีเสฉวนตามคำขอของโจผี” (หน้า 1114-1116)

1.3.2.4 การพูดด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้ผู้ฟังยินดีเปิดใจรับฟัง และผู้ฟังมีแนวโน้มโอนอ่อนไปตามถ้อยคำที่ผู้พูดพูด หรืออาจเกิดความเมตตาสงสารในตัวผู้พูด ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนลิโป้ชิงเมืองซีจิ๋วของเล่าปี่ แสดงให้เห็นว่าการพูดด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้ผู้ฟังโอนอ่อนไปตามถ้อยคำที่ผู้พูดพูด ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“บิ๊ตกซึ่งได้รับคำสั่งให้ดูแลครอบครัวเล่าปี่เห็นลิโป้ตีเมืองเสียวฟ่ายของเล่าปี่แตก ก็ออกไปคำนับพร้อมกล่าวว่า “ผู้ที่ตั้งตัวเป็นใหญ่ ถึงจะตีบ้านเมืองได้ เอาแต่ชัยชนะผู้ใดเป็นเลี้ยนหนามก็ทำอันตรายแต่ผู้นั้น มิได้ทำอันตรายแก่บุตรภรรยาแลราษฎรทั้งปวง” ลิโป้จึงว่าท่านอย่าวิตกเลย เรากับเล่าปี่ก็เป็นมิตรกันมาแต่ก่อน ซึ่งครอบครัวของเล่าปี่นั้นเรามีได้ทำอันตราย แล้วจึงให้บิ๊ตกพาภรรยาเล่าปี่ไปไว้เมืองซีจิ๋ว” (หน้า 255)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนโลซกเจรจาความกับเล่าปี่ แสดงให้เห็นว่าการพูดด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมเป็นการสื่อสารเชิงบวกที่ช่วยให้ผู้ฟังเกิดความเมตตาสงสารในตัวผู้พูด ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“โลซกกล่าวชื่นชมเล่าปี่ว่า มีสติปัญญามาก เล่าปี่ก็ถ่อมตัวไม่สู้รับไว้ โลซกถามขงเบ้งว่า จะทำประการใดต่อไป ขงเบ้งจึงบอกว่า จำจะไปขออยู่กับอาวสิ้ว โลซกเห็นใจว่า อาวสิ้วแห่งเมืองซังจาวนั้นไม่แข็งแรง จึงชักชวนให้ไปอาศัยกับขุนกวน ณ กังตั๋ง” (หน้า 579-580)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเกียงอุยแกล้งสวามิภักดิ์จึงโฮย แสดงให้เห็นว่าการพูดด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมเป็นการสื่อสารเชิงบวก ที่ช่วยให้ผู้ฟังโอนอ่อนไปตามถ้อยคำที่ผู้พูดพูด ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของภารกิจ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด ความว่า

“ฝ่ายเกียงอุยทราบข่าวว่า พระเจ้าเล้าเสียนยกเสฉวนให้เตงหงาย เกียงอุยวางแผนชิงเสฉวนคืน พระเจ้าเล้าเสียน จึงสร้างค่านับจโฮยแล้วกล่าวว่า “ข้าพเจ้ามาค่านับท่าน ด้วยข้าพเจ้าแจ้งว่า ตัวท่านมีสติปัญญามาก ข้าพเจ้าประมาณการดูเห็นจะสู้มิได้จึงเข้ามาค่านับ แม้ว่าเตงหงายยกมาทางนี้ที่ไหนข้าพเจ้าจะออกมา ก็จะต้องรบกว่าจะสิ้นชีวิตลงด้วยกัน อนึ่งข้าพเจ้าก็แจ้งอยู่แต่ก่อนมาว่า พระเจ้าโจฮวนได้ตั้งตัวเป็นใหญ่ทั้งนี้ ก็เพราะปัญญาความคิดของท่านช่วยท่านบำรุงให้ ปากผู้คำคนก็เลื่องลือสรรเสริญท่านเป็นอันมาก” จงโฮยได้ฟังเกียงอุยยกย่องก็ยินดีนัก จึงจับลูกเกาทัณฑ์มาหักเสียนในทันใด แล้วสาบานว่า แต่ไปเรามีได้ทำร้ายแก่กัน ท่านกับข้าพเจ้าจะเป็นพี่น้องร่วมชีวิตกันสืบไปเถิด ก็ให้เกียงอุยตั้งอยู่ตามฐานาศักดิ์กลับคืนมาควบคุมทหารดังเก่า และในที่สุดเกียงอุยก็วางอุบายยุแหย่ให้จงโฮยสังหารเตงหงายได้สำเร็จ” (หน้า 1476)

1.3.2.5 การพูดโอ้อวด หรือแสดงวาทจากร้าวเป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความโกรธเคือง ขุ่นข้องหมองใจ หรืออาจเกิดความระแวงแคลงใจ จึงได้รับการตอบสนองที่ไม่เป็นไปตามความประสงค์ของผู้พูด และไม่อาจนำไปสู่เป้าหมายของภารกิจประสบความสำเร็จได้ ทั้งยังนำภัยอันตรายมาสู่ตัวผู้พูดอีกด้วย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนยี่เอ็งเจรจากับเล่าเปียว แสดงให้เห็นว่าการพูดโอ้อวด หรือแสดงวาทจากร้าวเป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความโกรธเคือง ขุ่นข้องหมองใจ จึงไม่อาจทำให้เป้าหมายของภารกิจประสบความสำเร็จ ทั้งยังนำภัยอันตรายมาสู่ตัวผู้พูดอีกด้วย

“ยี่เอ็งคิดว่าตนเก่งเหนือใคร มักวิพากษ์วิจารณ์เหล่าขุนศึกขุนนางใจโง่ว่า ไม่มีความสามารถ แล้วยกย่องตัวเองว่าเก่งรอบด้าน ใจโง่จึงแกล้งให้ไปตีกลอง ก็ยังมีวาทจากร้าวเรื่องตำหนิใจโง่ว่ามีใจโง่ใครกโชคดีที่ขงหยงขอไถ่โทษให้ยี่เอ็งไปเจรจาขอให้เล่าเปียวมาเป็นพวก ใจโง่จึงยอมตามนั้น ยี่เอ็งเดินทางถึงเมืองเกงจิ๋วของเล่าเปียว ก็แสดงวาทจาหยาบช้ายกตนข่มท่าน ดูหมิ่นเล่าเปียวว่าไม่มีความคิด เล่าเปียวจึงออกอุบายให้ไปเจรจากับหองจ้อเมืองกังแฮ หากหองจ้อยอมเป็นพวก เล่าเปียวจะร่วมด้วย ปรากฏว่ายี่เอ็งไปพูดจาตู่ถูกหองจ้อจึงถูกฆ่าตาย ใจโง่รู้ข่าวก็หัวเราะสะใจ” (หน้า 316-317)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเตียวคับสังหารเซาฮิว แสดงให้เห็นว่าการพูดโอ้อวด หรือแสดงวาทจากร้าวเป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความโกรธเคือง ขุ่นข้องหมองใจ จึงไม่อาจทำให้เป้าหมายของภารกิจประสบความสำเร็จ ทั้งยังนำภัยอันตรายมาสู่ตัวผู้พูดอีกด้วย

“เซาฮิวกำเริบว่าเคยเป็นเพื่อนใจโง่ จึงกล่าววาทจาจบจ้วง แต่ใจโง่หัวเราะไม่ได้ว่าอะไร รุ่งเช้าเซาฮิวก็ยังไม่พูดจาอวดเบ่งกับเคาฑู เคาฑูโมโหมากจึงชักกระบี่ออกตัดศีรษะเซาฮิวหัวเข้าไปให้ใจโง่ ใจโง่ตำหนิว่าเซาฮิวเพียงพูดสัพยอก และให้คาตโทษเคาฑูไว้” (หน้า 458-460)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนจุกัดเก็กฟ่ายศึก แสดงให้เห็นว่าการพูดโอ้อวด หรือแสดง วาจาก้าวร้าวเป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความโกรธเคือง ขุ่นข้องหมองใจ จึงไม่อาจทำให้ เป้าหมายของภารกิจประสบความสำเร็จ ทั้งยังนำภัยอันตรายมาสู่ตัวผู้พูดอีกด้วย ความว่า

“จุกัดเก็กเสียที่แก่อยก ก็พาลโทษนายทัพนายกองว่าไม่เป็นใจ ใครที่ดีเตียนตนก็จะจับไปฆ่าเสีย ต่อมาจุกัดเก็กได้ปลดขุนจุ่น และเอาพวกตัวขึ้นเป็นทหารราชวงศ์ ครั้นสร้าง ความไม่พอใจแก่ขุนจุ่น ตลอดจนขุนนางทั้งปวง ขุนนางทั้งปวงต่างเจ็บใจแต่ก็เกรงอำนาจจุกัดเก็กอยู่ ขุนจุ่นที่โกรธแค้น จุกัดเก็กจึงวางแผนกับพระเจ้าขุนเหลียง เชิญจุกัดเก็กมางานเลี้ยงแล้วสังหารจุกัดเก็ก และสั่งให้ ประหารบุตรภรรยาจุกัดเก็กสิ้น พร้อมเอาเสื้อพันศพจุกัดเก็ก ไปทิ้งเสียนอกกำแพงเมืองช้างศึกได้” (หน้า 1375-1377)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนเล่าปีถูกปองร้าย แสดงให้เห็นว่าการพูดโอ้อวด หรือแสดง วาจาก้าวร้าวเป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความระแวงเคลงใจ จึงไม่อาจทำให้เป้าหมายของ ภารกิจประสบความสำเร็จ ทั้งยังนำภัยอันตรายมาสู่ตัวผู้พูดอีกด้วย ความว่า

“เล่าปีเมาสุราเมื่อกำเริบลำว่า “ข้าพเจ้าตั้งภูมิลานเป็นที่มั่นลงได้ก็จะกลัวอะไรแก่หัวเมืองทั้งปวง อุปมาดังลูกไก่อยู่ในเงื้อมมือข้าพเจ้า” พอได้สติก็คิดว่าตัวเองพูดหนักเกินไป เล่าปีเยวเกิด ความไม่พอใจเล่าปี ส่วนชาวฮุยผู้ภรรยาจึงให้ให้ช่วยไปจัดการสังหารเล่าปี ในคราวนี้เล่าปี เกือบต้องเสียชีวิต ดีที่ม้าเต็กเลาที่ว่าอ้อมงคนนั้นช่วยชีวิตกระโดดข้ามแม่น้ำได้” (หน้า 483-484)

1.3.3 การสร้างบรรยากาศของการยอมรับกัน

1.3.3.1 การเคารพศักดิ์ศรี และให้โอกาสแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และ ปราศจากอคติเป็นการสร้างบรรยากาศของการยอมรับกันระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เป้าหมาย ของภารกิจบังเกิดความสำเร็จเนื่องจากการเลือกปฏิบัติเพราะอคติ หรือการปฏิบัติอย่าง ไม่เท่าเทียม จะทำให้เกิดความขัดแย้ง แตกความสามัคคีระหว่างผู้ได้บังคับบัญชา ไม่อาจนำไปสู่ ความสำเร็จได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วย ความยุติธรรม ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนกลหนิงงาม แสดงให้เห็นว่าการเคารพศักดิ์ศรี และให้ โอกาสแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และปราศจากอคติเป็นการสร้างบรรยากาศของการยอมรับกันให้ เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะช่วยให้เป้าหมายของภารกิจบังเกิดความสำเร็จ ความว่า

“อ๋องอุ้นคิดอยากให้เตียวเสียนช่วยเหลือบ้านเมือง จึงให้นางเตียวเสียนขึ้นนั่งบนเก้าอี้ ฝ่ายอ๋องอุ้น ผู้เป็นบิดาบุญธรรมจึงคุกเข่าลงคำนับ แล้วขอให้นางช่วยแก้ไขบ้านเมืองด้วยการเอาตัวเข้า

แลกเปลี่ยนให้ลิโป้ และตั้งโต๊ะผัดใจกัน เตียวเสียนยินดีช่วยเหลือตอบกลับว่าจะสนองคุณท่าน
อย่างไรว่าแต่จะเสียตัวเพียงนี้เลย ถึงจะตายก็ไม่เสียตายชีวิต” (หน้า 97-98)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเล่าปีได้บังทอง แสดงให้เห็นว่าการเคารพศักดิ์ศรี
และให้โอกาสแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และปราศจากอคติเป็นการสร้างบรรยากาศของ
การยอมรับกันให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะช่วยให้เป้าหมายของภารกิจบังเกิดความสำเร็จ ความว่า

“บังทองแม้สติปัญญามาก แต่หน้าตาไม่งดงาม ชุนกวนจึงไม่อยากเลี้ยงไว้ใช้งาน เช่นเดียวกับเล่าปี
ที่ไม่อยากรับบังทองไว้ช่วยราชการจึงให้ไปอยู่เมืองลอยเอี้ยงอันห่างไกล วันหนึ่งบังทองแสดงฝีมือ
ชำระคดีมากมายในเวลาไม่ถึงครึ่งวัน สร้างความประหลาดใจแก่เตียวหุย และเล่าปี่อย่างมาก
หลังจากวันนั้นเล่าปีจึงให้สิทธิ์ขาดในราชการแก่บังทองร่วมกับขงเบ้ง และบังทองก็ได้เป็นขุน
คนสำคัญของเล่าปีในการทำศึกหลายครั้ง” (หน้า 745-748)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโจโฉรวบรวมไพร่พล แสดงให้เห็นว่าการเคารพศักดิ์ศรี
และให้โอกาสแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และปราศจากอคติเป็นการสร้างบรรยากาศ
ของการยอมรับกันให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะช่วยให้เป้าหมายของภารกิจบังเกิดความสำเร็จ ความว่า

“โจโฉเพิ่งเป็นเจ้าเมืองกำลังตั้งตัว จึงรวบรวมสมัครพรรคพวก ใครแนะนำคนดีมีฝีมือก็เปิดกว้าง
ยอมรับจึงได้คนเก่ง เช่น เทียหยก กุยแก เล่าหั่ว บวนทง ลิเกียน มอกาย อิกิม และเตียนอู๋ โดยเฉพาะ
เตียนอู๋ แม้โจโฉเพิ่งรู้จักก็มองเห็นถึงความสามารถ แต่งตั้งเป็นองครักษ์ประจำตัว ทหารทุกคนมี
ความจงรักภักดีต่อโจโฉมาก โดยเฉพาะเตียนอู๋ในภายหลังได้ยอมสละชีวิตเพื่อปกป้องโจโฉ และ
บรรดาขุนนาง นายทหารก็ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนจนโจโฉตั้งอู๋ยก ยึดครองภาคเหนือได้สำเร็จ”
(หน้า 128-129)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนลิโป้ถูกจับตัว แสดงให้เห็นว่าการเลือกปฏิบัติเพราะอคติ
หรือการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม จะทำให้เกิดความขัดแย้ง แตกความสามัคคีระหว่างบุคคล
ไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“ลิโป้ถูกลูกน้องจับตัวให้โจโฉ ก็มีใจโกรธแค้นถามลูกน้องว่า “เราก็กินเลี้ยงดูท่านถึงขนาด เป็นโขนท่าน
จึงทรยศคิดร้ายต่อเรา” ชงเหียนจึงว่า เราคิดการทั้งนี้ เพราะท่านมิได้เชื่อฟังคำเรา ท่านนับถือ
แต่ภรรยา กลับจะมาทำโทษแก่เราแล้วยังจะว่าเราทรยศอีกเล่า” (หน้า 271)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนซุนเช็กถึงแก่กรรม แสดงให้เห็นว่า การเลือกปฏิบัติ
เพราะอคติ หรือการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม จะทำให้เกิดความขัดแย้ง แตกความสามัคคีระหว่าง
บุคคล ไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จได้ ความว่า

“ขุนเช็กพอตั้งตัวได้ก็มีใจกำเริบมฤตลุ ประหารผู้บริสุทธิ์ที่ถือเกียรติ แล้วก็เกิดอาการไม่ดี มารดา งอฮุนเป็นห่วงก็คิดทำบุญให้อภัย จึงให้ขุนเช็กไปวัดยกเซียงกวน แต่ขุนเช็กกลับถูกวิญญาณ อีเกียดหลอกหลอน ก็ยังมีใจโกรธแค้นวิญญาณของอีเกียด ทำให้อาการพิษที่เกิดจากการถูกผู้คับแค้น ลอบยิงเกาทัณฑ์พิษกำเริบขึ้นมา จากนั้นไม่นานขุนเช็กก็เสียชีวิต ” (หน้า 397-401)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนโจโฉรบอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน จะทำให้เกิดความขัดแย้ง แตกความสามัคคีระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา และไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จได้ ผู้บังคับบัญชาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม ความว่า

“ฝ่ายอ้วนเสี้ยวรู้ว่ากองทัพโจโฉมาตั้งอยู่ จึงปรึกษากับที่ปรึกษาทั้งปวงว่า จะยกออกรบโจโฉหรือ ประการใด แต่ก็ไม่ได้มีการปรึกษากัน เพราะเขาอ้วนเสี้ยวว่า สิมโหยได้เป็นปลัดทัพบังคับทหาร ทั้งปวง ส่วนซีลิวน้อยใจอ้วนเสี้ยวว่า จะปรึกษาราชการสิ่งใดไม่เห็นด้วย ทัพอ้วนเสี้ยวตั้งรอกันอยู่ มิได้ออกไปรบกับโจโฉ ตั้งแต่เดือนสิบจนถึงเดือนสิบสอง ตรงข้ามกับฝ่ายโจโฉ เล่าต่าย เล่าออง ได้รับ คำสั่งให้คุมกองทัพ ทั้งสองเถียงกันว่าใครจะออกรบก่อน ด้วยพิสูจน์ไม่ได้ว่าใครใหญ่กว่ากัน จึงใช้วิธีจับสลาก ของตั้งได้สลากที่มีคำว่าก่อน จึงได้ยกทัพไปก่อน” (หน้า 305)

1.3.3.2 การสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวบุคคลโดยตระหนักว่าผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคลจะสามารถช่วยกัน ทำให้เป้าหมายของภารกิจนั้นบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันของผู้ใต้บังคับบัญชา กลายเป็นความรักความผูกพัน และความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติการกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนซุนกวนปกครองง่อก๊ก แสดงให้เห็นว่า การสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติการกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“ซุนกวนรับตำแหน่งต่อจากขุนเช็กผู้พี่ ด้วยนิสัยที่ซุนกวนมีความนอบน้อมยอมรับนับถือขุนนางทั้งปวง โดยเฉพาะเตียวเจียว และจิวยี่ ทำให้จิวยี่ได้แนะนำให้ซุนกวนทาบทามโลซกมาช่วยงาน โลซกก็ตกลงปลงใจมาอยู่กับซุนกวน ซุนกวนมีน้ำใจรักโลซกมาก แต่งโต๊ะเลี้ยงดู หรือกิจการต่าง ๆ แม้ในยามนอนก็นอนกับโลซก ต่อมาโลซกได้แนะนำขุนชื่อจูกัดกิ้นให้ ในภายหลังโลซกได้เป็นกำลังสำคัญในการยึดเมืองเกงจิ๋ว ทำให้ง่อก๊กมั่นคง” (หน้า 403-404)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเล่าปีเยื่อนกระท่อมขงเบ้ง 3 ครั้ง แสดงให้เห็นว่า การสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“เล่าปีตรารำไปหาขงเบ้งถึง 2 ครั้งก็ยังไม่พบระหว่างทางก็เข้าใจผิดว่าคนที่พบเป็นขงเบ้งก็เที่ยวค้ำบไปทั่ว กวนอู เตียวหุยก็ห้ามปรามไม่ให้ไป พร้อมเสนอว่า จะใช้ให้คนไปตามให้ เล่าปีก็โกรธถือว่า ทำแบบนี้เป็นการลบหลู่ขงเบ้ง จนมาพบในครั้งที่ 3 พบขงเบ้งหลับอยู่ เล่าปีก็เฝ้ารออยู่เบื้องต่ำจนขงเบ้งตื่น เล่าปีค้ำบขงเบ้งด้วยความเคารพอย่างสูงสุด ขงเบ้งเห็นดังนั้นจึงแนะนำเล่าปีว่าให้ยึดเมืองเกงจิ๋วก่อน แล้วเมืองเสฉวนก็จะได้มาโดยง่าย พร้อมนำแผนที่ตำบลเมืองเสฉวนขึ้นมาแสดง และสังเกตว่า เล่าปีมีใจรักตนโดยสุจริตจึงยอมเข้าร่วมกับเล่าปี รับใช้จึก๊กก็ทราบจนสิ้นอายุขัย สร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ไว้มากมาย” (หน้า 519-522)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปีได้ตัวของตง แสดงให้เห็นว่า การสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“เมื่อของตงตัดสินใจเข้ากับเล่าปีแล้ว กวนอูจึงให้ทหารไปเชิญตัวมา แต่ของตงคิดว่า กวนอูมิได้ให้ความสำคัญจึงแกล้งป่วย เล่าปีรู้ดังนั้น จึงไปหาของตงที่บ้าน ของตงมีความยินดี ยินดีรับใช้เล่าปี จนภายหลังก็อาสาศึกจนตัวตาย” (หน้า 697-698)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนซุนกวนสร้างตึกต้อนรับปราชญ์ แสดงให้เห็นว่า การสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“ซุนกวนสร้างตึกใหญ่สำหรับเป็นที่พำนักแก่ปราชญ์ และตั้งเกา�ง เตียวเหียนเป็นผู้รับรองผู้มีปัญญาที่ผ่านไปผ่านมา ซึ่งซุนกวนได้เกลี้ยกล่อมผู้คนเข้าร่วมกับง่อก๊กเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ขอดเต็กเหยี่ยมจุ่น ชีจ้อง เทียเป้ง จีห้วน ลกเจ็ก เตียวอู๋น เล่งทอง งอซัน เก้าคนนี้ตั้งเป็นที่ปรึกษา และลิบองลกซุน ชีเซ่ง พัวเจี้ยง ตองกุน เตงอ้อง ห้าคนนี้ตั้งเป็นนายทหาร ซึ่งต่อมาบรรดาขุนนางที่ได้เกลี้ยกล่อมไว้ก็ช่วยกันทำงานรับใช้จนง่อก๊กได้รับความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง” (หน้า 526)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนเล่าปีพบจูล่ง แสดงให้เห็นว่าการสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“เล่าปีขอยืมตัวจูล่งมาจากกองขุนจ้านเพื่อช่วยรบ เมื่อรบเสร็จจูล่งขอลากลับไปหากองขุนจ้าน เล่าปีได้ยินก็ขุดมือจูล่งไว้ ร้องให้สั่งความกันเป็นอันมาก แล้วจูล่งก็ลาเล่าปียกทหารสองพันกลับไปยังเมืองปักเป๋ง เล่าปียอมรับในตัวจูล่งเป็นอย่างมาก ถึงขนาดร้องไห้เมื่อต้องจากกัน ทำให้จูล่งนับถือน้ำใจเล่าปี และภายหลังเมื่อสิ้นกองขุนจ้าน จูล่งก็เข้ามาเป็นพวกเล่าปี ในภายหลังก็เอาชีวิตฝ่าเข้าไปเพื่อปกป้องครอบครัวเล่าปี และรับใช้จ๊กก๊กตราบสิ้นอายุขัย” (หน้า 144)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า แสดงให้เห็นว่า การสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บัญชา และการเคารพคุณค่าในตัวผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“จูล่งเสี่ยงตายฝ่าทัพเพื่อนำอาเต๊าบุตรเล่าปีกลับมา ทันทิที่เล่าปีรับอาเต๊ามาจากจูล่งก็ทำเป็นโกรธทั้งบุตรลงแล้วว่า เพราะอ้ายจูล่งคนเดียวนี้ จึงทำให้เราเกือบเสียจูล่งไป จูล่งเห็นดังนั้นก็ตกใจรีบลุดเข้าไปรับอาเต๊าไว้ได้แล้วคุกเข่าคำนับว่า ท่านอย่าโกรธแก่บุตรท่านเลย อันตัวข้าพเจ้านี้ถึงจะตายก็จะเอาโลหิตทาแผ่นดินไว้ให้ปรากฏ จะขอสนองคุณท่าน” (หน้า 574)

1.3.3.3 การที่ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีจิตใจที่ปรารถนาดีในการทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อผู้อื่น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน ในยามที่มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาเพื่อคลี่คลายปัญหาเหล่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนเล่าปีแตกทัพ แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้บังคับบัญชามีจิตใจที่ปรารถนาดีในการทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อผู้อื่น ย่อมทำให้ยอมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“เล่าปีเป็นผู้มีคุณธรรม เมตตาต่อชาวบ้าน ปกครองด้วยความสุจริตเห็นแก่ประโยชน์ของชาวบ้านเป็นที่ตั้ง ไม่รีดนาทาเร้น ชาวบ้านต่างล้วนรักใคร่ เมื่อถึงวันที่หนิภัยอดอยากมิได้มีเสบียงอาหารติดตัว

แต่เมื่อเดินทางถึงบ้านรายทางตำบลใด ก็ชวนกันเข้าไปในบ้านราษฎร ราษฎรทั้งปวงรู้ว่าเล่าปี่หนีมา ดังนั้น ก็มีใจรักใคร่ จึงแต่งโต๊ะให้เล่าปี่ ชวนเขียนกินทุกบ้านมิได้ขาด แม้กระทั่งเล่าอั้นผู้ยากจนเข็ญใจ เห็นไม่มีอะไรเลี้ยงรับรองเล่าปี่ จึงฆ่าภรรยาเอาเนื้อที่ล่าแขนภรณานั้น ผัดคั่วเป็นเครื่องกับข้าว” (หน้า 256)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนโจโฉชนะอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้บังคับบัญชามีจิตใจที่ปรารถนาดีในการทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อผู้อื่น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“โจโฉเอาชนะอ้วนเสี้ยวได้แล้ว ที่ปรึกษาทั้งปวงจึงแนะนำให้รีบตีหักเอาเมืองกิจจี้โดยเร็ว โจโฉเห็นว่าเป็นหน้าข้าวโพดสาละสุก ถ้ายกทัพไปตอนนี้ชาวบ้านจะได้รับ ความยากลำบาก รอนจนชาวบ้านเก็บเกี่ยวเสร็จจึงค่อยยกไป โจโฉมีน้ำใจต่อชาวบ้านหลายประการ ทั้งกำชับทหารไม่ให้ทำร้ายชาวบ้าน จึงทำให้เป็นที่ยอมรับรักใคร่ของชาวบ้าน เมื่อไปไหนก็จะได้รับความช่วยเหลือเสมอ” (หน้า 433)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปี่แตกทัพ แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีจิตใจที่ปรารถนาดีในการทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อผู้อื่น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน ในยามที่มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาเพื่อคลี่คลายปัญหาเหล่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ความว่า

“เล่าปี่รู้สึกเศร้าหมองที่พ่ายโจโฉจนต้องหนีหัวซุกหัวซุนไม่มีที่อาศัยเป็นหลักแหล่ง จึงตัดพ้อกับเหล่าทหารว่า “ท่านเหล่านี้ล้วนมีสติปัญญาแลฝีมือ เหตุใดจะสู้ทรمانลำบากกายมาติดตามเรา ซึ่งเป็นคนหาवासนาไม่นี้ จงพากันไปชวนขวาวหาบุญนายซึ่งมีवासนามาก จึงจะได้อยู่เย็นเป็นสุขสืบไป” ทหารทั้งปวงได้ยินเล่าปี่ว่าดังนั้นก็มีความสงสารต่างคนต่างร้องให้รักและพร้อมสนองงานเล่าปี่ต่อไป” (หน้า 437-438)

1.3.3.4 การแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้นสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อื่นได้ ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน เนื่องจากเกิดความมั่นใจว่าหากปฏิบัติตนตามคำแนะนำของผู้บังคับบัญชาก็จะประสบความสำเร็จได้ แต่อย่างไรก็ตามอาจต้องระวังผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการแสดงความรู้ ความสามารถที่โดดเด่น เช่น เกิดการอิจฉาริษยากัน

เกิดการไม่รู้จักรู้จักพึ่งพาตนเองของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งต้องคิดแก้ไขต่อไป ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่อง สามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนลกซุนรับทัพพระเจ้าเล่าปี่ แสดงให้เห็นว่าการแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้นสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน ความว่า

“ซุนกวนคิดตั้งลกซุนเป็นแม่ทัพรบเล่าปี่ แต่ซุนนางอาวุโสไม่ยอมรับนับถือเพราะลกซุนยังอายุน้อย ขาดประสบการณ์ ซุนกวนจึงแก้ไขด้วยการประจานกระบี่สำหรับว่าราชการเมืองทั้งปวง ซุนนางใหญ่ผู้น้อยจึงต้องรับฟังคำสั่งจากลกซุน มีแต่ฮั่นต่ง จิวท่ายที่ยังมียืนยอมฟัง ลกซุนจึงแสดงอาญาสิทธิ์ พร้อมกับกล่าวว่า “ผู้ใดทำดีก็จะให้ความชอบ ผู้ใดทำผิดก็จะทำโทษตามผิด ถ้าเห็นประการใด ก็ให้ทักท้วงเถิดเรามีได้ถือ” แล้วลกซุนก็บัญชาการกองทัพอย่างรัดกุม รอบคอบ จนมีชัยชนะเหนือพระเจ้าเล่าปี่ ทหารทั้งปวงก็มีน้ำใจยอมรับนับถือเป็นอันมาก” (หน้า 1086)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนขงเบ้งรับทัพสุมาอี้ แสดงให้เห็นว่าการแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้นสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน ความว่า

“ขงเบ้งรู้ว่าโจจิ๋น สุมาอี้ยกทัพมาห้าหมื่นหกหมื่นคน ก็เรียกเตียวหิง และองเป้งออกปรึกษา ทั้งสองจึงตกใจเป็นอันมากที่ขงเบ้งตัดสินใจเด็ดขาดไปสู้ทัพใหญ่ และอ่อนวอนขอกำลังเพิ่มจากขงเบ้งอยู่หลายครั้ง แต่ขงเบ้งชี้แจงว่าในเดือนนี้จะมีฝนตกทำใหญ่ตกหลายวัน ทำให้สุมาอี้ยกทัพข้ามมาฮั่นต่งไม่ได้ และจัดเตรียมอาหารแห้งเพื่อจะได้ไม่ต้องหุงไปด้วยเป็นจำนวนมาก ต่อมาฝนก็ตกทำใหญ่ถึงสามสิบวันจริง ดังขงเบ้งพยากรณ์ ทัพโจจิ๋น สุมาอี้ยกทัพข้ามมาได้ นานวันเข้าน้ำก็สูงถึงสามศอกท่วมเสบียงอาหารหมดสิ้น เหล่าทหารทั้งปวงต่างอดอยากไม่มีกำลังใจทำการรบ สุมาอี้ยและโจจิ๋นจึงจำต้องยกทัพกลับ ทหารทั้งปวงของขงเบ้งก็ยกมือขึ้นคำนับ สรรเสริญขงเบ้งว่าปัญญาดังเทพดา” (หน้า 1272-1274)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนฮองตง อูยเอียนออกรบ แสดงให้เห็นว่าการแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้นสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน ความว่า

“ฮองตง และอูยเอียนเกิดวิวาทกันเนื่องจากแย่งกันออกรบ บังทองจึงเห็นว่าควรให้ออกรบทั้งสองคน โดยตีเอาค่ายให้ได้คนละลูก แม้ผู้ใดตีได้ก่อนก็จะมีชัยชนะมาก อูยเอียนเร่งสร้างผลงานจึงเปลี่ยนพลั่วแก้ข้าวศึก ส่วนฮองตงทำการด้วยความสุขุมจึงได้รับชัยชนะ ดีที่อูยเอียนจับแม่ทัพหลงเปามาได้ เล่าปี่จึงไม่เอาโทษแต่ได้สั่งสอนว่า “จะทำการสิ่งใดจงอย่าได้แก่งแย่งทำการเอาหน้า ยกตัวว่า

ดีดูหนึ่งครั้งนี้ แลซึ่งท่านรอดจากความตายเพราะของตงนั้น ก็จึงคำนับของตงตามประเพณี”
 อูยเถียนก็คำนับของตงขอขมาโทษ” (หน้า 819-822)

ตัวอย่างที่ 4 : ขงเบ้งหลงแต่บู๊น แสดงให้เห็นว่าการแสดงออกซึ่งความรู้
 ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้นสามารถแก้ไข
 ปัญหาที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน ความว่า

“แต่บู๊นแกล้งหลอกว่าจะมาสวมมิกัดซึ่งเบ้ง ขงเบ้งจึงใช้ให้ไปจับเงินลงมาให้ แต่บู๊นก็อกรบตัดศีรษะ
 จินเบ้งได้จึงเอามาหลอกขงเบ้งว่าเป็นศีรษะเงินลง ขงเบ้งก็ทราบในทันทีว่าเป็นแผนการสุมาอี้
 อ้วนเกียนจึงถามว่าเหตุใดขงเบ้งจึงรู้ว่าแต่บู๊นเป็นไส้ศึก ขงเบ้งจึงว่าเงินลงเป็นทหารเอกฝีมือดี
 แต่วบได้เพลงเดียวก็ถูกจ้าวตัดศีรษะตาย เห็นผิดสังเกตฝีมือทหารเอก ขุนนางทั้งปวงได้ฟังดังนั้น
 ก็พากันสรรเสริญสติปัญญาของขงเบ้งเป็นอันมาก” (หน้า 1301-1302)

ตัวอย่างที่ 5 : ขงเบ้งใช้แผนเพลิงเผาสุมาอี้ แสดงให้เห็นว่าการแสดงออก
 ซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้น
 สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน ความว่า

“ขงเบ้งใช้แผนวางเพลิงสังหารสุมาอี้ โดยอาศัยลมพายุช่วยหนุน จนทำให้ทัพสุมาอี้ถูกไฟครอกเสียสิ้น
 เหลือเพียงทหารเลวไม่กี่ชีวิต นายทหารทั้งปวงสงสัยว่าขงเบ้งรู้ได้อย่างไรว่าจะมีลมพายุ ขงเบ้งจึง
 บอกว่า เราขึ้นไปดูบนเนินเขานั้น เราอ่านมนตร์เรียกลมแลฝนให้มีมา จึงได้ทำการถนัด นายทหารทั้ง
 ปวงสรรเสริญวิชาความคิดขงเบ้งซึ่งทำการนี้เสมอเทพดา” (หน้า 1304-1305)

ตัวอย่างที่ 6 : ขงเบ้งประดิษฐ์โคยนต์ แสดงให้เห็นว่าการแสดงออกซึ่งความรู้
 ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้ความสามารถนั้นสามารถ
 พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อื่น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน ความว่า

“การส่งเสบียงจากด่านเกียมเกี๋ล่าช้า เพราะทางทุรกันดาร โคกระบือก็เหนื่อยล้า ขงเบ้งจึงได้คิด
 ประดิษฐ์โคยนต์เพื่อแก้ปัญหา ขุนนางทั้งปวงเห็นดังนั้นก็ว่าฟังได้เห็นครั้งนี้ แล้วสรรเสริญ
 ว่าสติปัญญามหาอุปราชคิดได้อันนี้ดังเทพดามาตลใจท่าน” (หน้า 1305-1306)

ตัวอย่างที่ 7 : ตอนขงเบ้งเรียกลมพัดไฟเผาทัพโจโฉ แสดงให้เห็นว่า
 การแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้บังคับบัญชาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ โดยความรู้
 ความสามารถนั้นสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับกัน แต่
 อย่างไรก็ตามอาจต้องระวังผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการแสดงความรู้ ความสามารถที่โดดเด่น เช่น

เกิดการอิจฉาริษยากัน หรือเกิดการไม่รู้จักรักพึ่งพาตนเองของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งต้องคิดแก้ไขต่อไป
ความว่า

“จิตยี่งกังวลใจจนล้มป่วยเพราะแผนไฟเผาทัพโจโฉไม่มีลมมาช่วยพัด ขงเบ้งรู้กำหนดวันลมสลาตันพัด แต่เกรงว่าจิตยี่จะไม่นับถือ จึงแกล้งบอกว่าตัวนั้นสามารถเรียกลมเรียกฝนได้ จิตยี่มีใจเคารพนับถือ ขงเบ้งเป็นอันมาก แต่ขณะเดียวกันก็มีน้ำใจอิจฉาคิดจะสังหารขงเบ้ง แต่ด้วยไหวพริบและปัญญาของขงเบ้งก็เอาตัวรอดจากจิตยี่ได้” (หน้า 1086)

1.3.3.5 การกำจัดอัตรตา ทิฐิमानะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี และความหลงทะนงตนของแต่ละบุคคลออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นเป็นตัวการในการปิดกั้นการมองเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น และทำให้มองเห็นตัวเองเป็นศูนย์กลางโดยไม่รับฟังความคิดเห็นของใคร โดยวิธีการกำจัดอาจจะทำได้โดยการยกเหตุการณ์อันเป็นคติ อุทาหรณ์ขึ้นมาสอนใจ การใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรม หรือการปล่อยให้เกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนบังทองเสียชีวิตที่เนินหงส์ร่วง แสดงให้เห็นว่าการกำจัดอัตรตา ความอิจฉาริษยา และความหลงทะนงตน ของแต่ละคนออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ ความว่า

“ดาวประจำตัวบังทองอัปมงคล ขงเบ้งจึงส่งจดหมายมาหาเล่าปี่ว่า อย่าเพิ่งให้บังทองออกรบ แต่บังทองกลับคิดว่าขงเบ้งอิจฉา จึงตั้งต้นที่จะออกรบ เนื่องจากบังทองประมาทชะล่าใจว่าตนเก่ง จึงเสียทีแก่ข้าศึก ถึงแก่ความตายที่ลกห่องโฮ (เนินหงส์ร่วง)” (หน้า 1086)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนกวนอูต้องเกาทัณฑ์ แสดงให้เห็นว่าการกำจัดอัตรตา ความอิจฉาริษยา และความหลงทะนงตน ของแต่ละคนออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ ความว่า

“บังเต็กได้ที่ยิงเกาทัณฑ์ต้องโทษชาวกวนอู กำลังจะตามไล่โจมตี แต่อีกก็คิดอิจฉากลับบังเต็กได้ความดีความชอบจึงให้ตีกลองสัญญาณเรียกกลับเข้าค่าย” (หน้า 981)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโคลง 7 ก้าวของโจสิด แสดงให้เห็นว่าการกำจัดอัตรตา ความอิจฉาริษยา และความหลงทะนงตน ของแต่ละคนออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ ซึ่งอาจจะทำได้โดยการยกเหตุการณ์อันเป็นคติ อุทาหรณ์ขึ้นมาสอนใจ ความว่า

“เมื่อใจโศกตาย ใจผีขึ้นครองตำแหน่งอยู่อย่างแทน ใจสิดผู้เป็นน้องถือดีไม่มาเข้าเฝ้าตามธรรมเนียม ใจผีจึงสั่งเคาทุไปจับตัวมาเพื่อจะลงโทษเป็นเยี่ยงอย่าง แต่มารดาขอร้องไว้ ใจผีจึงสั่งให้ใจสิดแต่งโคลงเนื้อความพี่น้องเราแต่ไม่ให้ใช้คำว่าพี่น้องและแต่งให้ได้ภายใน 7 ก้าวจึงจะเว้นโทษให้ ใจสิดเดิน 7 ก้าวแล้วกล่าวโคลงว่า “คิ้วถั่ว เขากิ่งถั่วมาเป็นพินใส่ไฟ เมล็ดถั่วในกระทะจะไหม้ ก็เพราะกิ่งถั่วตัน รากอันเดียวกันนั่นเอง เหตุใดจึงเร่งไฟเข้าให้หนักรัก” ใจผีได้ฟังก็ร้องไห้รำลึกถึงความหลังพี่น้อง จึงปล่อยตัวใจสิด พร้อมแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองอันเชียง” (หน้า 1036-1036)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนกวนหิน เตียวเปาออกรบ แสดงให้เห็นว่า การกำจัดอัตรดา ธิฐิमानะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี และความหลงทะนงตนของแต่ละบุคคลออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ซึ่งอาจจะทำได้โดยการใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรม

ความว่า

“กวนหิน เตียวเปาแย่งกันจะเป็นทัพหน้าออกไปตีกันตั้ง จนเกิดการวิวาทขึ้น พระเจ้าเล่าปี่จึงสั่งสอนว่าพ่อของทั้งสอง คือ กวนอู และ เตียวหุยรักกันประดุจพี่น้อง ควรหรือที่รุ่นลูกจะมาทะเลาะรบกัน พระเจ้าเล่าปี่ให้ทั้งสองคนสาบานเป็นพี่น้องกัน โดยให้เตียวเปาเป็นพี่และกวนหินเป็นน้อง และตั้งทั้งสองทัพเป็นซ้ายและปีกขวา ทั้งสองก็จิตใจรักใคร่กัน มักออกรบด้วยกันอยู่เสมอ” (หน้า 1036-1036)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนสองตง อูยเอียนแย่งกันออกรบ แสดงให้เห็นว่าการกำจัดอัตรดา ธิฐิमानะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี และความหลงทะนงตนของแต่ละบุคคลออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ซึ่งอาจจะทำได้โดยการปล่อยให้เกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

ความว่า

“สองตง และอูยเอียนเกิดวิวาทกันเนื่องจากแย่งกันออกรบ บังทองจึงเห็นว่าควรให้ออกรบทั้งสองคน โดยตีเอาค่ายให้ได้คนละลูก แม้ผู้ใดตีได้ก่อนก็จะมีโชคชอบมาก อูยเอียนเร่งสร้างผลงานจึงเปลี่ยงพลั่วแก้ข้าศึก ส่วนสองตงทำการด้วยความสุขุมจึงได้รับชัยชนะ ดีที่อูยเอียนจับแม่ทัพหลงเปามาได้ เล่าปี่จึงไม่เอาโทษแต่ได้สั่งสอนว่า “จะทำการสิ่งใดจงอย่าได้แก่งแย่งทำการเอาหน้า ยกตัวว่าดีดูหนึ่งครั้งนี้ แลซึ่งท่านรอดจากความตายเพราะสองตงนั้น ก็จงคำนับสองตงตามประเพณี” อูยเอียนก็คำนับสองตงขอขมาโทษ” (หน้า 819-822)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนอูยเอียนทะนงตน แสดงให้เห็นว่าการกำจัดอัตรดา ธิฐิमानะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี และความหลงทะนงตนของแต่ละบุคคลออกจะช่วยให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับได้ซึ่งอาจจะทำได้โดยการปล่อยให้เกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

ความว่า

ขงเบ้งสั่งการให้อูยเอียนและพวกยกทัพไปทางก๊กกั แล้วค่อยมาบรรจบที่เขากิสานก่อน จึงยกเข้าเมืองพร้อมกัน แต่อูยเอียนไม่ฟัง เพราะคิดว่าขงเบ้งเคยคาดการณ์พลาดครั้งหนึ่ง และลำพองใจว่าหากขงเบ้งเตือนในคราวนั้นจะไม่แพ้ อูยเอียนจึงออกรบกับสุมาอี้ไม่ทำตามแผน ถูกสุมาอี้ซุ่มโจมตี ทหารล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงสำนึกผิดว่า “มหาอุปราชนี่มีปัญญาจริง” และขงเบ้งคิดว่าหากลงโทษเสียตอนนี้จะทำให้บรรดาทหารเอาใจออกหากไปเข้าข้าศึก จึงให้เตงจี้ไปปลอบใจ” (หน้า 1275)

1.3.4 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ผู้สอนควรแสดงให้เห็นถึงศักยภาพว่า ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หรือช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และควรมีส่วนร่วมกับปัญหาของผู้เรียน และแสดงความจริงใจที่จะช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ หรือแสดงโมติวิจิตอันเกิดจากจิตใจที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหานั้น โดยมีข้อควรระวังคืออาจทำให้ผู้เรียนเกิดความอิจฉาริษยากัน หรืออาจทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักรับผิดชอบตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนควรให้เกียรติผู้เรียนด้วยความจริงใจ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี อีกทั้งควรใช้การสื่อสารเชิงบวก ได้แก่ ถ้อยคำที่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ถ้อยคำที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าแห่งตน ถ้อยคำที่เสริมสร้างความสมัครสมานสามัคคี โดยการใช้การสื่อสารควรเป็นไปด้วยความสุภาพอ่อนน้อม ไม่ควรใช้ถ้อยคำโอ้อวดหรือแสดงความก้าวร้าว แต่ควรใช้การชี้ชวนให้เห็นผลดีและผลเสียภายใต้ข้อเท็จจริงที่สมเหตุสมผลปราศจากข้อโต้แย้งเพื่อโน้มน้าวให้ผู้เรียนปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้สอนได้นำเสนอนอกจากนี้ผู้สอนต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน วางตัวเป็นกลางปราศจากอคติ และต้องตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนมีคุณค่า และมีความสามารถที่จะนำพาชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จไปด้วยกัน ผู้สอนจึงต้องทำให้ผู้เรียนทุกคนเห็นคุณค่าของกันและกันและกำจัดอัตรา ทิฐิमानะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี และความหลงทะนงตนในตัวของผู้เรียนแต่ละคนออก โดยอาจยกเหตุการณ์อันเป็นคติ หรืออุทาหรณ์สอนใจ หรือใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรม หรือปล่อยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของกันและกัน นอกจากนี้อาจใช้อารมณ์ขันเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศที่ตึงเครียด หรืออาจขอโทษในยามที่ได้กระทำผิดพลาด

1.4 การจัดกิจกรรม

1.4.1 การสร้างความสนใจ

1.4.1.1 การวิเคราะห์พื้นฐานพฤติกรรมของบุคคลก่อน เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนกำหนดวิธีการสร้างความสนใจได้ ซึ่งต้องอาศัยแผนการที่รัดกุม รอบคอบ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพื่อให้วิธีการสร้างความสนใจนั้นสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนเล่าปี่ปราบกบฏโจรโพกผ้าเหลือง แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์พื้นฐานพฤติกรรมของบุคคลก่อนเพื่อให้วิธีการสร้างความสนใจนั้นสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ ความว่า

“เล่าปี่เปรียบโจรผ้าเหลืองเหมือนสุนัขจิ้งจอก ถ้าต้อนให้จนมุมจะจับได้ยาก ต้องเปิดทางให้โจรออกสักหนึ่งทางแล้วตามจับ ทหารทั้งปวงก็กระทำตามนั้นจึงสามารถจับโจรโพกผ้าเหลืองได้โดยสะดวก” (หน้า 17)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนซุนเกี๊ยนตัดสินใจช่วยอ้วนสุตรบ แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์พื้นฐานพฤติกรรมของบุคคลก่อนเพื่อให้วิธีการสร้างความสนใจนั้นสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ ความว่า

“ซุนเกี๊ยน เจ้าเมืองกังตั๋งได้รับหนังสือเชิญจากอ้วนสุตให้ช่วยรบกับเล่าเปียว ขุนนางต่างทัดทานเนื่องจากอ้วนสุตเป็นคนหยาบช้า ชอบยุยงให้ผู้อื่นรบกัน ซุนเกี๊ยนรับฟังขุนนาง แต่ก็โน้มน้าวด้วยเหตุผล คือ ตามเดิมเล่าเปียวเป็นศัตรูกับเมืองกังตั๋ง ถึงอ้วนสุตไม่เชื่อเชิญสักวันก็ต้องรบกับเล่าเปียวอยู่ดี ซึ่งตอนนั้นก็ไม่มีคนช่วยรบ ถ้ารบตอนนี้ยังมีอ้วนสุตช่วยรบ ขุนนางทั้งปวงจึงจูงด้วยคำพูด และยอมให้ซุนเกี๊ยนร่วมมือกับอ้วนสุต” (หน้า 89-90)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโจโฉรบลิโป้ แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์พื้นฐานพฤติกรรมของบุคคลก่อนเพื่อให้วิธีการสร้างความสนใจนั้นสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ ความว่า

“โจโฉคิดกำจัดลิโป้กับเล่าปี่จึงถามอาสาผู้จะไปตัดหัวทั้งสอง เคาทุรับอาสานั้น แต่ซุนฮกวิเคราะห์ว่า เคาทุมีกำลังแต่ขาดสติปัญญา ไม่เพียงพอที่จะไปจับลิโป้กับเล่าปี่ได้ และได้เสนอแผนการให้ลิโป้กับเล่าปี่แตกกัน แม้เล่าปี่มีคุณธรรม แต่เตียวหุยไม่เป็นดั่งนั้น มีน้ำใจเกลียดชังลิโป้อยู่ ก็ชักนำให้เกิดการผิดใจกันขึ้น” (หน้า 89-90)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนยุทธการที่ผาแดง แสดงให้เห็นว่า การมีแผนการรองรับที่รัดกุม รอบคอบ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัตินอกจากจะช่วยสร้างความสนใจแล้ว ยังทำให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย ความว่า

“การศึกษาที่ผาแดงในช่วงแรกฝ่ายอักษีก็นำโดยขุนกวนยังลงใจมิใคร่จะรบ เนื่องด้วยเป็นรองใจโจทั้งกำลังทหาร และอาวุธยุทธโปกรณ์ที่น้อยกว่า แต่เนื่องจากมีแผนการอันดีเยี่ยม ละเอียดรอบคอบ และรัดกุม เป็นลำดับขั้นตอน เช่น การหลอกให้โจประหารทหารที่เชี่ยวชาญการศึกษา การส่งไส้ศึกไปลวงการวางแผนใช้ไฟเผา ทำให้ฝ่ายอักษีกัดตสันใจร่วมกับจ๊กก็รบกับโจ ประกอบกับการที่โจมีใจกำเริบทำให้ประมาทในการศึก ผลปรากฏว่า การศึกษาผาแดงนี้โจแพ้อย่างย่อยยับจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด และเป็นการแพ้ครั้งใหญ่ที่สุดในชีวิตโจโจ” (หน้า 621-657)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนยุทธการที่ผาแดง แสดงให้เห็นว่า การมีแผนการรองรับที่รัดกุม รอบคอบ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัตินอกจากจะช่วยสร้างความสนใจแล้ว ยังทำให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย ความว่า

“การศึกษาที่ผาแดงในช่วงแรกฝ่ายอักษีก็นำโดยขุนกวนยังลงใจมิใคร่จะรบ เนื่องด้วยเป็นรองใจโจทั้งกำลังทหาร และอาวุธยุทธโปกรณ์ที่น้อยกว่า แต่เนื่องจากมีแผนการอันดีเยี่ยม ละเอียดรอบคอบ และรัดกุม เป็นลำดับขั้นตอน เช่น การหลอกให้โจประหารทหารที่เชี่ยวชาญการศึกษา การส่งไส้ศึกไปลวงการวางแผนใช้ไฟเผา ทำให้ฝ่ายอักษีกัดตสันใจร่วมกับจ๊กก็รบกับโจ ประกอบกับการที่โจมีใจกำเริบทำให้ประมาทในการศึก ผลปรากฏว่าการศึกษาผาแดงนี้โจแพ้อย่างย่อยยับจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด และเป็นการแพ้ครั้งใหญ่ที่สุดในชีวิตโจโจ” (หน้า 621-657)

1.4.1.2 การแจ้งวัตถุประสงค์ หรือการมอบหมายภาระงานที่สอดคล้องกับความมุ่งหวังของบุคคลจะช่วยสร้างความสนใจได้ เนื่องจากเกิดแรงผลักดันที่จะปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จเพื่อให้บรรลุความมุ่งหวังของตนเองด้วย แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาควรมีการชี้แนะแนวทางไปสู่ความสำเร็จด้วยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิบัติภารกิจที่ผิดพลาด ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนเตียวจ๊กฝึกวิชา แสดงให้เห็นว่าการแจ้งวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความมุ่งหวังของบุคคลจะช่วยสร้างความสนใจได้ ความว่า

“เตียวจ๊กพบคนแก่ผู้เฒ่าให้หนังสือตำราไท่ผิงเยาสุดเพื่อทำนุบำรุงคนทั้งปวงให้อยู่เย็นเป็นสุข ฝ่ายเตียวจ๊กกลับมาก็เรียนตามตำรา ทั้งกลางวันกลางคืน จนมีอิทธิฤทธิ์เรียกลมเรียกฝนได้สารพัดทุกประการ จึงตั้งตัวเป็นโตหยิน แปลภาษาไทยว่า พรหมณ์ผู้มีความรู้ เพื่อช่วยชาวบ้านให้พ้นทุกข์” (หน้า 5)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนสังหารตั้งโต๊ะ แสดงให้เห็นว่าการการมอบหมายภาระงานที่สอดคล้องกับความมุ่งหวังของบุคคลจะช่วยสร้างความสนใจได้ ความว่า

“อ๋องอุ้นคิดหาผู้ถือหนังสือไปเชิญตั้งโต๊ะเข้ามาในวังหลวงเพื่อลอบสังหาร จึงวิเคราะห์ว่า ลิซกเหมาะสมเนื่องจากลิซกน้อยใจตั้งโต๊ะ ที่ไม่เสนอความดีความชอบให้ได้เลื่อนตำแหน่งเลย เมื่ออ๋องอุ้นมอบหมายให้ลิซกถือหนังสือไปเชิญตั้งโต๊ะ ลิซกมีใจอาสาที่ตั้งโต๊ะอยู่จึงยินดีทำหน้าที่ และสามารถลอบตั้งโต๊ะเข้ามาในวังหลวงเพื่อสังหารได้สำเร็จ” (หน้า 109-110)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเล่าปี่รบโจโฉ แสดงให้เห็นว่า การมอบหมายภาระงานที่สอดคล้องกับความมุ่งหวังของบุคคลจะช่วยสร้างความสนใจได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาควรมีการชี้แนะแนวทางไปสู่ความสำเร็จด้วยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิบัติภารกิจที่ผิดพลาด ความว่า

“เล่าปี่เห็นทัพโจโฉยกมา จึงถามอาสาสมัคร เตียวหุยอาสาออกรบแต่เล่าปี่เห็นว่า เป็นคนใจร้อนจะทำให้การเสีย กวนอูอาสาออกรบบ้าง เล่าปี่ให้กวนอูออกรบ และกวนอูใช้กลยุทธ์จับตัวองต๋องมาได้ เหตุที่ไม่ฆ่า เพราะจะเก็บไว้เป็นเชลยต่อรอง เล่าปี่ชื่นชมกวนอูและกล่าวว่า หากเป็นเตียวหุยคงจะฆ่าองต๋องเสียแล้ว เตียวหุยเห็นดังนั้นจึงอาสาออกรบบ้าง เล่าปี่อนุญาตคราวนี้เตียวหุยทำอุบายจับเล่าต๋ายได้ และกล่าวว่า “พี่เห็นปัญญาข้าพเจ้าแล้วหรือยัง” เล่าปี่จึงตอบว่า “ถ้าพี่ไม่ชมเจ้าไว้เจ้าก็เลินเล่อใจ ที่ไหนจะจับตัวเล่าต๋ายได้” เตียวหุยได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะ” (หน้า 306-308)

1.4.1.3 การจุดประกายความคิดของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดความคล้อยตามด้วยเหตุผล หรือเกิดความอยากรู้อยากลอง ตลอดจนการหลอกล่อ ชักจูง หรือชี้แนะว่า มีโอกาสไปสู่ความสำเร็จโดยไม่ยากเกินไปจะสามารถสร้างความสนใจให้แก่บุคคลได้ เนื่องจากทุกคนมีความต้องการ ที่จะประสบความสำเร็จอยู่แล้ว เมื่อได้เห็นช่องทางที่ไม่ยากเกินไปก็เกิดความสนใจที่จะปฏิบัติเพื่อให้ภารกิจนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโฉย้ายเมืองหลวง แสดงให้เห็นว่า การจุดประกายความคิดของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความคล้อยตามด้วยเหตุผลจะสามารถสร้างความสนใจได้ ความว่า

“โจโฉต้องการย้ายเมืองหลวง แต่กังวลใจว่าขุนนางทั้งปวงจะไม่เห็นด้วย เนื่องจากได้มีการย้ายเมืองหลวงหลายครั้ง ดังเจียวจึงเสนอให้ชี้แจงต่อขุนนางว่า เมืองลกเอียงนี้ขัดสนด้วยอาหารและยากจะสร้างตกแต่งเมือง เพราะถูกทำลายไปมาก ดังนั้นจึงจะเชิญพระเจ้าเหี้ยนเต้ไปประทับอยู่ ณ เมือง

สุโตะ ทางใกล้กันกับเมืองลกเฉียง ซึ่งข้าพลาอาหารมีบริบูรณ์ แม้มีสงครามก็ป้องกันสะดวก พระเจ้าเหียนเต้ และขุนนางทั้งปวงได้ฟังก็มีได้ชัดขวาง ยินยอมย้ายเมืองหลวงไปที่สุโตะ” (หน้า 186)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเล่าปีพบสุมาเต็กโซ แสดงให้เห็นว่า การจุดประกายความคิดของบุคคลเพื่อความอยากรู้อยากลองจะสามารถสร้างความสนใจได้ ความว่า

“เล่าปีขี่ม้าหนีตายมาพบสุมาเต็กโซ จึงตัดพ้อกับสุมาเต็กโซว่า ตัวเองไม่มีบุญวาสนา สุมาเต็กโซจึงแนะนำว่า ให้หาคนที่มีความสติปัญญามาเป็นกุนซือ วางแผนช่วยทำการใหญ่ ก็จะสามารถวางแผนดินได้สำเร็จ เล่าปีได้ยินดังนั้นก็ดีใจ จึงไต่ถามว่าจะหาผู้มีความสติปัญญาเหล่านั้นได้อย่างไร สุมาเต็กโซได้แนะนำถึงยอดกุนซือและที่อยู่ ในภายหลังเล่าปีก็ตัดสินใจไปเชิญเหล่ากุนซือมาช่วยงาน จนได้ชัยชนะบ้าง และบ้างของมาทำให้ยึดมณฑลเสฉวนตั้งตัวได้สำเร็จ” (หน้า 494-495)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนเตียวหุยรบชนะเตียวคับ แสดงให้เห็นว่า การหลอกล่อชักจูง หรือนำว่าบุคคลนั้นมีโอกาสไปสู่ความสำเร็จ จะสามารถสร้างความสนใจได้ ความว่า

“เตียวคับไม่ยอมออกมารบกับเตียวหุย แม้เตียวหุยจะให้ทหารไปร้องด่าเป็นข้อหยาบซ้ำก็ตาม จนกระทั่งเตียวหุยต้องวางแผนออกอุบายสั่งจัดงานเลี้ยง แล้วผูกหุ่นเป็นรูปตัวเองนั่งดื่มเหล้า เตียวคับพอเห็นดังนั้นก็คิดว่าเตียวหุยมีใจกำเริบ เล่นเอกริมได้สนใจการศึก ก็นำทหารเข้าปล้นค่ายในคืนนั้นปรากฏว่าเตียวหุยตั้งรับไว้อย่างดีแล้ว จึงเอาชนะเตียวคับได้” (หน้า 929-930)

1.4.2 การกระตุ้นความสนใจ

1.4.2.1 การรับรู้ความประสงค์ และขีดความสามารถของแต่ละบุคคล จะทำให้กำหนดแนวทางการกระตุ้นความสนใจได้สอดคล้องกับความประสงค์และขีดความสามารถ การศึกษาวิธีการเดิมที่เคยใช้ในอดีตเพื่อมาปรับใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ และโอกาสเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้เพื่อให้ภารกิจประสบความสำเร็จ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนลิบองวางแผนยึดเกงจิว แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความประสงค์ และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลจะทำให้กำหนดแนวทางการกระตุ้นความสนใจได้สอดคล้องกับความประสงค์และขีดความสามารถ เพื่อให้ภารกิจประสบความสำเร็จ ความว่า

“ลิบองได้รับคำสั่งให้ไปตีเมืองเกงจิว ก็จัดทัพเตรียมพร้อม แต่รู้ข่าวว่าเมืองเกงจิวได้เตรียมทหารปลุกธนูไฟรายตามน้ำ ทำให้ลิบองยังนั่งอยู่หลายวัน ไม่ยกทัพออก ทำที่ว่าแก้งปวย ลกซุนบอกแก่ลิบองว่า มียารักษาอาการปวด โดยการให้ลิบองแก้งปวยไปจากค่าย แล้วหาคนมานำทัพแทน

แล้วแกลังสรเสรีญกวนอุ กวนอุก็จะประมาท จากนั้นลิบองก็จะตีหักเอาเมืองเกงจิวได้โดยง่าย ซึ่งก็เป็นจริงดังนั้น ลิบองสามารถยึดเกงจิวได้ง่าย เพราะกวนอุชะล่าใจออกจากเกงจิวไปล้อมเมืองอ้วนเสีย ปล่อยให้เมืองว่าง ลิบองจึงเข้าปล้นเมืองได้สำเร็จ” (หน้า 991-992)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนลิโป้รบอ้วนสุด แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความประสงค์ และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลจะทำให้กำหนดแนวทางการกระตุ้นความสนใจได้สอดคล้องกับความสามารถและขีดความสามารถเพื่อให้ภารกิจประสบความสำเร็จ ความเป็น

“ลิโป้เชื่อตันกั้งจะตัดศีรษะตันก้วยกับตันเตงชนวนของสงครามไปให้อ้วนสุดเพื่อยุติสงคราม ตันเตงได้ยินก็หัวเราะ และชี้แจงให้ฟังว่า กองทัพอ้วนสุดเจ็ดกองเหมือนหญ้าเจ็ดกำอันใกล้ปากโค เพราะอ้วนสุดเป็นคนล่าสอนไม่ชำนาญการศึก พร้อมเสนอแผนการโดยวิเคราะห์ว่า หันซ้ายมเดียวของเดิมเป็นข้าพระเจ้าเหียนเต้ แต่ถูกโจโฉเบียดเบียน จึงจำใจเข้ากับอ้วนสุด หากไปเกลี้ยกล่อมก็น่าจะยอมมาร่วมมือกับลิโป้ได้ ซึ่งในที่สุด เมื่อได้ดำเนินการตามแผนการ ก็สามารถเอาชนะอ้วนสุดได้” (หน้า 232)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนโจโฉรบอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่าการศึกษาวิธีการเดิมที่เคยใช้ในอดีตเพื่อมาปรับใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ และโอกาสเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้เพื่อให้ภารกิจประสบความสำเร็จได้ ความเป็น

“โจโฉคิดทำศึกกับอ้วนเสี้ยว แต่เกรงว่ากำลังตนมีน้อยจะไม่อาจเอาชนะได้ กุยกะจึงยกเหตุการณ์ครั้งพระเจ้าฮั่นโกโจ กับพระเจ้าฉู่ป้าองค์ทำศึกนั้น พระเจ้าฉู่ป้าองค์กล้าแข็ง แล้วก็มีทหารเป็นอันมาก ฝ่ายพระเจ้าฮั่นโกโจนั้นทหารก็น้อย แต่ชำนาญในศึก คิดเอาชนะพระเจ้ายี่ป้าองค์ได้ และวิเคราะห์เหตุแห่งชัยชนะ 10 ประการของโจโฉ และเหตุแห่งความพ่ายแพ้ 10 ประการของอ้วนเสี้ยวให้โจโฉฟัง โจโฉได้ฟังดังนั้นก็เห็นจริงตามคำที่กุยกะว่า มีกำลังใจที่จะรบกับอ้วนเสี้ยวมากขึ้น โดยวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนกับซุนชก ในภายหลังโจโฉเอาชนะอ้วนเสี้ยวยึดครองภาคเหนือก่อตั้งวุยก๊ก ถือเป็นก๊กที่มีอาณาเขตมากที่สุดใน 3 ก๊ก” (หน้า 248-249)

1.4.2.2 การชี้ให้เห็นถึงผลตอบแทนที่แต่ละบุคคลจะได้รับ จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจได้ โดยจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปิดใจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติของแต่ละบุคคล การเปิดกว้างให้อิสระในการปฏิบัติจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และความท้าทาย ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นความสนใจ และยังสนับสนุนให้การปฏิบัติภารกิจประสบกับผลสำเร็จอีกด้วย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนโจโฉรบอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้เห็นถึงผลตอบแทนที่แต่ละบุคคลจะได้รับ จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจได้

โดยผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปิดใจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคล ความเป็น

“ทหารของใจโง่อยากนำนักในระหว่างเดินทัพ ใจโง่จึงแก้งลวงว่า ให้ผู้ตาสีห์เดินไปอีกหนอยหนึ่งเกิดจะพบตมมะเฟืองมีผลสุกเป็นอันมากาย ทหารทั้งปวงได้ยินออกชื่อของเปรี้ยว ก็ให้บังเกิดเซพะมีมาทุกคน ซึ่งอยากนำนั้นก็ค่อยคลายลง แล้วเดินรีบเดินทัพต่อไป” (หน้า 295)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนเล่าปีได้ตัวของเบ้ง แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้เห็นถึงผลตอบแทนที่แต่ละบุคคลจะได้รับ จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจได้ โดยผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปิดใจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคล ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นความสนใจและยังสนับสนุนให้การปฏิบัติภารกิจประสบกับผลสำเร็จอีกด้วย ความเป็น

“ก่อนตันฮกจะจากเล่าปีไป ได้แนะนำเล่าปีให้ไปเชิญขงเบ้งมาเป็นพี่ปรึกษา เนื่องด้วยมีปัญญาหยั่งรู้การในแผ่นดินแลอากาศเป็นเอก สติปัญญาอันเหนือกว่าตันฮกเสียอีก ต่อมาเจอสุมารเต็กโซ ผู้เป็นอาจารย์ก็ยังชื่นชมขงเบ้งเป็นอันมาก เล่าปีได้ฟังดังนั้นก็เกิดความยินดีเพราะในขณะนั้นเล่าปีต้องการแสวงหาขุนชื่อที่ปรึกษาอยู่ ก็พยายามดันดันไปพบขงเบ้งด้วยความเพียรพยายามครั้งแล้วครั้งเล่าถึง 3 ครั้ง กว่าจะได้พบกับขงเบ้ง และทำให้เล่าปีสามารถตั้งตัวเป็นเจ้ามณฑลเสฉวนแบ่งแผ่นดินออกเป็น 3 ก๊กโดยสมบูรณ์ได้” (หน้า 511)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนพระเจ้าเล่าเสี้ยนครองราชย์ แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้เห็นถึงผลตอบแทนที่แต่ละบุคคลจะได้รับ จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจได้ โดยจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปิดใจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นความสนใจและยังสนับสนุนให้การปฏิบัติภารกิจประสบกับผลสำเร็จอีกด้วย ความเป็น

“พระเจ้าเล่าเสี้ยนครองราชย์ต่อจากเล่าปี โจผีจึงจะยกทัพมาตีหวังจะปราบให้ราบคาบ เล่าเสี้ยนให้เรียกหาขงเบ้งมาช่วยวางแผน แต่ขงเบ้งแก้งลัมปวยอยู่หลายวัน จนเล่าเสี้ยนทนไม่ไหวเสด็จมาถึงบ้านขงเบ้งด้วยพระองค์เอง ขงเบ้งจึงแจ้งว่า รู้เหตุว่าโจผีจะยกทัพมา 5 ทางแล้ว และได้วางแผนการเอาไว้เรียบร้อยแล้ว และได้เล่าให้แก่เล่าเสี้ยนฟัง เล่าเสี้ยนจึงมีรับสั่งให้ปฏิบัติตามแผนที่ขงเบ้งวางไว้” (หน้า 1110)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนโจโฉทดสอบฝีมือนายทหาร แสดงให้เห็นว่าการชี้ให้เห็นถึงผลตอบแทน ที่แต่ละบุคคลจะได้รับ จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจได้

โดยผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปิดใจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคล ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นความสนใจและยังสนับสนุนให้การปฏิบัติภารกิจประสบกับผลสำเร็จอีกด้วย ความว่า

“จิตใจทดสอบฝีมือนายทหารจึงแขวนเสื้อแดงไว้ที่กิ่งสน หากทหารคนใดยิงธนูได้ตรงใจกลางเป้าดำจะได้รางวัล เหล่าทหารทั้งปวงพากันแสดงฝีมือยิงเข้าเป้าดำทั้งสิ้น มีเพียงซิงหลงที่ยิงกิ่งสนให้เสื้อแดงตกลงมา และได้เสื้อแดงไปครอบครอง จอเห็นดังนั้นจึงชื่นชมปัญญาของซิงหลง และได้มอบผ้าแพรแก่นายทหารที่มีฝีมือทุกคน” (หน้า 729-730)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนกวนอูยกทัพตีเมืองอ้วนเสี้ยว แสดงให้เห็นว่า การชี้ให้เห็นถึงผลตอบแทน ที่แต่ละบุคคลจะได้รับ จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจได้ โดยจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปิดกว้างให้อิสระในการปฏิบัติแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะทำให้เกิดความสำเร็จและความท้าทาย ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นความสนใจและยังสนับสนุนให้การปฏิบัติภารกิจประสบกับผลสำเร็จอีกด้วย ความว่า

“เล่าปี่มีบัญชาให้กวนอูไปรบ ณ เมืองอ้วนเสี้ยว กวนอูได้ผ่านสงครามมามากมาย เคยได้รับคำสั่งให้ดำเนินกลศึกตามแผนการขงเบ้งบ่อยครั้งก็เกิดการเรียนรู้ในการใช้กลศึก การศึกอ้วนเสี้ยวในครั้งนี้ก็มีใจอยากสร้างชื่อเสียงความชอบให้ปรากฏ เมื่อกวนอูเห็นแม่น้ำซิงกั้งไหลเชี่ยว ประกอบกับฤดูนี้มีฝนตกหนักติดกันหลายวัน กวนอูจึงใช้แผนกั้นน้ำให้น้ำท่วมเมือง ทหารเมืองอ้วนเสี้ยวล้มตายเป็นจำนวนมาก และกวนอูได้รับชัยชนะในคราวนั้น” (หน้า 980-988)

1.4.2.3 การสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เมื่อมีการแข่งขันก็ต้องเกิดความอยากได้ชัยชนะ เพราะฉะนั้นผู้บังคับบัญชาจึงควรมีการชี้แนะวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย อย่างไรก็ตามคำนึงถึงความปลอดภัยด้วยและคิดหาวิธีการขจัดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการแข่งขันดังตัวอย่างที่ปรากฏในเรื่องสามก๊ก ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ตอนยุทธการที่ผาแดง แสดงให้เห็นว่า การสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ แต่อย่างไรก็ตามคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย ความว่า

“จิวยี่วางอุบายให้ขงเบ้งออกไปตีเสเปียง ด้วยหวังจะยืมมือโจโฉฆ่าขงเบ้ง แต่ขงเบ้งกลับหัวเราะแล้วบอกว่าตนชำนาญสงครามทั้งทางบกและน้ำ ไม่เหมือนจิวยี่ที่ชำนาญแต่การรบทางน้ำ จิวยี่ฟังดังนั้นก็โกรธ จิวยี่บอกขงเบ้งว่า ไม่ต้องออกรบ ตนจะแสดงฝีมือการรบทางบกให้ดู จิวยี่จึงบัญชาการคุม

ทหารหนึ่งยกไปตัดสเบียงโจโลเสียเอง แต่ขงเบ้งได้ห้ามไว้ เพราะหากไปก็ยอมพ่ายแพ้ และจะเกิดความเสียหายแก่กองทัพ” (หน้า 589-593)

ตัวอย่างที่ 2 : ตอนขุนกวนตัดสินใจรบโจโล แสดงให้เห็นว่า การสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างบุคคลจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เมื่อมีการแข่งขันก็ต้องเกิดความอยากได้ชัยชนะ เพราะฉะนั้นผู้สร้างบรรยากาศของการแข่งขันจึงควรมีการชี้แนะวิธีทางที่ถูกต้องเหมาะสมด้วย ความว่า

“ขุนกวนลึงเลตัดสินใจไม่ได้ว่าจะรบกับโจโลหรือไม่ ขงเบ้งจึงแกล้งพูดว่าที่เล่าปี่ตัดสินใจรบ เพราะไม่ อยากให้เป็นทีที่ตีเตียน แม้จะตายก็ต้องสู้ ขุนกวนไดยินดังนั้นก็โกรธขงเบ้งเป็นกำลังและคิดได้ว่าขงเบ้ง กำลังจะสั่งสอน จึงขอร้อง ขงเบ้งจึงแนะนำแผนการให้ ขุนกวนเห็นว่าสามารถทำได้ จึงตัดสินใจสู้ กับโจโล” (หน้า 589-593)

ตัวอย่างที่ 3 : ตอนกวนอูอาสาตีเมืองเตยงสา แสดงให้เห็นว่าการสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างบุคคลจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ แต่อย่างไร ผู้บังคับบัญชาก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย ความว่า

“กวนอูอาสาตีเมืองเตยงสา ขงเบ้งจึงว่าเตยงหุย และจูล่งต่างก็ไปตีเมืองโดยใช้ทหารเพียง 3,000 คน กวนอูก็มีใจมานะใช้ทหารเท่ากัน ขงเบ้งจึงแกล้งพูดว่าเตยงสามีขุนพลเก่งชื่อฮองตง กวนอูต้องระวัง แต่กวนอูกลับฮึกเหิมยิ่งขึ้น เล่าปี่ และขงเบ้งแม้จะรู้ว่ากวนอูมีฝีมือและตั้งใจจะตีเมืองเตยงสาแน่นอน แต่ก็ไม่เกรงว่าจะพลาดท่าแก่ฮองตงด้วยความฮึกเหิม จึงนำกำลังติดตามไป แต่อย่างไรก็ตามกวนอู ก็สามารถเอาชนะยึดเมืองเตยงสาได้” (หน้า 693-694)

ตัวอย่างที่ 4 : ตอนขงเบ้งยึดฮันต๋ง แสดงให้เห็นว่าการสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างบุคคลจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ แต่อย่างไรผู้บังคับบัญชาก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย ความว่า

“ขงเบ้งต้องการยึดเตงกุนสัน และฮันต๋ง ซึ่งในคราวนี้ฮองตงทหารเผ่าก็อาสาทัพ แต่ขงเบ้งก็แกล้งยุว่าฮองตงแก่เกินไป แต่ฮองตงยังยืนยันที่จะออกรบอยู่ ขงเบ้งจึงอนุญาต แต่ในครั้งนั้นขงเบ้งกล่าวว่า “ข้าพเจ้าจะให้ฮองตงทหารเผ่าไปทำการครั้งนี้จะไว้ใจมิได้ ด้วยฮองตงชราอยู่แล้ว จำเราจะให้ทหารยกหนุนไปอีก” จึงสั่งจูล่ง เล่าฮอง และเบ้งตัดไปช่วยอย่างลับ ๆ หากฮองตงเพลี่ยงพล้ำจะได้ช่วยแก้ไข ได้ทันที่ที่ ปรากฏว่า ฮองตงทำศึกด้วยความสุขุมรอบคอบ ไม่ยอมออกรบตามคำยุของแฮหัวเอียน แต่รอจังหวะที่แฮหัวเอียนอ่อนล้าก็ยกทัพออกไปโจมตี ตัดศีรษะแฮหัวเอียนได้ โดยจูล่ง เล่าฮองที่ยกทัพตามไปก็ทำหน้าที่โจมตีทัพทหารที่แตกพ่าย” (หน้า 940-948)

ตัวอย่างที่ 5 : ตอนสองตงรบเดี่ยวคับ แสดงให้เห็นว่าการสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างบุคคลจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย และคิดหาวิธีการขจัดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการแข่งขัน ความเป็น

“ขงเบ้งตั้งใจวางแผนลอบเผาเสบียงโจโฉเพื่อเอาชนะชนะเด็ดขาด สองตงอาสาทำภารกิจ แต่ขงเบ้งทัดทานว่าอายุมากแล้ว แต่สองตงยังตั้งต้นจะออกรบ ขงเบ้งจึงให้จูล่งไปช่วยด้วย และกำชับว่าใครเอาชนะได้ก่อนจะมีความชอบมาก เมื่อถึงที่ตั้งทั้งสองก็พุ่มเถียงกันว่าใครจะออกรบก่อน เพื่อแย่งความดีความชอบ สุดท้ายจึงแก้ไขด้วยการจับฉลาก ปรากฏว่าสองตงได้ออกรบก่อน แต่สองตงพลีชีพแล้วถูกข้าศึกล้อม จูล่งได้เข้าช่วยแก้ไขได้ทัน และในที่สุดก็ทัพโจโฉก็ล่าถอยไป” (หน้า 949-952)

ตัวอย่างที่ 6 : ตอนเดี่ยวหุยรบม้าเฉียว แสดงให้เห็นว่าการสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ความเป็น

“เดี่ยวหุยอาสาออกรบกับม้าเฉียว แต่ขงเบ้งแก้งงพูดให้เห็นว่าม้าเฉียวเก่งกาจมาก จนเดี่ยวหุยเกิดมานะว่าจะต้องเอาชนะให้ได้ และทำทัณฑ์บนไว้ว่าหากแพ้จะให้ตัดศีรษะ เดี่ยวหุยก็ตั้งใจทำศึกพยายามออกรบกับม้าเฉียวอยู่หลายครั้งแต่ก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง” (หน้า 853)

ตัวอย่างที่ 7 : ตอนสองตงรบเดี่ยวคับ แสดงให้เห็นว่าการสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ความเป็น

“ขงเบ้งทราบข่าวว่า เดี่ยวคับยกทัพมาด้านแฮบ่งกวนที่เล่าปี่ ขงเบ้งอยู่คุมเชิงอยู่จึงถามหาแม่ทัพที่จะอาสาออกรบ ปรากฏว่าแม่ทัพเผ่าสองตงอาสาออกรบ แต่ขงเบ้งแก้งงบอกว่าสองตงแก่แล้ว กลัวจะพลาดท่าเสียที จะเรียกเดี่ยวหุยเข้ามารบแทน สองตงยืนยันว่า ตนสามารถออกรบได้ ขงเบ้งเห็นจึงยอมให้ออกรบ สองตงมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเอาชนะเดี่ยวคับให้ได้ วางแผนการรบอย่างรอบคอบ จนสามารถขับไล่เดี่ยวคับออกจากด่านได้ และมีโอกาสเข้ายึดเมืองฮันต๋ง” (หน้า 853)

ตัวอย่างที่ 8 : ตอนจูล่ง อุยเอียนออกรบ แสดงให้เห็นว่า การสร้างให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย ความเป็น

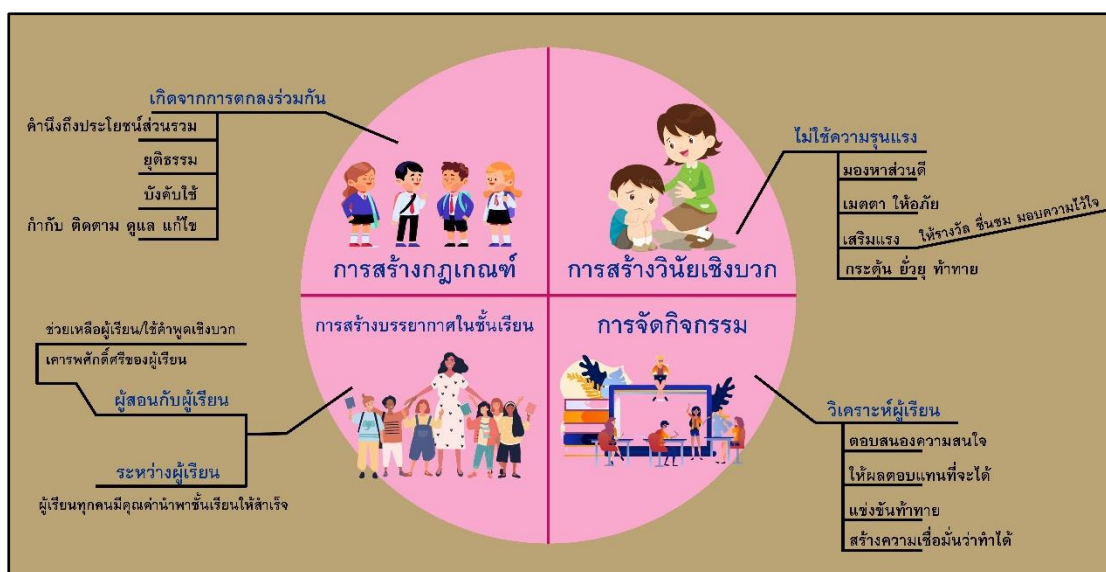
“ขงเบ้งคิดจะให้จูล่ง อุยเอียนยกทัพ แต่ก็เป็นให้ขุนพลผู้น้อยออกรบ แล้วบอกว่าจูล่ง อุยเอียนยังไม่ชินทางเดี่ยวจะพลีชีพแล้ว อุยเอียน จูล่งถือตัวเป็นแม่ทัพผู้ใหญ่ก็โกรธที่ไม่ได้ออกรบ จึงแอบไปจับตัวชาวบ้านและบังคับให้นำทางไปค่ายศัตรู ทั้งสองเล็งใจมตีตอนข้าศึกกำลังหุงหาอาหาร ข้าศึก

ไม่ทันระวังแตกยับเยิน ขงเบ้งทราบดังนั้นก็จัดทัพใหม่ ให้ขุนพลผู้น้อยที่จะไปรบ กลับมาตั้งทัพสนับสนุนอุยเอี้ยน จูล่ง ซึ่งก็สามารถจับตัวแม่ทัพศัตรูได้ทั้งหมด” (หน้า 1130-1133)

1.4.3 แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ผู้สอนควรวิเคราะห์ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการ และขีดความสามารถของผู้เรียน อันจะนำมาเป็นฐานในการสร้างความสนใจ และจัดกิจกรรมได้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน อาจมีการแจ้งวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ กำลังอยู่ในความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามขีดความพร้อมของผู้เรียน อีกทั้งผู้สอนยังควรมอบหมายภาระงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนเองอาจจะต้องจุดประกายให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ โดยอาจชี้ให้เห็นผลตอบแทนที่จะได้รับการทำให้ผู้เรียนเปิดใจ หรือแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ไม่ยากเกินไปที่ผู้เรียนจะปฏิบัติได้สำเร็จ นอกจากนี้อาจสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความท้าทาย เปิดกว้างอย่างอิสระ และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน หรือสร้างบรรยากาศให้เกิดการแข่งขัน แต่ทั้งนี้ผู้สอนควรคิดวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการแข่งขันไว้ด้วย โดยการนำวิธีการเดิมมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และโอกาส ที่สำคัญผู้สอนควรหมั่นให้กำลังใจและทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ได้สำเร็จ ซึ่งผู้สอนเองอาจจะต้องช่วยแนะนำวิธีการที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน ก็จะช่วยให้เกิดแรงผลักดันที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ได้ประสบความสำเร็จ

จากการวิเคราะห์องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 10 องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊ก ดังนี้

ภาพประกอบ 10 องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา
ที่ได้จากวรรณคดีสามก๊ก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อตามองค์ประกอบ การจัดการชั้นเรียน ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และ 4) การจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากการนำเสนอกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากการหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อค้นพบซึ่งได้จากกรณีศึกษาของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นฐานข้อมูลในการสังเคราะห์ และในส่วนท้ายจะเป็นการนำเสนอแผนภาพเพื่อสรุปกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะทำให้เห็นภาพรวมของกลยุทธ์ทั้ง 4 องค์ประกอบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.1 การสร้างกฎเกณฑ์

2.1.1 การสร้างกฎเกณฑ์สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่คาบแรกที่พบกัน โดยลำดับแรก ต้องกำหนดเป้าหมายที่จะนำทุกคนในชั้นเรียนไปสู่ความสำเร็จร่วมกันก่อน จากนั้นควรให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสนำเสนอกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายซึ่งลักษณะของกฎที่ดีควรเป็นถ้อยคำเชิงบวก เมื่อนำเสนอเรียบร้อยผู้เรียนอาจมีการเจรจาต่อรองกันได้ตามความเหมาะสม เพราะ

กฎเกณฑ์เพื่อยึดถือปฏิบัติร่วมกันจำเป็นต้องเกิดจากฉันทามติของผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน ซึ่งปรากฏตามให้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

2.1.1.1 ก่อนการสร้างกฎเกณฑ์ผู้สอนต้องชักชวนให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายที่จะนำทุกคนในชั้นเรียนไปสู่ความสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างภาพเป้าหมายก่อนที่จะสร้างกฎเกณฑ์เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายซึ่งอาจดำเนินการได้ตั้งแต่คาบแรกที่พบกัน

กรณีที่ 1 : “...ตั้งแต่คาบแรกแล้วให้เขาช่วยกันคิดด้วยว่าเราจะไปสู่ความสำเร็จกันอย่างไร ครูไม่ซีเรียสแต่ถ้ากฎโรงเรียนห้ามเธอก็ไม่ควรทำ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : “...เราเริ่มให้เขามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย กำหนดกฎเกณฑ์กติกาในห้อง มั่นใจขึ้น...พูดคุยถึงเป้าหมายของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน ทุกคนเขียนเป้าหมายลงไปก่อน...จากนั้นก็ให้ช่วยกันเขียนภาพห้องเรียนในฝันว่าเป็นอย่างไร...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 3 : “...กฎเกณฑ์ส่วนใหญ่ไม่ถึงกับเป็นกฎเกณฑ์แต่เป็นข้อตกลงที่เราตกลงร่วมกันแบบนี้ว่ามันจะทำให้ห้องของเราอยู่ด้วยกันได้ ครูก็แอบบี เธอก็แอบบี...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษานาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

2.1.1.2 ผู้สอนควรให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสนำเสนอกฎเกณฑ์ซึ่งกฎเกณฑ์นั้นควรสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ร่วมกัน โดยอาจมีการเจรจาต่อรองได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ลักษณะของกฎเกณฑ์ที่ดีควรเป็นถ้อยคำเชิงบวก งดใช้คำว่าห้าม หรือคำว่าไม่ให้

กรณีที่ 1 : “...เราคิดว่าเป้าหมายเป็นแบบนี้ กฎเกณฑ์ควรเป็นอย่างไร ช่วยกันคิดแล้วก็นำเสนอให้ฟังหน่อย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : “...นักเรียนทุกคนสามารถนำเสนอความคิดเห็น และสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาได้ แล้วก็ให้ต่อรองกันได้นะตามความเหมาะสม...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

กรณีที่ 3 : “...ซึ่งก็เป็นประเด็นเชิงบวกหมดเลยนะ ไม่มีคำว่าห้ามเลย จุดประสงค์เดียวกันแต่ใช้คำต่างกัน ความรู้สึกก็ต่างกันนะ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 4 : “...เอาจริงของพี่ไม่มีการต่อต้าน เพราะเราไม่ได้ใช้กฎ เราใช้ข้อตกลงร่วมกัน พอเป็นข้อตกลงไม่ใช่ข้อห้ามจากเรา เราย้ำว่าพวกเราตกลงด้วยกันแล้วนะ เด็กก็บอกเออ ก็ตกลงกันตั้งแต่ต้นแล้วไง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

2.1.1.3 การสร้างกฎเกณฑ์เพื่อยึดถือปฏิบัติร่วมกัน กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ต้องเกิดจากฉันทามติของผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน

กรณีที่ 1 : “...เราเชื่อเรื่องการสร้างกฎกติการ่วมกัน เพราะเกิดจากพวกเขาเองเขาก็จะยอมรับ รู้จักหน้าที่ว่าคุณต้องการอะไร เราตกลงกันแล้วนี่...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : “...เราให้นักเรียนสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยยึดว่าต้องไม่ผิดกฎระเบียบโรงเรียน และไม่ทำลายบรรยากาศการเรียน ให้เขาตกลงกันเองเพื่อมาเป็นกฎที่จะใช้ด้วยกัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 39 ปี/ 2 พ.ย. 63)

กรณีที่ 3 : “...พอเรานำของแต่ละคนมารวมกันก็ได้ประเด็นที่หลากหลาย อาจมีข้อทับกันบ้างก็ไม่มีเป็นไร เราจะหยิบมาทีละข้อแล้วก็ให้เพื่อน ๆ มีฉันทามติร่วมกันว่ากฎข้อนี้โอเคไหม ไปลดรอนใครหรือไม่ พอมีการโต้แย้งก็มีคนสนับสนุน มีการเจรจาเพื่อหาจุดกึ่งกลางที่ลงตัวที่สุด...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

2.2 การสร้างวินัยเชิงบวก

2.2.1 การตอบสนองต่ออารมณ์ การจัดการพฤติกรรมโดยปราศจากความรุนแรง

2.2.1.1 ผู้สอนควรค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมของผู้เรียนโดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่ประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย ซึ่งอาจใช้วิธีการส่งสัญญาณกระตุ้นเตือนให้เข้าสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ การสร้างสมาธิเพื่อสร้างวินัยเชิงบวก ทั้งนี้ไม่ควรเอาชนะผู้เรียนด้วยการปะทะ ต้องยอมและระออยจังหวะที่เหมาะสมในการอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการอธิบายที่เหมาะสมกับช่วงวัย ซึ่งปรากฏตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมของผู้เรียนโดยไม่ใช้ความรุนแรง

“...เคสตัวอย่างของเจนจิรา ตอนนี้อยู่ ม.6 ไปทำงานพาร์ทไทม์ มาโรงเรียนสายตลอด แต่ไปทำงานพาร์ทไทม์ไม่เคยสายเลย ถ้าเราจะตัดสินว่าคนคนหนึ่งไร้ความรับผิดชอบ ทำไมไปทำงานพาร์ทไทม์ไม่เคยสายเลย มาโรงเรียนทำไมแต่งตัวผิดระเบียบ แต่พอไปทำงานเค้ามีเครื่องแบบให้ใส่ก็ใส่ได้ ทำไม

อยู่โรงเรียนไม่ทำ แต่ข้างนอกทำได้ ไม่ใช่คนไม่ดี แต่เขาเลือกปฏิบัติ โรงเรียนทำอะไรกับเขา พ่อแม่ทำอะไรกับเขา เขาถึงต่อต้าน ถ้าเราทำให้เขายอมรับเขาจะไม่ต่อต้าน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...พอหลังจากจัดการต้นเหตุเรียบร้อยแล้วเราก็จัดการที่คนทำ จัดการผู้ก่อเหตุก็แล้วแต่กรณีว่าเล็กหรือใหญ่ ถ้าไฟไหม้คงต้องสอบสวนกันว่าที่เกิดเหตุเกิดจากการเล่นกันหรือการปฏิบัติการแล้วเกิดเหตุขึ้นมา ถ้าเกิดจากการเล่นกันก็คงต้องเอาโทษ คงต้องมีการจ่ายค่าเสียหาย คงต้องมีการแจ้งผู้ปกครอง แต่ถ้าเกิดจากอุบัติเหตุจริง ๆ เลย ที่ไม่ได้เกิดจากการเล่นกัน ถือว่าตรงนี้แจ้งต่อไปกับโรงเรียน ผู้บังคับบัญชา ว่าเกิดเหตุนี้ขึ้นมาเด็กไม่ได้ตั้งใจ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนไม่ควรประจานผู้เรียนให้ได้รับความอับอาย เพราะอาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดปมด้อย

“...เด็กเค้าแค่อยากแสดงความเป็นฮีโร่ บางทีแสดงออกผิดเป็นปัญหา เราก็จะไม่สนใจ ไม่แยกเขาออกมาจากเพื่อน ทำเป็นอะไรก็ว่าไป ทำเป็นอย่างอื่นเรียกแถวอะไรก็ว่าไป เพราะกลัวเขาเกิดปมด้อยหรือเด่นแบบผิด ๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...เราก็ส่งสัญญาณด้วยการนับเลขถอยหลัง แต่อย่างไรก็ตาม เราต้องมีวิธีที่ทำให้เขาไม่รู้สึกผิด หรือรู้สึกเป็นตัวประหลาด ไม่ประจานเด็ก เป็นธรรมชาติ เราไม่ได้บอกว่าเมื่อคุณคุ้ยคุ้ยจะหยุดสอน แต่เราจะให้เขารู้ตัวด้วยตัวเอง ที่นี้พฤติกรรมบางอย่างที่ไม่ได้เหนือปากว่าแรง หรือไม่รบกวนการสอนรบกวนเพื่อนคนอื่น บางทีเราก็อาจจะปล่อยไปบ้างให้เขารู้ตัวด้วยตัวเอง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 3 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนอาจใช้วิธีส่งสัญญาณกระตุ้นเตือน เช่น การเงยบ การปรบมือเพื่อดึงความสนใจ การเขยิบเข้าไปใกล้ผู้เรียน หรือการเรียกชื่อ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์โดยปราศจากความรุนแรง

“...แต่ถึงเวลานั้นไหนที่รู้สึกว่ารุนแรงมาก ๆ เราก็จะเปลี่ยนตัวเองตรงที่ว่า เขยิบเข้าไปใกล้นักเรียน คือของผม นักเรียนนั่งพื้น บางทีผมก็เขยิบเข้าไปกลางห้อง วงไหนที่คุ้ยเคอะ ๆ ก็ไปใกล้หน่อย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เราทำสัญญาณมือ เด็กก็จะหยุด เงยบ เพราะอยากทำกิจกรรมต่อ กิจกรรมเค้าสนใจ อยากรู้ว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร เราก็ต้องมีลูกเล่น ลูกล่อลูกชน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...หยุดนิ่ง ส่งสัญญาณให้นักเรียนเงียบ ใช้การชักถามนักเรียนเพื่อดึงความสนใจ และเป็นการกำกับพฤติกรรมของนักเรียนไปในตัว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 39 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...ถ้านักเรียนคุยกันในห้องเรียน ก็จะแบบปรบมือ 1 ครั้งให้นักเรียนเงียบ เป็นการละลายพฤติกรรมชนิด ๆ ให้นักเรียนสนใจ เพราะนักเรียนก็จะหลุดบ้ายเหมือนกัน ก็จะเรียกด้วยการ ปรบมือ 1 ครั้ง ปรบมือ 2 ครั้ง ปรบมือ 1 ชุด ให้นักเรียนมาโฟกัสที่เรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

“...แต่เห็นว่าเป็นการรบกวนการตัดการเรียนการสอน หรือมีนักเรียนหลายคนมีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์ในขณะที่สอน ๆ อยู่ เราก็อาจจะเงียบเพื่อบอกให้เขารู้ว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้น พอเราเงียบเด็กจะนิ่งหรือหยุดจากพฤติกรรมที่เขาทำ หรือความวุ่นวายในบางกรณีที่เด็กบางคนเดินวุ่นวาย ก็จะใช้การเรียกชื่อบ้าง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 4 : แสดงให้เห็นว่า อย่าเอาชนะนักเรียน ต้องยอมแพ้อย่าปะทะ
รอคอยจังหวะที่เหมาะสมที่จะอบรมสั่งสอน

“...อย่างถ้าเค้าถามว่าทำไมต้องใส่ชุดลูกเสือ ถามตอนเราเดิน ๆ อยู่ เราเดินหนีเลย แต่ถ้าเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ เรามานั่งคุยกันก่อนซิ ต้องการถามคำถามนี้เพื่ออะไร เราจึงวิเคราะห์เด็กได้เราจึงตอบไปในทางที่เค้าต้องการได้ จะพยายามขัดแย้งใจเค้าให้น้อยที่สุด เดี่ยวตอนอื่นค่อยมาว่ากัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...เราจัดการตัวเองก่อน เราต้อง อูเบกขา เราต้องวางเฉย พอถึงเวลาคุณต้องยอมรับในสิ่งที่คุณทำนะ พอถึงเวลาส่งงาน สอบ จะเข้าเงื่อนไขเดิม แต่เราพยายามบอกนะว่า คุณจะไม่เรียนอย่างไรก็ได้แต่คุณอย่าสร้างความวุ่นวาย เพราะเพื่อนคนอื่นเขาก็ยังเรียนอยู่...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เขาลุกขึ้นมาแล้วเอาก้าวีฟาดไปบนโต๊ะแล้วก็โวยวาย แล้วก็บอกว่ามายุ่งอะไรกับเขา ทำไมจะต้องมาจับผิดเขา ตอนนั้นที่ทำก็คือจะเดินไปหาเขา แต่เพื่อน ๆ เด็กบอกว่าอาจารย์อย่าเพิ่งเข้าไป เหมือนกับแบบว่ามันกำลังอารมณ์แรง แล้วก็คือปล่อยให้เขาอารมณ์เย็นลง แล้วก็เมื่อเขาอารมณ์เย็นลง เขาจะมาขอโทษก็ไม่รับคำขอโทษในทันที ให้เขาไปพิจารณาแล้วก็แก้ตัว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...เด็กแรง อย่ามายุ่งกับผมนะ ผมไม่ได้สูบบุหรี่ ฉันทอย เขาก็ไป รองผอ. บอกว่าปล่อยไปได้ยังงี้ ปล่อยไป ไม่เกินเย็นนี้เดียวได้เจอกัน เด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน ขึ้นไปอยู่จุดดูกระซางกัน เราสู้แรง

เขาไม่ได้ พอเย็นมา เราก็ถามเขา อารมณ์ดีหรือยัง อารมณ์ดีแล้วมาคุยกับครูหน่อยนะ พอเด็กมาเราก็สอนไป เราไม่ต้องไปอายุใครว่าโดนเด็กชี้หน้า เพราะมันแรงกับแรงมันหักใจ เราก็ต้องรอเขาเย็นก่อนค่อยคุยกัน มันก็เป็นเรื่องที่ดีนะ พอเด็กจบไปแล้ว หรือโตไปแล้วเขาก็คิดได้ ไปเจอกันอีกทีหนึ่งบอกเรา ผมเสียตายจ้ะเลย ตอนนั้นถ้าเขายืนยันเรียนก็ไม่ต้องมาส่งน้ำแข็งแบบนี้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

กรณีที่ 5 : แสดงให้เห็นว่า การตอบคำถามหรือการอบรมสั่งสอนควรมีวิธีการอธิบายที่เหมาะสมกับช่วงวัย

“...คือถ้าเด็กเค้าโต แล้วมีเหตุผล คำถามเมื่อไหร่ ถ้าวิสามัญถามเนี่ยจะตอบอีกอย่างนึง แต่ถ้าสามัญรุ่นใหญ่ถามจะตอบอีกอย่างนึง ก็คือคนละวิธีการอธิบาย แต่คำตอบเดียวกันนะ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

2.2.1.2 ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจตัวเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสำนึกต่อส่วนรวม ไม่กระทำการที่เป็นผลเสียต่อส่วนรวม อีกทั้งยังเตือนให้เห็นว่าวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต และอธิบายข้อปฏิบัติที่เป็นสากลซึ่งคนในสังคมให้การยอมรับ โดยอาจทำให้ผู้เรียนเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนของการขาดวินัย หรือให้รับผิดชอบผลจากการขาดวินัยด้วยตัวเอง ซึ่งปรากฏตามให้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจตัวเอง และรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

“...เราก็บอกเด็กว่า ถ้าขาดวินัย ก็จะสร้างกระทบต่อผู้อื่น เบื้องต้นคือทำให้คนอื่นเสียสมาธิในการเรียน ทำให้การสอนของครูหยุดชะงักหรือช้าลง หรือถ้ากระทบวงกว้างคืออาจทำให้องค์กรเสียหาย ในกรณีนี้นักเรียนยังไว้วินัยต่อไปในอนาคต ซึ่งความเสียหายเหล่านี้ไม่ควรจะเกิดขึ้นจาก คนเพียงกลุ่มคนเล็ก ๆ ที่ไร้ระเบียบวินัยกลุ่มเดียวเท่านั้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...แล้วก็ต้องพูดอธิบายให้ฟังถึงในสิ่งที่เกิดขึ้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ว่าทำไมเราถึงรู้สึกแบบนี้ ทำไมถึงไม่โอเค ไม่พอใจ เพื่อให้เขาเห็นตัวเอง เพราะเขาอาจจะมองไม่เห็นตัวเอง บางทีถ้าเราไม่พูดไปตรง ๆ ว่าเรารู้สึกอย่างไร เพราะเขาก็ไม่เข้าใจ เขาก็จะรู้สึก ว่า อ้าวครูเป็นอะไร เพราะว่าเท่าที่เคยเจอมาตอนแรก ๆ เขาก็เคยรู้สึกว่าเขาน่าจะเข้าใจเราบ้างในสิ่งที่เราไม่พอใจ แต่ว่าตอนหลัง ๆ เราพบว่า เด็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นว่าเกิดอะไรขึ้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสร้างสำนึกต่อส่วนรวมให้แก่ผู้เรียน เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนกระทำสิ่งที่เป็นผลเสียต่อส่วนรวม

“...ผมพยายามให้เขาคิดถึงส่วนรวมด้วยว่า การกระทำเราบางอย่างมันกระทบต่อคนส่วนมาก ยกตัวอย่างหนังสือที่รัฐบาลแจกให้ เราก็บอกเด็กว่าหนูอย่าทำลายนะ เพราะนี่คือภาษีราษฎร พยายามให้เขานึกถึงส่วนรวมด้วย แล้วก็ถึงอะไรบางอย่างที่อยู่ใกล้ตัว ที่เห็นภาพง่าย ๆ เป็นต้น เด็กก็ฟังเหมือนกันนะ เด็กจะรู้ว่าหนังสือวิชาภาษาไทยไม่กล้าหายทั้งที่เดี๋ยวนี้เราก็ไม่ค่อยใช้หนังสืออะ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...ให้เด็กหยุดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์จากนั้นจึงอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมนั้นของเขา ซึ่งมีต่อทั้งตัวเขาเอง เพื่อน และครูด้วยเพื่อป้องกันไม่让他ทำผิดซ้ำอีก...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

กรณีที่ 3 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเห็นว่าวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตที่จะชักนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต

“...ผมจะให้ความสำคัญกับเรื่องวินัย วินัยในที่นี้ไม่ได้หมายถึงกฎระเบียบหรืออะไร แต่คือวินัยในการเรียน วินัยในทักษะชีวิต คือการเอาตัวรอด ถ้าคุณขาดวินัยคุณก็ไปไม่รอด คุณไม่สนใจเรียนในห้องคุณก็ต้องทบทวนมากกว่าคนอื่น มีงานส่ง ถึงเวลาสอบต้องสอบได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

กรณีที่ 4 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรชี้ให้เห็นถึงข้อปฏิบัติที่เป็นสากลซึ่งคนในสังคมให้การยอมรับเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม

“...จะมีคำพูดที่ติดปากผมตลอดว่า มองด้วยใจเป็นธรรม ว่าทำไมปกครองเขาถึงเป็นแบบนี้ หนูต้องยอมรับนะทำไมเขามองแบบนี้ หนูแต่งหน้าไม่สวย อย่างเรื่องกระโปรงอย่างเนี่ย อะลองดูนะกระโปรงเธอสั้นเนี่ย เธอไปดูซิว่า ในสากลเนี่ยเขาอนุญาตแบบไหนในการไปงานราชการ ในการไปงานแบบนี้ ก็พยายามให้เหตุผลว่า โอเคคุณต้องยอมรับว่าเหตุผลสากลเขาเป็นแบบนี้ ก็แค่ถึยยานเหตุผลเขาก็รับฟังนะ ไม่มีต่อต้าน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...ปัจจุบันเด็กค่อนข้างมีคำพูดที่ไม่เป็นทางการ วิธีการก็คือจะพูดคุยกับเขาตั้งแต่แรก เช่น เมื่อมีคำพูดออกมาจะบอกเขาว่า นี่คือนิสัยที่ไม่เหมาะสม คือครูไม่ห้ามที่จะพูดแต่อันมีคำพูดที่สามารถใช้แทนคำพูดนี้ได้ แล้วก็บอกว่าจริง ๆ แล้วครูไม่ได้ซีเรียสหรอก แต่ถ้าครูไม่บอกไม่เตือน เขาจะเกิด

ความเคยชินว่าสิ่งนี้คือสิ่งที่สามารถพูดได้ แล้วเขาก็จะเอาไปพูดข้างนอก ซึ่งแสดงถึงการที่ไม่มีใครบอกใครสอน ไม่รู้จักกาลเทศะ ก็ต้องบอกเขาว่าพูดกับครูพูดได้ แต่ขอให้รู้เอาไว้ว่าอันนี้คือไม่ควรพูด หรือไม่ควรพูดกับคนอื่น หรือไม่ควรเอาไปใช้ในสังคม เพราะในสังคมเขาอาจไม่ยอมรับ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 5 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนของการขาดวินัยเพื่อให้ผู้เรียนมีสติในการกำกับตนเองให้มีวินัย

“...คือบางเรื่อง การกระทำบางอย่างเด็กเขาคิดไม่ถึงว่าจะส่งผลเสียยิ่งใหญ่ เลยทำไปด้วยความคึกคะนอง คลิปบางคลิปจากเซเว่น หรือไทยประกันชีวิต ทำให้เห็นอะไรหลายอย่าง ผลดีผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตัวเอง เช่น คลิปที่เด็กคนหนึ่งตาบอดเล่นไวโอลิน กับอีกคนหนึ่งรำวายนเปียโน เขาก็วิจารณ์ตาบอดที่เล่นไวโอลินเก่ง แกล้งทุกสิ่งทุกอย่าง ก็ให้เด็กดูว่ามันเกิดผลดีผลเสียยังไง สุดท้ายคนที่อิจฉาก็แพ้ไป คือบางอย่างไม่สามารถจินตนาการได้ เราก็หาภาพพวกนี้ให้ดูเป็นประจำ อย่างน้อย ๆ คนเป็นร้อย คงจะมีซัก 3-4 คนที่เริ่มมาเป็นแกนนำ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เขาขึ้นช้าแล้วเขาส่งงาน ครูก็บอกว่าครูไม่มีเวลาตรวจ เพราะว่าเวลานั้นไม่พอ ก็เธอขึ้นช้า เวลาที่ไม่พอ ไม่ตรวจ พอครูไม่ตรวจก็โกรธอีก ถัดมาก็ อะส่งงานแล้ว เวลาเขียนมาก็เขียนไม่ครบ เพราะตัวเองขึ้นช้า...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

กรณีที่ 6 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรมีวินัยให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบผลจากการขาดวินัยเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบทเรียน และเกิดการกำกับตนเองให้มีวินัย

“...เด็กจะมีปัญหาเรื่องการทำของหาย ปากกาบ้าง โทรศัพท์บ้างอะไรบ้าง นัยนี้แหละ ผมก็ใช้วิธีการไปซื้อปากกาของร้านสหกรณ์โรงเรียนมา ถ้าสมมติปากกาหาย หายไข่มุข ซื้อ เราไปซื้อต่อจากสหกรณ์มา ไม่ได้กำไรไม่ได้อะไรเลย เพียงแต่อยากให้เห็นว่าคุณต้องมีความวินัย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...หากนักเรียนตั้งใจเรียน ไม่วอกแวก ส่งงานตรงเวลา หรือก่อนเวลา ก็จะเพิ่มคะแนนจิตพิสัยให้ทั้งกลุ่มหรือทั้งห้อง และอาจจะลดปริมาณการบ้านให้ตามความเหมาะสม แต่ถ้านักเรียนทำสิ่งที่ตรงข้ามจากนี้ ก็จะถูกหักคะแนน และมีปริมาณการบ้านมากยิ่งขึ้น ข้อสอบก็จะทำไม่ได้ เป็นผลตอบแทนของการไม่ควบคุมตนเอง และขาดความรับผิดชอบ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...ในขณะที่เรียนจะไม่ให้ใช้ อารมณ์เหมือนแบบคุณ แต่ไม่เคยยึดโทรศัพท์ แต่เคยใช้วิธีการคือถ้าเล่น ก็หยิบโทรศัพท์ขึ้นมาแล้วโทรหาแม่เขาเลย ว่าลูกเล่นโทรศัพท์ ครูไม่ยึดโทรศัพท์แต่บอกให้แม่ฟัง เขาก็จะกลับไปโดนแม่แฉ่ง และไม่เล่นโทรศัพท์ในห้องอีก...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...แต่ถ้าเป็นพฤติกรรมที่เราสามารถให้เขาได้ลองทำได้ ก็จะทำให้เขาได้ลองเพื่อให้เขาได้เห็นเองว่าผลที่จะเกิดขึ้นมันคืออะไร เพราะตอนนี้ถ้าเราไปพูดเขาอาจจะเกิดความขัดแย้ง ไม่จริง ไม่เชื่อว่า จะเกิดความเสียหายได้ คืออะไรที่เราจะสามารถรอเวลาให้เขาเจอด้วยตัวเองได้ก็ยอม...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.2.1.3 ผู้สอนควรเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียนโดยเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วยการให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และผู้สอนก็คอยกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำด้วยความเชื่อใจ ซึ่งปรากฏตามที่คุณให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน ผู้สอนอาจเพียงแนะนำสิ่งที่ผู้เรียนต้องพบเจอจากการที่ผู้เรียนตัดสินใจกระทำ แต่ทั้งนี้ก็ให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้เรียน

“...ถ้าเราใช้วิธีการเพื่อบังคับคุณก็ต้องบังคับเขาตลอดเวลา แต่ถ้าคุณให้จิตสำนึกเขา ไม่ว่าเขาจะอยู่ในสายตาเราหรือไม่อยู่ เขาก็รู้ว่าถูกผิดด้วยตัวเอง สามารถที่จะตัดสินใจได้อย่างนี้ควรทำหรือไม่ควรทำ ไม่ต้องมาถามครู ให้เขาตัดสินใจถูกผิดด้วยตัวเองถ้าเขาจะลงโทษก็ให้เขาลงโทษด้วยตัวเขาเอง เขาจะเลือกวิธีการลงโทษ แต่เราจะดึงเขามาแบบไม่จำเป็นต้องลงโทษถ้าคุณคิดได้ สิ่งสำคัญคือการแก้ไขต่างหาก...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ผมไม่เคยเช็คชื่อแต่จะมีกฎกลาง ๆ ใหญ่คือ ถึงเวลาคุณจะทำงาก็ได้ พอถึงเวลาสอบคุณต้องทำได้ ถึงเวลามีงานคุณต้องมียานส่งให้ได้ เป็นต้น เพราะฉะนั้นก็ค่อนข้างที่จะโอเค คุณคานี้คุณอาจงงหรืออะไร แต่ถึงเวลาต้องทบทวนเรื่องนี้มานะ ถ้าคุณไม่เรียนในคานี้ คุณต้องทบทวนมา แล้วถึงงานคุณถึงเวลา คุณต้องมีส่ง สอบคุณต้องสอบได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เราแนะนำให้เขาเห็นภาพเส้นทางแต่ละเส้นก่อน สุดท้ายแล้วเขาก็จะไปเลือกเอง ผมว่าตรงนี้แหละที่ทำให้เขาเห็นถึงเหตุผล และการมีอำนาจในตัวเอง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานอกกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องเชื่อมั่นในตัวผู้เรียนอย่างจริงใจว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ และให้โอกาสผู้เรียนอยู่เสมอ

“...เราเชื่อใจเด็ก เราต้องแสดงความเชื่อใจให้เด็กเห็น แต่ก็มีบ้างที่โกหก เราก็ถามย้ำว่าแน่ใจหรือว่าส่งงานแล้ว งานอยู่ไหน เด็กก็บอกว่าลืมอยู่บ้านครับ เราก็บอกว่าพุงนี้ให้เอามาด้วย เชื่อใจให้โอกาสอีกครั้ง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเด็กโกหก แต่นี่แหละคือการแสดงว่าเราเชื่อใจนักเรียนจริง ๆ แล้วนักเรียนจะรู้สึกผิดเอง เมื่อทำให้เราผิดหวัง เมื่อเด็กรู้สึกผิดเราจะบอกว่า นี่คือโรงเรียน สถานที่ฝึกฝนให้เติบโต เป็นคนที่สมบูรณ์ เราทำผิดพลาดได้ ล้มเหลวได้ เราต้องเปิดโอกาสให้เด็กผิดพลาด ล้มเหลว เราต้องเป็นเบาะให้เด็ก...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เราเชื่อมั่นในตัวเขา แบบไม่ใช่แค่ปาก บางครั้งเขาก็เผลอเรา แต่เราก็คอยบอกว่า ถ้าเราเป็นแบบนี้ น่าจะดีขึ้น ครูว่าถ้าเราปรับลดตรงนี้น้อยมันจะไปเสริมตรงนั้นเรา มันจะทำให้เราดีขึ้นกว่านี้นะ ครูเชื่อว่าเราทำได้ สุดท้ายเขาก็จะไปคิดต่อเอง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 3 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และผู้สอนก็คอยกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ

“...สร้างได้เยอะก็คือตัวเราต้องขยัน พอส่งแล้วต้องติดตามเท่านั้นเอง เหนื่อยไม่ได้ ส่งแล้วเมินเฉยไม่ได้ ต้องติดตาม แค่นั้นเอง เคยมอบหมายให้นายหมู่มันก็จะดีบางคน ไม่มอบหมายไม่ได้ เท่ากับเราไม่ทำอะไรเลย เหมือนกับทางเนี้ยมันจะมาอยู่กระบี่กระบอง ของครูมันจะมาอยู่กองร้อย จะมาอยู่วงโยช ก็คือจะชอบเราจะศรัทธาในตัวเรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...สร้างให้เขาเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน เห็นคุณค่าในตัวเอง ให้เห็นว่าคนอยู่ร่วมกันทุกคนมีความสำคัญ คนเราไม่ได้เกิดมาเหมือนกัน แต่เราอยู่ได้ด้วยบทบาทหน้าที่ มากน้อยก็แล้วแต่ แต่ทำด้วยกัน แล้วเวลาทำ อย่าทำแล้วหยุด...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เด็กตัวเล็กตัวน้อยก็มีหน้าที่ เขาก็รู้สึกว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ เวลาขอความร่วมมือก็ง่าย เพราะเขาตระหนักรู้ว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของห้อง มีหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องทำ เวลาไปบ้าน ก็ให้ฝ่ายการงานไปเก็บใบตอบรับ ปลุกฝังแบบนี้ไปเรื่อย ๆ เขาก็จะรู้จักคำว่าหน้าที่ ฉะนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม ทำแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ก็จะเข้าใจว่าทำไมต้องเป็นระเบียบวินัย ทำไมต้องให้

ความร่วมมือ อย่างเวลาไปเก็บแบบตอบรับ เหนื่อยไหม กว่าจะทวงเพื่อนได้แต่ละคน เขาก็จะเข้าใจแล้วว่าทำไมทุกคนต้องรู้จักหน้าที่ พอเข้าใจแล้ว เจอปัญหาที่แก้ปัญหามา เวลาเราขอความร่วมมือ เข้าแถวให้ครูหน่อย เขาก็รีบเข้าแถว เพราะเขารู้ว่าถ้าไม่มีวินัยครูก็จะเหนื่อย เพราะเขาก็เคยเหนื่อย เขาเข้าใจ ให้เขามีประสบการณ์ เพราะบางที่เขาหรือครอบครัวเขาอาจไม่เคยได้รับความยุติธรรมจากสังคมเลย ฉะนั้นทั้งขณะนี้ ใครจะทำอะไร ฉันก็ลงถึงแล้วสังคมตอบแทนอะไรฉันบ้าง เขาไม่เห็นความสำคัญของระเบียบวินัย เพราะเขาไม่เคยได้รับความยุติธรรมจากสังคม แต่พอเขารู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเขาจะทำ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เขาไม่อยากฟังเรา เราก็ต้องมอบหมายหน้าที่ให้เขาไปค้นด้วยตัวเองซะใหม่ เราก็ให้เขาใช้โทรศัพท์ในการค้นด้วยตัวเอง เราก็ให้เขาสืบค้น เขาได้โทรศัพท์เขาก็แอบไป เขาก็ทำงาน ทำหน้าที่เขาไป แต่เราก็ต้องกำกับติดตามสิ่งที่เรามอบหมายไปว่าเขาทำหรือไม่ หรือเขาไปเล่นอย่างอื่น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

2.2.2 การเสริมแรงและสร้างแรงจูงใจ

2.2.2.1 ผู้สอนควรใช้อารมณ์และความต้องการของผู้เรียนมาเป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจให้เกิดวินัยเชิงบวก ทั้งนี้อาจใช้ถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์ วิธีการที่ทำทนาย เพื่อให้เกิดความต้องการจากภายในที่จะทำเพื่อตัวเอง หรือส่วนรวมซึ่งจะเป็นการสร้างวินัยเชิงบวกได้อย่างยั่งยืน ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรใช้อารมณ์และความต้องการของผู้เรียนหรือถ้อยคำที่ปลุกเร้าอารมณ์มาเป็นแรงผลักดัน หรือแรงจูงใจให้เกิดวินัยเชิงบวก

“...แทนที่เราจะดุว่าอย่างนอน เด็กมันก็โอเคจะแอบนอนไม่ให้จับได้ อยากเล่นโทรศัพท์ซะใหม่ เราก็ปรับใหม่ให้เล่นได้ แต่ต้องเอามาค้นหาข้อมูลด้วย แบบนี้เด็กก็โอเค ไม่ต่อต้าน ก็เกิดเป็นวินัยโดยไม่รู้ตัว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เวลาเขาไม่อยากเรียน เราก็บอกเขาว่า เห็นคนรวยไหม ทำไมเขามีตัง อาชีพเขามาจากอะไร เ็งย่อนไปดู อย่างมาน้อยออกน้อยใจตัวเองอยู่ ก็เรียนหนังสือซิ ฉันก็ ลูกแม่ค้าเหมือนกัน มาวันนี้เกษียณฉันก็ได้เงินสี่หมื่น สบาย ๆ ทำไมล่ะ คิด กลับไปคิด ๆ อย่าด่าว่า อย่างเดียวเด็กไม่ฟัง อย่าเจ้าระเบียบอย่างเดียว หย่อนบ้าง ตึงบ้าง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการจากภายในที่จะทำเพื่อตัวเอง หรือส่วนรวมซึ่งจะเป็นการสร้างวินัยเชิงบวกได้อย่างยั่งยืน

“...ครูเคยทำกิจกรรมหนึ่ง จิตอาสา มีเล่มด้วย ทำเหมือนธนาคารเลย มีเล่ม มีหน้าปก เย็บเล่มเหมือนธนาคาร แต่ฝากความดี ใช้ความดีแทน ถ้าเขาไปทำผิดทำอะไร เราสามารถขอใช้ความดีที่เคยฝากไว้ได้ จากตรงนี้ขยับขยายไปเป็นกลุ่มจิตอาสา ที่ไม่ใช่แค่ฝากความดี ซึ่งจะมีบัตรประจำตัวว่าเป็นจิตอาสา เขาเคยไปเล่นดนตรีตามที่ต่าง ๆ แล้วเก็บเงินซื้อเครื่องดนตรีให้โรงเรียนที่ละชั้น ๆ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ในห้องทำกิจกรรมเนี่ย เขาก็รู้สึกว่าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นนะ พอครูให้เขียนอะไรเขาก็จะรีบเขียน เพราะถ้าไม่เขียนตอนนั้น พอครูให้คุยกันก็จะคุยกับคนอื่นไม่รู้เรื่อง พอเราทำให้เขาอยากได้สิ่งที่เขาทำออกมาก็จะดีเอง ทุก ๆ คาบผมรู้สึกว่าเขาเขียนเนี่ยทุกคนก้มหน้าก้มตาเขียนนะ ไม่มีหลุดเลย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

2.2.2.2 ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอนาคตเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ นอกจากนี้อาจใช้เวลา เป้าหมาย คะแนนเป็นแรงจูงใจในการมีวินัยเชิงบวกได้อีกด้วย และหากผู้เรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก ผู้สอนต้องเสริมแรงด้วยการชื่นชม ให้กำลังใจ ให้รางวัล หรือการยกมาเป็นแบบอย่างแก่เพื่อน ๆ คนอื่นซึ่งก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวกได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอนาคตเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ นอกจากนี้อาจใช้เวลา เป้าหมาย คะแนนเป็นแรงจูงใจในการมีวินัยเชิงบวกได้อีกด้วย

“...สิ่งที่พี่จะถามเสมอจนกระทั่งทุกคนต้องตอบได้ว่าโตขึ้นจะเป็นอะไร จะทำอะไรเลี้ยงชีวิตจะตอบแทนแม่ด้วยอาชีพอะไร ทำอย่างไรทดบุญได้ เมื่อคนไหนมีคำตอบสาเราควรจะเป็นอะไรเขาจะเริ่มมีทิศทาง เขาจะเริ่มเดินไปตรงนั้นได้ ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ต้องกำหนดเวลา เป้าหมาย ใช้คะแนนเป็นแรงจูงใจ คำชมเชยก็ช่วยให้ชื่นใจได้ ภูมิใจได้รับคำชมเชย ใครที่ได้คะแนนสูงสุดก็มีรางวัลให้ เราเทสวันนี้เราท็อปนะ อะมีรางวัล มันก็กระตุ้นได้ บางวันนั่งเฉย ๆ เหงา ๆ พอมีรางวัลก็มีแรงจูงใจทำให้บรรยากาศดีขึ้น ช่วง ม.ต้น ก็ยังลดย ๆ อยู่ไม่ค่อยมีเป้าหมาย แต่ ม.6 ก็เริ่มรู้ตัวมีเป้าหมาย ตั้งหลักจะไปสอบอันนี้ ๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : ผู้สอนต้องริบเสริมแรงด้วยการชื่นชม ให้กำลังใจ ให้รางวัล หรือการยกมาเป็นแบบอย่างแก่เพื่อน ๆ คนอื่น เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก ซึ่งก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดวินัยเชิงบวกได้อีกทางหนึ่ง

“...ก่อนจะปล่อยเด็กต้องมีการคอมเมนต์ มีการพูดคุยพฤติกรรมทั้งหมด มีการพูดคุยถึงกิจกรรมทั้งหมดถึงจะปล่อย เอวันนี้นั่นทำดีน้ำ เอ้า! พรบมือให้เพื่อนหน่อย แบบนี้เค้าก็รู้แล้วว่าต้องทำตัวแบบไหนในครั้งต่อไป คนที่เพื่อนพรบมือให้ก็ดีใจ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...ในทางกลับกันอะไรที่เด็กทำดีเราก็ต้องริบชมเชย ริบเสริมแรงให้คนอื่นทำตาม พอเค้าเห็นเพื่อนได้รับคำชม ก็อยากได้บ้างก็ทำตามเพื่อน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เด็กที่เขาได้แรงเสริมบวก เช่นเราชมเขาว่า ถ้าเขาทำแบบนี้แล้วจะดีขึ้น เขาก็จะรู้สึกว่ามีความพยายามที่จะเอาชนะให้ได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เวลาเด็กทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ขอบคุณที่ทำตามกฎกติกา ขอบคุณที่รู้จักหน้าที่ เราเชิดชูความดีแม้กระทั่งเล็ก ๆ น้อย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...ถ้าเหมาะสมก็ชื่นชมพรบมือให้ด้วยความจริงใจ คือใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ให้ส่วนรวมได้ประจักษ์ พร้อมทั้งอธิบายให้เห็นผลดีของการปฏิบัติตนเหมาะสม...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...รางวัลครูก็คือหอมแก้ม กับให้เงินรางวัล คุวักมาพันหนึ่งแต่ให้ยี่สิบบาท เด็กก็ฮากัน สบตา คำชม เช่น เก่งมากคะ ลูกห้ว กอด จีบตัว เป็นการเสริมแรงให้กับนักเรียน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...เรามีแผ่นสะสมแต้มปีครูนางฟ้า นักเรียนจะมีแผ่นสะสมแต้มปีนี้ แล้วก็ติดติกเกอร์ เวลา นักเรียนมีส่วนร่วม ตอบคำถามได้ มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม เล่นเกม แลวไหนตอบคำถามได้ เป็น แลวนักเรียนก็จะได้ทั้งแลว หรือทบทวนจากคาบที่ผ่านมา เด็กที่ยกมือแล้วตอบเขาก็จะได้สะสมปีสะสมไป นักเรียนก็จะอยากได้ แย่งกันอยากได้ ก็มันเป็นแรงจูงใจว่าสิ้นเทอมเราจะนับดูว่านักเรียนได้สะสมปีเท่าไร ก็จะบอกนักเรียนว่ามันแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมากแค่ไหน และเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนจิตพิสัย อย่างถ้าเราให้แบ่งกลุ่ม เราบอกว่าถ้ากลุ่มไหนจัดกลุ่ม จัดโต๊ะเสร็จก่อนจะให้ติดติกเกอร์ทั้งกลุ่ม เด็กจะแบบรีบทุกอย่าง เราจะควบคุมเวลาได้ดีมาก

เราไม่ต้อง เข้า! เร็ว ๆ เสร็จ ก็จะต้องปัญหาเรื่องเวลาอะไรได้เลย ซึ่งในที่สุดเด็กก็จะเกิดวินัยเชิงบวก ตามที่เราต้องการ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.2.2.3 ผู้สอนควรเข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนล่วงหน้าอย่างมีอคติ อาจมีการใช้คะแนนมาต่อรองการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม ทั้งนี้ผู้สอนควรให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือน เป็นประจำสม่ำเสมอด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร หรืออาจยกย่องเชิดชูคนที่ทำความดีเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่น เพื่อเป็นการสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจและมีตัวตนในเชิงบวกอีกด้วย ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : ผู้สอนควรเข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนล่วงหน้าอย่างมีอคติ อาจมีการใช้คะแนนมาต่อรองการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม

“...พอเค้าไม่ชอบเครื่องแบบ เค้าก็ไม่อยากเรียนละ แล้วเค้าก็จะหาทางไม่มาเรียน เช่น หยุดเลย หยุดวันนั้นไปเลย หรือไม่ก็ใกล้ถึงชั่วโมงเรียนเค้าก็หนีไปละ อีกส่วนหนึ่งเนี่ยมีขีดจำกัดเรื่องครอบครัว เช่น เสื้อเก่า กางเกงไม่มี อย่างนี้ เราดูรู้ ถ้าเค้ามา เด็กพวกนี้เราจะไม่ลงโทษเค้า เราจะดูแลเค้าดี ส่วนเด็กที่วากลุ่มแรกที่ไม่ชอบก็คือปัญหา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...เราดูพฤติกรรมมันเป็นความเลวนะ แต่บางทีมันมาจากความดีในตัว เช่นคนที่เพื่อนมีเรื่องแล้วไปช่วยเพื่อนชกต่อย เราก็บอกนี่เลว ชอบตีรันฟันแทง แต่จริง ๆ คือรักเพื่อน ทำไมเราไม่มองส่วนที่ดีของเขาละ เขามาจากความดี แต่พฤติกรรมเขาคือแสดงผิดวิธีเท่านั้นเอง บางทีภาพของเด็กคนหนึ่งที่เรามองว่าเลว แต่เราไม่ได้เข้าไปสัมผัสเขาจริง ๆ เฮ้ย! แม่งมาสายเว้ย แต่เบื้องหลังคือช่วยงานที่บ้าน ชื่อนี้ต้องระวังเวลาตัดสินคนจากภาพที่เห็นมันอาจทำให้คนดี ๆ กลายเป็นคนเลวเลยก็ได้ เราก็เลยให้เด็กมีสิทธิอุทธรณ์ขอมาสายได้ในกรณีที่จำเป็น มีบัตรมาสายให้เลย ถ้าเรามองเห็นเด็กเป็นเด็ก เราต้องละเอียด เข้าถึงจิตใจ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ถ้าเด็กมาสาย ทำไมถึงมาสาย เด็กก็บอก อ้อ ช่วยแม่ที่บ้านทำร้านอาหาร เขาจะนอนดึก เราก็พยายามทำความเข้าใจเขาด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่ตัวเองจะทำได้ รู้จักผู้เรียนรายบุคคลเนอะ ต้องรู้จักตัวตนเด็กก่อนอย่าไปตัดสินล่วงหน้า...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...หากเด็กมีพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบมาก ก็จะต้องเรียกพูดคุยเป็นรายบุคคลหลังเลิกคาบเรียน เป็นลักษณะของการพูดปรับความเข้าใจ ตามหาสาเหตุ แก้ปัญหาร่วมกัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...ครูเข้าใจนะว่าตัวเธอใหญ่แล้วโตะมันเล็กเธอก็เลยต้องทำแบบนี้ ถ้าเขาพูดมาอะไรนะ เธอเดี๋ยวก่อน เดี๋ยวครูคุยกับคนนี่ก่อน มีเด็กคนหนึ่งก็ไปห้องน้ำบ่อย ขึ้นห้องซ้ำ สิบบุหรือจะ ขึ้นห้องซ้ำทุกชั่วโมง เราก็ลงโทษทุกชั่วโมงไม่เห็นดีขึ้นเลย อะ ปลอยมัน มันจะเข้าเมื่อไรก็เข้าไป ก็ใช้คะแนนเป็นข้อต่อรอง สุดท้ายเด็กก็เห็นเองว่าขึ้นซ้ำไม่ได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : ผู้สอนควรให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือน เป็นประจำสม่ำเสมอ ด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร หรืออาจยกย่องเชิดชูคนที่ทำความดีเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่น เพื่อเป็นการสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจและมีตัวตนในเชิงบวกอีกด้วย

“...ดังนั้นเวลาเด็กทำอะไรผิด แล้วปลอยให้เขาทำ มันจะลุกลามไปเรื่อย ๆ จนวันหนึ่งเขาไม่อยู่ ดังนั้นอะไรก็แล้วแต่ต้องรีบตัดไฟตั้งแต่ต้นลม ใช้การให้เกียรติ การให้ความภูมิใจ การให้คุณค่ามันสร้างคนได้ เพราะบางคนที่เขาเกร เพราะเขาต้องการให้คนเห็นเขา อยากให้คนมาชม อยากให้คนมาคุย ที่นี้พอคนไม่มีค่า ภูทำดีไม่ได้ก็ทำเลวเพื่อให้คนเห็น ดังนั้นถ้าเขาอยากทำอะไรเราช่วยสนับสนุน พอกลุ่มนี้เริ่มประสบความสำเร็จเราก็เอามาชื่นชม แล้วก็สิ่งที่เขาต้องการ เช่น ครูจัดวันเกียรติยศ เด็กสามารถส่งตัวเองเข้ามาชิงรางวัลเกียรติยศ เชื้อใหม่วันที่ครูเลิกตัวเนี่ยเด็กร้องไห้เล็ก บอกว่าหนูอุตส่าห์สะสมมา ณ วันนี้เป็นวันที่จะได้รับโล่แต่ไม่ได้แล้ว ซึ่งเด็กเขาภาคภูมิใจนะ เขาจะเชิญพ่อแม่มาถ่ายรูปรในวันนั้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เราก็พูดในเชิงบวก ถ้าใครทักทายเขาบ่อย ๆ พอเขาเจอเขาก็รู้ตัวแล้ว เจอเราก็เรียบบ่อย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เราก็กระตุ้นเตือนเขาเรื่องพฤติกรรมบ่อย ๆ ตอกย้ำให้เขาได้คิด ทำด้วยจิตแจ่มใสนะ บ่อย ๆ เข้ามันก็ช่วยให้เขาเกิดวินัยในการกำกับตนเองได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 39 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...ถ้าเขามีวินัย เราจะชื่นชมเขา แล้วทำให้เพื่อนเห็นว่าเขาพัฒนาขึ้น เขาตั้งใจเรียน เขามีพฤติกรรมดีขึ้น ถ้าคนไหนทำตามเขาอีกและพัฒนาขึ้นเราก็จะชื่นชมเขา เด็ก ๆ ก็จะพากันพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.2.2.4 ผู้สอนควรเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียน กล่าวคือต้องการให้ผู้เรียนเป็นแบบไหนผู้สอนก็ต้องประพฤติเช่นนั้น อาจชี้ชวนให้เห็นผลดี-ผลเสียจากการกระทำโดยอาจยกเหตุการณ์ก่อนหน้าเป็นอุทาหรณ์ หรือใช้บุคคลตัวอย่างมาสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : ผู้สอนควรเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียน กล่าวคือต้องการให้ผู้เรียนเป็นแบบไหนผู้สอนก็ต้องประพฤติเช่นนั้น

“...อย่างน้อยเด็กเค้าเห็นเรานะ เค้าก็อุ่นใจ เราก็จะได้ใจเค้า เท่านั้นเอง เพราะเราทำให้เขาเห็นว่าเราให้เขาทำอะไร เราก็ทำอย่างนั้นด้วย ทำไม่ยากหรอกแต่ต้องทำ ต้องขยัน เพราะทำแล้วหยุดไม่ได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...เด็กบางคนเล่นเกมจนตัวเหลือง แม่มาให้ครูช่วยที่ พี่ก็เอามาห่อหุ้ม จากเด็กเล่นเกมตัวเหลืองกลายเป็นประธานนักเรียน เราให้เขาเหมือนเป็นแขนเป็นขา ครูทำอะไรช่วยครูทำ มีหลายคนที่เราใช้วิธีสร้างแรงบันดาลใจ ค่อย ๆ กล่อมเกล่า ห่อหุ้มเขาไป เหมือนว่าเขาเป็นแบบอย่างให้เรา เวลาคุยก็จะคุยในเรื่องของปรัชญา จากปรัชญาชีวิต วิธีคิดอย่างละเอียดละออ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...หนึ่งเราต้องทำให้เขาเห็นเป็นตัวอย่างก่อน อย่างเรื่องความมีวินัยเนี่ย เขาจะรู้หนึ่งผมเข้าตรงเวลา สองผมปล่อยตรงเวลา ในที่นี้หมายถึงว่าครูจะปล่อยก่อน 5 นาที ก็ 5 นาทีทุกครั้ง อันนี้ทำเด็กรู้เลยว่าไม่เคยปล่อยช้าแน่นอน แล้วเขาจะรู้ว่าครูจะดูแลเขาแน่นอนว่าถ้ามาช้า เราต้องทำเป็นแบบอย่าง อย่างเรื่องความพอเพียงเด็กจะรู้ ดราฟต์ในการเขียนเรียงความต้องเป็นกระดาศรีไซเคิลเท่านั้น ถ้าเป็นกระดาศที่ไม่รีไซเคิล ผมไม่รับ เขาจะรู้ทันที อย่างนี้เราต้องทำให้เขาเห็นเป็นแบบอย่าง ลวดเย็บกระดาศที่ผมเล่าไปเมื่อกี้ ผมบอกว่า ตั้งแต่ครูบรรจุมาครูใช้กล่องนี้มายังใช้ได้จนถึงทุกวันนี้เลย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เข้าเรียนตรงเวลา ครูก็ต้องรีบตรงเวลาเหมือนกัน เข้าตรงเวลา ออกตรงเวลา เรื่องมีวินัยก่อนอันดับที่หนึ่งเรื่องการแต่งกาย ก็ต้องมีระเบียบ ทุกครั้งที่เราเห็นกระดาศ เราก็ลงไปเก็บ ให้เขาเห็นเป็นตัวอย่าง ก่อนจะบอกให้เขาทำเราต้องทำก่อน เพราะคนเราก็เรียนรู้จากตัวอย่างใหม่ ตัวอย่างที่ดี ดีกว่าคำสอน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานานาชาติ, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : ผู้สอนอาจชี้ชวนให้เห็นผลดี-ผลเสียจากการกระทำโดยอาจยก เหตุการณ์ก่อนหน้านี้เป็นอุทาหรณ์

“...เราต้องคอยชี้แนะว่า สิ่งที่ดี สิ่งที่ดี เหมาะสมไหม ควรไหม การกระทำแบบนี้มีเหตุผลอะไร คุณแสดงความรุนแรงทำไม คุณก้าวร้าวทำไม คุณหยาบคายทำไม แทนที่จะห้ามว่าอย่าทำ แต่เรา ตั้งคำถามกลับ ว่าทำไม รู้สึกอย่างไรที่ได้ทำ พอใจหรือยัง เขาก็จะได้ทบทวนกับตัวเองว่าสิ่งที่ได้ทำนั้น เหมาะสมหรือไม่ แล้วก็จะลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เราต้องคอยชี้แนะว่า สิ่งที่ดี สิ่งที่ดี เหมาะสมไหม ควรไหม การกระทำแบบนี้มีเหตุผลอะไร คุณแสดงความรุนแรงทำไม คุณก้าวร้าวทำไม คุณหยาบคายทำไม แทนที่จะห้ามว่าอย่าทำ แต่เรา ตั้งคำถามกลับ ว่าทำไม รู้สึกอย่างไรที่ได้ทำ พอใจหรือยัง เขาก็จะได้ทบทวนกับตัวเองว่าสิ่งที่ได้ทำนั้น เหมาะสมหรือไม่ แล้วก็จะลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...แต่สุดท้ายแล้วเราต้องทำให้เขาเห็นว่าสิ่งที่เขากำลังทำอยู่เนี่ย ทำไปเพื่ออะไร แล้วถ้าเขาไม่ทำจะ เกิดผลอย่างไรต่อตัวเขา หรือต่อคนอื่นบ้าง มันก็ทำให้เขาควบคุมตัวเองได้ บางทีเราก็คงพยายามบอก ว่าสิ่งที่เขาทำอาจจะไม่ได้เกิดจากตัวตนของคุณจริง ๆ เพียงแต่อาจจะยังไม่มีใครบอก หรือชี้แนะ เราก็อธิบายว่าถ้าพฤติกรรมเหล่านี้ติดตัวไปสู่สังคมโลกภายนอกจะเกิดอะไรขึ้น เขาก็รู้สึกสำนึกได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...เราสร้างความเป็นมิตรกับเขา อันนี้ในเรื่องของเด็กที่มีพฤติกรรมที่ไม่โอเค เราก็เหมือนเป็นมิตรเขา แล้วคอยดูว่าสิ่งที่เขาทำนั้นซ้ำรอยกับสิ่งที่เคยเกิดหรือไม่ ถ้าซ้ำรอยที่เคยเจอก็เล่าว่าอันนี้เคยมีคน เจอนะ เคยมีคนทำนะ แต่ผลลัพธ์ไม่ได้ดีเลย เหมือนกับพาเขาไปสู่อะไรบางอย่างของเราผ่านการเล่า บางคนก็รับฟัง ถึงกับร้องไห้สารภาพบาปก็มี...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...เราจะบอกเด็กเลยว่า ถ้ามีอีกเราจะไม่จัดการเองแล้วนะ กรณีนี้เคยเกิดแล้วก่อนหน้านี้ครู ก็ให้ตำรวจมาจัดการเลย เด็กก็จะกลัวกฎหมาย ไม่กล้าทำผิดอีก...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...เราใช้การตักเตือน และสอนให้เขาเห็นว่าข้อดีของการทำคืออะไร สิ่งที่ได้ก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเอง สิ่งที่เราสอน ครูเตือน ถ้านักเรียนทำก็จะได้กับตัวนักเรียนเอง ให้เขาเห็นถึงข้อดีข้อเสียของการที่เขาจะ ทำอันนี้ ถ้าเขาทำงาน เขาก็จะผ่านภาษาไทย ผ่านอื่น ๆ เหมือนรุ่นพี่ พอจบชั้นพื้นฐานก็มีวุฒิความรู้ ที่จะไปต่อเหมือนกับที่รุ่นพี่เค้าเป็น ประมาณนี้ ให้เห็นข้อดีข้อเสีย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

“...มีการพูดถึงผลเสียให้เขาคิดเองโดยที่ไม่ได้มีการดูหรือตำหนิ แต่จะอธิบาย คืออธิบายให้เห็นถึงประโยชน์ อธิบายว่าทำไมต้องทำแบบนี้ อีกอย่างใช้ประสบการณ์ หรือตัวอย่างที่มันเคยเกิดขึ้นแล้วมาสอนเป็นอุทาหรณ์ไป...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 3 : ผู้สอนอาจชี้ให้นักเรียนตัวอย่างมาสร้างแรงบันดาลใจ

“...สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้เขาอยู่ตลอดเวลา โดยให้เห็นตัวอย่างที่ดี ใครทำความดีก็จะให้เขา มาพูดว่าได้อะไร อย่างไร แล้วก็ท้าทายให้แต่ละห้องแต่ละกลุ่มคิดกันเองว่าจะทำดีด้วยวิธีไหน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...อย่างสมมตินักเรียนชอบศิลปินดารา เราก็พยายามเอาชีวิตเขามาเป็นแบบอย่าง เช่นตัวอย่างว่า ดุสิต เขามีความมุ่งมั่นในการพยายามเรียนอย่างไร ไม่พยายามให้นักเรียนรู้สึกว่าตัวเองมีข้อจำกัด และอุปสรรคต่อการเล่าเรียน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการตัวอย่าง ทั้งใกล้ตัว เอาตัวเองเป็นหลักด้วย เอาสังคมใกล้ตัว เอาไอดอลเด็กด้วย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...นอกจากนี้เรายังมีการยกตัวอย่างคนที่ชีวิตเขาแย่ ๆ แต่ชีวิตเขาพลิกไปในทางที่ดี คนแบบรอบ ๆ ตัวที่เราเจอด้วย ตอนแรก ๆ เขาก็มีแรงบันดาลใจว่าคนคนนี้โตอยมว้ย ชีวิตเขาก็ไม่ได้แย่อย่างเขาเลยนะ ทำไมเราไม่ตั้งใจเรียนล่ะ ให้เห็นถึงพ่อแม่ลำบาก เราคำนวณให้ดูเลยนะว่า เนี่ยวันละ 100 ค่าเทอมค่าอะไรอีก เป็นแสนถ้าไม่จบ มันก็จะมีเด็กที่สำนึก ส่วนใหญ่ก็จะมีเด็กที่คิดได้ในคาบนี้ ปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

2.3.1 การสร้างสัมพันธภาพ

2.3.1.1 ผู้สอนควรสำรวจอารมณ์ และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ ทำให้เขาเปิดใจยอมรับ อาจสร้างความผ่อนคลายระหว่างการเรียน โดยการใช้อารมณ์ขัน เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย อยู่ร่วมกันภายใต้กฎเกณฑ์ที่ร่วมกันสร้าง มากกว่าการสร้างความกลัว ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสำรวจอารมณ์ และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ ทำให้เขาเปิดใจยอมรับเรา

“...เด็กจะกลัวคุยกับผมมาก เพราะเด็กคุยกับผมแล้วไม่รู้สึกรู้ว่าถูกตัดสิน เด็กที่นี้ชอบเล่นกีฬามาก เพราะที่บ้านไม่มีพื้นที่ มาเล่นมือถือที่โรงเรียนเพราะเล่นที่บ้านไม่ได้ พ่อแม่ก็ด่า ก็ว่า เราก็ต้องสังเกต พฤติกรรม แล้วก็ส่งเสริมในสิ่งที่เขาอยากทำในเวลาว่าง พอเข้าห้องเรียนมาเขาก็สงบ เพราะหมดพลังงานไปแล้ว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เราก็อ้างอิงความรู้สึกเด็กก่อนนะ ความพร้อมในการเรียน อารมณ์ดี อารมณ์ไม่ดี เป็นสีเขียวน สีเหลือง สีแดง ถ้าเด็กเป็นสีแดงเยอะ ๆ เราก็คุยปรับจูนอารมณ์กันก่อนว่าเราจะทำอย่างไรดี ผมให้ความสำคัญเรื่องการฟัง การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) คุณต้องฟังเพื่อน คุณต้องฟังครู คุณต้องให้เกียรติกัน แล้วเราก็เอาตัวเองทำเป็นตัวอย่าง เวลาใครพูดก็แล้วแต่ เราก็ตั้งใจฟัง และส่งภาษากายให้เขา โฟกัสกับสิ่งที่เขาพูด ถามทวน สรุปสิ่งที่เขาพูด มันก็รู้สึกว่าคุณสัมพันธ์ภาพเรากับเขาดี เขาคุยกับเราได้ทุกเรื่องจริง ๆ จนเขาบอกเราว่าเนี่ยไม่เคยมีใครมานั่งรับฟังเขาแบบนี้เลย เขาไม่ต้องการอะไร เขาต้องการคนที่รับฟังเขา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...คือตอนแรกเลยเข้าไปสำรวจก่อนเลย ชอบเรียนแบบไหน ชอบเรียนแบบบรรยาย ชอบทำแลป ชอบแบบอภิปราย ชอบเรียนแบบอะไรยังไงทั้งหลายแหล่ ที่นี้พอชอบเรียนแบบไหนเราก็จะใช้นักเรียน บุคคลที่ชอบมากที่สุดเป็นหลัก แล้วก็สำหรับคนที่ชอบโดยวิธีการอื่นเราก็ถึงเวลาเราก็อาจจะเสริม โดยวิธีการอื่นที่เป็นไปได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...เปิดโอกาสให้เขาพูด ฟังเขาก่อน มันทำให้เขารู้สึกได้รับความอบอุ่น ฟ้าว่าการสร้างให้นักเรียน รู้สึกอบอุ่นหรือไว้วางใจ โดยส่วนตัวแล้วมีความสำคัญ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสร้างความผ่อนคลายระหว่างการเรียน โดยการใช้อารมณ์ขัน เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย อยู่ร่วมกันภายใต้กฎเกณฑ์ที่ร่วมกันสร้าง มากกว่า การสร้างความกลัว

“...เด็กไม่ค่อยกลัวเพราะว่าพอถึงออกนอกห้องแล้วไม่ดุละ ขำ ๆ ดุขำ ๆ พอพูดเสร็จเขาก็หัวเราะ เด็ก ก็เลยไม่ค่อยจริงจังกับเราเท่าไรเรื่องอารมณ์ความเครียด ก็แตกต่างจากครูปกครองเท่าที่สังเกตนะ ครูปกครองจะเป็นว่าที่เด็กไม่ค่อยโปรดปราน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เราต้องตกลงเข้าไว้ เด็กบอกว่าครูเป็นคนตลก แต่เวลาจริงจังก็จริงจัง เด็กรักครู เพราะครูหวังดี...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...บางคนเขาก็เข้ามาคุยด้วย เปิดใจด้วย บางคนก็ยังไม่เปิดใจอยู่ ครูก็ต้องเข้าไปในเวลาว่าง ไปเจอกัน ตรงไหนก็ไปคุยกับเขา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เราต้องให้ความเป็นกันเองในการสนทนาซักถาม และสอบถามความรู้ เล่าเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ให้นักเรียนได้ฟัง เกิดความเข้าใจด้วย เกิดความไว้วางใจด้วย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 39 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...บรรยากาศเด็กส่วนใหญ่จะเป็นกันเองกัน เวลาพูดจาอะไรก็แล้วแต่ ก็ไม่ได้ทำให้เขาเกรงเครียด หรือซีเรียส การถามไม่ได้ออกแนวการจับผิด แต่การถามเป็นลักษณะกระตุ้นให้เขาอยากเรียน หรือมีความต่อเนื่องหรืออยากเรียนในเรื่องต่อไป...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...เด็กกับเราต้องคุยกันสนุกก่อน เด็กต้องเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาเราก่อน ต้องเกิดความรู้สึกที่เป็นกันเองก่อนมากกว่าความกลัว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...ส่วนใหญ่ก็จะพูดกับนักเรียน นักเรียนสามารถมาพูดคุยกับเราได้ ถ้ามาพูดคุยนอกรอบก็จะเป็นกันเอง แวบบ้าง ส่วนใหญ่นักเรียนที่เป็นเพศที่ 3 เขาจะชอบ เราก็อาจจะแหยงเขาด้วย เด็กก็จะบอกว่า อาจารย์คะ วันนี้สวยที่สุด เราก็เป็นคนที่ถูกล้อพูดกับเด็ก บางทีพูดแรงแต่ติดตลก เหมือนว่าเป็นเพื่อนเราหวังดี เขาจะกล้าเล่าทุกเรื่อง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

“...เราเป็นกันเอง ไม่ได้แสดงความดู ไม่ดู แต่มีลิมิต ไม่ใช่ว่าคุณจะทำอะไรก็ได้ตามสบาย คือมีความเป็นกันเอง ต้องฟังเขามาก ๆ อยู่ร่วมกันภายใต้กฎที่สร้างขึ้นตั้งแต่แรก...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.3.1.2 ผู้สอนควรสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนยอมเปิดใจ และผู้สอนควรพยายามทำลายกำแพงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาจากผู้เรียนให้ได้ โดยผู้สอนควรมีบุคลิกภาพน่าเข้าหา และมีความจริงใจในการช่วยผู้เรียนแก้ไข ปัญหา ตลอดจนสร้างช่องทางอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงง่าย ซึ่งปรากฏตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเปิดใจ

“...เด็กทุกคนก็แอบบ๊ี้ บอกว่าอยากเรียนกับครู เด็กไม่เคยพูด จนกระทั่งเทอมนี้มีครูภูมิปัญญาเป็นครู เก่าสอนนาฏศิลป์ เขาเป็นครูโบราณ สอนแบบโบราณ ทอล์กแอนด์ซอล์ก เรียน ท่องจำ ตี ที่นี้พอเด็กอยากเรียนกับเราก็ก่เกิดทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาด้วย เด็กอยากเรียนวิชานี้เพราะได้เรียนกับครูคนนี้ เมื่อเราเป็นมิตรกับเขา เมื่อเราเปิดโอกาส และเขารู้สึกว่าห้องเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัย ปลอดภัยนะ ปลอดภัยสำหรับเขา ปลอดภัยที่เขาจะคิด ปลอดภัยที่เขาจะพูด...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...ปลอดภัยของนักเรียน เพราะเขาเปิดใจ อย่างเช่นช่วงนี้ไอชูสามนิ้ว ห้องครูเองนี้แหละ ไม่ต้องไปไหนไกล สามสหายกันนี้ ห้องครูเองใช้ได้ ก็คือเปิดพื้นที่ให้เขา ไม่ได้ตำหนิ โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัย ไฮด์ปาร์คก็มีนะ กลางโรงอาหารเปิดลำโพงพูดกันเลย เดินไปดูลิยังมีป้ายอยู่เลย ครูไม่เอาออกหรือเพราะถือเป็นพื้นที่ของเขา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เราจะจำชื่อนักเรียนให้ได้มากที่สุด ทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น ถ้าเป็นไปได้หากใช้ชื่อนักเรียนจะรู้สึกใกล้ชิดกับครูมากขึ้นกล้าพูดกล้าตอบ และรู้สึกปลอดภัย อบอุนเมื่อได้เข้าเรียนวิชาภาษาไทยกับเรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...ต้องสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยกับเด็ก พูดคุยกับเขาในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์เท่า ๆ กันกับเรา เขาจะเปิดใจ กล้าพูด กล้าแสดงออกกับเรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...บรรยากาศก็สนุกสนาน ก็ให้สิทธิเด็กแสดงความคิดเห็นในส่วนที่ถ้าเขาไม่เข้าใจ เขาอยากให้เราทำอย่างไร เราให้โอกาสเขาในการที่จะพูดได้ อาจารย์สอนใหม่อีกครั้งได้ไหม อะไรอย่างนี้ หรือ อาจารย์ลองอย่างนี้ได้ไหม ถ้าทำได้เราก็จะทำ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษานขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...ในหลาย ๆ เหตุการณ์เราพบว่า สิ่งที่เราพยายามทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มันทำให้เปิดใจ ทำให้เด็กกล้าที่จะพูด หลังจากที่เราได้เรียนกันแล้ว หลังจากจบไป เวลาเขามีอะไรเขาก็จะกล่ามาถามมาคุย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็แล้วแต่...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษานขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรพยายามทำลายกำแพงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยต้องสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาจากผู้เรียนให้ได้

“...เบื้องหลังตอนที่ไปกินหมู่มั่ง มึงกับกูเลยเว้ย แล้วเค้าก็สนุก แสบปี้ กับคำพูดเรา ไอเราไม่ถือตัว แล้วเด็กพวกนี้ พอสนิทแล้วเนียเค้าไม่เล่นหัวเรานะเคา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...ที่เด็กเขายอมแกล้งอะไร เพราะเด็กเขาเชื่อมั่นในตัวเราก็คงจะเป็นไปได้ เราก็พยายามบอกว่า ไม่ใช่ว่าเธอไม่ไฉนนะ แต่ว่าครูแค่เกิดก่อนเธอเฉย ๆ แล้วก็ครูแค่มีประสบการณ์มากกว่าเธอในตรงนี้ เพราะฉะนั้นเชื่อเถอะว่าถ้าทำอย่างนี้นั้นดีกว่าที่เธอคิดเองแน่ ในเวลานี้กรอบนี้ต้องเกาะ แต่วันไหนที่เธอพึ่งตัวเองได้ เธอจะทำรูปแบบไหนก็เรื่องของเธอแล้ว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เด็กต้องเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาเราก่อน อาจจะใช้ความจริงใจ แสดงให้เขาเห็นว่าเราจริงใจกับเขา เราสามารถดูแลเขาได้ เราหวังดีกับเขา เขาก็จะเชื่อมั่นในตัวเรา ยอมรับเรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...มีหลายอย่าง หลายเรื่องที่เด็ก ๆ เองไม่รู้จะไปพูดกับใคร หรือว่าด้วยวัยที่ต่างกันของครูกับนักเรียน ทำให้เขารู้สึกว่าไม่กล้าที่จะเปิดเผย ไม่กล้าพูด ในความเป็นเด็กเขาอาจจะคิดไปก่อนล่วงหน้าว่า ถ้าพูดเรื่องนี้ครูต้องไม่ชอบแน่เลย ครูต้องไม่ฟัง ครูต้องด่าแน่เลย เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราพยายามทำก็คือว่า ไม่อยาก让他รู้สึกแบบนั้น อยากให้เขาเปิดใจที่จะพูด โดยที่อาจจะไม่ต้องพูดกับเราก็ได้ แต่ขอแค่ให้เขามีที่ปรึกษา เราไม่อยากให้เขาตัดสินใจแก้ปัญหาเองหรือบางทีแก้ปัญหาในทางที่ไม่เหมาะสมแล้วจะเกิดปัญหาตามมา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 3 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพน่าเข้าหา และมีความจริงใจในการช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างช่องทางอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงง่าย

“...ด้วยความที่ตนเองเป็นคนอารมณ์ดีด้วยแหละมั้ง เราก็ชวนเด็กมาคุย ไม่ใช่ชวนเด็กมาคุยหรือเวลาไปไหนก็ หนูอะไร หนูเล่นอะไร มันทูกใหม่ หรืออะไรอย่างนี้ ก็จะถาม แต่ไม่ใช่แต่เด็กที่เราสอนนะ เด็กคนอื่นเราก็พยายามทำความรู้จัก เช่น เด็กที่มาเรียนกับครูอีกท่านหนึ่ง ก็พยายามถามครูว่าเด็กคนนี้เป็นอย่างไร...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...ก่อนที่จะเรียนทุกเนื้อหาวิชาเราต้องแนะนำตัวเอง แนะนำรายวิชา แจกเบอร์โทร บอกว่าเรานั่งที่ไหน บอกช่องทางติดต่อเด็กว่าเราเปิดตัวเอง เราจะไม่ปิดตัว เปิดข้อมูลเบอร์ที่นั่งห้อง และปัจจุบันใหม่เลย เราต้องเปิดกรู๊ปไลน์ห้อง ซึ่งอันนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับคุณครู แต่มันเป็นช่องทางที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จมากกว่าแบบเดิม ๆ วิธีเดิม ๆ เราก็เลยเปิดเลย ครูก็ไม่ปิดตัวเอง ถ้าหนูต้องการจะส่งงานครูหนูเข้าไลน์กรู๊ปเลยเดี๋ยวครูตอบ เด็กก็มีช่องทางในการติดต่อเราง่ายขึ้น เด็กก็มี การติดตามงานง่ายขึ้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...มาจากบุคลิกของผู้สอนมากกว่า การรับฟังนักเรียน ฟังแบบฟังจริง ๆ คือฟังแบบที่ร่วมแก้ปัญหา ทำให้เขารู้สึกว่าเราอยู่ข้างเขา นักเรียนชอบในบุคลิกที่เป็นแบบนี้ ถ้าเราตั้งเป้าหมายว่าต้องการให้เขากลับพูดกล้าแสดงออกก็ทำได้ เขายอมรับเรา กล้าพูดและแสดงออกกับเรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.3.1.3 ผู้สอนควรยอมรับและมองให้เห็นข้อดีของผู้เรียน หมั่นชื่นชม และสร้างความเป็นพวกพ้อง มีเหตุผล และความยุติธรรม ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรยอมรับและมองให้เห็นข้อดีของผู้เรียน หมั่นชื่นชม และสร้างความเป็นพวกพ้อง มีเหตุผล และความยุติธรรม

“...ก่อนที่จะเราจะไปเปลี่ยนเขาได้เราต้องไปนั่งในใจเขาก่อน เราต้องเป็นพวกเดียวกันกับเขาก่อน เราต้องรู้ว่าคน ๆ นั้นเขาชอบอะไรอย่างไร เราต้องมีเซนส์ และไม่ใช่ว่าพอไปถึงไปตำหนิเขา เราต้องยอมรับ และค้นหาในข้อดีของเขาที่เขาดี เราต้องวิเคราะห์และหาให้เจอ เราต้องจับไปตรงนั้นเกิดเป็นสายสัมพันธ์ขึ้นมาทีละนิด เราถึงเป็นพวกเดียวกัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เด็กก็บอกว่าเรามีเหตุผลมากที่สุด ไม่รู้ว่าเปรียบเทียบกับใครนะ เด็กบอกเราตรงไปตรงมา อะไรถูกก็ถูก อะไรผิดก็ว่าผิด มันก็เป็นแบบอย่างให้เขาเห็นนะ และเขาก็ยอมรับในตัวเรา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...เวลาเด็กมาขอทุนมาติดตามเรื่องทุนมันดูออก การที่เด็กบอกหนูขอบคุณได้ไหม เราชู้แล้วว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอะไรแนว ๆ ก็จะติดตามอยู่ห่าง ๆ แต่ปกติก็จะปล่อยให้เด็กอยู่กันเอง ตอนเช้าที่จะปล่อยให้นักเรียนทำงานตามงานฟรีสไตล์ไป พอเด็กมีปัญหาอะไรคราวนี้เด็กก็จะมาบอกเรา ถ้าสุดเขามีปัญหากับครูพละที่ตีเขาทั้งห้อง แล้วเด็กก็รู้สึกว่าคุณคนนี้ดีโดยที่ไม่มีเหตุผล เราก็บอกเขาว่าเดี๋ยวครูตีเสร็จแล้วเรามาคุยกัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.3.2 การสื่อสารเชิงบวก

2.3.2.1 ผู้สอนควรสื่อสารในเชิงให้ผู้เรียนคิดเองว่ายังมีสิ่งใดบกพร่องต้องแก้ไข และอาจสื่อสารถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามอย่างมีเหตุผล โดยมีการคาดการณ์คำถาม และเตรียมคำตอบไว้ล่วงหน้า ด้วยความเห็นอกเห็นใจความรู้สึกของผู้ฟัง ซึ่งปรากฏตามให้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสื่อสารในเชิงให้ผู้เรียนคิดเองว่ายังมีสิ่งใดบกพร่องต้องแก้ไข

“...เวลานักเรียนประพฤติไม่เหมาะสมก็ไม่ได้ตำ ได้ว่านะ เพียงแต่เข้าไปสะกิด เพียงแต่ถ้ามันรุนแรงจริงเนี่ย ต้องไปทักทานเค้า แล้วบอกเขาว่าเขาทำอะไรไปที่ไม่เหมาะสม แล้วให้เขาคิดเองว่าไม่เหมาะสมอย่างไร ถ้าไม่รุนแรงก็จะเก็บเอาไว้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...มันต้องคิดให้เขาคิดให้ได้เอง ใช้คำถามถาม ให้เขาตอบให้ได้เองว่าเขาผิดอะไร แล้วถ้าผิดอย่างนี้เราจะแก้ยังไง เพราะอะไร เหตุผลอะไร เขาต้องพูดออกมาเอง ต้องให้เขาพยายามเปิดตา เปิดปาก เปิดสมอง วิเคราะห์ด้วยตัวเองได้ เหมือนเขามองเห็นตัวเอง คนเรามองเห็นตัวเองมันจะมีสติที่จะรู้เหมือนถูกคิด แต่ถ้าเราไปว่า ๆ ตำ ๆ ไปบอกว่าเขาเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ทำไมไม่ให้เขาเห็นตัวเขาเอง เมื่อเขาเห็นตัวเขาเอง ให้เขาสะท้อนความเป็นตัวของเขาด้วยตัวเขาเอง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เอาเสื้อลอยชายไขว้ไหม ส่วนใหญ่ผู้ชายอะนะ เราก็ไม่ทักในทันที เราใช้วิธีพูดอ้อม ๆ แบบ เสื้อหลวมหรือลูก แต่งหล่อ ๆ หน่อยอะไรอย่างเนี่ย ไม่ได้ดูตำอะไรตรง ๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสื่อสารถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามอย่างมีเหตุผล โดยมีการคาดการณ์คำถาม และเตรียมคำตอบไว้ล่วงหน้า ด้วยความเห็นอกเห็นใจความรู้สึกของผู้ฟัง

“...ถ้าถามว่า ถ้าตัดเรื่องกฎวินัยไป ในเรื่องส่งงานก็จะบอกเขาตรง ๆ ว่า ทำให้มันเสร็จในคาบ ทำให้มันเสร็จในโรงเรียน แล้วเราจะได้มีเวลาไปเล่นเกม คุณอยากจะทำอะไร คุณจะไปเล่นเกมอะไรก็เรื่องของคุณ ทำเสร็จแล้วก็เสร็จ จะได้จบ ๆ ความรำคาญใจมันจะได้หมดไป...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...หากกระบวนการเรียนการสอนในห้อง มีนักเรียนบางคนตอบคำถามผิด ครูก็ไม่ควรตำหนิ แต่ให้ใช้คำว่าลองพยายามใหม่ เกือบถูกแต่ยังไม่ถูก จะช่วยรักษาความรู้สึกของนักเรียน และทำให้นักเรียนไม่เสียความมั่นใจ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...โดยปกติในส่วนของเวลาที่จะทำอะไรแบบนี้จะมีการคิดไว้ก่อนล่วงหน้า เหมือนเตรียมคำตอบไว้ ว่าถ้าเด็กมีความคิดประมาทนี้เราจะให้คำตอบว่าอย่างไร เช่น เรื่องทรงผมการแต่งกาย ที่เด็กเขาคิดว่าทรงผมก็ไม่ได้เกี่ยวกับการเรียน เราจะคิดว่าไว้ก่อนว่าถ้าเขาพูดขึ้นมาในเรื่องนี้เราจะให้เหตุผลเขาว่าอย่างไร ก็คือมีการเตรียมคำตอบล่วงหน้าโดยใช้หลักของเหตุและผล และความเห็นอกเข้าใจผู้ฟัง เราไม่ได้คาดหวังว่าเขาจะต้องเป็นไปตามที่เราคิด เพราะเราเปลี่ยนความคิดใครไม่ได้ แต่อย่างน้อยเขาก็ไม่ต่อต้านเรา ได้ฟังความคิดในอีกมุมมองหนึ่ง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.3.2.2 ผู้สอนสื่อสารโดยการแสดงออกถึงความปรารถนาดี มีความเป็นมิตร จริงใจที่จะช่วยแก้ไขปัญห อาจใช้การสื่อสารเพื่ออารมณ์ขันช่วยสร้างความผ่อนคลาย และสื่อสารโดยใช้เหตุผลเพื่อให้ผู้เรียนคล้อยตาม ซึ่งปรากฏตามให้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนสื่อสารโดยการแสดงออกถึงความปรารถนาดี มีความเป็นมิตร จริงใจที่จะช่วยแก้ไขปัญห อาจใช้การสื่อสารเพื่ออารมณ์ขันช่วยสร้างความผ่อนคลาย และสื่อสารโดยใช้เหตุผลเพื่อให้ผู้เรียนคล้อยตาม

“...คนต้องการกำลังใจ อย่าละเลย แต่อย่าให้มันดูเป็นการไม่จริงใจ แต่ยังไงเราจึงจะชมเขาจากใจจริงได้ ก็ต้องเป็นคนจริงใจก่อน แล้วมันจะออกมาเองเป็นธรรมชาติ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...จะพูดฮา ๆ ว่า ขอละ ครูขอปิดบาทละนะกระโปรงตัวนี้ อย่าใส่อีกเลยเอาให้มันดูใส่แล้วหนูจะสวยขึ้น ครูไม่ได้บูลี่นะ กับบอกอย่างนี้ว่า ครูไม่ได้บูลี่เธอนะ แต่ครูหวังดีกับเธอจริง ๆ บางทีก็แหย ๆ ว่าสงงานได้หรือยัง ถ้าสงงานไม่ได้ครูจะจ้างนักเลงไปทลายร้านที่ตลาดบ้านเธอเนี่ย อะไรอย่างนี้ (เด็กก็ขำ ๆ) ก็ขำ ๆ แต่ก็อย่าลืมว่าเด็กเขาก็ต้องการเหตุผล ซึ่งก็มาจากมุมมองต่าง ๆ ที่เราต้องนำเสนอให้เขาเห็นจริงตามที่เรากล่าวด้วย แบบนี้การสื่อสารเราจะประสบความสำเร็จ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เขากดดัน เก็บกด ไม่สามารถบอกสิ่งนี้กับใครได้แม้กระทั่งพ่อแม่ ก็ค่อย ๆ คุยกับเขาไปว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไม่เป็นอย่างนี้ เขาก็ค่อย ๆ เล่าให้เราฟัง ก็เหมือนกับเราสร้างความเป็นมิตรกับเขา โดยที่เล่าให้พ่อให้แม่ฟังไม่ได้ ครูช่วยอะไรได้บ้าง ออกแนวว่าฉันจะช่วยแกเอง เขาเชื่อถือในตัวเรา สร้างศรัทธา

ให้เขาศรัทธาในสิ่งที่พฤติกรรมของเราที่เราแสดงออกกับเขาว่าเขาเป็นมิตร พยายามจะบอกว่า อันนี้เข้าใจนะ ไม่ใช่เรื่องผิดปกติ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...คือพูดกับเขาตรง ๆ ให้ความจริงใจและความเป็นกันเอง ให้เขาเห็นว่าที่เราพูดกับเขาคือเราหวังดี กับเขาจริง ๆ เอาตรง ๆ แต่เราจะไม่แบบว่าโมโห เกรี้ยวกราด แต่โมโหคือจะนิ่ง ใช้เหตุผลมากกว่า การเกรี้ยวกราด เช่น นักเรียนไม่ทำงานเลย ก็บอกว่า นักเรียนรู้ไหมที่ครูต้องทวงนักเรียนทุกคาบ ถ้านักเรียนทำนักเรียนได้ตัวคนเดียว นักเรียนไม่ติด 0 นักเรียนเรียนจบ นักเรียนได้ความภาคภูมิใจ พ่อแม่ นักเรียนก็ภาคภูมิใจ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.3.3 การสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ

2.3.3.1 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ได้ทำกิจกรรมร่วมกันก็จะเกิดการเปิดใจยอมรับกันโดยกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคน และส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบไกล่เกลี่ยด้วยสันติวิธี ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ก็จะเกิดการเปิดใจยอมรับกันโดยกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคน

“...เด็กห้องเงจะไม่เรียน พี่ก็จะให้เด็กพวกนี้มาเข้ากระบวนการกลุ่ม มาเล่นเกมกัน หาอะไรทำ โอ้ยสารพัด ทำทุกอาทิตย์แล้ว ก็ทำอะไรก็ได้ที่ให้เราได้ช่วยเหลือกัน ได้ใช้คุณสมบัติที่แต่ละคนมีแล้ว มารวมกันแล้วจะสำเร็จ ไม่ใช่ว่าไปเอาความโดดเด่นของใครมา ทำให้เห็นว่าขาดใครไม่ได้ใน 5 คนนี้ ต้องช่วยกันถึงจะสำเร็จ ก็จะเกิดความสามัคคี การยอมรับกัน ไม่เอากิจกรรมที่แข่งกันเด่น เราต้องไปด้วยกัน เหมือนทำงานเป็นทีม พี่เล่นง่าย ๆ อะวันนี้ครูเลี้ยงส้ม แต่ก่อนที่จะกินส้มต้องปอกส้มให้เป็นเส้น ไม่ให้ขาด ใครได้ยาวที่สุดชนะ เขาก็จะตั้งใจ เกิดสมาธิ เกิดการชื่นชม เล่น สนุกสนาน หยอก ล้อเหยยกันไป เป็นความสัมพันธ์อันดีต่อกัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เด็กบางคนก็ชอบทำงานตัวเอง ก็ด้วยที่ว่าเพื่อนไม่ได้ตั้งใจอะไรก็แล้วแต่ เราก็ให้เหตุผลว่า ที่ให้ทำงานกลุ่มเพราะเป็นการจำลองโลก โลกเรามันมีความวุ่นวาย มันไม่มีอะไรที่ไปด้วยความแบบว่าไม่มีอุปสรรคอะ แต่ต้องการให้เห็นว่าแม้กระทั่งเธออยู่ด้วยกันแค่นี้ เธอยังทำไม่ได้แล้วงานใหญ่กว่านี้มันก็ลำบาก เขาก็ยอมกันนะ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...ตอน ม.6 เขามาเปิดใจให้ฟังตอนเช้าค่าย บอกว่าตอน ม.1 เห็นหน้าไอนี่แล้วเกลียดมากเลย เป็นเกลียดแรกพบ จุดเปลี่ยนก็เพราะเรียนด้วยกันตลอด 6 ปี ทำงานกลุ่มด้วยกัน ทำอะไรหลาย ๆ อย่างด้วยกัน ก็เลยสนิทกัน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เคยมีเด็ก 2 คนก็ไม่พูดกัน ไม่อะไรกันเลย ก็เลยถามว่าเกิดอะไรขึ้น ก็บอกว่าแฟนไม่ให้ยุ่ง การแก้ไขคือคุยกับเพื่อนเขาทั้งหมดทั้งห้อง แล้วเพื่อนเขาช่วยกัน เหมือนกับเปิดใจกันทั้งห้อง คือเด็กพวกนี้มีเวลาอยู่ด้วยกันคือไปค่าย พอไปค่ายก็หาเวลาอยู่ร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน แล้วก็กิจกรรมเปิดใจ คือพูดกันทีละคนเลยว่าใครอะไรยังไง พอเปิดใจออกมา คนนี้ก็พูดถึงคนนี้ คนนี้ก็พูดถึงคนนี้ แล้วก็ให้เคลียร์ปัญหากัน ใช้วิธีการเปิดใจ แต่อย่างที่เราเป็นเด็กก็ฟังก็จะได้ไปค่าย พอตกดึกก็มีเวลาก็เคลียร์ปัญหากัน ก็มาพูดคุยกันเหมือนเดิม ทุกคนก็มีความสุข ก็ดี...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...การที่จะทำให้นักเรียนเกิดการยอมรับกันน่าจะเป็นการใช้กิจกรรม กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมที่เป็น การระดมความคิด คือเราจะมีความคิดว่าทุกคนย่อมมีความคิดที่แตกต่างกันอยู่แล้ว และเรารู้ว่าเด็กแต่ละคนมีความคิดที่หลากหลายและแตกต่างกัน ที่นี้ในลักษณะของการระดมความคิด การทำงานกลุ่ม เราจะเห็นถึงความขัดแย้งหรือความคิดที่หลากหลายของนักเรียนซึ่งเราไม่ปิดกั้น แต่ให้เขาได้ลองก่อน ถ้าสิ่งที่เขาจะทำหรือคิดมันไม่ได้ส่งผลที่ร้ายแรง หรือถ้าเป็นความคิดแตกต่าง อาจจะสถานการณ์ กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เพื่อให้เขาประมวล ประสบการณ์ สิ่งที่เขาคิด สิ่งที่เขารู้สึกออกมาในห้องเรียน แล้วเราจะเห็นถึงความขัดแย้งความคิด ที่เหมือนกันหรือต่างกัน เมื่อเขาได้แสดงความคิดของเขาออกมา มันจะบวกกับผลที่มันจะตามมา ด้วยของความคิดนั้น ๆ หมายถึงว่าให้เห็นถึงความคิดของแต่ละคนด้วยว่าผลของความคิดแบบนี้จะเป็นอย่างไร ในขณะที่เดียวกันเขาก็เห็นถึงความคิดของอีกกลุ่มหนึ่งด้วย ได้เห็นถึงอีกหลากหลาย ความคิดว่า มีคนที่มีความคิดที่ต่างจากเราเยอะแยะมากมาย แล้วหลังจากที่เขาได้แสดง เราจะเป็น ส่วนหนึ่งในการแสดงมุมมองอีกมุมมองหนึ่ง หรือเป็นตัวละครให้เขาเห็นมุมมองที่เด็กอาจไม่ได้มอง หรือ มองไปคนละจุด เราจะเป็นตัวตบเข้ามาในจุดที่ต้องการให้เขาเห็น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบไกล่เกลี่ยด้วยสันติวิธี

“...เวลาเราทำกติกาอะไรในห้อง เด็กเค้าถามตลอด เช่น ทำไมในกลุ่มต้องมีทั้งผู้ชายผู้หญิง ทำไม ไม่ผู้ชายอย่างเดียว เราก็อธิบายไปว่า ครูเชื่อว่าผู้หญิงจะดูงานได้ละเอียดกว่า ส่วนผู้ชายตัดสินใจได้ดี ก็ต้องอาศัยความสามารถที่ต่างกันไป ให้พวกเค้ายอมรับซึ่งกันและกัน เด็กชอบอะไรที่มีเหตุผล ชอบอะไรที่อธิบายได้ พยายามบอกเขาว่าผมเห็นคุณนะ คุณเป็นส่วนหนึ่งของห้อง หรือคนที่ไม่กล้า

ขอความช่วยเหลือคนอื่น บางทีเราอาจเปิดการสนทนา เราไม่ได้คุยเฉพาะ สมมตินั่งกันอยู่กลุ่ม 4 คน เราเห็นแล้วว่าคนนั้นนั่งทำค้าง เราเดินเข้าไปเราจะคุยกับสามคนนั้นก่อน เป็นไงบ้างงานเสร็จหรือยัง ไหนเอางานมาดูสิ เลื่อนงานไปใกล้เด็กคนที่นั่งทำค้าง เด็กคนนั้นเห็นแล้วว่างานมาใกล้ตัว ก็จะมีปฏิกิริยาทันที แล้วเราก็กถามเขา เปิดโอกาสให้เค้าพูด ทีนี้เค้าจะเริ่มรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชิ้นงาน แล้วเค้าก็จะมีส่วนร่วมมากขึ้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...ผมจริงจัง ให้ความสำคัญกับการล้อเลียนปมของเพื่อน บูลลี่เพื่อน หยียดเพื่อนผมให้ความสำคัญมากนะครั้งหนึ่งเราเคยพูดเรื่องผู้ลี้ภัยนักเรียนกับบอกว่าเพื่อนเขาเนี่ยเป็นกระเหรี่ยงนะ เพราะเขาคอยาวเราได้ยินเราก็อหุคเลย แล้วก็พูดว่าคุณคิดว่ามันโอเคไหมกระเหรี่ยงในความหมายของเราคืออะไร เราก็อิงให้เห็นเหตุผลว่าทำไมเราต้องปรามเรื่องนี้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...เคยมีเด็กสองกลุ่มทะเลาะกัน เราก็จะเป็นคนไกลเกลี่ย พูดให้เขาเห็นว่า เราอยู่กันมาถึง ม.3 แล้วน่าจะจบไปด้วยกันแบบด้วยดีเป็นรุ่น เป็นความทรงจำที่ดี อะไรที่ไม่ดีก็ไม่ต้องไปดูเขา ไม่ต้องตอบโต้ที่คิดว่าทุกห้องมีความขัดแย้งทุกห้อง แต่อยู่ที่ว่าเด็กจะบอกเราหรือเปล่า แต่ห้องที่เด็กกล้าที่จะเล่าให้เราฟังเพราะเราเจอปัญหามาด้วยกันมาถ้ามีการโพสต์ต่อกัน ขึ้นมาครูบอกว่าเห็นอกเห็นใจ การชนะด้วยการตอบโต้กลับคือการนิ่ง ก็จะสอนโดยใช้ประสบการณ์ของตัวเองเข้ามาสอนด้วย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.4 การจัดกิจกรรม

2.4.1 ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจสร้างเป้าหมายในการเรียนรู้และถอดบทเรียนเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ ซึ่งปรากฏตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

“...เด็กจะมีคำถามตลอดว่าเรียนไปทำไม เป็นต้น ก็เห็นที่แม่อายุยังอยู่ได้นี้ อันนี้เป็นเรื่องของทัศนคติ จะยาก การสอนที่เป็นตัวชี้วัดอาจจะยังไม่เข้าไปช่วยให้เด็กเห็นว่าท้ายสุดแล้วการเรียน จะนำไปสู่ให้ชีวิตเขาดีขึ้นได้อย่างไร แต่ผมก็พยายามเอาเรื่องที่เรียนมาสู่การใกล้ตัวเด็กมากที่สุด เช่น เด็กส่วนใหญ่อายุ ม.3 จะไปทำงานละ เราก็พยายามใช้ตัวชี้วัดที่คุณต้องรู้ว่า ตัวอย่างเช่น การกรอกแบบฟอร์มสมัครงานว่าแบบออนไลน์เป็นอย่างไร แบบไหนเป็นอย่างไร คัดเลือกในสิ่งที่เขาจะได้ใช้มากที่สุด...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...จริง ๆ แล้วภาระงานที่เสร็จในห้อง เก็บคะแนนในห้อง จะดีกว่าเป็นการบ้าน แต่ถ้าเป็นการบ้านก็ต้องมีประโยชน์ พยายามถามกระตุ้นความคิดว่าสิ่งที่ได้เรียนไปมันเอาไปใช้ประโยชน์อะไรในชีวิตได้ หรือเป็นประโยชน์อะไรต่อสังคม เด็กจะต้องสะท้อนกลับมา แทนที่จะวัดความรู้จากการเอาข้อสอบมาวาง เปลี่ยนมาให้เด็กสะท้อนว่าจะนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร เพราะเด็กไม่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก็ต้องใช้วิธีนี้เพื่อสร้าง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...จูงใจผู้เรียนด้วยการย้ำถึงความสำคัญของการทำงาน ผลลัพธ์จากการทำที่นักเรียนจะได้รับ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 39 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...ชักแม่น้ำทั้ง 5 เพื่อให้เขาได้เห็นถึงเรื่องที่เรากำลังจะทำมันคือเรื่องอะไร และทำแล้วได้ประโยชน์อะไร วิชาที่สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่เกรด แต่ต้องการให้เอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ถ้าเมื่อไรที่คุณมีความรู้และสามารถเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คือผลของการเรียนในวิชานี้จะตามมาเอง นั่นแหละ เพราะถ้าคุณนำไปใช้ได้แสดงว่าคุณมีความรู้ ความเข้าใจในวิชานี้โอเคแล้ว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนอาจสร้างเป้าหมายในการเรียนรู้ และถอดบทเรียนเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

“...เราก็ต้องให้นักเรียนมีเป้าหมายว่าคาดหวังอะไรจากสิ่งที่เรียน นักเรียนที่อยู่ม.6 จะมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะต้องไปสอบอันนี้ ๆ เขาก็จะตั้งใจทำในสิ่งที่เกี่ยวข้องให้ดีที่สุด ส่วนชั้น ม.ต้นยังลอย ๆ อยู่ เราก็ต้องค่อย ๆ ช่วยเขาให้เขาสร้างเป้าหมายให้ได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ที่ชอบที่สุดเลยคือให้เด็กบูรณาการความรู้ แล้วไปจัดนิทรรศการให้ห้อง ๆ คือเด็กจะมีรูปแบบของการทำ เขาจะคิดเองว่าเขาจะทำ เราอาจจะทำกรอบไว้ว่า เราจะทำนิทรรศการในแนวทาง เช่น สิ่งประดิษฐ์นะ เด็กก็จะเหมือนกับไปดูว่าสิ่งประดิษฐ์ไหนที่จะทำได้ แล้วก็เอาสิ่งประดิษฐ์อันนี้ไปนำเสนอเพื่อจะสอนน้อง ๆ ให้ทำ เหมือนเขาบูรณาการความรู้ของเขา เขาก็ดำเนินการจัดการเองว่าเขาจะสอนในรูปแบบไหน เพราะเขารู้ว่าเป้าหมายของเขาก็คือการไปเผยแพร่ความรู้ไปสอนน้อง ๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“...คือเด็กจะต้องเห็นประโยชน์ก่อน ว่ากิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างไรในอนาคต แล้วก็เห็นคุณค่าและความหมายของมัน สุดท้ายเขาจะต้องถอดบทเรียนจากการมองเห็นสังคม

หรือสถานการณ์ที่เราได้ประกอบสร้างขึ้นใหม่ในชั้นเรียน และให้เขาได้ถอดบทเรียนด้วยตัวเอง หรือร่วมกับเพื่อน ๆ ว่าตรงนี้จะไปอยู่ตรงไหน มีความหมายอย่างไร มีข้อคิดอย่างไรบ้าง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

2.4.2 ผู้สอนควรเปิดประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนให้อยากเรียนรู้ หรือใช้วิธีการยั่วยู่ให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม และควรนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยเชื่อมโยงกับสิ่งใกล้ตัว อยู่ในความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และสนใจ อยากเรียนรู้ต่อ ซึ่งปรากฏตามให้ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรเปิดประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนให้อยากเรียนรู้ หรือใช้วิธีการยั่วยู่ให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

“...ครูต้องยั่วยู่ ยั่วยู่ให้เด็กสนใจกิจกรรม ก็แล้วแต่บทเรียน สิ่งเหมือนกันคือต้องยั่วยู่ ต้องดูเด็กทุกคน สิ่งที่แตกต่างกันคือในแต่ละกิจกรรม บางกิจกรรมมันเหมาะกับนาย ก แต่วิธีการเทคนิคเดียวกัน ไปใช้กับนาย ข มันไม่ดี เพราะว่าพื้นฐานของคนมันไม่เหมือนกันบางทีบางข้อไปใช้กับนาย ก แล้วใช้กับนาย ข ทำให้เกิดปมด้อยของนาย ข เนี่ย ก็คือครูก็ต้องรู้พื้นฐานของก่อน จะบอกว่าครูเหนื่อยอยู่แล้วละ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...มีปีหนึ่งที่ผมสอน ไม่น่าเชื่อว่าเป็นเล่าเรื่องนิตินิ่งแล้วเด็กไปสืบค้นต่อ ยกตัวอย่างเช่น เวตาล แล้วบอกว่าเนี่ย คนนี้เก่งมากนะ ไม่ได้เรียนหนังสือ เหมือนเขาก็พยายามอธิบายประวัติของคนแต่งด้วย ลองไปหาอ่านดู ซึ่งเด็กโรงเรียน นี่แทบไม่เข้าห้องสมุดเลย ปรากฏว่า อาทิตย์ต่อมาเด็กเดินมาบอกว่า หนูไปยืมหนังสือนิทานเวตาลมาแล้วนะคะ มาอ่าน อ่านจบแล้ว ซึ่งไม่น่าเชื่อ เด็กบอกว่าสนุกจริง ๆ ไม่น่าเชื่อแค่เราเล่าเรื่องอะไรบางอย่างไปแล้วเด็กไปสืบค้นต่อ ไปรู้วิธีการหาหนังสือ เพราะเขาสนใจอยากรู้ เราก็รู้สึกว่าคุณคนเดียวก็ดีใจแล้ว...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...โยนประเด็นคำถามให้เขาคิด ให้เขาเขียน แล้วก็เอามาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน อย่างแรกเราเซตประสบการณ์ขึ้นมา กับสองชุดประสบการณ์ที่เขามีอยู่แล้วออกมา ความรู้เดิม หรืออะไรพวกนี้ บางทีก็ให้เขาแสดงบทบาทสมมติ แต่ทีนี้ละครที่เขาแสดงไม่ได้เป็นคำตอบของคำถามนะ แต่เป็นละครเปิดประเด็นที่จะนำไปสู่การอภิปราย ให้ทุกกลุ่มพูดคุยว่ามองเห็นอะไร มีอะไรเพิ่มเติมไหม ถ้าเปลี่ยนให้ตัวละครนี้ทำอย่างนี้ คุณคิดว่าจะเป็นอย่างไร แบบนี้เด็กก็ได้คิดต่อด้วยความสนใจอยากเรียนรู้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรควรนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยเชื่อมโยงกับสิ่งใกล้ตัว อยู่ในความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และสนใจ อยากเรียนรู้ต่อ

“...ครูเน้นการเรียนการสอนที่เป็นปฏิบัติให้เขาได้ลงมือทำ แล้วเริ่มจากง่ายไปยาก ถ้าเราเริ่มที่ยากที่แรกก็ไม่สำเร็จแล้ว จะเกิดทัศนคติที่ไม่ดี เราก็ต้องล่อเขาด้วยการหาอะไรง่าย ๆ มันต้องสนุกด้วย และที่สำคัญต้องสัมพันธ์กับวัยเขา กลุ่มเด็กแต่ละกลุ่ม ความต้องการ เราอย่าเอาที่เราชอบ ต้องเอาที่เด็กชอบ ต้องตามใจลูกค้าเรา บางทีการเรียนการสอนต้องมีการใช้อุปาย เกม ใช้เรื่องราวที่เข้าถึงเด็กคนนั้นได้ แล้วเราก็อลังการเข้าไปถึงสิ่งที่เราต้องการทีหลัง ถ้าเราเข้าถึงเขาไม่ได้ เขาไม่ลงมือทำ เขาต่อต้านการเรียนรู้แล้วมันจะจบได้ไง มันก็ไม่เกิดประโยชน์...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ต้องเป็นเรื่องใกล้ตัว อยู่ในความสนใจ เด็กอินกับมัน หรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว ที่อิน บ้า ROV เอา ROV มาประยุกต์ใช้กับการสอน แล้วก็ยกความสามารถทุกด้านของเด็กออกมาให้ได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เราพาให้เขามองเห็นสิ่งใกล้ตัว ดึงความรู้เดิมขึ้นมา เราคุยกันก่อนว่าเรื่องนี้ในความคุ้นเคย หรือความรู้เดิมเนี่ยเป็นอย่างไร หรือมันโยงกับเรื่องรอบตัวอย่างไร แล้วเราก็เอาความจริงอีกด้านขึ้นมาฉาย เด็กก็จะรู้สึกว๊าย! มีแบบนี้ด้วยหรอ แต่เราบอกไม่สุด แล้วแนะนำต่อไปศึกษาตรงไหน ผมอนุญาตให้นักเรียนใช้มือถือค้นหาข้อมูล เขาก็ค้นต่อเลย แล้วก็ได้อะไรมาคุยได้ตอบกับเรา หรือบางทีเราตั้งคำถามมา ซึ่งไปขัดกับสิ่งที่เขาเคยรู้ เพราะความจริงมันอาจมีหลายด้าน มันก็ทำให้เขารู้สึกอยากไปค้นเพิ่ม อย่างผมสอนประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เราก็ให้ศิษย์เวิร์ดเด็กไปค้น พอเด็กไปค้นแล้วก็ตื่นเต้น แบบไม่เคยรู้เรื่องพวกนี้เลย เช่น กบฏผีบุญ หม่อมแอนนา ลีโอโนเวนส์ พออะไรที่เขาไม่คุ้น นอกเหนือจากหนังสือ แต่มันก็เรื่องที่เราสอนเนี่ย เขาก็อยากรู้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...เด็กเล็กเขาก็ชอบให้เล่าลึกลับ ลึกลับ เขาก็จะหันกลับมาฟัง เขาไม่ยอมฟังเนื้อหา หรือในม.ปลาย เราก็จะชวนคุยข่าว ชีวิตประจำวันที่มันไม่ใช่เรื่องใกล้ตัวของเขา หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในโรงเรียน ที่อยู่ในประเด็นความสนใจขึ้นมาเล่าให้เขาฟัง แล้วก็ถามว่า ถ้านักเรียนเป็นคนคนนั้นจะตัดสินใจอย่างไร เช่น ข่าวครูจุ่มเตี๊ตเด็ก ทั้งดึงความสนใจของเขากลับมา บังเอิญว่าเนื้อหาวิชามันได้ด้วย เราก็ดึงให้เขาคุย คนนั้นได้ข่าวมา คนนี้ได้ข่าวมาก็เอามาคุย ดึงเขากลับมาในชั้นเรียนได้ แล้วเราก็ค่อยแทรกลงไป...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...เราก็จะเอาพวกเกม อย่างเกมเรื่องภาษาบาลี สันสกฤต เราก็จะพยายามเอาคำ ชื่อครูในโรงเรียน พอครูแล้วก็ป็นนักเรียนบ้าง นักเรียนก็จะ เฮ้ย! มีเรา นักเรียนก็จะสนใจ หรือถ้าเป็นแบบประโยค ก็จะตัดเพลงที่มันอยู่ในสมัยที่นักเรียนเขาฟังกัน ดูกัน ก็จะเอาเป็นประโยค ประโยคที่ไม่น่าเบื่อมาใช้ ในเกม ถ้าใกล้ตัวเขาก็จะตื่นเต้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

“...ธรรมชาติของวิชาด้วยความที่เป็นเรื่องใกล้ตัว อาจจะไม่ต้องพยายามอะไรมาก แต่จะพยายามเอา เรื่องที่มันใกล้ตัวเขามาใช้ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตร บวกกับความสนใจจากธรรมชาติ ของตัวนักเรียนเอง หรือนำเหตุการณ์ปัจจุบัน ข่าวสาร ปัญหา น่าจะเป็นตัวที่ดึงดูดความสนใจ ของนักเรียนได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.4.3 ผู้สอนควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และสนุกสนานเพื่อให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะสื่อทุกชนิด มีประโยชน์ และมีคุณค่า ขึ้นอยู่กับการใช้งาน นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ควรท้าทายความสามารถ โดยอาจสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้พัฒนาตัวเอง ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และสนุกสนานเพื่อให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะสื่อทุกชนิดมีประโยชน์ และมีคุณค่า ขึ้นอยู่กับการใช้งาน

“...เนื้อหาที่เราได้อบรมมา มีวิชาเชือกเงื่อน แผนที่เข็มทิศ วิชาอะไรที่สามารถทำได้ บางรายวิชาต้อง ขึ้นไปเรียนบนห้องเหมือนกันทุกที่ บางสถานการณเราอยู่ข้างล่างไม่ทันหรอก เอ้า! ขึ้นไปดู Power point คู่มือปฎิบัติโอ แต่วิชาปฏิบัติเราจะอยู่ข้างล่าง เช่น เชือกเงื่อน ระเบียบแถว ประมาณนั้น มันก็ต้องหลากหลายและเหมาะสม...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...อย่างแรกก่อนเลย เข้าห้องมาครูต้องมีความตื่นเต้นก่อน ถ้าเมื่อไรคุณเข้าห้องเรียนมาแล้วคุณ ไม่ตื่นเต้น คุณเฉยชาต่อห้องเรียน คุณจะทำอะไรให้ห้องเรียนสนุก ทำอย่างไรให้นักเรียนมีส่วนร่วม ก็ต้องวางแผนทั้งนั้น เด็กก็จะหยุด เงียบ เพราะอยากทำกิจกรรม กิจกรรมมันสนุก เค้าก็อยากรู้ ว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร เราก็ต้องมีลูกเล่น ลูกล่อลูกชน กิจกรรมที่สนุกนี้ช่วยได้นะ นี่ O-NET โรงเรียน ขึ้นมาสอบปีติดต่อกันก็เพราะกิจกรรมที่สนุก น่าสนใจนี่แหละ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...เราก็ใช้สื่อออนไลน์ สื่อวิดีโอ สื่อจากยูทูบ เรื่องการสอนระบบร่างกาย เราก็ให้เขาทำกิจกรรมหลากหลายขึ้น ใช้วิธีการทำกิจกรรม ศึกษา มา แล้วก็ให้ทำเล็กลำม พันต์เป็นอวัยวะภายในร่างกาย หรือผ่ากันเป็นอันอย่างเนี้ยก็ให้เขาไปวางแผน ทุกคนช่วยกันทำงาน ต้องเขียนรายละเอียดออกมาว่า มีอะไรบ้าง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานานาชาติกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ตอนเราสอนเรื่องการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 เราก็ให้เด็กจับคู่ แจกบัตรคำความหมาย กับชื่อกระทรวง ที่นี้เด็กก็ต้องไปหาคู่ของตัวเอง ระหว่างความหมายกับชื่อกระทรวง ใช้เวลาพอสมควร แล้วก็ให้เด็กออกมาแชร์ เด็กก็สนุก จากเรื่องน่าเบื่อกลายเป็นว่าเด็ก ๆ อยากรจะเรียนรู้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานานาชาติกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

“...การฟังบรรยายเด็กจะไม่ค่อยสนใจ แต่ถ้าเป็นสื่อวิดีโอ หรือเป็นเกม เด็กจะให้ความสนใจมีดี โดยเฉพาะเด็กเล็ก อันที่จริงสื่อที่เป็นกระดาษก็ยังไม่ล้าสมัย อยู่ที่เราใช้ เมื่อไรก็ตามที่เราสั่งด้วยปากไป เด็กไม่เข้าใจ แต่พอเราเปลี่ยนเป็นเอกสารประกอบการสอน เด็กจะเซตตัวเองได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษานานาชาติใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถ โดยอาจสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้พัฒนาตัวเอง ขึ้นอยู่กับการใช้งาน

“...พอสิ้นปีครูจะจัดแสดงวันทำดีเราเชิดชู คือทุกชั้นจะต้องมีการแสดง 1 ชุด เราจะเห็นพัฒนาการเลยว่า ม.1 เป็นการแสดงง่าย ๆ พอถึง ม.6 จะซับซ้อนขึ้น ทำวงโปงลาง มีคนเล่นดนตรี คนรำ มีทั้งนักเรียน เราจะเห็นว่า ม.1 ทำได้เท่านั้น ม.2 ทำได้เท่านั้น ม.6 ทำได้แบบนี้ เด็กจะเห็นตัวอย่าง และจะต้องพัฒนาตัวเองไปเรื่อย ๆ ไม่อยู่กับที่ แต่ละปีก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ ก็เหมือนเค้าท้าทายตัวเองให้พัฒนาไปอีกขั้น...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษานานาชาติเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...การกระตุ้นความสนใจ อันนี้ก็ต้องเป็น มีคะแนน มีผลงานมานำเสนอ โชว์ผลงาน ทุกคนก็จะได้เห็นผลงานของแต่ละคน ก็จะเป็นการออกแบบเป็นอย่างไรบ้าง ก็เป็นแรงจูงใจว่าทุกคนต้องทำเต็มที่นะ เพราะมีการนำเสนอ ทุกคนก็ทำให้ดี เกิดการแข่งขันกัน บางทีให้เขาถ่ายคลิปเป็นละครสั้น ให้เพื่อนดู ว่าเขาไปทำกิจกรรมอะไรมาบ้างในเนื้อหาที่เรียน บางทีเราก็ต้องขอครูสคริปต์เขาก่อน เพราะบางทีคอนเซ็ปต์เขาไม่ได้ ก็ให้เขาเขียนเนื้อเรื่องคร่าว ๆ ก่อน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานานาชาติกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...กิจกรรมต้องมีความท้าทาย เป็นตัวกระตุ้นที่มีความใกล้ชิดกับตัวเขา เพราะโดยปกติถ้าไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาเขาจะไม่ค่อยสนใจ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.4.4 ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน หรือเกณฑ์คะแนน และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ รวมถึงให้อิสระในการตัดสินใจ ยอมให้ผู้เรียนผิดพลาดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ภายใต้อการดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้สอน ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน หรือเกณฑ์คะแนน เมื่อผู้เรียนรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วมก็จะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี

“...อย่าให้งานมันยากเกินไป และเวลาทำงานควรเป็นงานที่ทำแล้วเขาอยากทำ เวลาถาม เราต้องถามว่าทำนั้นไหม จนเขาได้คิดเองว่าอยากทำอะไร แทนที่เราจะสั่งเขา แต่จริง ๆ เราก็จะให้ทำอันนี้แหละ แต่เราก็ลากไปที่สิ่งที่เราอยากให้ทำ คนเราถ้ามาจากความคิดเขาเขาจะให้เกียรติความคิดตัวเอง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...ให้เด็กมีส่วนร่วมบ้างบางครั้ง เช่น เราสอนวิชาศิลปะ เราก็ให้เด็กคิดว่า งานเราเนี่ย 20 คะแนนมันควรจะมีส่วนอะไรบ้าง เช่น วาดรูปหัวข้อทะเล คุณคิดว่าภาพทะเลควรมีหัวข้ออะไรบ้าง เรามาตั้งเกณฑ์กัน ให้เด็กทำรูปให้ ต้องมีอันนั้นอันนี้ ลงสีสวย ความสะอาดดูจากอะไร ต้องไม่ยับครูดึงอันนั้น อันนี้ อันนั้น เมื่อเด็กได้กำหนดเกณฑ์ออกมาแล้ว เขาก็รู้สีว่ามันแฟร์ แล้วก็อยากทำตามกฎเกณฑ์นั้น การออกแบบกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญ เด็กจะเกิดวินัย เกิดความรับผิดชอบ เกิดคุณลักษณะเค้าจะต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม แล้วคุณลักษณะจะออกมาเอง...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...นักเรียนต้องมีความสุขในการทำกิจกรรม เต็มใจที่จะทำกิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้เกิดจากการบังคับให้ทำ นักเรียนอยากทำ อย่างนักเรียนบอกหนูอยากทำอีก หนูอยากแสดง หนูขอเป็นนะ คิดว่ากิจกรรมก็คือนักเรียนควรเป็นคนเลือกที่จะอยากทำ แต่ไม่ใช่เราเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งหมด แต่ให้เขาได้มีส่วนร่วมในการเลือก ให้เขาได้มีบทบาทเป็นผู้ได้เลือกบ้าง จากตัวเลือกที่เราตั้งไว้ และควบคุมได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ รวมถึงให้อิสระในการตัดสินใจ ยอมให้ผู้เรียนผิดพลาดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้สอน

“...ถ้าเด็กทำผิดก็ต้องยอม โหนุนี่ชิมันไม่ตรงที่ครูวางไว้แล้วละ เด็กที่ทำผิด เพราะเค้าเข้าใจผิด ยอม ยอม เช่น ยอมเสียเอกสารที่เราบรินไปเนี่ย ต้องยอมบรินใหม่ต้องยอม แล้วก็พวกเนี้ยเราจะไม่ลงโทษ มันหมดยุคลงโทษแล้วละ เพียงแต่ว่าจะทำไมยังให้สื่อเข้าใจบางที่อาจจะมึงอนบ้างเล็กน้อย ก็ไม่รู้จะอนแล้ว เดียวเค้าก็มาเอาโอเราเองแหละ แล้วทีนี้เค้าก็จะได้เรียนรู้จากความผิดพลาด...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 28 ปี/ 17 ก.ย. 63)

“...งานจะไม่ค่อยดีกรอบ เช่น จะให้หนูแสดงทศนะว่าในศึกกะหมังกุหนึ่งเนี้ยใครเป็นต้นเหตุ หนูสามารถทำได้ทุกรูปแบบ เช่น เสาภายใน 10 นาทีเป็นคลิปมาหรือจะเป็นรายงานมาส่งครูก็ได้ หรือหนูจะทำงานกลุ่มอะไรก็ได้แล้วแต่มาส่งครูก็ได้ อย่างการเขียนเรียงความนี้ผมจะให้เด็กดราฟต์มาก่อน ให้แก่ 3 รอบ ให้เดินมาหาครู เธอจะมหาครูตอนไหนก็ได้ แต่ครูให้แก่ 3 รอบ ระยะเวลาวันที่ 1 ถึง วันที่ 10 ครูจะอ่าน แต่ขออย่างหนึ่งอย่าไปก็อปจากเน็ตมา เพราะครูมีวิธีการตรวจสอบ ก็มีเหมือนกันนะ เราก็ไหนอ่านมาซิ อะลองพิมพ์ประโยคนี้อ่านไปอะไรอย่างนี้ แล้วก็เด็กก็เดินมาช่วยกันแก้ ลองเปลี่ยนเป็นคำนี้ดูสิ ช่วยกันแก้ เปลี่ยนเป็นคำนี้ดีไหมๆ ด้วยความที่เด็กมันน้อยอะก็ใช้เวลาทำอย่างนี้ได้ เราก็มีเวลาทำ มันก็ได้งานออกมาอย่างดีนะ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“...เมื่อมอบหมายงานที่เป็นการพูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็น เช่น เรียงความ การพูดหน้าชั้น หรือการอัดคลิปวิดีโอ จะเปิดกว้างให้นักเรียนกำหนดหัวข้อเอง ครูเพียงแต่บอกเกณฑ์การประเมิน และเน้นย้ำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง สร้างสรรค์ ไม่ขัดแย้งกับจารีต ประเพณี ค่านิยมของสังคมไทย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“...อย่างงานที่มอบหมายคำยืมจากบทเพลงให้นักเรียนเขาเลือกเพลงที่เขาชอบ ให้เราดูว่า มันพอจะมีคำยืมจากบทเพลงนั้นไหม แล้วให้เขาวาดภาพที่มันสื่อออกมาจากเพลง ก็สะท้อนว่า เพลงนี้คิดอย่างไร เป็นการเสริมให้เขาได้คิดอย่างอื่นนอกเหนือจากบทเรียนบ้าง เดียวนี้ก็หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นในเรื่องอื่น ๆ เพราะว่ามันอาจจะไปไกลได้...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.4.5 ผู้สอนควรทำความเข้าใจพื้นฐานของพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อที่จะได้ออกแบบ และจัดกิจกรรมให้ตอบสนองกับความต้องการ สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน และเหมาะสมกับ ระดับความสามารถไม่ยาก ไม่ง่ายจนเกินไป รองรับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ซึ่งปรากฏตามข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรทำความเข้าใจพื้นฐานของพฤติกรรม ผู้เรียนเพื่อที่จะได้ออกแบบและจัดกิจกรรมให้ตอบสนองกับความต้องการ สอดคล้องกับธรรมชาติ ผู้เรียน และเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนไม่ยาก ไม่ง่ายจนเกินไป

“...เด็กพวกนี้ส่วนใหญ่ต้องเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีแล้วก็ต้องเก็บคะแนนจากงานมากกว่า จะเก็บจากการสอบเด็กพวกนี้ต้องเน้นเรื่องความสามารถ เขาสามารถทำอะไรได้ บางอย่างบางคนจะ ออทิสติกนี้ทำบางอย่างได้ดี เด่นเลย เขาก็เอาตรงนั้นมาชดเชย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เราทำพหุปัญญา มา พบว่าเด็กโรงเรียนนี้ชอบการเคลื่อนไหว เราก็จัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ เคลื่อนไหว เจียวจำบ้าง กรีดกราดบ้าง เด็กก็ชอบ ก็แฮปปี้ มันทำให้เด็กที่จะหลุดไป นั่งนิ่ง เด็กก็จะ กลับมาอยากทำกิจกรรม อยากสนุก อยากจอยกับเพื่อน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...สาเหตุที่ออก (ย้ายโรงเรียน) ก็เพราะหนึ่งยาก สองกลัวเกรดน้อย ไปตอนแรกก็ได้เกรดมากนะ แฮปปี้ดี แต่อยู่ไป ๆ มา ๆ ก็รู้สึกว่ายากเกินไป เลยกลับมาที่เดิม อาจจะมีปัญหาเรื่องเพื่อนด้วย ปรับตัวไม่ได้ เป้าหมายเขาก็สูง อยากเรียนเตรียมทหาร พอสอบไม่ได้ก็เปลี่ยนไปเป็นวิศวฯ แต่คิดว่า จริง ๆ คือ การเรียนไม่ตอบโจทย์ความต้องการเขา...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...เป็นสื่อกระดาษก็ว่ายากเกินไป ถ้าเค้าหาคำตอบได้ เขาก็ทำ ที่ไม่ทำเพราะเขาหาคำตอบไม่ได้ ก็เกิดความท้อแท้ ไม่มีกำลังใจ ก็รอลงเพื่อน...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“...ในเมื่อเรารู้ว่าเขาเป็นวัยรุ่นและเขาก็เป็นผู้ชาย ซึ่งธรรมชาติเขาจะต้องการเอ็กซัน ทำท่าย เราก็พยายามที่จะเอากิจกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ในเรื่องของโทรศัพท์ ถ้าจะลด พฤติกรรมเขาก็หากิจกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้ แต่ให้เขาได้เอ็กซันหรืออาจจะเปลี่ยนไปเลยคือให้เขาได้ ใช้โทรศัพท์ แต่ใช้ในด้านที่เป็นประโยชน์ เช่นสืบค้นข้อมูล...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่รองรับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน

“...เด็กออทิสติกบางคนร้องเพลงเพราะมากเลย ชอบเต้น ชอบร้องก็ฟ้าอย่างนี้ ศิลปะ ดนตรี กีฬา คือสิ่งที่เด็กพวกนี้เขาโดดเด่น เขาชอบมันเป็นพรสวรรค์ เด็กพวกนี้เขาจะมีพรสวรรค์พิเศษในบางเรื่อง บางอย่าง เราก็ต้องส่งเสริมสนับสนุนเขาให้ถูกกับจริต...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“...บางคนเก่งอ่าน อ่านได้ไว บางคนชอบฟัง บางคนชอบลงมือทำ เด็ก ๆ ก็มีความหลากหลายอยู่ในตัวเอง เพราะฉะนั้นตรงนี้อาจมากตรงที่จะจัดกิจกรรมเดียวให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กทุกคน เราก็ต้องทำทุกอย่างให้สมดุล กระจายไปงานไปตามจุด ให้เด็กเดินเวียนฐาน แต่ละฐานก็จะมีคำสั่ง เช่น ให้คนที่ตัวสูงที่สุดอ่านให้เพื่อนฟัง ไปอีกฐานหนึ่งให้คนที่เกิดวันที่เป็นเลขคู่ให้ช่วยกันอ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง ที่นี้เพื่อนก็จะได้เรียนรู้จากการอ่าน คนที่ฟังก็ได้ฟัง บางคนได้ฟังแต่อยากอ่านเราก็มีให้อ่านจากใบที่แปะเอาไว้ พอสุดท้ายเอากลับมาอภิปรายกันในห้องก็นำไปสู่การลงมือปฏิบัติ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“...ธรรมชาติของเด็กก็คือจะชอบสนุกสนาน เพราะฉะนั้นในห้องนี้ก็ต้องสร้างความเป็นกันเองแล้วก็เอาชีวิตประจำวันขึ้นมาคุยกัน เอาเรื่องข่าว เอาเรื่องสิทธิต่างๆ ประจำวันมาคุยกันแล้วค่อยแก้ปัญหาอย่างนี้โอเคประสบความสำเร็จ ห้องก็ฟุ้งๆ เล่นให้ตายเธอก็ไม่เล่น เธอต้องการแต่เนื้อหา เธอต้องการแต่ความรู้ เราก็ต้องปรับวิธีไปตามห้อง ห้องนี้ถ้าไม่เล่นเราต้องดูวิดีโอ ต้องให้ดูวิดีโอแล้วก็นำเสนอหน้าห้อง บางห้องไม่เหมือนกันเลย ก็ต้องปรับไปตามธรรมชาติผู้เรียน ซึ่งธรรมชาตินั้นเราจะค้นพบเองจากการเรียนรู้เด็ก การพบเด็ก การเรียนการสอนซึ่งจะยึดเป็นแนวเดียวไม่ได้เลย...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

2.4.6 ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจชี้แจงรายละเอียดของการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อลดความวุ่นวายที่อาจเกิดขึ้น และทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมเพื่อจะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีทิศทาง นอกจากนี้ผู้สอนเองควรวางแผนแบ่งเวลาสำหรับตรวจสอบการส่งภาระงานท้ายคาบ รวมถึงควรให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแสดงถึงความใส่ใจในชิ้นงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงกำลังใจแก่ผู้เรียน ซึ่งปรากฏตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจชี้แจงรายละเอียดของการทำ

กิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อลดความวุ่นวายที่อาจเกิดขึ้น และทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมเพื่อจะวางแผนการเรียนรู้ของตัวเองได้อย่างมีทิศทาง

“เราให้เขาทำปฏิทินเลยเพื่อให้เขาทำงานว่าเหลือเวลาแค่นี้จะทำอะไรยังไงบ้าง วางแผนเลยว่าวันนี้ทำอะไร และก็ก่อนที่จะนำเสนองานก็ต้องมาทำให้เราดูเป็นตัวอย่างก่อน ก่อนที่จะไปทำให้คนอื่นดูก็เหมือนกับว่าก็คาดหวังการนิยาม เพราะเวลาเราส่งเราจะส่ง 2 เดือนล่วงหน้า แต่พอเด็กทำเด็กจะไม่ถึงเดือน ต้องส่งไว้ก่อนล่วงหน้าเลย บอกเลยว่าจะต้องทำอันนี้นะ พอมันถึงเวลามันก็จะรู้สึกว่าการอาจารย์พูดมาตั้งนานแล้ว มันก็จะมีพลังของมันที่จะลุกขึ้นมาทำงาน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“เอกสารประกอบการสอน 1 เทอมมี 11 แผ่น หรือ 16 แผ่น เด็กก็จะรับผิดชอบแล้วว่า 16 แผ่น อาจารย์ใช้สอนชั่วโมงละแผ่น เด็กจะรู้ล่วงหน้าเลยเด็กจะถามว่า ทำหมดเลยใช่ไหมครับ ถ้าหนูพร้อมหนูทำไปได้เลย แล้วพอถึงวิธีส่งงาน เด็กจะไม่ถามว่างานอะไร เพราะว่าเด็กมีเล่มแบบฝึกนั้อยู่ในมือละมีเนื้อหาด้วย มีแบบฝึกหัดด้วย ถ้าเด็กไม่เจอเรา ไม่เข้าใจ เด็กก็เปิดเนื้อหา เพราะฉะนั้นแบบฝึกหัดก็ต้องสร้างเพื่อให้เขาเนื้อหาในเล่มมาตอบได้ ถ้าไม่มีเนื้อหาเด็กต้องสืบค้นและมาตอบได้ ไม่ใช่ไม่มีเนื้อหาเด็กก็ไม่รู้จะตอบอะไร ถ้าเด็กไม่ทำก็ไม่รู้จะตอบอะไร เพราะฉะนั้นเด็กก็เซตละ อาจารย์หน้าไหนบ้าง ก็คือทั้งเล่มใช่ไหมครับ ใช่ เด็กก็ต้องวางแผนตัวเอง พอสิ้นเทอมก็ไม่ต้องมาแ่งกัน ไม่ต้องไปแ่งเพราะเราแ่งของเรามาตลอด เพราะฉะนั้นก็จะเป็นดินพอกหางหมู วิธีนี้ต่อว่ายังใช้ได้เยี่ยม เขาเห็นแพลนของครู แล้วเขาก็แพลนเขาเองได้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“เอาคะแนนให้มันมากไปก่อน คือต้องเก็บคะแนนกันไปก่อน เพื่อจะช่วยนักเรียน นักเรียนอาจจะค้างงานตรงส่วนอื่นอีก ก็จะเป็นเก็บงานย่อย ๆ งานละ 5 ไปเรื่อย ๆ อาชยานก็จะให้มากที่สุดไปก่อน เพราะเด็กส่วนใหญ่จะไม่ชอบ แต่ว่าเราอยาก让孩子ทำได้ เราก็ให้คะแนนไปก่อน ให้เขาเห็นความสำคัญว่าเยอะนะ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

“เราจะลดความวุ่นวายจากการทำกิจกรรมได้อย่างไร สิ่งที่ทำก็คือว่า มีการชี้แจงถึงสิ่งที่เราจะทำกันก่อน และอันดับของการทำคืออะไรหนึ่ง สอง สาม อย่างเช่นถ้าจะให้จับกลุ่มก็จะมีการบอกรายละเอียดว่าจะจับกลุ่ม กลุ่มละกี่คน และจับกลุ่มเสร็จแล้วทำอะไร เมื่อบอกรายละเอียดขั้นตอนเสร็จหมดแล้วจึงค่อยให้เริ่มในการทำกิจกรรม เพื่อเป็นการลดความวุ่นวาย เพราะเด็กบางทีพอเราพูดอะไรไปปุ๊บ จะทำเลยทันที ถ้าพอเราพูดยังไม่ทันจบแล้วเขาทำเลยทำให้วุ่นวาย อันนี้เราก็ต้องระมัดระวังก่อนที่จะวุ่นวายไปมากกว่านี้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรวางแผนแบ่งเวลาสำหรับตรวจสอบการส่งภาระงานท้ายคาบ รวมถึงควรให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแสดงถึงความใส่ใจในชิ้นงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงกำลังใจแก่ผู้เรียน

“เวลาที่เขาทำงานสำเร็จ อย่าลืมชมเชย การเสริมแรงเชิงบวกสำคัญมาก คนต้องการกำลังใจ อย่าละเลย บอกเขาให้เขารู้ว่าอะไรที่เขาทำได้ดี อะไรที่เขาควรปรับปรุง ค่อย ๆ แนะนำ ให้กำลังใจ แล้วเขาจะสนุกที่จะทำาเลนจ์ของเรา”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“เราต้องแบ่งเวลาไว้ 5-10 นาทีเพื่อเช็คงานว่าทำครบไหม ใช้วิธีนี้แหละ ส่วนใหญ่เราก็ต้องให้เขาเสร็จในคาบ ถ้าไม่ทันก็ให้ส่งภายในวันนั้น เราก็มีระบบ Google Classroom ล็อกเวลาไว้ว่าต้องส่งตามนี้นะ ถ้าส่งช้าก็ต้องลดหลั่นคะแนนหน่อย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“อย่างโจทย์ปัญหาเราก็จะพยายามยกตัวอย่างที่มันใกล้เคียงกับแบบฝึกหัดของเรา พอเขาลงมือทำ พอเขาทำได้ เราก็จะเสริมแรงบอกเขาว่าเนี่ยเรียนเคมีได้เลยทีเดียว แล้วก็ป้อนข้อมูลแบบนี้ให้เขาอีก แล้วเขาก็จะภูมิใจที่ได้ด้วยตัวเอง คะแนนส่วนใหญ่ที่เขาทำจะบอกเขาว่าภูมิใจได้เลยนะ เพราะข้อสอบเป็นคนละชุด เขาทำของเขาเองได้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษานาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“ถ้างานใครดีมาก ๆ แปะแสดมปีข้าง ๆ งานแล้วเซ็นกำกับเลย แล้วก็เขียนชมไปในงานด้วยว่าดีมาก อย่างประวัติส่วนตัว นักเรียนเขียนอะไรมาเราก็จะคอมเม้นเขา สร้างแรงบันดาลใจ ถ้าเขาเขียนมาแบบดราม่า เราก็จะบอกให้เขาสู้ ๆ แบบว่าตั้งใจเรียนเพื่ออนาคตเพื่อครอบครัว จะพยายามคอมเม้นตักต้อนถ้าเป็นงานเขียน หรือถ้าเป็นที่นักเรียนทำดีมาก ๆ สวยมาก ๆ แปะแสดมปีเพิ่มให้ไปเลย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษานาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

2.4.7 ผู้สอนควรใช้การประเมินโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน อาจนำระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เก่งช่วยอ่อนมาใช้ และให้การดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึง ต้องทำให้ผู้เรียนผู้ว่าตนยังไม่เข้าใจตรงไหน และช่วยแก้ไขปัญหาก็ยังไม่เข้าใจทันที รูปแบบกิจกรรมต้องเชื้อให้ผู้เรียนตามความเหมาะสม และตามระดับความสามารถ รวมถึงควรสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเห็นว่าสามารถทำได้โดยไม่เกินความสามารถ และมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งปรากฏตามที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรใช้การประเมินโดยเน้นพัฒนาการของ
ผู้เรียน

“เราจะไม่เน้นเรื่องเกณฑ์ แต่เราจะเน้นการพัฒนา เราดูการพัฒนามากกว่า เขาอาจเรียนรู้ได้น้อยแต่
ว่าเขามีพัฒนาการไปเรื่อย ๆ เนี่ยถือว่าสำเร็จละ เราจะไม่นับว่าต้องได้ 4 ไม่เทียบกับเกณฑ์ เทียบกับ
ตัวเขาเองเป็นราย ๆ ไป”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“อยากให้เห็นความมีพัฒนาการที่มากกว่าคาบก่อน ไม่แข่งกับเกณฑ์อะไรทั้งนั้น เน้นการพัฒนาของตัว
เค้าเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 5 ปี/ 28 ต.ค. 63)

“สิ่งที่เราสะท้อนให้เขาก็คือต้องทำให้เขาเห็นประโยชน์ของการทำชิ้นงานด้วย อีกอย่างคือการสะท้อนผล
เพื่อไปพัฒนางานของตัวเอง ให้กำลังใจสม่ำเสมอ เขาก็จะมีพัฒนาที่ดีขึ้น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 6 ปี/ 9 พ.ย. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนอาจนำระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เก่งช่วยอ่อน
มาใช้ และให้การดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึง ต้องทำให้ผู้เรียนผู้ว่าตนยังไม่เข้าใจตรงไหน และช่วยแก้ไข
ปัญหาที่ยังไม่เข้าใจทันที

“พยายามให้เพื่อนช่วยเพื่อน เราก็พยายามตั้งเงื่อนไขมาว่าครูจะให้คะแนนเธอก็ต่อเมื่อนาย ข.
มาส่งงาน แล้วนาย ก. ก็จะทำอย่างไรรู้แล้วแต่ แต่ให้ไปกระตุ้นให้นาย ข. ไปทำงานมาส่งให้ได้
จะด้วยวิธีการอะไรก็แล้วแต่ เป็นต้น ผลก็โอเคนะ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“เราจัดเป็นโต๊ะ เป็นกลุ่ม คละกันระหว่างเด็กเก่ง เด็กอ่อน เพื่อให้เขาแชร์ความรู้กัน จัดเป็นระบบ
เพื่อนช่วยเพื่อน ก็คือช่วยกันทำงาน 1 ชิ้น แต่ว่าเวลาส่งให้เขาทำทั้งสองคนนั่นแหละ ทำพร้อม ๆ กัน
คะแนนพร้อม ๆ กัน ในระยะแรกก็ให้เขาจับคู่กันเองก่อน ไ้คนเรียนไม่เก่งก็จะโดนทิ้งท้าย พอตอน
หลังก็ปรับระบบใหม่ ถ้าช่วยได้หนูก็ได้คะแนนเพิ่มด้วยนะ เนี่ย โรงเรียนอื่น ๆ ที่เด็กท้อ ๆ ถ้าทำ
แบบนี้ก็จะช่วยแก้ปัญหาได้”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“เราจะแก้ปัญหาโดยเข้าไปใกล้ ๆ เขา อธิบายให้เขาเข้าใจ หรือให้เพื่อนช่วย เขาก็จะรู้ว่าเขาเรียนได้
นี่นา เขาก็ภาคภูมิใจ บางคนเปลี่ยนพฤติกรรมไปเลยว่าจะตั้งใจ หรือบางครั้งก็ให้เด็กออกข้อสอบเอง
ออกโจทย์แล้วก็แลกกันตอบ ถามตอบ ตอบโจทย์ที่เป็นคำถามในหัวข้อนั้น ๆ แล้วก็แลก สลับกัน ก็จะมี
แรงจูงใจก็คือให้คะแนน ให้คนละ 1 คะแนน 2 คะแนน ก็คือตัวเองออกโจทย์ไป 2 ข้อก็คือ 1 คะแนน

ตัวเองตอบใจทพที่เพื่อนออกมาได้ก็ได้อีก 1 คะแนน เก็บเป็นแต้มเอาไว้ เขาทำได้เขาก็จะภูมิใจว่าเขาทำได้สิ่งที่สังเกตเห็น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“เขามั่นใจว่าสมองเขาจำได้ เขามีความเชื่อมั่นแบบนั้น แต่พอย้อนถามกลับมาให้สรุปจะไม่ได้ การสรุปความ การตีความ การวิเคราะห์ได้บ้าง แต่ว่าการสังเคราะห์แทบจะไม่ได้ พอมาเป็นประเมินค่ามันก็ยิ่งยาก พอเราย้อนถามก็ทำให้เขาเข้าใจตัวเองว่ายังไม่เข้าใจอะไรบ้าง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“น่าจะเป็นครั้งที่ 2 ที่ไม่สบอารมณ์เลย ก็คือไม่ทำงาน ไม่ส่งอะไรเลย ให้เวลาทำในห้องแล้วก็ยังไม่ทำ ยังเฉย ก็ตอนนี้พยายามลงแอดคือให้มีบัดดี้ เป็นคู่ คนที่ทำงานครบให้ไปช่วยเพื่อน แล้วก็ให้จิตพิสัย เขาเพิ่มคนที่ไปช่วยเพื่อนก็เริ่มมีงานมาส่งมากขึ้น แต่ว่ายังไม่ครบทุกช่อง ตอนนี้กำลังเริ่มทำอยู่ ก็อยู่ในช่วงคิดว่าการดีขึ้น”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสพการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

กรณีที่ 3 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรจัดกิจกรรมโดยเอื้อให้ผู้เรียนตามความเหมาะสมและตามระดับความสามารถ

“ถ้าเราเอาแต่สั่ง เขาก็จะรู้สึกทำไมเราต้องทำตามวะ ครูเคยถามไหม แล้วที่ครูให้ทำมันลงทุนสูง ผมมีตังค์ที่ไหน ทำไมไม่เห็นใจผมบ้าง เพราะฉะนั้นถ้าจะทำอะไรก็อย่าให้กระทบเรื่องเงิน เรื่องเวลา เรื่องที่มันยากเกินกว่าที่เขาจะทำได้ เขาจะไม่ทำ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“พอลองปรับเปลี่ยนงานที่มันเหมาะสำหรับเด็กแต่ละคน เช่นบางคนจะไม่ถนัด เราก็บอกว่าลองไปทำแบบนี้มาดูนะว่าทำได้ไหม ถ้าหนูทำได้หนูทำงานส่ง แล้วก็ให้คะแนนไปตามที่สร้างเกณฑ์ประเมินไปอีกแบบนึง ยกตัวอย่าง ตัวชี้วัดท่องทำนองเสนาะ เด็กก็มาถามว่าอ่านได้ไหม ก็เขาให้ท่อง คือท่องอย่างไรก็ต้องท่อง แต่การท่องของคุณทำไปหลายแบบ เช่น ท่องกับครูด้วยตัวเอง มาท่องเป็นหมู่หรือคุณจะทำด้วยวิธีการอัดคลิป หรืออะไรก็แล้วแต่ แต่ว่าไม่ให้อ่าน ก็แล้วแต่คุณจะทำ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสพการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“เรารู้ว่า เด็กจะเครียดตอนทำข้อสอบ เพราะฉะนั้นเราก็สร้างข้อสอบให้ผ่อนคลายบ้าง ข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ เราก็วงเล็บภาษาไทยให้บ้าง เราต้องรู้จักประเมินความสามารถของนักเรียนแต่ละรุ่น บางรุ่นก็ช่วยน้อยหน่อย บางรุ่นก็ต้องช่วยมาก”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสพการณ์การสอน 36 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“เราจะให้กำลังใจในการเรียน พยายามอธิบายเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ไม่ยัดเยียดเนื้อหาให้นักเรียนมากเกินไปในแต่ละคาบ หากนักเรียนตั้งใจเรียน ภาระงานก็จะน้อยลง รูปแบบการสอบย่อยอาจจะให้เปิดหนังสือดูได้ นักเรียนขออะไร หากไม่มากเกินไป ก็ควรยอมให้บ้าง ไม่เคร่งครัดมากเกินไป”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

กรณีที่ 4 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเห็นว่สามารถทำได้โดยไม่เกินความสามารถ และมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน

“อย่างผมไม่เคยสั่งงานที่เป็นรายงานนี้ไม่สั่งเลย เพราะเด็กไม่มีคอม ไม่มีเครื่องปรี้น คือพอส่งไปเป็นความลำบากของเขาก็กี่เลยมากที่สุดที่ให้เกิดใช้เทคโนโลยี คือให้เด็กส่งทางอีเมล กลุ่มไลน์ กลุ่มเฟซ ก็ไม่มีนะ ให้เด็กใช้ทางอีเมลมากกว่า ก็พยายามบอกเขาว่า facebook มันง่าย ใครก็มีแต่ในทางสากลเขาก็ยังใช้อีเมลอยู่”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสบการณ์การสอน 2 ปี/ 27 ต.ค. 63)

“โดยส่วนใหญ่แล้วเนื้อหาวิชาอาจจะป็น พอเขาเริ่มที่จะเรียนรู้แล้วเข้าใจ พอเขาเข้าใจแล้ว พอเราจะให้เรียนต่อ เหมือนเขาอยากรู้ พอเขาอยากรู้แล้วเขาจะไม่สนใจที่จะมาเล่นโทรศัพท์ แต่ก่อนอื่นเราต้องทำให้เขารู้ว่ามันไม่ได้ยากเกินความสามารถของเขา”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“สมมติว่าเขาชอบเพลง ก็อาจจะป็นชิ้นงานที่เกี่ยวกับเพลง แต่ก่อนที่จะบอกว่าป็นเพลง เราก็จะให้เขาเห็นตัวอย่างก่อน เพื่อดึงให้เขาเห็นว่าเราก็กทำได้นะ ก็คือมีตัวอย่าง และแสดงให้เขเห็นถึงความสำคัญจำป็นว่าทำแล้วมีประโยชน์อะไร เขาก็จะเกิดแรงบันดาลใจว่าคนอื่นทำได้เขาก็ต้องทำได้เหมือนกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12, สอนในสถานศึกษานานกลาง, ประสบการณ์การสอน 10 ปี/ 17 ต.ค. 63)

2.4.8 ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วยซึ่งจะทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา ผู้สอนต้องรู้จักการสร้างควมผ่อนคลายระหว่างการเรียนเพื่อไม่ให้บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ตึงเครียดเกินไป และควรเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง แก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนทันทีอย่างมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ซึ่งปรากฏตามผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

กรณีที่ 1 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วยซึ่งจะทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา

“ก่อนที่จะไปสอนใครเราต้องเข้าไปนั่งอยู่ในใจเขาก่อน ค่อย ๆ สร้างสายสัมพันธ์พอเขาเกิดความรู้สึกดีกับเราแล้ว ก็จะเกิดทัศนคติที่ดีในวิชาที่เราสอนด้วย เขาก็อยากเรียน อยากรู้ และพยายามทำให้มันสำเร็จขึ้นมา”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2, สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 10 พ.ย. 63)

“อยากให้นักเรียนมีความสุขอะที่มันมานั่งเรียนแล้ว พอถึงเคมีแล้วอยากมาเรียน แล้วก็พูดกันเหมือนแม่ลูกอะไรประมาณนี้เลย เด็กส่วนใหญ่ก็จะโอเค แสบปี ไม่มีปัญหา”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“เรามองว่าถ้าคุณครูใจดีเด็กก็จะอยากเรียน ภาวลักษณะเบื้องต้นเลย ต้องใจดี ยิ้มแย้ม แต่งตัวสวย พูดจาไพเราะ แต่เราก็แนวไวววาย ๆ อะนะ จากนั้นก็ต้องผสมผสานกันไป มันระบุไม่ได้ตายตัว ปรับไปตามสถานการณ์ที่สอดคล้องกับแต่ละห้อง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

“อาจจะเป็นที่บุคลิกเราด้วยที่เด็กเห็นจะทัก เด็กชั้นอื่นเห็นจะถามว่าเราสอน ม.ไหน ถ้าในห้องเรียนจะมีเด็กพูดว่า ทำไมคาบนี้หมดเร็วจัง หรือแบบเด็กบอกว่า หนูชอบเรียนภาษาไทยกับครู มันไม่เหมือนที่หนูเรียนมา พิจารณาการจัดการเรียนการสอนของพี่ มันไม่ได้ทำให้ผลสัมฤทธิ์มันดีขึ้นมาก แต่พี่คิดว่ามันทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีขึ้นกับการเรียนภาษาไทย แบบไม่เหมือนเดิมแบบที่เขาเคยเรียนมา”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 8 ปี/ 21 ต.ค. 63)

กรณีที่ 2 : แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนต้องรู้จักการสร้างความผ่อนคลายระหว่างการเรียนเพื่อไม่ให้บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ตึงเครียดเกินไป และควรเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง แก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนทันทีอย่างมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

“อยากให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายในคาบที่มีเนื้อหามาก ก็จะมีชวนนักเรียนพูดคุยนอกเรื่องบ้าง แต่เราก็จะต้องมีสติไม่ให้นักเรียนและเราหลุดนอกรื่องออกไปมากเกินไป จนถึงกลับมาไม่ได้ การนอกรื่องนั้น ควรต้องเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนอยู่ในตอนนั้นด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7, สอนในสถานศึกษานขนาดกลาง, ประสบการณ์การสอน 6 ปี/ 2 พ.ย. 63)

“ขณะที่เขาทำแบบฝึกหัด จะไม่นั่งอยู่ที่โต๊ะ จะเดินไปดูเขาทำโจทย์ทุกคน ต้องบอกเลยว่าเดินดูทุกคน เดินดูว่าทำได้ไหม อะทำได้ คนนี้ทำได้ไหม แล้วก็อย่างที่บอก ถ้าเขาทำได้เราก็บอก โอเค เก่งมาก แต่ถ้าบางคนทำไม่ได้ อะทำไม่ได้ติดตรงไหน ค่อย ๆ เจาะว่าคนนี้นั้นเป็นแบบนี้ ทำไมมันเคอะ ถ้าเคอะก็ แก่ไม่เข้าใจเป็นเพราะอะไร เมื่อเกิดปัญหาเดินมาถาม เดินมาบอกเราก็จะแก้ปัญหานั้นเวลานั้นเลย ว่าเออมันเป็นอย่างนี้นะ แล้วเด็กจะเหมือนกับว่าไม่ตก คือเกรดออกมาจะไม่ตก คือได้เกรดออกมาดี เลยทำให้คาบสอนไม่พอ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 32 ปี/ 20 ต.ค. 63)

“มันต้องปรับเปลี่ยนไปตามบทเรียน ปรับไปตามเด็ก มันหยุดนิ่งไม่ได้ เราก็ต้องหาวิธีมาสอนแปลก ๆ แต่เราก็ไม่ค่อยเก่งเรื่องเกม เพราะเด็กรุ่นใหม่เขาเก่งเทคโนโลยี หรือกระทั่ง kahoot เราก็ต้องปรับอะ เด็กชอบมาก แต่มันยากมากสำหรับเรา เราก็ต้องปรับ”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10, สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่, ประสบการณ์การสอน 37 ปี/ 11 พ.ย. 63)

จากการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน ตามที่ได้นำเสนอไปข้างต้นนั้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 11 กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน ดังนี้

ภาพประกอบ 11 กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษา
ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้ จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 นี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กในระยะที่ 1 และผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระยะที่ 2 มาเปรียบเทียบเพื่อสร้างข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และนำข้อค้นพบดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อสร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินกลยุทธ์ใน 4 ประเด็น คือ 1) ความถูกต้อง 2) ความเหมาะสม 3) ความมีประโยชน์ 4) ความเป็นไปได้ รวมถึงผู้วิจัยได้ขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ และนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนากลยุทธ์ในขั้นสุดท้ายเพื่อให้ได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.1 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

3.1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและองค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา

3.1.2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

3.2 ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

3.3 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.1 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

3.1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและองค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอดังที่ปรากฏในตาราง 7 ดังนี้

3.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

3.1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและองค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอสิ่งที่ปรากฏในตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ผลการพัฒนาหลักสูตรการเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสามก๊ก	องค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
1. การสร้าง กฎเกณฑ์	ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ เกิดความเรียบร้อยราบรื่นในการจัดการชั้นเรียน โดยกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติต้องเกิดจากการ ตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอน จำเป็นต้องรับฟังข้อเสนอของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับและยินดีที่จะ ปฏิบัติตามในกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่สร้าง ขึ้นมาร่วมกัน โดยอาจมีการเจรจาต่อรองได้ตาม ความเหมาะสม ทั้งนี้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และ มีความยุติธรรม นอกจากนี้ผู้สอนยังควรบังคับ	การสร้างกฎเกณฑ์สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ คาบแรกที่พบกัน โดยลำดับแรกต้องกำหนด เป้าหมายที่จะนำทุกคนในชั้นเรียนไปสู่ความสำเร็จ ร่วมกันก่อน จากนั้นควรให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาส นำเสนอกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายซึ่ง ลักษณะของกฎที่ดีควรเป็นข้อจำกัดที่ชัดเจน เมื่อ นำเสนอเรียบร้อยแล้วจะมีการเจรจาต่อรองกัน ได้ตามความเหมาะสม เพราะกฎเกณฑ์ที่ดียึดถือ ปฏิบัติร่วมกันจำเป็นต้องเกิดจากความคิดเห็นของ ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน	1. ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์จากบริบทที่เสี่ยงของ ผู้เรียนทุกคน และตกลงร่วมกันเป็นฉันทามติ โดย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ 2. ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเจรจาต่อรองเพื่อให้ กฎเกณฑ์มีความเหมาะสมและสะดวกแก่ทุกฝ่าย 3. ผู้สอนต้องพิจารณาความเหมาะสมของกฎเกณฑ์ ใน 3 ประเด็น คือ ความยุติธรรม ความเป็นไปได้ใน การปฏิบัติ กล่าวคือไม่ยากจนเกินไป และเป้าหมาย ของชั้นเรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
1. การสร้าง กฎเกณฑ์ (ต่อ)	ใช้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นร่วมกัน อย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องเป็นกฎเกณฑ์ หรือแนว ปฏิบัติที่เหมาะสม ไม่ยากจนเกินไปกว่าจะปฏิบัติ ได้ มีการกำกับติดตามอยู่เสมอ หากพบว่าเกิด การละเมิดกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติ ผู้สอนก็ ต้องดูแล แก้ไข และปรับปรุงพฤติกรรมของ ผู้เรียนก่อนจะเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม หรือข้อต่อเป้าหมาย หากจำเป็นต้องลงโทษก็ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยควรปรึกษา สภาของคณะกรรมการละเมิดกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติ ก่อนลงโทษเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือ เสียกำลังใจ และอาจนำกรณีที่ผู้เรียนได้เคย ปฏิบัติตาม ใช้พิจารณาลดหย่อนโทษได้		4. ผู้สอนต้องบังคับใช้กฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด 5. ผู้สอนต้องกำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ หากพบการละเมิดต้องรีบดูแล แก้ไข ปรับปรุง พฤติกรรมก่อนเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม 6. หากต้องมีการลงโทษผู้สอนจำเป็นต้องกระทำ ด้วยความรอบคอบ และต้องสอบถามสาเหตุของ การละเมิดกฎเกณฑ์ก่อน 7. หากเป็นกรณีการทำผิดครั้งแรกผู้สอนอาจ ลดหย่อนโทษได้ 8. กฎเกณฑ์ควรเป็นที่ยอมรับ 9. ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ไปคาบเรียนแรกที่พบ กับผู้เรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากพฤติกรรมศึกษา	ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้
2.การสร้างวินัยเชิงบวก	ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีแก้ไขปัญหาด้านวินัยหรือใช้ความรุนแรงโดยไม่สืบหาสาเหตุข้อเท็จจริง เพราะอาจเกิดความเข้าใจผิดกันแต่ควรใช้เหตุผล และสติปัญญามาพื้นฐานความปรารถนาดีในการแก้ไขปัญหา ไม่อ่อนไหวไปตามอารมณ์ ประกอบกับการวางแผนในการแก้ไขปัญหาย่างรัดกุม พยายามมองให้เห็นข้อดีของผู้เรียน แล้วใช้ความรัก ความเมตตาเพื่อให้ภัยในความผิดพลาดของผู้เรียน พร้อมโน้มน้าวใจให้โอกาส และตั้งมั่นในตัวของผู้เรียนออกมาซึ่งต้องกระทำผ่านการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุผลและยอมรับความปรารถนาดีในการรับโอกาส หรือสำนึกในผลเสียของสิ่งที่ได้กระทำผิดพลาด ก็จะเกิดการยอมรับปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง	1. ผู้สอนควรคำนึงหาสาเหตุของพฤติกรรมของผู้เรียนโดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่ประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย ซึ่งอาจใช้วิธีการส่งสัญญาณกระตุ้นเตือนให้เข้าสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ การสร้างสมาธิเพื่อสร้างวินัยเชิงบวก ทั้งนี้ไม่ควรเอาชนะผู้เรียนด้วยการปะทะ ต้องยอมและรอคอยจังหวะที่เหมาะสมในการอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับช่วงวัย 2. ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเข้าตัวเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสำนึกต่อส่วนรวม ไม่กระทำความผิดเสียต่อส่วนรวม อีกทั้งยังเตือนให้เห็นว่าวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต และอธิบายข้อปฏิบัติที่เป็นสากลซึ่งคนในสังคมให้การยอมรับ โดยอาจทำให้ผู้เรียนเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนของการทำวินัย หรือให้รับผิดชอบผลจากการทำวินัยด้วยตัวเอง	1. ผู้สอนต้องเข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนล่วงหน้า ต้องค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 2. ผู้สอนไม่ควรใช้ความรุนแรงและไม่ประจานผู้เรียนให้ได้รับความอับอาย 3. ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีรุนแรง หรือการปะทะเพื่อเอาชนะผู้เรียน แต่ควรยอม และรอคอยจังหวะเวลาที่เหมาะสมในการอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับช่วงวัย 4. ผู้สอนควรใช้เหตุผลเพื่อแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าการเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตที่สังคมให้การยอมรับ 5. ผู้สอนควรใช้ความปรารถนาดีอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจข้อปฏิบัติที่เป็นสากลซึ่งคนในสังคมให้การยอมรับ 6. ผู้สอนควรเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสามัค	องค์ความรู้จากพฤติกรรมศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
2.การสร้าง วินัยเชิงบวก (ต่อ)	เมื่อผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวกแล้ว ผู้สอนต้องรีบ เสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจใน ส่วนดี โดยวิธีการเสริมแรงอาจใช้การให้รางวัลที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่าง ยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง หรืออาจใช้การ ชื่นชม หรือมอบความไว้วางใจให้ผู้เรียนเพื่อ เสริมแรงให้พฤติกรรมเชิงบวกนั้นคงทน อย่างไรก็ตาม การเสริมแรงมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียน เกิดความประมาท หรือหลงตัวเอง ผู้สอนจึงควร ระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ การเสริมแรงแล้ว ผู้สอนอาจใช้การกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดมานะ เกิดความท้าทาย เกิดแรง บันดาลใจ หรือแนวทางการที่ถูกต้องที่จะไปสู่ เป้าหมาย ซึ่งจะชักนำให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก เพราะผู้เรียนจะตระหนักในศักดิ์ศรีของตน เห็น คุณค่าของตน และเกิดพฤติกรรมเชิงบวกเพื่อไป ให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้	3. ผู้สอนควรเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน โดยเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วย การให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็น ส่วนหนึ่งของบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และ ผู้สอนก็คอยกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำด้วยความ เข้าใจ 4. ผู้สอนควรใช้อารมณ์และความต้องการของ ผู้เรียนมาเป็นแรงผลักดัน หรือแรงจูงใจให้เกิดวินัย เชิงบวก ทั้งนี้อาจใช้ถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์วิธีการ ที่ท้าทาย เพื่อให้เกิดความต้องการจากภายในที่จะ ทำเพื่อตัวเอง หรือส่วนรวมซึ่งจะเป็นการสร้างวินัย เชิงบวกได้อย่างยั่งยืน	7. ผู้สอนต้องเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ และใช้สติปัญญาในการดึงส่วนดีของผู้เรียนออกมา เพื่อให้เกิดโอกาสผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย 8. ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเป้าหมาย และ มุ่งมั่นที่จะทำเป้าหมายให้สำเร็จ 9. ผู้สอนควรใช้ความรัก ความเมตตาเพื่อให้อภัยเมื่อ ผู้เรียนกระทำผิดพลาด พร้อมกำกับ ติดตาม ให้ คำแนะนำถึงแนวทางที่ถูกต้องในการไปสู่เป้าหมายที่ ผู้เรียนตั้งไว้ ด้วยความเข้าใจในตัวผู้เรียนอย่างมี เหตุผล 10. ผู้สอนควรใช้ความต้องการของผู้เรียนมาเป็น แรงผลักดัน หรือแรงจูงใจให้เกิดวินัยเชิงบวก 11. ผู้สอนอาจใช้ถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์วิธีการที่สร้าง ความท้าทาย การช่วยทำให้เกิดมานะ หรือใช้บุคคลที่เป็น แบบอย่างมาสร้างเป็นแรงจูงใจ หรือแรงผลักดันให้ ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
2.การสร้าง วินัยเชิงบวก (ต่อ)		5. ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอนาคตเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ นอกจากนั้นอาจใช้เวลาเป้าหมาย ค่ะแนะนำเป็นแรงจูงใจในการมีวินัยเชิงบวกได้อีกด้วย และหากผู้เรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก ผู้สอนต้องรับเสริมแรงด้วยการชื่นชม ให้กำลังใจให้รางวัล หรือการยกมาเป็นแบบอย่างแก่เพื่อน ๆ คนอื่นซึ่งก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวกได้อีกทางหนึ่ง 6. ผู้สอนควรเข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนล่วงหน้าอย่างมีอคติ อาจมีการใช้คะแนนมาต่อรองการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม ทั้งนี้ผู้สอนควรให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือน เป็นประจำสม่ำเสมอ ด้วยท่าที่เป็นกัลยาณมิตร หรืออาจยกย่องเชิดชูคนที่ทำความดีเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่น เพื่อเป็นการสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจและมีตัวตนในเชิงบวกอีกด้วย	12. ผู้สอนควรใช้การให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทันทีเมื่อเกิดวินัยเชิงบวก 13. ผู้สอนอาจใช้การชื่นชม ให้กำลังใจ หรือให้ความสำคัญด้วยการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนคนอื่น 14. ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์จากการขาดวินัย หรือรับผิดชอบผลจากการขาดวินัยด้วยตนเอง เพื่อให้สำนึกถึงผลเสียที่ได้กระทำผิดพลาด และยอมรับที่จะปรับปรุงแก้ไขตัวเอง 15. ผู้สอนอาจส่งสัญญาณ กระตุ้นเตือนให้ผู้เรียนเข้าสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ 16. ผู้สอนใช้การสร้างสมาธิเพื่อสร้างวินัยเชิงบวก 17. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมเพื่อที่จะไม่กระทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสามัค	องค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
2.การสร้าง วินัยเชิงบวก (ต่อ)		7. ผู้สอนควรเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียน กล่าวคือ ต้องการให้ผู้เรียนเป็นแบบเป็นเช่นผู้สอนก็ต้องประพฤติเช่นนั้น อาจชี้ชวนให้เห็นผลดี-ผลเสียจากการกระทำโดยอาจยกเหตุการณ์ก่อนหน้าเป็นอุทาหรณ์ หรือใช้บุคคลตัวอย่างมาสร้างแรงบันดาลใจ	18. ผู้สอนควรใช้เวลา เป้าหมาย ค่ะและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวก 19. ผู้สอนอาจใช้คะแนนมาต่อของการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม 20. ผู้สอนควรให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือนผู้เรียนถึงการมีวินัยเชิงบวกเป็นประจำด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร 21. ผู้สอนควรระงับหากใช้การที่รุนแรงมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความประมาท หรือหลงตัวเอง 22. การให้รางวัลอาจมีมากบ้าง น้อยบ้างตามผลสำเร็จที่เกิดขึ้น แต่ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมไม่ลำเอียง 23. ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนเห็นถึงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ 24. ผู้สอนควรชี้ชวนให้ผู้เรียนเห็นผลดี และผลเสียของการกระทำ อาจยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาเป็นอุทาหรณ์สอนใจ

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากทฤษฎีการศึกษา	ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้
3.การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	ผู้สอนควรแสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงศักยภาพว่าผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หรือช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และควรมีส่วนร่วมกับปัญหาของผู้เรียน และแสดงความจริงใจที่จะช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหา นั่น ๆ หรือแสดงไม่ตรีจิตอันเกิดจากจิตใจที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหานั้น โดยมีความหวังคืออาจทำให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดริษยากัน หรืออาจทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนควรให้เกียรติผู้เรียนด้วยความจริงใจ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี อีกทั้งควรใช้การสื่อสารเชิงบวก ได้แก่ ถ้อยคำที่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ถ้อยคำที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าแห่งตน ถ้อยคำที่เสริมสร้างความสมารถสมานสามัคคี	1. ผู้สอนควรสำรวจอารมณ์ และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ ทำให้เขาเปิดใจยอมรับ อาจสร้างความผ่อนคลายระหว่างการเรียนรู้ โดยการใช้อารมณ์ขัน เป็นกันเอง เข้าถึงง่าย อยู่ร่วมกันภายใต้กฎเกณฑ์ที่ร่วมกันสร้าง มากกว่าการสร้างความรู้กลัว 2. ผู้สอนควรสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนยอมเปิดใจ และผู้สอนควรพยายามทำลายกำแพงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาจากผู้เรียนให้ได้ โดยผู้สอนควรมีบุคลิกภาพน่าเข้าหา และมีความจริงใจในการช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างช่องทางอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงง่าย	1. ผู้สอนควรใช้อารมณ์ขันเพื่อสร้างความผ่อนคลายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือสื่อสารด้วยถ้อยคำที่ทำให้กำลังใจ และเชื่อมั่นในตัวผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ นอกจากนี้ยังอาจใช้ถ้อยคำเชิงห่วงใย และขอโทษเมื่อได้กระทำผิดต่อผู้เรียน 2. ผู้สอนควรพยายามมีส่วนร่วมในปัญหาของผู้เรียน และใช้ความจริงใจในการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ปัญหา 3. ผู้สอนควรยอมรับ ให้เกียรติ ห่มั่นชื่นชม และสร้างความเป็นพวกพ้องกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง 4. ผู้สอนควรปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล และมีความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสามัค	องค์ความรู้จากพฤติกรรมศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
3.การสร้าง บรรยากาศใน ชั้นเรียน (ต่อ)	โดยการสื่อสารควรเป็นไปด้วยความสุภาพอ่อน น้อม ไม่ควรใช้ถ้อยคำโอ้อวดหรือแสดงความ ก้าวร้าว แต่ควรใช้การชี้ชวนให้เห็นผลดีและ ผลเสียภายใต้ข้อเท็จจริงที่สมเหตุสมผล ปราศจากข้อโต้แย้งเพื่อโน้มน้าวให้ผู้เรียนปฏิบัติ ตามสิ่งที่ผู้สอนได้นำเสนอ นอกจากนั้นผู้สอนต้อง เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนอย่าง เท่าเทียมกัน วางตัวเป็นกลางปราศจากอคติ และต้องตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนมีคุณค่า และมี ความสามารถที่จะนำพาสู่การเรียนรู้ให้ประสบ ความสำเร็จไปด้วยกัน ผู้สอนจึงต้องทำให้ผู้เรียน ทุกคนเห็นคุณค่าของกันและกัน และกำจัด อคติ ทัศนคติ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่ง ชิงดี และความหลงทะนงตนในตัวของผู้เรียนแต่ ละคนออก	3. ผู้สอนควรยอมรับและมองให้เห็นข้อดีของผู้เรียน หมั่นชื่นชม และสร้างความพึงพอใจให้ผู้เรียน เกิดความยุติธรรม 4. ผู้สอนควรสื่อสารในเชิงให้ผู้เรียนคิดเองง่ายมี สิ่งใดที่ควรต้องแก้ไข และอาจสื่อสารถึง ประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามอย่างมี เหตุผล โดยมีการคาดการณ์คำถาม และเตรียม คำตอบไว้ล่วงหน้า ด้วยความเห็นอกเห็นใจ ความรู้สึของผู้ฟัง 5. ผู้สอนสื่อสารโดยการแสดงออกถึงความ ปรารถนาดี มีความเป็นมิตร จริงใจที่จะช่วยเหลือ ปัญหา อาจใช้การสื่อสารเพื่ออารมณ์ร่วมช่วยสร้าง ความผ่อนคลาย และสื่อสารโดยการชี้เหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนคล้อยตาม	5. ผู้สอนควรใช้การสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณา ข้อบกพร่องของตนเอง และอาจใช้เหตุผลโน้มน้าวถึง ประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการปฏิบัติตาม คำแนะนำของผู้สอน 6. ผู้สอนควรใช้การสื่อสารที่แสดงถึงข้อเท็จจริงที่ สมเหตุสมผลจนผู้เรียนไม่อาจโต้แย้ง หรือปฏิเสธได้ เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับหรือปฏิบัติตามคำแนะนำของ ผู้สอน 7. ผู้สอนควรสื่อสารอย่างสุภาพ อ่อนโยน และเห็น อกเห็นใจความรู้สึกของผู้เรียน ไม่ใช้การโอ้อวด หรือ แสดงวาทะก้าวร้าว 8. ผู้สอนอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผลจาก การทำสิ่งที่ผิดพลาด

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาคม	องค์ความรู้จากหลักสูตรการศึกษา	ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้
3.การสร้างบรรยากาศ ในชั้นเรียน (ต่อ)	โดยอาจยกเหตุการณ์อันเป็นคดี หรือ อุทาหรณ์สอนใจ หรือใช้กิจกรรมเพื่อ ละลายพฤติกรรม หรือปล่อยให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าของกันและกัน นอกจากนี้อาจ ใช้อารมณ์ขันเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศที่ ตึงเครียด หรืออาจขอโทษในยามที่ได้ กระทำผิดพลาด	6. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกัน จะเกิดการเปิดใจยอมรับกันโดยจะกระจาย ความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคน และส่งเสริมให้ ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบ ไกลเกลียดด้วยสันติวิธี	9. ผู้สอนควรเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน และเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้ฐาน ความคิดที่ว่าผู้เรียนทุกคนจะสามารถนำพา เป้าหมายของชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปิดใจยอมรับซึ่งกันและกัน 10. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน เคารพคุณค่าและกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียน ทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติกับผู้เรียนอย่าง มีอคติ 11. ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นและศรัทธาว่าผู้สอนมี ความรู้ และความสามารถที่จะนำพาผู้เรียนให้ไปถึง เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ 12. ผู้สอนต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แต่ต้องม ีจิตวิญญาณต่อผู้เรียน มีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร 13. ผู้สอนควรสำรวจอารมณ์ และความต้อง การของ ผู้เรียน รวมถึงรับฟังผู้เรียนด้วยความเข้าใจและตั้งใจ

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสามก๊ก	องค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
3.การสร้าง บรรยากาศ ในชั้นเรียน (ต่อ)			14. ผู้สอนต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยอารมณ์ในตัวของผู้สอน 15. ผู้สอนควรทำลายกำแพงที่กั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยอาจเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพน่าเข้าหา มีช่องทางติดต่อที่หลากหลาย 16. ผู้สอนอาจคาดเดาคำถามของผู้เรียนไว้ล่วงหน้า และเตรียมคำตอบที่สมเหตุสมผลเอาไว้ก่อน 17. ผู้สอนต้องบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนด้วยสันติวิธีในทันที 18. ผู้สอนควรระวังการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการพึ่งพาตนเอง หรืออาจเกิดความอิจฉาริษยากันในหมู่ผู้เรียน 19. ผู้สอนต้องกำจัดอัตรา ที่รู้มานะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี และความหลงทะนงตนของผู้เรียนออก อาจใช้เหตุการณ์ในอดีตมาเป็นอุทาหรณ์สอนใจ หรือใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมผู้เรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากพฤติกรรมศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
4.การจัดกิจกรรม	ผู้สอนควรวิเคราะห์ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการ และขีดความสามารถของผู้เรียน อันจะนำมาเป็นฐานในการสร้างความสนใจ และจัดกิจกรรมได้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน อาจมีการแจ้งวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ ที่ให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความสามารถ กำลังอยู่ในความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามขีดความพร้อมของผู้เรียน อีกทั้งผู้สอนยังควรอธิบายภาระงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนั้นผู้สอนเองจะต้องจัดอุปการะให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ โดยอาจชี้ให้เห็นผลตอบแทนที่จะได้รับการทำให้ผู้เรียนเป็นได้	1. ผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจสร้างเป้าหมายในการเรียนรู้และถอดบทเรียนเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ 2. ผู้สอนควรเปิดประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ให้น่าสนใจ ชวนให้อยากเรียนรู้ หรือใช้วิธีการยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม และควรนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปยาก โดยเชื่อมโยงกับสิ่งใกล้ตัว อยู่ในความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และสนใจ อยากเรียนรู้ต่อ	1. ผู้สอนควรวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจกับพื้นฐานของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ สอดรับกับธรรมชาติของผู้เรียนอย่างแตกต่างหลากหลาย 2. ผู้สอนควรแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีทิศทาง 3. ผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นต้นตอน และอาจจะต้องชี้แนะแนวทางในการดำเนินการให้สำเร็จ 4. ผู้สอนควรขอเป้าหมายภาระงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมในการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากพฤติกรรมศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
4.การจัด กิจกรรม (ต่อ)	หรือแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้นั้น ๆ ไม่ ยากเกินไปที่ผู้เรียนจะปฏิบัติได้สำเร็จ นอกจากนี้ อาจสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความท้าทาย เปิดกว้างอย่างอิสระ และเหมาะสมกับ ความสามารถของผู้เรียน หรือสร้างบรรยากาศ ให้เกิดการแข่งขัน แต่ทั้งนี้ผู้สอนควรคิดวิธีการ ป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการแข่งขัน ไว้ด้วย โดยการนำวิธีการเดิมมาปรับใช้ให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ และโอกาส ที่สำคัญ ผู้สอนควรหมั่นให้กำลังใจและทำให้ผู้เรียน เชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำกิจกรรม การเรียนรู้นั้น ๆ ได้สำเร็จ	3. ผู้สอนควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้อย่าง หลากหลาย และสนุกสนานเพื่อให้ผู้เรียนอยาก เรียนรู้ ผ่านการใช้สื่อที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ สูงสุด เพราะสื่อทุกชนิดมีประโยชน์ และมีคุณค่า ขึ้นอยู่กับการใช้งาน นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ ควรท้าทายความสามารถ โดยอาจสร้าง บรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้ พัฒนาตัวเอง	5. ผู้สอนควรจัดประกายความอยากรู้ของผู้เรียนด้วย การเปิดประเด็นของกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนให้อยากรู้ หรืออยากทดลองต่อจนได้คำตอบ ด้วยตนเอง หรืออาจใช้รูปแบบของกิจกรรมการ เรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ 6. ผู้สอนควรสร้างแรงบันดาลใจ หรือแสดงให้เห็น เห็นว่าสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ๆ ได้ สำเร็จโดยไม่ยากเกินความสามารถ 7. ผู้สอนควรใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และเป็นไป ตามขีดความสามารถของผู้เรียน 8. ผู้สอนควรหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อาจ ศึกษาวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาเพื่อนำมาปรับใช้ให้ เหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาส

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาชิก	องค์ความรู้จากพฤติกรรม	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
4.การจัด กิจกรรม (ต่อ)	ซึ่งผู้สอนเองจะต้องช่วยแนะนำวิธีการที่ ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน ก็จะช่วยให้เกิดแรงผลักดันที่ จะทำให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ได้ประสบความสำเร็จ	5. ผู้สอนควรทำความเข้าใจกับพื้นฐานของพฤติกรรม ผู้เรียนเพื่อที่จะได้ออกแบบและจัดกิจกรรมให้ ตอบสนองกับความต้องการ สอดคล้องกับ ธรรมชาติผู้เรียน และเหมาะสมกับระดับ ความสามารถไม่ยาก ไม่ง่ายจนเกินไป 6. ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของ กิจกรรมการเรียนรู้ หรือภาระงานที่ได้รับ มอบหมาย โดยอาจชี้แจงรายละเอียดของการทำ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อลด ความกังวลที่อาจเกิดขึ้น และทำให้ผู้เรียนเห็น ภาพรวมเพื่อวางแผนการเรียนรู้ของตัวเองได้ อย่างมีทิศทาง นอกจากนี้ผู้สอนเองควรวางแผน แบ่งเวลาสำหรับตรวจสอบการส่งภาระงานท้าย คาบ รวมถึงควรให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแสดงถึง ความใส่ใจในชิ้นงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรง กำลังใจแก่ผู้เรียน	9. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงาน อย่างอิสระ รวมถึงให้อิสระในการตัดสินใจแก่ผู้เรียน ในเรื่องต่าง ๆ 10. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายและได้พัฒนา ตนเอง 11. ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและ ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจสร้าง เป้าหมายในการเรียนรู้ร่วมกัน และถอดบทเรียนจาก การเรียนรู้เพื่อประโยชน์ของผู้เรียน 12. ในการสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขัน ผู้สอน ควรชี้แนะวิธีการที่ถูกต้อง และคำนึงถึงความ ปลอดภัย ตลอดจนการจัดการกับความขัดแย้งที่อาจ เกิดขึ้น

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาคม	องค์ความรู้จากพุทธนิศึกษา	ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้
4.การจัดกิจกรรม (ต่อ)		7. ผู้สอนควรใช้การประเมินโดยเน้นพัฒนาการของผู้เรียน อาจารย์ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เก่งช่วยอ่อนมาใช้ และให้การดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึง ต้องทำให้ผู้เรียนผู้ว่าตนยังไม่เข้าใจตรงไหน และช่วยแก้ไขปัญหายังไม่เข้าใจทันที รูปแบบกิจกรรมต้องเอื้อให้ผู้เรียนตามความเหมาะสม และตามระดับความสามารถ รวมถึงควรสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเห็นว่าสามารถทำได้โดยไม่เกิดความสับสน และมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน	13. ผู้สอนควรนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้โดยเรียงลำดับจากง่ายไปยาก และเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว หรือกำลังอยู่ในความสนใจของผู้เรียน 14. ผู้สอนควรใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำสนใจ สนุกสนาน และท้าทายความสามารถ 15. ผู้สอนควรใช้สื่อทุกชนิดอย่างเป็นประโยชน์ เพราะสื่อทุกชนิดมีประโยชน์ แต่ผู้สอนต้องใช้งานให้ถูกต้องเหมาะสม 16. ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ งาน วิธีการประเมินผล 17. ผู้สอนอาจต้องยอมให้ผู้เรียนเกิดความผิดพลาด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้สอน

องค์ประกอบ	องค์ความรู้จากสมาคม	องค์ความรู้จากพุทธนิศึกษา	ข้อค้นพบจาก การสังเคราะห์องค์ความรู้
4.การจัด กิจกรรม (ต่อ)		8. ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วยซึ่งจะทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา ผู้สอนต้องรู้จักการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างการเรียนรู้ เพื่อให้บรรยากาศการเรียนรู้ดีเยี่ยมไป และควรเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง แก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนหันหน้ามาอย่างมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน	18. ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 19. ผู้สอนควรจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจแบ่งเวลาไว้ท้ายคาบเพื่อตรวจสอบการส่งภาระงานของผู้เรียน 20. ผู้สอนควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อแสดงความใส่ใจในงาน และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน 21. ผู้สอนควรใช้การประเมินจากพัฒนาการผู้เรียน 22. ผู้สอนควรใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน(เก่งช่วยอ่อน) 23. ผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรทำให้ผู้เรียนได้เห็นว่าตัวผู้เรียนเองยังไม่เข้าใจในสิ่งใด และผู้สอนก็ต้องรีบแก้ไขปัญหาก็ผู้เรียนยังไม่เข้าใจทันที 24. ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วย รู้จักการสร้างคามผ่อนคลายระหว่างการเรียนรู้

3.1.2 ผลการพัฒนานักกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและองค์ความรู้จากพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ต่าง ๆ ภายใน 4 องค์ประกอบ มาจัดกลุ่มเพื่อสร้างกลยุทธ์ดังตาราง 8 ที่ปรากฏ ดังนี้

ตาราง 8 การจัดกลุ่มของความรู้เพื่อสร้างกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

กลยุทธ์	องค์ความรู้ที่																							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์																								
1. สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓															
องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก																								
2. มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓
3. เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-
องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน																								
4. สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓
5. เสริมตัวตนให้เท่าเทียม	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
องค์ประกอบการจัดกิจกรรม																								
6. เตรียมวางแผนให้รอบคอบ	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
7. ตอบใจพหุคุณค่าและความหมาย	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓

จากตารางผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ต่าง ๆ ภายใน 4 องค์ประกอบ มาร้อยเรียงและสร้างเป็นกลยุทธ์ได้ทั้งหมด 7 กลยุทธ์ ดังนี้

องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน

ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ทันทีในคาบแรกที่พบกับผู้เรียน ซึ่งมีข้อแนะนำคือ กฎเกณฑ์ที่กำหนดควรเป็นข้อความเชิงบวก ในการสร้างกฎเกณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างสะดวกใจ ผู้สอนจำเป็นต้องรับฟังเสียงของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเจรจาต่อรองเพื่อให้กฎเกณฑ์มีความเหมาะสมที่สุด จากนั้นจึงตกลงใช้กฎเกณฑ์ร่วมกันเป็นฉันทามติ สำหรับการสร้างกฎเกณฑ์มีหลักการสำคัญที่ควรยึดถือ 4 ประการ คือ 1) เป็นกฎเกณฑ์ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 2) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ กล่าวคือไม่ยากจนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ 3) เป็นกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมต่อทุกฝ่าย 4) เป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของชั้นเรียน

เมื่อได้กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใช้ร่วมกันแล้ว ผู้สอนก็ควรบังคับใช้อย่างเคร่งครัด มีการกำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อยู่เสมอ หากพบว่าผู้เรียนมีการละเมิดกฎเกณฑ์ และอาจสร้างความเสียหายต่อส่วนรวมได้ ผู้สอนต้องรีบพิจารณาดำเนินการดูแล แก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมผู้เรียนนั้นทันที หากจำเป็นต้องมีบทลงโทษตามกฎหมาย ผู้สอนพึงพิจารณาอย่างรอบคอบ ต้องสืบหาสาเหตุของการละเมิดกฎเกณฑ์นั้นก่อน ทั้งนี้หากเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์เป็นครั้งแรก ผู้สอนอาจตักเตือน หรือพิจารณาลดหย่อนโทษให้กับผู้เรียนได้

องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก

กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเป้าหมายนั้น ๆ แล้วใช้ความต้องการที่ผู้เรียนอยากจะทำเป้าหมายให้สำเร็จมาเป็นแรงผลักดัน หรือแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่เข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนด้วยความอคติ เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้สอนควรค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เจอ แล้วจึงค่อย ๆ ให้คำแนะนำ หรือกระตุ้นเตือนผู้เรียนด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร พยายามใช้เหตุผลอธิบายให้ผู้เรียนเห็นถึงผลดี และผลเสียจากการกระทำต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจยกเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้แก่ผู้เรียน

ในกรณีที่ผู้เรียนทำผิดพลาด ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดวินัยและอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง หรือผู้อื่น ผู้สอนไม่ควรใช้ความรุนแรง หรือประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย แต่ควรใช้ความปรารถนาดีมาอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ควรปฏิบัติแล้วเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นอย่างไร หรืออาจทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีวินัยว่าเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตอย่างไร หรือในกรณีที่ทำได้ทันทีที่ผู้สอนอาจส่งสัญญาณกระตุ้นเตือนผู้เรียน หรือใช้การสร้างสมาธิเพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

หากเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สิ่งที่คุณสอนควรทำ คือพยายามไม่ปะทะกับผู้เรียนเพื่อเอาชนะ ควรยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ใช้ความรักและความเมตตาเพื่อให้ภัย พร้อมรอยยิ้มจางๆ ที่ผู้เรียนพร้อม ผู้สอนจึงค่อยอบรมสั่งสอน หรือแนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้ ทั้งนี้พิจารณาวิธีการตามความเหมาะสมสำหรับช่วงวัยของผู้เรียน โดยผู้สอนควรเชื่อใจผู้เรียนว่า ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกันผู้สอนก็ต้องคอยติดตามว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หากผู้เรียนยังไม่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ผู้สอนอาจใช้คะแนนมาเป็นแรงจูงใจ หรือมาใช้ในการต่อรองให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม หากพฤติกรรมยังไม่ดีขึ้นอีก ผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัย หรือรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัยด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด และเกิดการยอมรับที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ

ผู้สอนต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน โดยพยายามให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ที่ผู้สอนได้มอบหมาย ด้วยความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ ผู้สอนจึงต้องใช้ความสามารถในการดึงส่วนดีของผู้เรียนออกมา และใช้ความพยายามในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม อันจะช่วยป้องกันไม่ให้ผู้เรียนกระทำการที่เสียหายต่อตนเองหรือส่วนรวม

ในการมอบหมายบทบาทหน้าที่ ผู้สอนควรสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียน และใช้ถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดมานะ หรือเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ นอกจากนี้ยังอาจใช้บุคคลตัวอย่างที่ผู้เรียนชื่นชม ยกมาเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในขณะเดียวกันตัวผู้สอนเองก็ต้องเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนได้เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วย

เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ หรือผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สอนอาจพิจารณาให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อาจมากบ้างน้อยบ้างตามแต่ผู้สอนจะพิจารณา อย่างไรก็ตามการให้รางวัลควรยุติธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ทิ้งระยะเวลานานจนเกินไป นอกจากการให้รางวัลแล้ว ผู้สอนอาจใช้คำชื่นชม ให้กำลังใจ หรือยกย่องผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือมีการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มาเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกมีตัวตน ซึ่งการเสริมแรงต่าง ๆ จะช่วยให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีความคงทน แต่อย่างไรก็ดี มีข้อพึงระวัง คือ การชื่นชมมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความประมาท หรือหลงตัวเอง ผู้สอนจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน

ผู้สอนต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียน กล่าวคือผู้สอนต้องหมั่นสำรวจอารมณ์และความต้องการของผู้เรียนอยู่เสมอ รวมไปถึงต้องรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ มีความรู้สึกห่วงใยและเห็นอกเห็นใจผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับในตัวผู้สอน และรู้สึกถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน

นอกจากนี้ผู้สอนควรพยายามทำลายกำแพงที่กั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งสามารถทำได้โดยการที่ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เป็นมิตร นำเข้าหา มีความเชื่อมั่น ยอมรับ และให้เกียรติผู้เรียน มีอารมณ์ขันที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและเป็นกันเอง หมั่นชื่นชมให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง ในการสื่อสารกับผู้เรียน ผู้สอนควรสื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไม่โอ้อวด หรือก้าวร้าว รวมถึงพยายามให้ช่องทางที่หลากหลายในการให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนได้อย่างสะดวก เมื่อผู้สอนเกิดความผิดพลาด การขอโทษผู้เรียนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และยังจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีอีกด้วย

เมื่อผู้เรียนทำผิดพลาด ผู้สอนก็ควรใช้การสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาถึงข้อผิดพลาดของตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถชี้แนะผู้เรียนถึงสิ่งที่ถูกต้องได้ โดยการแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่สมเหตุสมผลจนไม่สามารถโต้แย้ง หรือปฏิเสธได้ ตลอดจนอาจใช้วิธีการโน้มน้าวให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สอน ที่สำคัญ

ผู้สอนจะกระทำสิ่งใดก็ตามไม่ควรกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่ควรกระทำด้วยจิตใจที่ปรารถนาดีต่อผู้เรียน และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม

ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน โดยกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยความอคติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้ฐานคิดที่ว่าผู้เรียนต้องเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนที่จะสามารถนำพาเป้าหมายของชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปิดใจยอมรับกัน โดยก่อนดำเนินกิจกรรมผู้สอนอาจจะต้องมีการกำจัดอคติ ความหลงทะนงตน หรือการแก่งแย่งชิงดีของผู้เรียนก่อน ซึ่งอาจทำได้โดยการยกเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาเป็นอุทาหรณ์ หรืออาจใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรมผู้เรียนบางคนอาจทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ตรงนี้อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีทันที และอาจชี้แนะให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

นอกจากส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับกันเองแล้ว ผู้สอนยังต้องทำให้ผู้เรียนเปิดใจยอมรับผู้สอนด้วย โดยเริ่มต้นจากการที่ผู้สอนวางตัวเป็นคนมีเหตุผล มีความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นและศรัทธาว่าผู้สอนมีความรู้ความสามารถที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น ผู้สอนต้องพยายามมีส่วนร่วมในปัญหานั้น ๆ ของผู้เรียน อาจเป็นผู้รับฟัง ช่วยให้คำแนะนำที่สมเหตุสมผลซึ่งอาจเตรียมไว้ล่วงหน้า หรือใช้ความจริงใจในการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่มีข้อควรระวัง คือการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการพึ่งพาตนเอง และอาจเกิดความอิจฉาริษยากันในหมู่ผู้เรียน หากผู้สอนไม่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งเรื่องนี้ผู้สอนควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 6 ตระเตรียมวางแผนให้รอบคอบ

ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบ โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อทำความรู้จักกับพื้นฐานของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นไปตามขีดความสามารถ และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรวางแผน โดยอันดับแรก ควรแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีทิศทาง ต่อมาจึงควรชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเรียงลำดับจากส่วนที่ง่ายไปจนถึงส่วนที่ยาก ในกรณีที่เป็นส่วนที่ยากขึ้น ผู้สอนอาจต้องชี้แนะแนวทางในการดำเนินการให้สำเร็จ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรจะต้องเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวในวิถีชีวิตของผู้เรียน หรือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนกำลังสนใจ ระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง และควรมีวิธีการทำให้ผู้เรียนได้เห็นว่ายังมีส่วนใดที่ยังไม่เข้าใจ แล้วผู้สอนก็ควรช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจในทันที หรือผู้สอนอาจใช้วิธีการยอมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความผิดพลาดภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้สอน ทั้งนี้ผู้สอนอาจนำระบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ กล่าวคือ ให้ผู้เรียนที่เข้าใจในเนื้อหาหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้วมาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังไม่เข้าใจ หรืออาจให้ผู้เรียนที่เก่งกว่ามาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เรียนอ่อนกว่า หากในกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ มีภาระงานที่ต้องส่งท้ายคาบ ผู้สอนควรวางแผนแบ่งเวลาในช่วงท้ายคาบไว้สำหรับการตรวจสอบการส่งภาระงานของผู้เรียน

หากจำเป็นต้องมอบหมายภาระงาน ต้องพิจารณาว่าภาระงานนั้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพียงใด และสิ่งสำคัญคือ ต้องคำนึงถึงความพร้อมในการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างรอบด้าน เมื่อผู้เรียนส่งภาระงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว ผู้สอนควรให้ข้อมูลย้อนกลับถึงผลลัพธ์ของภาระงานนั้น ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อเป็นการแสดงถึงความใส่ใจ และสะท้อนให้ผู้เรียนเห็นถึงสิ่งที่ยังต้องปรับปรุงพัฒนา อีกทั้งยังอาจเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้การให้ข้อมูลย้อนกลับยังทำให้ผู้เรียนได้เห็นพัฒนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้สอนควรนำข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการประเมินผลผู้เรียนด้วย

กลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย

ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจให้ผู้เรียนสร้างเป้าหมายในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญ ในขณะเดียวกันผู้สอนเองก็ต้องจุดประกายความอยากเรียนรู้ของผู้เรียน อาจจะใช้การเปิดประเด็นของกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนให้อยากเรียนรู้ หรือทดลองต่อจนได้คำตอบด้วยตนเอง อีกทั้งควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หรือใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย สนุกสนาน น่าสนใจ ทำลายความสามารถ โดยผู้สอนอาจสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทาย และได้พัฒนาตนเอง

แต่มีข้อควรระวัง คือ ผู้สอนควรต้องชี้แนะวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลัก ตลอดจนอาจจะต้องจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการแข่งขัน ทั้งนี้ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรสร้างแรงบันดาลใจ หรือแสดงให้เห็นว่า สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้นั้นให้สำเร็จได้โดยไม่ยากเกินความสามารถ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ร่วมกันถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ จุดหมายที่แท้จริงของกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนการมอบหมายภาระงาน หรือชิ้นงาน ผู้สอนต้องสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาระงาน หรือชิ้นงานที่มอบหมาย และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาระงาน หรือชิ้นงาน และวิธีการประเมินผล ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างอิสระ และหากเป็นไปได้ผู้สอนควรให้อิสระในการตัดสินใจแก่ผู้เรียนในทุก ๆ เรื่อง หากเกิดข้อผิดพลาดก็เป็นโอกาสอันดีที่จะได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น ทั้งนี้ผู้สอนก็ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย

ในส่วนของผู้สอนเอง ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วย รู้จักการสร้าง ความผ่อนคลายระหว่างการเรียนรู้ และผู้สอนจะต้องหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยอาจศึกษา พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และโอกาสต่าง ๆ ในอนาคต

3.2 ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ได้มาจากการวิเคราะห์ องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน และผลจากการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน จากนั้นนำมาเปรียบเทียบเพื่อสร้างข้อค้นพบจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ และจัดกลุ่มข้อค้นพบเพื่อเป็นสร้างกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนได้ทั้งหมด 7 กลยุทธ์ ภายใต้ 4 องค์ประกอบ จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คนได้ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และผู้วิจัยได้นำเสนอผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษาเป็น 3 ตอน ดังนี้

3.2.1 ผลการประเมินกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้าน

3.2.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1 ผลการประเมินกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้าน

ผลการประเมินกลยุทธ์กลยุทธ์ซึ่งรายการข้อคำถามเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านความมีประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ พบว่าผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 7 ข้อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$, $SD = .62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = .63$) 2) ด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = .59$) 3) ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$, $SD = .67$) และ 4) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $SD = .59$) ตามรายละเอียดในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาในภาพรวม

ประเด็น	M	SD	แปลผล
1. ความถูกต้อง	4.52	0.67	ถูกต้องมากที่สุด
2. ความเหมาะสม	4.57	0.63	เหมาะสมมากที่สุด
3. ความมีประโยชน์	4.55	0.59	มีประโยชน์มากที่สุด
4. ความเป็นไปได้	4.45	0.59	เป็นไปได้มาก

เมื่อตรวจสอบกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัศึกษารายกลยุทธ์ตามข้อคำถามเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านความมีประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ มีผลการประเมินรายกลยุทธ์ ดังนี้

ประเด็นความถูกต้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = .63$) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์แล้วพบว่า กลยุทธ์ที่มีความถูกต้องในระดับมากที่สุดมีทั้งหมด 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ กลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ($M = 4.67$, $SD = .52$) ส่วนกลยุทธ์ที่มีความถูกต้องในระดับมากที่สุดมีทั้งหมด 3 กลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน คือ กลยุทธ์ที่ 4

สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน และ กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม ($M = 4.33$, $SD = .82$) และ กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมวางแผนให้รอบคอบ ($M = 4.33$, $SD = 1.03$)

ประเด็นความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = .59$) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์แล้วพบว่า กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีทั้งหมด 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ($M = 4.83$, $SD = .41$) และกลยุทธ์ที่ 6 เตรียมวางแผนให้รอบคอบ ($M = 4.67$, $SD = .52$) ส่วนกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก มีทั้งหมด 5 กลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน กับกลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย ($M = 4.50$, $SD = .84$) และกลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติมแรงใจ กับกลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม ($M = 4.50$, $SD = .55$)

ประเด็นความมีประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = .59$) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์แล้วพบว่า กลยุทธ์ที่มีความมีประโยชน์ในระดับมากที่สุดมีทั้งหมด 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติมแรงใจ ($M = 4.83$, $SD = .41$) กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม ($M = 4.67$, $SD = .52$) ส่วนกลยุทธ์ที่มีความมีประโยชน์ในระดับมากมีทั้งหมด 5 กลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมวางแผนให้รอบคอบ กลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย ($M = 4.50$, $SD = .55$) นอกจากนี้ยังมีอีก 2 กลยุทธ์ที่มีความมีประโยชน์ในระดับมาก คือ กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน ($M = 4.50$, $SD = .84$) กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน ($M = 4.33$, $SD = .82$)

ประเด็นความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.55$, $SD = .59$) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์แล้วพบว่า กลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดมีทั้งหมด 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติมแรงใจ ($M = 4.83$, $SD = .41$) กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม ($M = 4.67$, $SD = .52$) ส่วนกลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากมีทั้งหมด 5 กลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมวางแผนให้รอบคอบ กลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย ($M = 4.50$, $SD = .55$) นอกจากนี้ยังมีอีก 2 กลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้ในระดับมาก คือ กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน ($M = 4.50$, $SD = .84$) กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน ($M = 4.43$, $SD = .82$) ตามรายละเอียดในตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำแนกรายกลยุทธ์

กลยุทธ์ที่	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความมีประโยชน์			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
1. สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน	4.67	.52	มากที่สุด	4.50	.84	มาก	4.33	.82	มาก	4.33	.82	มาก
2. มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย	4.67	.52	มากที่สุด	4.83	.41	มากที่สุด	4.50	.55	มาก	4.50	.55	มาก
3. เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ	4.67	.52	มากที่สุด	4.50	.55	มาก	4.83	.41	มากที่สุด	4.50	.55	มาก
4. สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน	4.33	.82	มาก	4.50	.84	มาก	4.50	.84	มาก	4.33	.82	มาก
5. เสริมตัวตนให้เท่าเทียม	4.33	.82	มาก	4.50	.55	มาก	4.67	.52	มากที่สุด	4.50	.55	มาก
6. ตระเตรียมวางแผนให้รอบคอบ	4.33	1.03	มาก	4.67	.52	มากที่สุด	4.50	.55	มาก	4.50	.55	มาก
7. ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย	4.67	.52	มากที่สุด	4.50	.84	มาก	4.50	.55	มาก	4.50	.55	มาก
รวม	4.52	.67	มากที่สุด	4.57	.63	มากที่สุด	4.55	.59	มากที่สุด	4.45	.59	มาก

3.2.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 6 คน ซึ่งได้มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับแก้ภาษาของกลยุทธ์ให้มีความถูกต้อง กระชับ และชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสนอประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มเติม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องของการกำหนดขอบเขตการลงโทษ หรือข้อความที่สะท้อนว่าการลงโทษนั้นจะต้องปราศจากความรุนแรง โดยไม่ใช้การกำหนดบทลงโทษเป็นตัวนำ

ประเด็นที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นของการพยายามไม่ปะทะกับผู้เรียนเพื่อเอาชนะ ควรยอมโอนอ่อนผ่อนตาม โดยเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนนี้ว่าควรให้ผู้เรียนแสดงปัญหา แสดงความต้องการ หรือแสดงความไม่พอใจผ่านภาษา ผู้สอนต้องรับรู้ความรู้สึกด้วยการฟังอย่างมีสติ ไม่ตัดสิน ตีความ หรือประเมินผล และในประเด็นของกรณีที่ผู้เรียนทำผิดพลาด ผู้สอนควรชี้ชวนให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่ทำผิดพลาดนั้นได้สร้างความเสียหาย หรือสร้างผลกระทบอะไรบ้าง และผู้ใดสามารถแก้ไขเยียวยาให้เหตุการณ์กลับสู่สภาวะปกติ และมีวิธีการในการแก้ไขเยียวยาได้อย่างไร

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกลยุทธ์ที่ 6 ตระเตรียมวางแผนให้รอบคอบ และกลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย มีบางส่วนที่ซ้อนทับกัน ซึ่งอาจจะยุบรวมกันเหลือเพียงกลยุทธ์เดียวเพื่อให้เกิดความครอบคลุม และเป็นการกระชับข้อกลยุทธ์ให้ไม่มากจนเกินไป

3.3 ผลการพัฒนากลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ทบทวนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คน โดยได้ปรับแก้ภาษาของกลยุทธ์ให้มีความถูกต้อง กระชับ และชัดเจนมากขึ้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยมีใจความ และเนื้อหาสาระคงเดิม ในส่วนประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอ ผู้วิจัยได้พิจารณาปรับแก้ตามคำแนะนำ และได้ยุบรวมกลยุทธ์ที่ 6 ตระเตรียมวางแผนให้รอบคอบ และกลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย เพื่อให้เกิดความครอบคลุม และเป็นการกระชับข้อกลยุทธ์ให้ไม่มากจนเกินไป จึงเหลือกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด 6 ข้อ ดังที่จะได้เสนอต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน

ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ทันทีในคาบแรกที่พบกับผู้เรียน ซึ่งมีข้อแนะนำคือ กฎเกณฑ์ที่กำหนดควรเป็นข้อความเชิงบวก ในการสร้างกฎเกณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างสะดวกใจ ผู้สอนจำเป็นต้องรับฟังเสียงของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเจรจาต่อรองเพื่อให้กฎเกณฑ์มีความเหมาะสมที่สุด จากนั้นจึงตกลงใช้กฎเกณฑ์ร่วมกันเป็นฉันทามติ สำหรับการสร้างกฎเกณฑ์มีหลักการสำคัญที่ควรยึดถือ 4 ประการ คือ 1) เป็นกฎเกณฑ์ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 2) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ กล่าวคือไม่ยากจน ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ 3) เป็นกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมต่อทุกฝ่าย 4) เป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของชั้นเรียน

เมื่อได้กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใช้ร่วมกันแล้ว ผู้สอนก็ควรบังคับใช้อย่างเคร่งครัด มีการกำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อยู่เสมอ หากพบว่าผู้เรียนมีการละเมิดกฎเกณฑ์ และอาจสร้างความเสียหายต่อส่วนรวมได้ ผู้สอนต้องรีบพิจารณาดำเนินการดูแล แก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมผู้เรียนนั้นทันที หากจำเป็นต้องมีบทลงโทษตามกฎหมายการลงโทษนั้นควรปราศจากความรุนแรงและเป็นไปเพื่อสร้างพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ผู้สอนพึงพิจารณาอย่างรอบคอบ ต้องสืบหาสาเหตุของการละเมิดกฎเกณฑ์นั้นก่อน ทั้งนี้หากเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์เป็นครั้งแรก ผู้สอนอาจตักเตือน หรือพิจารณาลดหย่อนโทษให้กับผู้เรียนได้

กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเป้าหมายนั้น ๆ แล้วใช้ความต้องการที่ผู้เรียนอยากจะทำเป้าหมายให้สำเร็จมาเป็นแรงผลักดัน หรือแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่เข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนด้วยความอคติ เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้สอนควรค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เจอ แล้วจึงค่อย ๆ ให้คำแนะนำ หรือกระตุ้นเตือนผู้เรียนด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร พยายามใช้เหตุผลอธิบายให้ผู้เรียนเห็นถึงผลดี และผลเสียจากการกระทำต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจยกเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้แก่ผู้เรียน

ในกรณีที่ผู้เรียนทำผิดพลาด ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดวินัย และอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง หรือผู้อื่น ผู้สอนไม่ควรใช้ความรุนแรง หรือประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย แต่ควรใช้ความปรารถนาดีมาอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ผู้เรียนได้ทำผิดพลาดนั้นสร้างความเสียหาย หรือผลกระทบต่อบ้าง พร้อมทั้งให้ผู้เรียนหาวิธีแก้ไข เยียวยาในสิ่งที่ได้

กระทำผิดพลาดไป นอกจากนี้ผู้สอนยังควรอธิบายข้อปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับของสังคม หรืออาจแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีวินัยว่าเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตอย่างไร หากเป็นกรณีที่ทำได้ทันทีผู้สอนอาจส่งสัญญาณกระตุ้นเตือนผู้เรียน หรือใช้การสร้างสมาธิเพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

หากเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สิ่งที่ผู้สอนควรทำ คือ พยายามไม่ปะทะกับผู้เรียนเพื่อเอาชนะ ควรยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ใช้ความรักและความเมตตา เพื่อให้อภัย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงปัญหา ความต้องการ หรือความไม่พอใจผ่านภาษา ผู้สอนควรรับฟังอย่างมีสติ ไม่ตัดสิน ดีความ หรือประเมินผล พร้อมรอยยิ้มที่จะให้ผู้เรียนพร้อม ผู้สอนจึงค่อยอบรมสั่งสอน หรือแนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้ ทั้งนี้พิจารณาวิธีการตามความเหมาะสมสำหรับช่วงวัยของผู้เรียน โดยผู้สอนควรเชื่อใจผู้เรียนว่าผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกันผู้สอนก็ต้องคอยติดตามว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หากผู้เรียนยังไม่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ผู้สอนอาจใช้คะแนนมาเป็นแรงจูงใจ หรือมาใช้ในการตอรองให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม หากพฤติกรรมยังไม่ดีขึ้นอีก ผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัย หรือรับผิชอบผลที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัยด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด และเกิดการยอมรับที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติมแรงใจ

ผู้สอนต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน โดยพยายามให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ที่ผู้สอนได้มอบหมาย ด้วยความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ ผู้สอนจึงต้องใช้ความสามารถในการดึงส่วนดีของผู้เรียนออกมา และใช้ความพยายามในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม อันจะช่วยป้องกันไม่ให้ผู้เรียนกระทำสิ่งที่เสียหายต่อตนเองหรือส่วนรวม

ในการมอบหมายบทบาทหน้าที่ ผู้สอนควรสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียน และใช้ถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์เพื่อยั่วให้ผู้เรียนเกิดมานะ หรือเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ นอกจากนี้ยังอาจใช้บุคคลตัวอย่างที่ผู้เรียนชื่นชม ยกมาเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในขณะเดียวกันตัวผู้สอนเองก็ต้องเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนได้เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วย

เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ หรือผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สอนอาจพิจารณาให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อาจมากบ้างน้อยบ้างตามแต่ผู้สอนจะพิจารณา อย่างไรก็ตามการให้รางวัลควรยุติธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ทิ้งระยะเวลานานจนเกินไป นอกจากการให้รางวัลแล้ว ผู้สอนอาจใช้คำชื่นชม ให้กำลังใจ หรือยกย่องผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือมีการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มาเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกมีตัวตน ซึ่งการเสริมแรงต่าง ๆ จะช่วยให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีความคงทน แต่อย่างไรก็ดี มีข้อพึงระวัง คือ การชื่นชมมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความประมาท หรือหลงตัวเอง ผู้สอนจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน

ผู้สอนต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียน กล่าวคือผู้สอนต้องหมั่นสำรวจอารมณ์และความต้องการของผู้เรียนอยู่เสมอ รวมไปถึงต้องรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ มีความรู้สึกห่วงใยและเห็นอกเห็นใจผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับในตัวผู้สอน และรู้สึกถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน

นอกจากนี้ผู้สอนควรพยายามทำลายกำแพงที่กั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งสามารถทำได้โดยการที่ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เป็นมิตร น่าเข้าหา มีความเชื่อมั่น ยอมรับ และให้เกียรติผู้เรียน มีอารมณ์ขันที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและเป็นกันเอง หมั่นชื่นชมให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง ในการสื่อสารกับผู้เรียน ผู้สอนควรสื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไม่โอ้อวด หรือก้าวร้าว รวมถึงพยายามให้ช่องทางที่หลากหลายในการให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนได้อย่างสะดวก เมื่อผู้สอนเกิดความผิดพลาด การขอโทษผู้เรียนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และยังจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย

เมื่อผู้เรียนทำผิดพลาด ผู้สอนก็ควรใช้การสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาถึงข้อผิดพลาดของตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถชี้แนะผู้เรียนถึงสิ่งที่ถูกต้องได้ โดยการแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่สมเหตุสมผลจนไม่สามารถโต้แย้ง หรือปฏิเสธได้ ตลอดจนอาจใช้วิธีการโน้มน้าวให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สอน ที่สำคัญผู้สอนจะกระทำสิ่งใดก็ตามไม่ควรกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่ควรกระทำด้วยจิตใจที่ปรารถนาดีต่อผู้เรียน และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม

ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน โดยกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยความอคติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้ฐานคิดที่ว่าผู้เรียนต้องเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนที่จะสามารถนำพาเป้าหมายของชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปิดใจยอมรับกัน โดยก่อนดำเนินกิจกรรมผู้สอนอาจจะต้องมีการกำจัดอคติ ความหลงทะนงตน หรือการแก่งแย่งชิงดีของผู้เรียนก่อน ซึ่งอาจทำได้โดยการยกเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาเป็นอุทาหรณ์ หรืออาจใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรมผู้เรียนบางคนอาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ตรงนี้อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีทันที และอาจชี้แนะให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

นอกจากส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับกันเองแล้ว ผู้สอนยังต้องทำให้ผู้เรียนเปิดใจยอมรับผู้สอนด้วย โดยเริ่มต้นจากการที่ผู้สอนวางตัวเป็นคนมีเหตุผล มีความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นและศรัทธาว่าผู้สอนมีความรู้ความสามารถที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น ผู้สอนต้องพยายามมีส่วนร่วมในปัญหานั้น ๆ ของผู้เรียน อาจเป็นผู้รับฟัง ช่วยชี้แนะที่สมเหตุสมผลซึ่งอาจเตรียมไว้ล่วงหน้า หรือใช้ความจริงใจในการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น แต่มีข้อควรระวัง คือการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการพึ่งพาตนเอง และอาจเกิดความอิจฉาริษยากันในหมู่ผู้เรียน หากผู้สอนไม่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งเรื่องนี้ผู้สอนควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า

ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบ โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อทำความรู้จักกับพื้นฐานของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นไปตามขีดความสามารถ และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงควรวางแผนในออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

ในส่วนของการออกแบบการเรียนรู้ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ให้หลากหลาย สนุกสนาน น่าสนใจ ทำทลายความสามารถ โดยผู้สอนอาจสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทาย และได้พัฒนาตนเอง แต่มีข้อควรระวัง คือ ผู้สอนควรต้องชี้แนะวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลัก ตลอดจนอาจจะต้องจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการแข่งขัน

ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับแรก ผู้สอนควรแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีทิศทาง ต่อมาจึงควรชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเรียงลำดับจากส่วนที่ง่ายไปจนถึงส่วนที่ยาก ในกรณีที่ในส่วนที่ยากขึ้นผู้สอนอาจต้องชี้แนะแนวทางในการดำเนินการให้สำเร็จและควรสร้างแรงบันดาลใจ หรือแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ให้สำเร็จได้โดยไม่ยากเกินความสามารถ ในขณะเดียวกัน ผู้สอนเองก็ต้องให้ผู้เรียนสร้างเป้าหมายในการเรียนรู้ และผู้สอนต้องจุดประกายความอยากเรียนรู้ของผู้เรียน อาจจะใช้การเปิดประเด็นของกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนให้อยากเรียนรู้ หรือทดลองต่อจนได้คำตอบด้วยตนเอง

สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรจะต้องเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวในวิถีชีวิตของผู้เรียน หรือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนกำลังสนใจ ระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง และควรมีวิธีการทำให้ผู้เรียนได้เห็นว่ายังมีส่วนใดที่ยังไม่เข้าใจ แล้วผู้สอนก็ควรช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจในทันที หรือผู้สอนอาจใช้วิธีการยอมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความผิดพลาดภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้สอน ทั้งนี้ผู้สอนอาจนำระบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ กล่าวคือ ให้ผู้เรียนที่เข้าใจในเนื้อหาหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้วมาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังไม่เข้าใจ หรืออาจให้ผู้เรียนที่เก่งกว่ามาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เรียนอ่อนกว่า หากในกิจกรรมการเรียนรู้ มีภาระงานที่ต้องส่งท้ายคาบผู้สอนควรวางแผนแบ่งเวลาในช่วงท้ายคาบไว้สำหรับการตรวจสอบการส่งภาระงานของผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ร่วมกันถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจจุดหมายที่แท้จริงของกิจกรรมการเรียนรู้

หากจำเป็นต้องมอบหมายภาระงาน ต้องพิจารณาว่าภาระงานนั้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพียงใด และสิ่งสำคัญคือ ต้องคำนึงถึงความพร้อมในการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ที่สำคัญผู้สอนต้องสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาระงาน หรือชิ้นงานที่มอบหมาย และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาระงาน หรือชิ้นงาน และ

วิธีการประเมินผล ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างอิสระ และหากเป็นไปได้ ผู้สอนควรให้อิสระในการตัดสินใจแก่ผู้เรียนในทุก ๆ เรื่อง หากเกิดข้อผิดพลาดก็เป็นโอกาสอันดีที่จะได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น ทั้งนี้ผู้สอนก็ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย เมื่อผู้เรียนส่งภาระงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว ผู้สอนควรให้ข้อมูลย้อนกลับถึงผลลัพธ์ของภาระงานนั้น ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อเป็นการแสดงถึงความใส่ใจ และสะท้อนให้ผู้เรียนเห็นถึงสิ่งที่ยังต้องปรับปรุงพัฒนา อีกทั้งยังอาจเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้การให้ข้อมูลย้อนกลับยังทำให้ผู้เรียนได้เห็นพัฒนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้สอนควรนำข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการประเมินผลผู้เรียนด้วย

ในส่วนของตัวเอง ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วย รู้จักการสร้าง ความผ่อนคลายระหว่างการเรียนรู้ และผู้สอนจะต้องหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยอาจศึกษา พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และโอกาสต่าง ๆ ในอนาคต

จากกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด 6 กลยุทธ์ สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังภาพประกอบ 11 กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

.....

การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊ก และพหุภรณ์ศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 กฎเกณฑ์ร่วมกัน

รับฟังทุกเสียง ตัดสินเป็นฉันทามติร่วมกัน
โดยยึดหลัก ประโยชน์ส่วนรวม เป็นไปได้
ยุติธรรม และสอดคล้องเป้าหมาย
ทุกคนต้องยึดปฏิบัติร่วมกัน
โดยผู้สอนต้องกำกับ
และติดตามการปฏิบัติอยู่เสมอ

กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

สร้างเป้าหมาย
และผลักดันผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
เป็นกัลยาณมิตร ให้กำลังใจ
ใช้ความปรารถนาดี ไม่ใช้ความรุนแรง
เชื่อมั่นในตัวผู้เรียน
ใช้คะแนนเป็นแรงจูงใจ
ให้เรียนรู้จากความผิดพลาด

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติมแรงใจ

เสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้เรียน ทุกคนพัฒนาได้
สร้างให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
กระตุ้นท้าทายผู้เรียนให้ทำหน้าที่ให้สำเร็จ
ให้รางวัลเพื่อเสริมแรง

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน

สร้างพื้นที่ปลอดภัย
ให้ผู้เรียนได้สื่อสารความรู้สึก
ทำลายกำแพงกันความสัมพันธ์
ผู้สอนมีอารมณ์ขัน
หมั่นชื่นชมผู้เรียน
เปิดโอกาสให้ผู้เรียน
ได้ทบทวนความผิดพลาด
ปรารถนาดีต่อผู้เรียนด้วยใจจริง

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม

เคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน ไม่เลือกปฏิบัติ
กระจายความสำคัญให้ทุกคนมีตัวตน
ในการทำกิจกรรมร่วมกัน
สร้างให้ผู้เรียนเชื่อถือในตัวผู้สอน
ช่วยเหลือผู้เรียนด้วยความจริงใจ

กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า

วางแผนและออกแบบกิจกรรมอย่างรอบคอบ
สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และใกล้ชิดตัว
เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน
ใช้กิจกรรม สื่อที่หลากหลาย
ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน
สร้างความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทำได้
คำนึงถึงความพร้อม
เปิดอิสระไม่กลัวผิดพลาด
ให้ข้อมูลย้อนกลับเสมอ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา: การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการในระยะที่ 1 คือ การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน ระยะที่ 2 คือ การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน และระยะที่ 3 คือ การพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 ระยะ ทำให้ได้ผลผลิต คือ กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ทั้งหมด 6 กลยุทธ์ โดยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. สังเคราะห์ความมุ่งหมายของการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

สังเคราะห์ความมุ่งหมายของการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ภายใต้ความมุ่งหมาย 3 ประการ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้คัดเลือกวรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471 และใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือในการบันทึกและวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ การจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างกฎเกณฑ์ การสร้างวินัยเชิงบวก การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analytic induction) โดยการสร้างเป็นข้อค้นพบ หาความสัมพันธ์ สังเคราะห์เป็นข้อสรุปองค์ความรู้ และเชื่อมโยงข้อสรุปองค์ความรู้มาสู่บริบทการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน จาก 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านประสบการณ์ใน

การปฏิบัติหน้าที่ และมีติด้านขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นเครื่องมือวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ที่เน้นปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจำแนก จัดกลุ่ม และสร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 3 เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาสรุปตีความร่วมกันเพื่อสรุปสร้างเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คน แบ่งเป็นผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 2 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน และ อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา 2 คน ประเมินกลยุทธ์ภายใต้ 4 ประเด็น คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ โดยในแต่ละกลยุทธ์ต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ และนำข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คน มาพัฒนากลยุทธ์ให้ได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

1.1 ผลการวิเคราะห์ความรู้การสร้างกฎเกณฑ์ พบว่าผู้สอนควรสร้างจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน อาจมีการต่อรองได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมีความยุติธรรม เหมาะสม ไม่ยากจนเกินกว่าจะปฏิบัติได้

1.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้การสร้างวินัยเชิงบวก พบว่าผู้สอนไม่ควรใช้วิธีแก้ไขปัญหาดด้วยความรุนแรง แต่ควรใช้ความปรารถนาดีเพื่อมองให้เห็นข้อดีของผู้เรียน ใช้ความรักความเมตตาเพื่อให้อภัยในความผิดพลาดของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวกแล้ว ผู้สอนต้องรีบเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในส่วนตัว โดยอาจใช้การให้รางวัล การชื่นชม หรือมอบความไว้วางใจให้ผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนอาจใช้การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดมานะ เกิดความท้าทาย เกิดแรงบันดาลใจ หรือแนะวิธีการที่ถูกต้องที่จะให้ผู้เรียนเดินทางไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ

1.3 ผลการวิเคราะห์ความรู้การสร้างบรรยากาศ พบว่าผู้สอนควรแสดงความจริงใจ และมีส่วนร่วมในการช่วยผู้เรียนแก้ไขปัญหา ให้เกียรติและเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน อีกทั้งควรใช้ ถ้อยคำเชิงบวก ได้แก่ ถ้อยคำสร้างขวัญกำลังใจ ถ้อยคำเสริมสร้างความสมัคศมาสนสามัคคีและ เห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม และต้องตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนมีคุณค่า สามารถที่จะนำพาชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จ และผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนทุกคนเห็นคุณค่าของกันและกัน โดยอาจใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรม หรือปล่อยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของกันและกัน

1.4 ผลการวิเคราะห์ความรู้การจัดกิจกรรม พบว่าผู้สอนควรวิเคราะห์ธรรมชาติของ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมได้ตอบสนองต่อความสามารถ และความต้องการของ ผู้เรียน การจัดกิจกรรมอาจกระตุ้นความสนใจด้วยการชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ หรือ ผลตอบแทนที่ได้รับ นอกจากนี้อาจออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความท้าทาย เปิดกว้างอย่าง อิสระ หรือสร้างบรรยากาศให้เกิดการแข่งขัน ที่สำคัญผู้สอนควรหมั่นให้กำลังใจและทำให้ผู้เรียน เชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ได้สำเร็จ

2. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มี ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

2.1 การสร้างกฎเกณฑ์ มีกลยุทธ์ 1 ข้อ ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้สอนสามารถดำเนินการได้โดย ลำดับแรกต้องกำหนดเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน แล้วให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสนำเสนอ กฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ซึ่งลักษณะของกฎที่ดีควรเป็นถ้อยคำเชิงบวก และอาจมี การเจรจาต่อรองกันได้เพราะกำหนดเกณฑ์ต้องเกิดจากฉันทามติของผู้เรียนทุกคน

2.2 การสร้างวินัยเชิงบวก มีกลยุทธ์ 7 ข้อ ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้สอนควรเข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนล่วงหน้าด้วยอคติ แต่ควรค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมของผู้เรียนโดยไม่ใช้ ความรุนแรงและไม่ประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย และควรสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจตัวเอง รู้จัก เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสำนึกต่อส่วนรวม ตลอดจนสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียนโดยเชื่อมั่นว่าผู้เรียน ทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วยการให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาท หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และผู้สอนก็คอยกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำด้วยความเชื่อใจ นอกจากนี้ อาจใช้เป้าหมาย อารมณ์ และความต้องการของผู้เรียนมาเป็นแรงผลักดันเมื่อผู้เรียนเกิดวินัยเชิง บวกก็ให้เสริมแรงด้วยการชื่นชม ให้กำลังใจ ให้รางวัล หรือยกมาเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่น โดยผู้สอน เองก็ต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนเห็นถึงพฤติกรรมที่สมควรประพฤติปฏิบัติด้วย

2.3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีกลยุทธ์ 6 ข้อ ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้สอนควรสำรวจ อารมณ์ และความต้องการของผู้เรียน รับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ และสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้แก่

ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนยอมเปิดใจ อีกทั้งผู้สอนแสดงออกถึงความปรารถนาดี มีความเป็นมิตร จริงใจที่จะช่วยแก้ไขปัญห และยอมรับข้อดีของผู้เรียน ประกอบกับการสื่อสารที่เป็นมิตรในเชิงชี้ชวนให้ผู้เรียนเห็นข้อบกพร่องของตนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข หรืออาจสื่อสารอย่างมีอารมณ์ขัน ทั้งนี้ผู้สอนควรกระจายความสำคัญให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันก็จะเกิดการเปิดใจยอมรับกัน

2.4 การจัดกิจกรรม มีกลยุทธ์ 8 ข้อ ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้สอนควรทำความเข้าใจพื้นฐานของพฤติกรรมผู้เรียน เพื่อที่จะได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สนุกสนาน สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน ในขณะเดียวกันผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ มีการถอบทเรียนเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ ทั้งยังควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ โดยให้อิสระผู้เรียนในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มองเห็นภาพรวมได้ชัด และใช้การประเมินโดยเน้นพัฒนาการ ที่สำคัญคือผู้สอนต้องมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วย

3. ผลการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา

ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแบบประเมินรายการข้อคำถามลักษณะมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านความมีประสิทธิภาพ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้ พบว่าผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 6 ข้อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$, $SD = .62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = .63$) 2) ด้านความมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = .59$) 3) ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52$, $SD = .67$) และ 4) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $SD = .59$) และผลการพัฒนากลยุทธ์ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประเมินกลยุทธ์ทั้ง 6 คน จึงทำให้ได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด 6 ข้อ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน สรุปผลได้ว่าผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ทันทีในคาบแรกที่พบกับผู้เรียน โดยผู้สอนจำเป็นต้องรับฟังเสียงของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเจรจาต่อรองเพื่อให้กฎเกณฑ์มีความเหมาะสมที่สุด จากนั้นจึงตกลงใช้กฎเกณฑ์ร่วมกันเป็นฉันทามติ สำหรับการสร้างกฎเกณฑ์มีหลักการสำคัญที่ควรยึดถือ 4 ประการ คือ 1) เป็นกฎเกณฑ์ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 2) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นไปไดในการปฏิบัติ

กล่าวคือไม่ยากจนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ 3) เป็นกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมต่อทุกฝ่าย 4) เป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของชั้นเรียน เมื่อได้กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใช้ร่วมกันแล้ว ผู้สอนก็ควรบังคับใช้อย่างเคร่งครัด มีการกำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อยู่เสมอ

กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย สรุปผลได้ว่า ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน แล้วใช้ความต้องการที่ผู้เรียนอยากจะทำเป้าหมายให้สำเร็จมาเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สอนควรค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้เจอ แล้วจึงค่อย ๆ ให้คำแนะนำ หรือกระตุ้นเตือนผู้เรียนด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร ในกรณีที่ผู้เรียนทำผิดพลาด ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดวินัย และอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง หรือผู้อื่น ผู้สอนไม่ควรใช้ความรุนแรง หรือประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย แต่ควรใช้ความปรารถนาดี มาอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ผู้เรียนได้ทำผิดพลาดนั้นสร้างความเสียหาย หรือผลกระทบต่ออะไรบ้าง พร้อมทั้งให้ผู้เรียนหาวิธีแก้ไข เยียวยาในสิ่งที่ได้กระทำผิดพลาดไป ทั้งนี้ผู้สอนควรเชื่อใจผู้เรียนว่า ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้สอนก็ต้องคอยติดตามว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หากผู้เรียนยังไม่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ผู้สอนอาจใช้คะแนนมาเป็นแรงจูงใจ หรือมาใช้ในการต่อรองให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม หากพฤติกรรมยังไม่ดีขึ้นอีก ผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัย หรือรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัยด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด และเกิดการยอมรับที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ สรุปผลได้ว่า ผู้สอนต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน โดยพยายามให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ที่ผู้สอนได้มอบหมายด้วยความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ ผู้สอนจึงต้องใช้ความพยายามในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม อันจะช่วยป้องกันไม่ให้ผู้เรียนกระทำการสิ่งที่ไม่ดีต่อตนเองหรือส่วนรวม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ หรือผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สอนอาจพิจารณาให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากการให้รางวัลแล้ว ผู้สอนอาจใช้คำชื่นชมให้กำลังใจ หรือยกย่องผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือมีการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มาเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกมีตัวตน

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน สรุปผลได้ว่า ผู้สอนต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียนได้สื่อสารความรู้สึก และควรพยายามทำลายกำแพงที่กั้นความสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้เรียนและผู้สอน โดยการที่ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่น่าเข้าหา รู้จักยอมรับและให้เกียรติผู้เรียน มีอารมณ์ขันที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย ห่มั่นชื่นชมให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอ สามารถชี้แนะผู้เรียนถึงสิ่งที่ถูกต้องได้ ที่สำคัญผู้สอนจะกระทำสิ่งใดก็ตามไม่ควรกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่ควรกระทำด้วยจิตใจที่ปรารถนาดีต่อผู้เรียน และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม สรุปผลได้ว่า ผู้เรียนต้องเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนที่จะสามารถนำพาเป้าหมายของชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตนในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปิดใจยอมรับกัน เมื่อเกิดความผิดพลาดผู้สอนอาจชี้แนะให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และพยายามมีส่วนร่วมในปัญหาของผู้เรียน และใช้ความจริงใจในการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า สรุปผลได้ว่า ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบโดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้กิจกรรม และสื่อให้หลากหลาย สนุกสนาน น่าสนใจ ทำทลายความสามารถด้วยการสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรแจ้งวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นภาพรวมของการเรียนรู้ และชี้แจงรายละเอียดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อีกทั้งควรแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้นั้นให้สำเร็จได้โดยไม่ยากเกินความสามารถ การมอบหมายภาระงานควรสอดคล้องกับความพร้อม และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจแก่ผู้เรียนในทุก ๆ เรื่อง หากเกิดข้อผิดพลาดก็เป็นโอกาสอันดีที่จะได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น ห่มั่นให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นพัฒนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง และผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายปลายทางเพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีข้อค้นพบหลายประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียนเป็นไปตามองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ ผู้เรียนควรมีส่วนในการกำหนดโดยคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 2) การสร้างวินัย

เชิงบวก ผู้สอนไม่ควรแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ใช้ความรักความเมตตาเป็นฐาน เสริมแรงสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอยู่เสมอ 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้สอนควรใช้ความจริงใจในการแก้ไขปัญหาผู้เรียน ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม 4) การจัดกิจกรรม ผู้สอนควรวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการและระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเห็นว่าถึงแม้กลยุทธ์ที่ปรากฏในสามก๊กจะเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการทำสงคราม ไม่ว่าจะเป็นการเอาชนะศึก การเผชิญศึก การเข้าตี การติดพันศึก ร่มรบ และการใช้กลยุทธ์ยามพ่าย (บุญศักดิ์ แสงระวี & นาถยา กัลโยธิน, 2547, pp. 1-460; ไบบัว, 2553, pp. 1-247; หลี่ ปิงเฉียน & ชุน จิ้ง, 2558, pp. 17-444) แต่เหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่บริบทของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วพิจารณาการกระทำ พฤติกรรมของตัวละคร ตลอดจนการตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสังเกตผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น แล้วจึงได้จัดกลุ่มเหตุการณ์ที่มีความสอดคล้อง หรือเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อสร้างเป็นข้อค้นพบที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการตัดสินใจที่แตกต่างกันในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำนองเดียวกัน ย่อมให้ผลลัพธ์ของเหตุการณ์แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้หาความสัมพันธ์ของประเด็นข้อค้นพบในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อสรุปองค์ความรู้และเชื่อมโยงสู่บริบทของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ มีความหลากหลายและค่อนข้างครบถ้วนรอบด้าน เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับนิยามศัพท์เฉพาะขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร พบว่ามีความสอดคล้องและแตกต่างกันบางประการ กล่าวคือ ในองค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ พบว่า มีความสอดคล้องกันในประเด็นของการสร้างกฎเกณฑ์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ โดยกฎเกณฑ์ควรมีความสมเหตุสมผล สำหรับประเด็นที่แตกต่างกัน คือ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอเพิ่มเติมจากนิยามศัพท์เฉพาะว่า ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้มีการเจรจาต่อรองกันได้ตามความเหมาะสม โดยที่กฎเกณฑ์นั้นจะต้องไม่ยากเกินกว่าจะปฏิบัติตามที่สำคัญต้องมีการกำกับ ติดตาม และดูแลแก้ไขให้ผู้เรียนทุกคนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในองค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก พบว่า มีความสอดคล้องกันในประเด็นของการตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้เรียน และจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนโดยปราศจากความรุนแรง โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้มีประเด็นเสริมโดยเสนอแนะให้ผู้สอนใช้เหตุผลบนพื้นฐานความปรารถนาดี ตลอดจนใช้ความรัก ความเมตตา และให้อภัย และจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียนโดยการมอบความไว้วางใจ และให้โอกาสผู้เรียนในการปรับปรุงพฤติกรรม ส่วนในเรื่องของการสร้างแรงจูงใจได้

มีการเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทาย เกิดแรงบันดาลใจที่จะมุ่งมั่นสู่เป้าหมายซึ่งจะเป็นการลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลง ในองค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า มีหลายประเด็นที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากนิยามศัพท์เฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยการให้ผู้สอนใช้ความจริงใจและปรารถนาดีในการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ไขปัญหา หรือการแสดงให้เห็นให้ผู้เรียนเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของผู้สอน นอกจากนี้การสื่อสารเชิงบวกยังได้เพิ่มเติมประเด็นของการใช้การสื่อสารที่แสดงความสุภาพ อ่อนน้อม และการขอโทษเมื่อเกิดความผิดพลาดอีกด้วย สำหรับการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน พบว่าอาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และในองค์ประกอบการจัดกิจกรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอถึงวิธีการกระตุ้นความสนใจผู้เรียนตามนิยามศัพท์เฉพาะเอาไว้อย่างหลากหลาย เช่น การชี้ให้เห็นถึงผลดีที่จะได้จากการทำกิจกรรม การสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขัน การสร้างความท้าทายของกิจกรรม ที่สำคัญประเด็นที่เพิ่มเติมจากนิยามศัพท์เฉพาะ คือ การให้กำลังใจ และสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้สำเร็จโดยไม่ยากเกินความสามารถ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมนั้น พบว่า มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และยังได้นำเสนอประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติมอันเป็นวิธีการที่จะทำให้คุณสมบัติตามนิยามศัพท์เฉพาะนั้นเกิดขึ้นจริงที่สำคัญเมื่อได้องค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาจากวรรณคดีสามก๊กมาแล้ว พบว่ามีความสอดคล้อง และใกล้เคียงกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาเนื่องจากผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิดขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบเหมือนกัน แต่องค์ความรู้จากสามก๊ก จะมีการอธิบาย ขยายความถึงข้อควรระวังอันมาจากบทเรียนที่เคยเกิดขึ้นในวรรณกรรมสามก๊ก ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเป็นข้อควรระวังในการปฏิบัติการในชั้นเรียนเหล่านี้เองที่ทำให้กลยุทธ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของวรรณคดีสามก๊กที่ได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมของจีน อีกทั้งยังเป็นวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทำให้องค์ความรู้ที่ได้วิเคราะห์จากวรรณคดีสามก๊กนี้จำเป็นต้องสอดคล้องประสานเข้ากับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อความสำเร็จ ครบถ้วน รอบด้านมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยพิจารณาองค์ความรู้การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 4 องค์ประกอบ พบประเด็นน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ พบว่าสอดคล้องกับ จินตนา ศิริธัญญารัตน์ (2561, pp. 16-23) ที่กล่าวว่า การกำหนดกฎ ระเบียบ กิจวัตร และกระบวนการ สามารถกระทำได้

โดยวางกฎ หรือข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อป้องกันความเสียหายทางกายภาพที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ยึดหลักการของความเท่าเทียมและเป็นธรรม แต่อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่ได้จากองค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ คือ หากจำเป็นต้องลงโทษก็ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยควรซักถามสาเหตุของการละเมิดกฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติก่อนลงโทษเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด หรือเสียกำลังใจ ซึ่งมีที่มาจากวรรณคดีสามก๊กในส่วนที่แม่ทัพมักจะออกกฎเกณฑ์ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามอย่างเฉียบขาด หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จำเป็นต้องลงโทษอย่างเด็ดขาดเพื่อไม่ให้เป็นอย่างต่อไป ถึงแม้จะค้นพบว่าต้องการลงโทษจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก็ตาม แต่หากการลงโทษเกิดขึ้นด้วยความรุนแรง ในส่วนนี้ก็จะไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพของ ศศิธร ชันติธราภรณ์ (2551, มกราคม-เมษายน, p. 11) ที่กล่าวว่าหากผู้สอนเข้มงวดเกินไป ผู้เรียนอาจรู้สึกไม่สบายใจ หรือรู้สึกไม่ดีต่อวิชาเรียน เช่นเดียวกับ สมันท์ ธาตุทอง (2552, p. 86) ที่กล่าวว่าผู้สอนควรใช้หลักจิตวิทยาในการปรับแก้พฤติกรรมของผู้เรียน เพราะผู้สอนถือเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน ทั้งยังขัดกับองค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวกที่ต้องดำเนินการโดยปราศจากความรุนแรง และอาจส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอีกด้วย ดังนั้นเหตุการณ์ในวรรณคดีสามก๊กก็มีส่วนที่ชี้ให้เห็นว่าการลงโทษด้วยความรุนแรงโดยไม่พิจารณาถึงสาเหตุอย่างรอบคอบจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ทำให้เมื่อเข้าสู่กระบวนการสร้างและพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาในระยที่ 3 ผู้วิจัยจึงได้มีการปรับแก้ข้อความในส่วนนี้ขึ้นตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ประเมินกลยุทธ์

1.2 องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก พบว่าสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 8) ที่พูดถึงบรรยากาศแห่งการสร้างวินัยไว้ว่า ผู้สอนไม่จำเป็นต้องกำกับควบคุม แต่ควรใช้เทคนิคในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามระเบียบ เคารพในสิทธิของผู้อื่น และที่สำคัญไม่ควรให้ผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีสิทธิพิเศษเหนือคนอื่น และสอดคล้องกับ จินตนา ศิริธัญญรัตน์ (2561, pp. 16-23) ที่พูดถึงการเสริมแรงด้วยวาจา ทำทาง หรือสิ่งของถือเป็นหลักปฏิบัติที่ดีที่จะส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนที่ดี เมื่อพิจารณาถึงการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กในองค์ประกอบสร้างวินัยเชิงบวก ทำให้เห็นถึงข้อควรระวังในการเสริมแรง กล่าวคือการเสริมแรงที่มากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความประมาทหรือหลงตัวเอง ดังที่ปรากฏจากเหตุการณ์ในวรรณคดีสามก๊กหลายตอน อย่างไรก็ตามเนื่องจากวรรณคดีสามก๊กเป็นวรรณคดีในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ และเป็นวรรณคดีแปลจากวรรณกรรมจีน

จึงได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมของจีนมาอยู่ไม่น้อย ทำให้ข้อจำกัดของการเสริมแรงที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กมักเป็นการมอบรางวัล การแต่งตั้งให้เลื่อนชั้นยศขึ้นเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 เพิ่มเติมเพื่อให้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้นั้นมีความเหมาะสมกับบริบทของการจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

1.3 องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่าสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 8) ที่กล่าวว่า การที่ผู้สอนยอมรับในตัวผู้เรียนยอมทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น ตลอดจนยอมรับนับถือและเห็นคุณค่าในตัวเอง และเพื่อให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับกัน ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ แสดงให้เห็นถึงความจริงใจที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้เรียน เช่นเดียวกันคือผู้สอนก็ต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมันท์ ธาตุทอง (2552, p. 85) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ และหลีกเลี่ยงคำพูดที่ทำร้าย หรือดูถูกเหยียดหยามผู้เรียน ซึ่งก็คือการสื่อสารเชิงบวกนั่นเอง ซึ่งประเด็นนี้มีข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียนสองประการ นั่นคือประการแรก การช่วยเหลือผู้เรียนมากเกินไปอาจจะทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักพึ่งพาตนเอง หรืออาจทำให้ผู้เรียนเกิดความอิจฉาริษยากัน หากการที่ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือจากผู้สอนนั้นเป็นไปอย่างไม่ยุติธรรม และไม่ทั่วถึง และประการที่สอง การสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องกำจัดการอิจฉา ทิฐิมานะ ความอิจฉาริษยา การแก่งแย่งชิงดี หรือความหลงทะนงตนของผู้เรียนออกก่อน อย่างไรก็ตามผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ในองค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนนี้ค่อนข้างสอดคล้องและเป็นไปในทำนองเดียวกันกับผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 เนื่องจากในวรรณคดีสามก๊กส่วนใหญ่เป็นการทำสงครามเพื่อปกป้องหรือขยายดินแดน การบริหารจัดการกองทัพให้มีประสิทธิภาพโดยการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสัมพันธ์อันดี มีความรักสามัคคีต่อกัน หรือการที่ผู้บังคับบัญชาประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาถือเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นปัจจัยที่จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการทำสงครามครั้งนั้นจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว ดังนั้นเหตุการณ์ที่สะท้อนการสร้างบรรยากาศจึงปรากฏเกือบทุกตอน จึงนับได้ว่าองค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนถือเป็นจุดเด่นที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1

1.4 องค์ประกอบการจัดกิจกรรม พบว่าสอดคล้องกับ สันติ บุญภิรมย์ (2557, p. 115) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงการลำดับเนื้อหาสาระ และวุฒิภาวะของผู้เรียน ซึ่งก็คือการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล และศศิธร ชันติธรากร (2551, มกราคม-เมษายน,

pp. 11-18) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมว่าผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีภาระงานที่ท้าทายความสามารถ สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน สำหรับองค์ประกอบการจัดกิจกรรมมีประเด็นน่าสนใจ คือ การสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันนั้น ในการวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กองค์ประกอบการจัดกิจกรรมพบว่ามีผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน อีกทั้งองค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กได้มีการพูดถึงข้อค้นพบที่น่าสนใจคือการสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้ ผู้สอนควรระวังและคิดหาวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น โดยอาจนำวิธีการเดิมในอดีตมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาส อย่างไรก็ตามพื้นฐานของวรรณคดีสามก๊กเป็นเรื่องของการทำสงครามกิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์จึงเป็นบริบทของการที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายภารกิจบางประการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติให้สำเร็จ เมื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ออกมาจึงอาจจะยังไม่ครบถ้วนรอบด้าน จึงต้องอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 มาช่วยเติมเต็ม เพื่อให้ได้กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่สมบูรณ์ และสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

2. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบ การสร้างกฎเกณฑ์ มีกลยุทธ์ 1 ข้อ 2) องค์ประกอบ การสร้างวินัยเชิงบวก มีกลยุทธ์ทั้งหมด 7 ข้อ 3) องค์ประกอบ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีกลยุทธ์ทั้งหมด 6 ข้อ และ 4) องค์ประกอบ การจัดกิจกรรม มีกลยุทธ์ทั้งหมด 8 ข้อ จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีจำนวนข้อกลยุทธ์มากที่สุด คือ องค์ประกอบ การจัดกิจกรรม เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มผู้สอนระดับมัธยมศึกษา การให้ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ จึงมักเชื่อมโยงสู่การจัดกิจกรรม หรือการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้กลยุทธ์ในด้านนี้มีจำนวนข้อกลยุทธ์มากที่สุด สำหรับองค์ประกอบ การสร้างกฎเกณฑ์ที่มีจำนวนข้อกลยุทธ์น้อยที่สุด คือ 1 ข้อ เป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลมักพูดถึงกระบวนการสร้างกฎเกณฑ์เอาไว้ตามกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แต่โดยส่วนใหญ่เมื่อผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรืออาจมีการละเมิดกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น ข้อมูลที่ผู้วิจัยให้จะไปอยู่ในองค์ประกอบ การสร้างวินัยเชิงบวก ซึ่งมีกลยุทธ์ทั้งหมด 7 ข้อ ในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมผู้เรียน หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวก ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยพิจารณากลยุทธ์จากองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบพบว่ากระบวนการสำคัญที่มีผลสำคัญที่สุดต่อการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ก็คือ กระบวนการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกฎเกณฑ์ควรมาจากการตกลงร่วมกันของผู้เรียน การสร้างวินัยเชิงบวก

ผู้สอนควรให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสร่วมกันทำกิจกรรม ก็จะเกิดการเปิดใจยอมรับกัน และการจัดกิจกรรม ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการกำหนดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน หรือเกณฑ์คะแนน ซึ่งสอดคล้อง กับ สุขวสา ยอดกมล (2552, pp. 41-42) ที่กล่าวเอาไว้ว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็น การสื่อสารกันโดยตรงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน เปรียบเสมือนสะพานที่ผู้สอนจะจูงผู้เรียนให้เดินข้ามไปสู่จุดหมาย โดยลักษณะ การข้ามสะพานอาจจะทำได้โดยให้ผู้เรียนก้าวข้ามด้วยตัวเองโดยมีผู้สอนคอยชี้แนะทาง นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันบางประการ โดยจะได้นำเสนอเอาไว้ในการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ มีกลยุทธ์ 1 ข้อ พบว่าสอดคล้องกับหลักการ การจัดการชั้นเรียนของ ศศิธร ชันติธรากร (2551, มกราคม-เมษายน, pp. 11-18) ที่กล่าวว่า การสร้างกฎระเบียบร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็น ในการจัดการชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกันเสนอกฎระเบียบที่สร้างขึ้น มา สำหรับใช้ร่วมกัน เมื่อพิจารณากลยุทธ์นี้แล้วพบว่าเบื้องต้นก่อนการสร้างกฎเกณฑ์ ควรมี การกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่จะนำผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งการกำหนด เป้าหมายนี้สอดคล้องกับกลยุทธ์ข้อที่ 5 ขององค์ประกอบสร้างวินัยเชิงบวก คือผู้สอนควรสร้าง ให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน การสร้างกฎเกณฑ์จากเป้าหมายที่สร้างขึ้นมาก็อาจเป็น การสร้างวินัยเชิงบวกของผู้เรียนไปในตัว ถ้าผู้สอนใช้เป้าหมายเหล่านั้นมาเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมี วินัยเชิงบวก

2.2 องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก มีกลยุทธ์ทั้งหมด 7 ข้อ พบว่าสอดคล้อง กับหลักการของ วิจารณ์ พานิช (2561, pp. 160-161) ที่บอกว่าผู้สอนต้องตื่นรู้สถานการณ์เข้าใจ ปัญหาของผู้เรียน ดำเนินการแก้ปัญหาในเชิงรุก กำกับดูแลด้วยการส่งสัญญาณกระตุ้นเตือน ผู้เรียนเมื่อผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และจินตนา ศิริวิญญารัตน์ (2561, p. 23) ที่กล่าว ว่าผู้สอนสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน พยายามสะท้อนข้อมูลย้อนกลับในสิ่งที่ผู้เรียนควรปรับปรุง หรือ ชื่นชมในสิ่งที่ดี ทั้งนี้ควรแสดงความคิดเห็นเชิงบวก และเสริมแรงทั้งวาจา ท่าทาง หรือสิ่งของ เมื่อพิจารณากลยุทธ์ในด้านนี้แล้ว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่ากลยุทธ์ข้อ 2 ที่กล่าวถึงการสร้างให้ผู้เรียน เข้าใจตัวเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีส่วนนี้ต่อส่วนรวม ไม่กระทำการที่เป็นผลเสียต่อส่วนรวม

มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับองค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เนื่องจากเมื่อผู้เรียนมีความรู้จักเห็นอกเห็นใจกัน มีสำนึกต่อส่วนรวม ไม่สร้างความเสียหายต่อส่วนรวม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน และเกิดเป็นบรรยากาศแห่งการยอมรับกันระหว่างผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่ากลยุทธ์ข้อ 3 ที่บอกว่าผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ข้อที่ 6 ขององค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่กล่าวว่าเมื่อผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันก็จะเกิดการเปิดใจยอมรับกัน นอกจากนี้กลยุทธ์ที่ 6 ขององค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวกที่ว่าผู้สอนควรเข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนล่วงหน้าอย่างมีอคติ สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1 ขององค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ว่า ผู้สอนควรสำรวจอารมณ์ และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าหากผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดวินัยเชิงบวกแล้วยังมีผลที่สืบเนื่องคือจะเกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับกันระหว่างผู้เรียน และระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

2.3 องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีกลยุทธ์ทั้งหมด 6 ข้อ พบว่าสอดคล้องกับหลักการของ ปรีชาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 8) ที่ว่าการสร้างบรรยากาศของการยอมรับ ผู้สอนควรยอมรับในตัวผู้เรียนก่อน เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับนับถือ และเห็นคุณค่าในตัวเอง อีกทั้งผู้สอนยังจะต้องสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นและเป็นมิตร กล่าวคือมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความเป็นมิตร เกิดความอบอุ่นและสบายใจ ผู้เรียนก็จะเกิดความเคารพรักในตัวผู้สอน รักโรงเรียน และรักที่จะมาเรียน เช่นเดียวกับ จินตนา ศิริธัญญารัตน์ (2561, pp. 16-23) ที่กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเอาไว้ว่านอกจากการที่ผู้สอนมีความห่วงใย และปรารถนาดีกับผู้เรียนแล้ว บุคลิกภาพของผู้สอนควรเป็นผู้มีอารมณ์ขันเป็นกันเอง รู้จักยกยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบ้างในบางกรณี โดยในเรื่องของการสื่อสารนี้ ศศิธร ชันติธรางกูร (2551, มกราคม-เมษายน, pp. 11-18) กล่าวว่าปัจจัยพื้นฐานโดยควรเป็นคำพูดเชิงบวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ รวมถึงเสนอความคาดหวังเชิงบวกที่มีต่อผู้เรียน โดยบางครั้งอาจสื่อสารด้วยการเจียบเพื่อยุติพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรืออาจสื่อสารด้วยภาษาท่าทางที่เป็นสัญญาณให้ผู้เรียนหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ ไม่เพียงเท่านั้นการสื่อสารด้วยภาษาท่าทางอาจจะใช้การพยักหน้าเพื่อแสดงความเห็นด้วย ยอมรับ ให้กำลังใจ หรือปลอบใจ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน เมื่อพิจารณากลยุทธ์ในองค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนแล้วพบว่ามีความน่าสนใจ กล่าวคือ กลยุทธ์ข้อ 2 ที่กล่าวว่าผู้สอนควรมี

บุคลิกภาพน่าเข้าหา มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ข้อ 8 ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรม ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพน่าเรียนรู้ด้วยซึ่งจะทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และเกิดทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา จะเห็นว่าผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญ หากผู้สอนมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตร น่าเข้าหา ก็จะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับ และผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการเรียน และมีความอยากเรียนรู้ สอดคล้องกับ สุขวสา ยอดกมล (2552, pp. 41-42) ที่กล่าวว่าหลักการเริ่มแรกของการจัดการชั้นเรียนก็คือการสร้างสะพานสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ปลายทางคือความรู้ทางวิชาการ

2.4 องค์ประกอบการจัดกิจกรรม มีกลยุทธ์ทั้งหมด 8 ข้อ พบว่า สอดคล้องกับหลักการของ Kounin (1997, p. ออนไลน์) กล่าวว่าผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถสร้างกิจกรรมและสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนได้จากกิจกรรม ผู้สอนควรสามารถรับมือตอบต่อความต้องการของผู้เรียนได้หลายความต้องการในเวลาเดียวกัน อย่างเช่นการมอบหมายในช่วงต้นผู้เรียนมักจะทำอย่างอื่นด้วย ผู้สอนควรจะให้ความสนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการเดินไปรอบ ๆ ห้อง การใช้สายตาในการสื่อสาร หรือการใกล้ชิดทางกายเพื่อดึงความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังควรบรรยายเนื้อหาสั้น ๆ แต่เน้นที่การลงมือปฏิบัติหรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าด้วยตัวเอง หรือการทำกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนี้การมอบหมายงานที่หลากหลาย ทำท่าย มีระดับความยากง่ายที่เหมาะสม ยังช่วยกระตุ้นความสนใจในบทเรียนของผู้เรียน เกิดความตื่นตัวและรู้สึกท้าทายอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับ ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, p. 8) ที่กล่าวว่าผู้สอนควรมีการเตรียมสอน วางแผนการสอน กระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ อาจกระทำได้หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นจัดบรรยากาศที่ทำท่ายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความท้าทาย โดยผู้สอนก็คอยให้กำลังใจ ชื่นชมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นและพยายามทำภารกิจให้สำเร็จ นอกจากนี้ควรให้อิสระในการตัดสินใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนปราศจากความกลัว หรือวิตกกังวล ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจและไม่ตึงเครียด ที่สำคัญคือผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศแห่งความสำเร็จ กล่าวคือผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนควรได้รับโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จในการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนความสำเร็จนั้น ๆ กล่าวชื่นชมในเรื่องที่ประสบความสำเร็จ หลีกเลี่ยงการพูดถึงความล้มเหลว เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความคาดหวังต่ำอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ จินตนา ศิริบุญญารัตน์ (2561, pp. 16-23) ซึ่งกล่าวว่าผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนตระหนักว่าตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้สอนอาจจะต้องแจ้งข้อกำหนด และรายละเอียดของตัวบ่งชี้ความสำเร็จใน

การเรียนรู้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนควรแจ้งวัตถุประสงค์และการประเมินผลให้แก่ผู้เรียน ได้รับทราบด้วย พร้อมกันนี้ผู้สอนต้องพยายามสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งยังต้องให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำเร็จจากการที่ตนได้พยายาม จากการพิจารณาแล้ว องค์ประกอบการจัดกิจกรรมถือเป็นองค์ประกอบสุดท้าย ตามลำดับความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ คือ เมื่อผู้สอนได้สร้างกฎเกณฑ์จากการยอมรับร่วมกัน เมื่อพบว่าผู้เรียนมีการละเมิดกฎเกณฑ์ ก็จะเข้าสู่การปรับแก้พฤติกรรมของผู้เรียนด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก หากผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดวินัยเชิงบวกได้แล้ว การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจะประสบความสำเร็จตามมา และเมื่อบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบรรยากาศแห่งการยอมรับกัน ย่อมส่งผลให้การจัดกิจกรรมมีโอกาส ประสบความสำเร็จสูงขึ้น และจุดหมายปลายทางคือผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้สอนตั้งไว้

3. ผลการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้ จากวรรณคดีสามก๊กและพหุกรณีศึกษา ซึ่งผลการประเมินกลยุทธ์ทั้ง 6 ข้อ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กในระยะที่ 1 ซึ่ง ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มี ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระยะที่ 2 ทั้งข้อมูลในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เป็นข้อมูล ที่มีส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกันทำให้กลยุทธ์ที่เกิดขึ้นในระยะนี้มีความสมบูรณ์ และครบถ้วนขึ้น เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ที่สุด ซึ่งเป็นเพราะกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถ ตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาเนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการวิเคราะห์วรรณคดีสามก๊ก และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน กลยุทธ์ที่ ผู้วิจัยสร้างจึงมาจากการถอดบทเรียนที่มีคุณค่าจากวรรณคดีร่วมกับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการชั้นเรียน กลยุทธ์ ที่ผู้วิจัยสร้างจึงมีความเหมาะสมมากที่สุด สำหรับด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแล้วถึงแม้จะมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ แต่เมื่อแปลผลแล้วยังอยู่ ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แต่อย่างไร ก็ตามมีประเด็นที่ควรพิจารณา กล่าวคือเมื่อนำกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาไป ใช้อาจจะต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา จึงจะเป็นประโยชน์สูงสุด ในการนำไปใช้

เมื่อพิจารณากลยุทธ์ทั้งหมด 6 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัย

ให้ทุกคน กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เชี่ยวเวทย์ เจริญพร (2559, pp. 106-114) การพัฒนา กลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตนักศึกษาครู เอาไว้ 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การศึกษาข้อมูลภูมิหลังของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อออกแบบ การจัดการชั้นเรียนได้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดี มีคุณค่า กลยุทธ์ที่ 2 การมีตัวอย่างที่ดี สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติม แรงใจ กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างเงื่อนไขและการเสริมแรง สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ 3 การสร้างเงื่อนไขและการเสริมแรง กลยุทธ์ที่ 4 ความยืดหยุ่นในชั้นเรียน สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของ กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม กลยุทธ์ที่ 5 เพื่อนช่วยเพื่อน สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของ กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า กลยุทธ์ที่ 6 การจัดกลุ่มในชั้นเรียน สอดคล้องกับส่วนหนึ่ง ของกลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า และ กลยุทธ์ที่ 7 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gilpatrick (2010, pp. 146-159) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียน และการแทรกเสริมพฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของผู้เรียน มีผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนต้องดำเนินการจัดการชั้นเรียนเชิงรุกเพื่อขจัด และแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน อาจต้องทำการวิจัยผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเติมแรงใจ และ กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า ผลจากงานวิจัยดังกล่าวยังนำเสนออีกว่า ภาวะผู้นำของ ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นที่จะชักนำให้ผู้เรียนเชื่อฟังและทำตามผู้สอน ซึ่งก็สอดคล้องกับกลยุทธ์ ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม จึงกล่าวได้ว่ากลยุทธ์ที่ผู้วิจัยสร้างมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ การประเมินในทุกด้าน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีจากนักวิชาการต่าง ๆ และมีความ สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของระดับมัธยมศึกษา และบริบทของขนาดสถานศึกษาทั้งระดับเล็ก กลาง และใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับกระบวนการทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเนื่องจากเป็น พื้นฐานของกลยุทธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน ที่กล่าวว่าการสร้าง

กฎเกณฑ์ควรมาจากการตกลงร่วมกันของผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มร่างกายเต็มแรงใจ ที่กล่าวว่า ผู้สอนต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน โดยพยายามให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ที่ผู้สอนได้มอบหมาย ด้วยความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน โดยกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยความอคติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และกลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน หรือเกณฑ์คะแนน

2. ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ในองค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย และ กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มร่างกายเต็มแรงใจ เนื่องจากองค์ประกอบนี้ถือเป็นจุดเชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ กลยุทธ์ในองค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน กล่าวคือถ้าผู้เรียนมีวินัยเชิงบวกก็จะสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของชั้นเรียนได้อย่างเป็นปกติ ทั้งยังทำให้เกิดกลยุทธ์ในองค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน และกลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม กล่าวคือหากผู้สอนเสริมสร้างผู้เรียนให้มีวินัยเชิงบวกด้วยวิธีการตามกลยุทธ์ที่ปรากฏแล้ว ผู้เรียนก็จะเกิดการยอมรับในตัวผู้สอน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกลยุทธ์ในองค์ประกอบการจัดกิจกรรม กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมออกแบบดีมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ศึกษาเหตุการณ์ที่ปรากฏในวรรณคดีสามก๊กภายใต้องค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน 4 ด้าน ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่ายังมีมุมมองอื่นที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์องค์ความรู้สำหรับการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้อีก กล่าวคือ ผู้วิจัยอาจนำกรณีศึกษาของตัวละครแต่ละตัวมาถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยมาจากสาเหตุใด หรือที่ยังไม่ประสบความสำเร็จนั้นเกิดจากปัจจัยใด ทั้งยังสามารถนำกรณีศึกษาของตัวละครแต่ละตัวมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นมุมมองใหม่ ๆ ได้

2. จากการเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 การวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ขอสังเกตเพิ่มเติมว่าประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลจากแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างกัน อาจจะด้วยเพราะปัจจัยพื้นฐานของธรรมชาติรายวิชา ในการทำวิจัยครั้งต่อไปจึงอาจสร้างกลยุทธ์ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมตามแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อที่กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจะได้สอดคล้องกับสภาพบริบทของธรรมชาติในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- Brophy, J. (1999). *Perspective of Classroom Management*. New York: Yesterday, Today and Tomorrow.
- Burden, P.R. (1993). *Classroom Management and Discipline: Methods to Facilitate Cooperation*. New York: Longman.
- Carla, A.W. (2008). *How Teachers Learn, Select, and Implement "Effective" Classroom Management*. (Doctor Thesis), New Mexico State University Las Cruces, New Mexico.
- Casey, D. (2009). *The Effect of Classroom Management Training and Active or Informationbased Follow -up on Inexperienced Teachers' Perceived Classroom Behavior Management Effectiveness*. (Doctor Thesis), University of Nebraska at Omaha, Lincoln.
- Certo, S.C., & Peter, J.P. (1991). *Strategic Management: Concept and Applications* Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/256197279_Strategic_Management_Concepts_and_Cases
- Englehart, J. (2012). Five Half-Truths about Classroom Management. *A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 85(2), 70-73.
- Evertson, C. M., & Weinstein, C.S. (2006). *Handbook of classroom management. Research, practice, and contemporary issues*. Mahwah, NJ: Larence Erlbaum Associates, Inc.
- Gilpatrick, R.S.H. (2010). *Classroom Management Strategies and Behavioral Interventions to Support Academic Achievement*. (Doctor Thesis), Walden University, Minnesota.
- Hawkins, J., & Allen, R. E. (1991). *The Oxford encyclopedic English dictionary*. Oxford. New York: Clarendon.
- Kauchak, D.P., & Eggen, P.D. (1998). *Learning and teaching: research-based methods* (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon Khine (Eds.).
- Kounin, Jacob S. (1997). *Discipline and Group Management in Classrooms*. Retrieved

from <https://athenafreygenn.files.wordpress.com/2017/05/discipline-and-group-management-in-classrooms-by-jacob-s-kounin.pdf>

McMillan, J.H., & Schumacher, S. (2001). *Research in Education: A Conceptual Introduction* (5th ed.). Virginia: Commonwealth University.

Merriam, S., Caffarella, & Rosemary, S. (1991). *Learning in adulthood : A comprehensive guide*. San Francisco: Jossey-Bass.

Mintzberg, H, & Quinn, J. (1991). *The strategy process: Concepts, contexts and cases* (2nd ed.). Englewood Cliffs New Jersey: Prentice-Hall.

Moore, D.H. (2008). *Analyzing Relationships Between Classroom Management Strategies, Student Achievement Scores, and Teachers' Attitudes and Beliefs in Diverse Elementary Settings*. (Doctor Thesis), Capella University, Minnesota.

Moore, M. (2001). Empowerment at last? *Journal of International Development*, 13(3), 321-329.

Robbins, Stephen P. (1990). *Organization Theory: Structure Design and Application* (3 rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

Rogers, K. M. A. (2009). A preliminary investigation and analysis of student learning style preferences in further and higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 33(1), 13-21. https://www.researchgate.net/publication/248979460_A_preliminary_investigation_and_analysis_of_student_learning_style_preferences_in_further_and_higher_education

Stronge, James H, Tucker, Pamela D, & Hindman, Jennifer L. (2004). *Handbook for Qualities of Effective Teachers* Retrieved from <http://www.ascd.org/publications/books/104135/chapters/Classroom-Management-and-Organization.aspx>

Taylor, C.D. (2009). *Factors Influencing Classroom Management Beliefs of Grades 9-12 Arkansas Teacher*. (Doctor Thesis), University of Louisiana at Monroe, Louisiana.

Tulbure, C. (2011). Do different learning styles require differentiated teaching strategies? *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 11(2011), 155-159. Retrieved from <https://1bestlinks.net/L45gW>

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2506). ตำนานเรื่องสามก๊ก. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2561). การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT

Analysis). Retrieved from http://www.dip.go.th/Portals/0/AEC/SWOT_Analysisของอุตสาหกรรมรายสาขา.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: หลักสูตรกลางดพรว.

กาญจนา เจริญชัย. (2559). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน Education for Sustainable Development (ESD). สมาคมนักวิจัย, 21(2), 13-18. Retrieved from http://www.ar.or.th/ImageData/Magazine/10042/DL_10266.pdf?t=636133619021567242

คมพล สุวรรณภูมิ. (2561). การวิจัยเชิงคุณภาพทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. Retrieved from https://www.ksp.or.th/ksp2018/wp-content/uploads/2018/11/T_0018.pdf

ชนัท ธาตุทอง. (2552). การจัดการชั้นเรียน: ห้องเรียนแห่งความสุข. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

จรรุวรรณ เพียรบุญ. (2554). การศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

จินตนา ศิริบุญญรัตน์. (2561). การจัดการชั้นเรียน (*Classroom Management*). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัชวรินทร์ สันติเดช. (2552). อ่านสามก๊กอย่างแฟนพันธุ์แท้ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: ชวนอ่าน.

ชัชวรินทร์ สันติเดช. (2557). นามานุกรมสามก๊ก ฉบับแฟนพันธุ์แท้. กรุงเทพฯ: ชวนอ่าน.

ชาย โพธิ์สีดา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เชียวเวทย์ เจริญพร. (2559). การพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตนักศึกษาครู. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- ฐาปนา ฉันทไพศาล. (2559). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐอร วราพงษ์พิพัฒน์. (2557). การจัดการชั้นเรียนของครูที่ตอบสนองต่อชั้นเรียนพหุวัฒนธรรม
ระดับประถมศึกษาตอนต้น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศ
สหรัฐอเมริกา. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เดชา โลจน์ศิริศิลป์. (2555, มกราคม-มิถุนายน). การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ: พฤติกรรม
ผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก. วารสารศิลปศาสตร์, 8(1), 237-258. Retrieved from
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jla_ubu/article/view/94563/73946
- ทองแถม นาถจำนง. (2556). กลยุทธ์พลิกสถานการณ์ สงครามสามก๊ก. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญศักดิ์ แสงระวี, & นาทยา กัลโยธิน. (2547). 36 กลยุทธ์แห่งชัยชนะในการสัประยุทธ์ทุก
ปริมาตร. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- บุษดี อรสิริวรรณ. (2560, มกราคม-เมษายน). การปฏิบัติการจิตวิทยาในวรรณกรรมสามก๊ก
(Psychological Operations in the Romance of the Three Kingdoms). วารสาร
มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 37(1), 119-144.
Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/84128>
- ใบบัว. (2553). สามก๊ก ฉบับเรื่องย่อ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: Be learning.
- ประทวน มูลหล้า. (2552). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูระดับ
มัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร
เขต 1. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคร
รินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.).
กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป. (2557). สามก๊กฉบับคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: คุณธรรม.
- พนม เกตุมาน. (2561). ปัญหาพฤติกรรมที่พบบ่อยในนักเรียนและแนวทางการแก้ไข. Retrieved
from http://www.psyclin.co.th/new_page_53.htm
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์: เทคโนโลยีและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่
5 ed.). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทธิน ไชยวงศ์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

- สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย
จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารและพัฒนาการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม.
- ภุสส์ถิ กันทะบุผา. (2552). การวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหาที่ตัวละครใช้ในวรรณคดี เรื่อง
สามก๊ก. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ยง อิงคเวทย์. (2555). สามก๊กจี๋ และ สามก๊กเอี้ยนหี. Retrieved from
<https://www.samkok911.com/2012/11/sanguoji-sanguoyanyi.html>
- ยุพิน พันธุ์ดิษฐ์. (2554). การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. Retrieved from
<http://www.royin.go.th/dictionary>
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์. (2554). การจัดการเชิงกลยุทธ์: *Strategic management* (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.).
กรุงเทพฯ: อินเฮาส์ โนว์เลจ.
- วรรณนิภา วงศ์สวาสดี. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้น
เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.
(วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและพัฒนาการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วัฒนา ณ นคร. (2549). สภาพการประเมินอภิมานของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา :
พหุกรณีศึกษา. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, & สุกัญญา ตีรวุฒิพร. (2560). การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผน
องค์กรสู่ความเป็นเลิศ (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2561). ศาสตร์และศิลป์ของการสอน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิทยา พุ่มยี่ม. (2560 มกราคม-เมษายน). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษา สามก๊กเพื่อ
นำประยุกต์ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร

- ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(1), 1787-1803.
- <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/89616/70478>
- วิริยญา คล้ายบัว. (2554). ผู้นำทางการเมืองเชิงอุดมคติในวรรณคดีสามก๊ก: วิเคราะห์ภาวะผู้นำของ
ขงเบ้ง. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- เวีย นา. (2554). การวิเคราะห์คุณธรรมในคำคมจากวรรณคดีเรื่องสามก๊กเพื่อเป็นแนวทางในการ
จัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง.
(วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- ศศิธร ชันติธรากร. (2551, มกราคม-เมษายน). การจัดการชั้นเรียนของครูมืออาชีพ. คุรุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 1(2), 1-88.
- ศุภิณี วิทยาพันธ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสัมพันธภาพความผูกพันและการจัดการชั้น
เรียนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)),
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์. (2549). การบริหารเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 17 ed.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สมยศ นาวิการ. (2550). กลยุทธ์การแข่งขัน. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สวาท ตีละโพธิ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนรู้การจัดการชั้นเรียนของครู และ
บรรยากาศของโรงเรียนกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)),
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). การบริหารจัดการในห้องเรียน (*Classroom Management*). กรุงเทพฯ:
ทริปเพิล เอ็ดดูเคชั่น.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2559). การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร = *Management : From the
executive's viewpoint* (พิมพ์ครั้งที่ 14 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). Retrieved from
<http://hrd.obec.go.th/Old/news/feb/224-6.doc>
- สำนักบริหารงานกรมการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). ข้อมูลวิทยฐานะจำแนกตามเพศ. Retrieved
from [https://www.secondary.obec.go.th/mathayom/human/
report/total_totalSex.php?type_id=22](https://www.secondary.obec.go.th/mathayom/human/report/total_totalSex.php?type_id=22)

สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2554). สามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน).

กรุงเทพฯ: สภณพิพิธมณนากร.

สินทร พรมสวัสดิ์. (2559). การพัฒนาระบบการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดเล็ก. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารและพัฒนาการศึกษา)),

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

สุกัญญา มกราวุธ. (2558). อัจฉริยะ 100 หน้า สามก๊ก. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

สุขอาสา ยอดกมล. (2552). รู้ครู...รู้นักเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภาวค์ จันทวานิช. (2561). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สุริยเดว ทรีปาตี. (2561). พัฒนาการและการปรับตัวในวัยรุ่น. Retrieved from

<http://www.nicfd.cf.mahidol.ac.th/th/images/documents/3.pdf>

หลี่ ปิงเจี้ยน, & ชุน จิ่ง. (2558). กลศึกสามก๊ก (บุญศักดิ์ แสงระวี, Trans.). กรุงเทพฯ: ตาตา.

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). การวิจัยทางการศึกษา: แนวคิดและการประยุกต์ใช้.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์
อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตัญย์เมธการ
อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.สรภัส น้าสมบุญ
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการสอบทานการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1

1. นางนงนุช สุวรรณกนิษฐ
ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนวัดราชบพิธ

รายชื่อพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

1. นางประไพ	กลับชัย	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
2. นายเอกวัฒน์	พัฒน์วิบูลย์	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรม
ราชูปถัมภ์
3. นางนฤมล	หลายสุทธิสาร	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง
4. นายอาณิต	สมุทรเพ็ญ	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนสวนอนันต์
5. นางสาวรัตน	มาลากุล ณ อยุธยา	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดราชบพิธ
6. นางสาวมนรัตน์	แก้วเกิด	ครูชำนาญการ
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
7. นายทรงศักดิ์	ฐริกานนท์	ครูชำนาญการ
โรงเรียนวัดสระเกษ
8. นางสาวภาณี	เพชรแอน	ครูชำนาญการ
โรงเรียนวัดราชบพิธ
9. ว่าที่เรือตรี ธนวรรณ	สุวรรณपाल	ครู
โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง
10. นายกীরติ	ไทยรัฐเทวินทร์	ครู
โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรม
ราชูปถัมภ์
11. นายพลเทพ	ดำรงตระกูลกิจ	ครู
โรงเรียนพุทธจักรวิทยา
12. นายอภิรักษ์	นามวิชา	ครู
โรงเรียนแจ่งร้อนวิทยา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธากการ
อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.อสมมา คัมภีรานนท์
อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นางสิริรัตน์ มาลากุล ณ อยุธยา
ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
โรงเรียนวัดราชบพิธ
4. นางสาวญาณิ เพชรแอน
ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนวัดราชบพิธ
5. นายเป็นปลื้ม เขยชม
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
6. นายปิยณัฐ ธนบุตร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวิเคราะห์เอกสาร
วรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน)
ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471

การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการ
 ชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก
 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
1) การสร้างกฎเกณฑ์	1.1 การสร้างระเบียบปฏิบัติ				
	1.2 การสร้างแนวปฏิบัติ				
2) การสร้างวินัยเชิงบวก	2.1 ตอบสนองต่ออารมณ์				
	2.2 การสร้างแรงจูงใจ				
3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.1 การสร้างสัมพันธภาพ				
	3.2 การสื่อสารเชิงบวก				
4) การจัดกิจกรรม	4.1 การกระตุ้นตัวละคร				
	4.2 การสร้างความสนใจ				

แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์การศึกษาเชิงพหุกรณีศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียน

ความมุ่งหมาย

เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจากพหุกรณีศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา 4 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม ทั้งยังเป็นการวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนที่ได้จากระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/เวลาสัมภาษณ์.....

ประวัติผู้ให้สัมภาษณ์

1. ประสบการณ์การสอน.....ปี
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
3. รางวัลที่เคยได้รับ
 - 3.1.....
 - 3.2.....
 - 3.3.....
 - 3.4.....

ประเด็นสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนทั่วไป

คำถาม ในการจัดการเรียนการสอนท่านพบว่าบรรยากาศทั่วไปของชั้นเรียนเป็นอย่างไร
บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม ปัญหาที่ท่านพบระหว่างการจัดการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง
บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 1 การสร้างกฎเกณฑ์

คำถาม 1.1 ในการจัดการเรียนการสอนท่านคาดหวังจะให้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนเป็น
อย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 1.2 หากชั้นเรียนเกิดความวุ่นวายท่านมีวิธีการจัดการชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบ
อย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 1 การสร้างกฎเกณฑ์ (ต่อ)

คำถาม 1.3 หากชั้นเรียนเกิดความวุ่นวายท่านมีวิธีการจัดการชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบ
อย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 1.4 ท่านมีวิธีการสร้างแนวปฏิบัติหรือสร้างกฎเกณฑ์ในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 1.5 กฎเกณฑ์ในชั้นเรียนของท่านที่ทำให้นักเรียนสามารถกำกับตนเอง
มีความรับผิดชอบ หรือมีพฤติกรรมตามที่คาดหวัง เป็นอย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 1.6 เมื่อนักเรียนถามถึงว่าทำไมจึงควรปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านั้นท่านจะอธิบาย
อย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 2 การสร้างวินัยเชิงบวก

คำถาม 2.1 หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในระหว่างที่ท่านจัดการเรียนการสอนอยู่ ท่านจะมีวิธีการมีวิธีการจัดการกับพฤติกรรม สร้างทัศนคติ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นๆของนักเรียนอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 2.2 ท่านมีวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 2.3 ท่านมีวิธีการเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดสำนึก หรือมีวินัยในการกำกับตนเองได้อย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 2.4 ผลลัพธ์จากการที่ท่านสร้างวินัยเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

คำถาม 3.1 บรรยากาศในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นในขณะที่ท่านจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 3.2 ท่านมีวิธีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียนขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
อย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 3.3 หากนักเรียนของท่านปฏิบัติตนเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ท่านจะมีวิธี
การสื่อสารอย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 3.4 ท่านมีวิธีการทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น หรือรู้สึกผ่อนคลายในการจัดการเรียน
การสอนของท่านอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน (ต่อ)

คำถาม 3.5 ในการจัดการเรียนการสอนท่านมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้นักเรียนเกิด
ความยอมรับซึ่งกันและกัน

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 3.6 ผลลัพธ์ที่ท่านสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรม

คำถาม 4.1 ท่านมีวิธีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
ได้อย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

คำถาม 4.2 ท่านมีวิธีการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่หลากหลายของผู้เรียน
ได้อย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

ประเด็นองค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรม (ต่อ)

คำถาม 4.3 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการส่งเสริมการคิด และให้เสรีภาพทางการคิดกับผู้เรียน
บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

คำถาม 4.4 ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

คำถาม 4.5 ท่านมีวิธีการจูงใจอย่างไรเพื่อให้นักเรียนรับผิดชอบทำภาระงาน/ชิ้นงานที่ท่าน
มอบหมายให้สำเร็จทันเวลา ระบุวิธีการทั้งในด้านเนื้อหา และด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอน

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

คำถาม 4.6 ผลลัพธ์ที่ท่านกระตุ้นและจูงใจในนักเรียนในการเรียนรู้เป็นอย่างไรบ้าง

บันทึกการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ความมุ่งหมาย

เพื่อประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาภายใต้ประเด็นการประเมิน 4 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านความถูกต้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม 3) การประเมินด้านความมีประโยชน์ 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้

คำชี้แจง

แบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 การประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

โดยประเมินใน 4 ด้าน พร้อมข้อเสนอแนะ ได้แก่

- 1) การประเมินด้านความถูกต้อง
- 2) การประเมินด้านความเหมาะสม
- 3) การประเมินด้านความมีประโยชน์
- 4) การประเมินด้านความเป็นไปได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง

โปรดกรอกข้อมูลและใส่เครื่องหมาย ☒ หรือเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง

1.1 เพศ

☐ (1) ชาย

☐ (2) หญิง

1.2 คุณวุฒิทางการศึกษา

☐ (1) ปริญญาตรีสาขา.....

☐ (2) ปริญญาโทสาขา.....

☐ (3) ปริญญาเอกสาขา.....

1.3 ตำแหน่งปัจจุบัน.....

1.4 ประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์นิเทศก์การศึกษา (ตอบเฉพาะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการ)

☐ (1) 3-5 ปี

☐ (2) 5-10 ปี

☐ (3) 11-15 ปี

☐ (4) 15 ปี ขึ้นไป

1.5 รางวัล/การอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน (ตอบเฉพาะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มครูผู้สอน)

.....

.....

ตอนที่ 2 การประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา แบบมาตรฐาน
ประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความ
เหมาะสม 3) ด้านความมีประโยชน์ 4) ด้านความเป็นไปได้

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านโปรดพิจารณากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยทำ
เครื่องหมาย ☒ ที่ตรงกับความคิดของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์
หรือความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์
หรือความเป็นไปได้ ในระดับมาก
3	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์
หรือความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์
หรือความเป็นไปได้ ในระดับน้อย
1	หมายถึง	กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์
หรือความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

ความถูกต้อง หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเป็นปรนัย ถูกต้องตาม
หลักการสร้างกลยุทธ์ และกลยุทธ์ที่สร้างเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียน 4 องค์ประกอบ
ได้แก่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน
4) การจัดกิจกรรม

ความเหมาะสม หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น ตอบสนองต่อการจัด
การเรียนการสอน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรในสถานศึกษา ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งของ
การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ความมีประโยชน์ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ มี
ข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน มีรายละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วจะช่วยให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ของการจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ความเป็นไปได้ หมายถึง ลักษณะของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถนำไปใช้ได้
ในสถานการณ์จริง สามารถเข้าใจง่าย เป็นที่ยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับสภาพบริบท
สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

[illegible]

[illegible]

[illegible]

การประเมิน	ความคิดเห็น																			
	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความมีประโยชน์					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย --รายละเอียดปรากฏในเอกสารแนบ หน้าที่ 7--	5	4	3	2	1															
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับกลยุทธ์ที่ 7																				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบกลยุทธ์
(.....)

ภาคผนวก ค
เอกสารแนบแบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

เอกสารแนบแบบประเมินกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา

องค์ประกอบการสร้างกฎเกณฑ์

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน

ผู้สอนควรสร้างกฎเกณฑ์ทันทีในคาบแรกที่พบกับผู้เรียน ซึ่งมีข้อแนะนำคือ กฎเกณฑ์ที่กำหนดควรเป็นข้อความเชิงบวก ในการสร้างกฎเกณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างสะดวกใจ ผู้สอนจำเป็นต้องรับฟังเสียงของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเจรจาต่อรอง เพื่อให้กฎเกณฑ์มีความเหมาะสมที่สุด จากนั้นจึงตกลงใช้กฎเกณฑ์ร่วมกันเป็นฉันทามติ สำหรับการสร้างกฎเกณฑ์มีหลักการสำคัญที่ควรยึดถือ 4 ประการ คือ 1) เป็นกฎเกณฑ์ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 2) เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ กล่าวคือไม่ยากจนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ 3) เป็นกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมต่อทุกฝ่าย 4) เป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของชั้นเรียน

เมื่อได้กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใช้ร่วมกันแล้ว ผู้สอนก็ควรบังคับใช้อย่างเคร่งครัด มีการกำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อยู่เสมอ หากพบว่าผู้เรียนมีการละเมิดกฎเกณฑ์ และอาจสร้างความเสียหายต่อส่วนรวมได้ ผู้สอนต้องรีบพิจารณาดำเนินการดูแล แก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมผู้เรียนนั้นทันที หากจำเป็นต้องมีบทลงโทษตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ ผู้สอนพึงพิจารณาอย่างรอบคอบ ต้องสืบหาสาเหตุของการละเมิดกฎเกณฑ์นั้นก่อน ทั้งนี้หากเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์เป็นครั้งแรก ผู้สอนอาจตักเตือน หรือพิจารณาลดหย่อนโทษให้กับผู้เรียนได้

องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก

กลยุทธ์ที่ 2 มุ่งมั่นสู่เป้าหมาย

ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเป้าหมายนั้น ๆ แล้วใช้ความต้องการที่ผู้เรียนอยากจะทำเป้าหมายให้สำเร็จมาเป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่เข้าใจผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียนก่อนด้วยความอคติ เมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้สอนควรค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เจอ แล้วจึงค่อย ๆ ให้คำแนะนำ หรือกระตุ้นเตือนผู้เรียนด้วยท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร พยายามใช้เหตุผลอธิบายให้ผู้เรียนเห็นถึงผลดี และผลเสียจากการกระทำต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจยกเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้แก่ผู้เรียน

ในกรณีที่ผู้เรียนทำผิดพลาด ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดวินัยและอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง หรือผู้อื่น ผู้สอนไม่ควรใช้ความรุนแรง หรือประจานให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย แต่ควรใช้ความปรารถนาดีมาอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ควรปฏิบัติแล้วเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นอย่างไร หรืออาจทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีวินัยว่าเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตอย่างไร หรือในกรณีที่ทำได้ทันทีผู้สอนอาจส่งสัญญาณกระตุ้นเตือนผู้เรียน หรือใช้การสร้างสมาธิเพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

หากเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สิ่งที่ผู้สอนควรทำ คือ พยายามไม่ปะทะกับผู้เรียนเพื่อเอาชนะ ควรยอมโอนอ่อนผ่อนตาม ใช้ความรักและความเมตตาเพื่อให้อภัย พร้อมรอคอยจังหวะที่ผู้เรียนพร้อม ผู้สอนจึงค่อยอบรมสั่งสอน หรือแนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้ ทั้งนี้พิจารณาวิธีการตามความเหมาะสมสำหรับช่วงวัยของผู้เรียน โดยผู้สอนควรเชื่อใจผู้เรียนว่า ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ในขณะที่ผู้สอนก็ต้องคอยติดตามว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด หากผู้เรียนยังไม่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ผู้สอนอาจใช้คะแนนมาเป็นแรงจูงใจ หรือมาใช้ในการตอรองให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม หากพฤติกรรมยังไม่ดีขึ้นอีก ผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัย หรือรับผิชอบผลที่เกิดขึ้นจากการขาดวินัยด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด และเกิดการยอมรับที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

องค์ประกอบการสร้างวินัยเชิงบวก

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มแรงกายเต็มแรงใจ

ผู้สอนต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้เรียน โดยพยายามให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่ที่ผู้สอนได้มอบหมาย ด้วยความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ ผู้สอนจึงต้องใช้ความสามารถในการดึงส่วนของผู้เรียนออกมา และใช้ความพยายามในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม อันจะช่วยป้องกันไม่ให้ผู้เรียนกระทำการที่เสียหายต่อตนเองหรือส่วนรวม

ในการมอบหมายบทบาทหน้าที่ ผู้สอนควรสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียน และใช้ถ้อยคำปลุกเร้าอารมณ์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดมานะ หรือเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ นอกจากนี้ยังอาจใช้บุคคลตัวอย่างที่ผู้เรียนชื่นชม ยกมาเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในขณะที่เดียวกันตัวผู้สอนเองก็ต้องเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วย

เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ หรือผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สอนอาจพิจารณาให้รางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อาจมากบ้างน้อยบ้างตามแต่ผู้สอนจะพิจารณา อย่างไรก็ตามการให้รางวัลควรยุติธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ทิ้งระยะเวลานานจนเกินไป นอกจากการให้รางวัลแล้ว ผู้สอนอาจใช้คำชื่นชม ให้กำลังใจ หรือยกย่องผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือมีการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มาเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกมีตัวตน ซึ่งการเสริมแรงต่าง ๆ จะช่วยให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีความคงทน แต่อย่างไรก็ดี มีข้อพึงระวัง คือ การชื่นชมมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความประมาท หรือหลงตัวเอง ผู้สอนจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

องค์ประกอบสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ทุกคน

ผู้สอนต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียน กล่าวคือผู้สอนต้องหมั่นสำรวจอารมณ์และความต้องการของผู้เรียนอยู่เสมอ รวมไปถึงต้องรับฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจ มีความรู้สึกห่วงใย และเห็นอกเห็นใจผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับในตัวผู้สอน และรู้สึกถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน

นอกจากนี้ผู้สอนควรพยายามทำลายกำแพงที่กั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งสามารถทำได้โดยการที่ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน เป็นมิตร นำเข้าหา มีความเชื่อมั่น ยอมรับ และให้เกียรติผู้เรียน มีอารมณ์ขันที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและเป็นกันเอง หมั่นชื่นชมให้กำลังใจผู้เรียนอยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง ในการสื่อสารกับผู้เรียน ผู้สอนควรสื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไม่โอ้อวด หรือก้าวร้าว รวมถึงพยายามให้ช่องทางที่หลากหลายในการให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนได้อย่างสะดวก เมื่อผู้สอนเกิดความผิดพลาด การขอโทษผู้เรียนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และยังจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีอีกด้วย

เมื่อผู้เรียนทำผิดพลาด ผู้สอนก็ควรใช้การสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาถึงข้อผิดพลาดของตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถชี้แนะผู้เรียนถึงสิ่งที่ถูกต้องได้ โดยการแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่สมเหตุสมผลจนไม่สามารถโต้แย้ง หรือปฏิเสธได้ ตลอดจนอาจใช้วิธีการโน้มน้าวให้ผู้เรียนเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สอน ที่สำคัญผู้สอนจะกระทำสิ่งใดก็ตามไม่ควรกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่ควรกระทำด้วยจิตใจที่ปรารถนาดีต่อผู้เรียน และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมตัวตนให้เท่าเทียม

ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีตัวตน โดยกระจายความสำคัญให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยความอคติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้ฐานคิดที่ว่าผู้เรียนต้องเคารพศักดิ์ศรีของผู้เรียน และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนที่จะสามารถนำพาเป้าหมายของชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปิดใจยอมรับกัน โดยก่อนดำเนินกิจกรรมผู้สอนอาจจะต้องมีการกำจัดอัตรา ความหลงงมงาย หรือการแก่งแย่งชิงดีของผู้เรียนก่อน ซึ่งอาจทำได้โดยการยกเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาเป็นอุทาหรณ์ หรืออาจใช้กิจกรรมเพื่อละลายพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งในระหว่างการดำเนินกิจกรรมผู้เรียนบางคนอาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ตรงนี้อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีทันที และอาจชี้แนะให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

นอกจากส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับกันเองแล้ว ผู้สอนยังต้องทำให้ผู้เรียนเปิดใจยอมรับผู้สอนด้วย โดยเริ่มต้นจากการที่ผู้สอนวางตัวเป็นคนมีเหตุผล มีความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นและศรัทธาว่าผู้สอนมีความรู้ความสามารถที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น ผู้สอนต้องพยายามมีส่วนร่วมในปัญหานั้น ๆ ของผู้เรียน อาจเป็นผู้รับฟัง ช่วยให้คำแนะนำที่สมเหตุสมผลซึ่งอาจเตรียมไว้ล่วงหน้า หรือใช้ความจริงใจในการช่วยเหลือผู้เรียนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น แต่มีข้อควรระวัง คือการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนมากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนไม่เกิดการพึ่งพาตนเอง และอาจเกิดความอิจฉาริษยากันในหมู่ผู้เรียน หากผู้สอนไม่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งเรื่องนี้ผู้สอนควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 6 เตรียมวางแผนให้รอบคอบ

ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรอบคอบ โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจกับพื้นฐานของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นไปตามขีดความสามารถ และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรวางแผน โดยอันดับแรก ควรแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีทิศทาง ต่อมาจึงควรชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเรียงลำดับจากส่วนที่ง่ายไปจนถึงส่วนที่ยาก ในกรณีที่เป็นส่วนที่ยากขึ้นผู้สอนอาจต้องชี้แนะแนวทางในการดำเนินการให้สำเร็จ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรจะต้องเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวในวิถีชีวิตของผู้เรียน หรือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนกำลังสนใจ ระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง และควรมีวิธีการทำให้ผู้เรียนได้เห็นว่ายังมีส่วนใดที่ยังไม่เข้าใจ แล้วผู้สอนก็ควรช่วยแก้ไขปัญหาก็ผู้เรียนยังไม่เข้าใจในทันที หรือผู้สอนอาจใช้วิธีการยอมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความผิดพลาดภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้สอน ทั้งนี้ผู้สอนอาจนำระบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ กล่าวคือ ให้ผู้เรียนที่เข้าใจในเนื้อหาหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้วมาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังไม่เข้าใจ หรืออาจให้ผู้เรียนที่เก่งกว่ามาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เรียนอ่อนกว่า หากในกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ มีภาระงานที่ต้องส่งท้ายคาบผู้สอนควรวางแผนแบ่งเวลาในช่วงท้ายคาบไว้สำหรับการตรวจสอบการส่งภาระงานของผู้เรียน

หากจำเป็นต้องมอบหมายภาระงาน ต้องพิจารณาว่าภาระงานนั้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพียงใด และสิ่งสำคัญคือ ต้องคำนึงถึงความพร้อมในการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างรอบด้าน เมื่อผู้เรียนส่งภาระงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว ผู้สอนควรให้ข้อมูลย้อนกลับถึงผลลัพธ์ของภาระงานนั้น ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อเป็นการแสดงถึงความใส่ใจ และสะท้อนให้ผู้เรียนเห็นถึงสิ่งที่ยังต้องปรับปรุงพัฒนา อีกทั้งยังอาจเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้การให้ข้อมูลย้อนกลับยังทำให้ผู้เรียนได้เห็นพัฒนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้สอนควรนำข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการประเมินผลผู้เรียนด้วย

องค์ประกอบการจัดกิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 7 ตอบโจทย์คุณค่าและความหมาย

ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจให้ผู้เรียนสร้างเป้าหมายในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญ ในขณะที่เดียวกันผู้สอนเองก็ต้องจุดประกายความอยากเรียนรู้ของผู้เรียน อาจจะด้วยการเปิดประเด็นของกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชวนให้อยากเรียนรู้ หรือทดลองต่อจนได้คำตอบด้วยตนเอง อีกทั้งควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หรือใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย สนุกสนาน น่าสนใจ ทำทลายความสามารถ โดยผู้สอนอาจสร้างบรรยากาศแห่งการแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทาย และได้พัฒนาตนเอง แต่มีข้อควรระวัง คือ ผู้สอนควรต้องชี้แนะวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลัก ตลอดจนอาจจะต้องจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการแข่งขัน ทั้งนี้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรสร้างแรงบันดาลใจ หรือแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้นั้นให้สำเร็จได้โดยไม่ยากเกินความสามารถ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ร่วมกันถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจจุดหมายที่แท้จริงของกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนการมอบหมายภาระงาน หรือชิ้นงาน ผู้สอนต้องสร้างให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาระงาน หรือชิ้นงานที่มอบหมาย และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภาระงาน หรือชิ้นงาน และวิธีการประเมินผล ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างอิสระ และหากเป็นไปได้ผู้สอนควรให้อิสระในการตัดสินใจแก่ผู้เรียนในทุก ๆ เรื่อง หากเกิดข้อผิดพลาดก็เป็นโอกาสอันดีที่จะได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น ทั้งนี้ผู้สอนก็ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย

ในส่วนของตัวเองผู้สอนเอง ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่น่าเรียนรู้ด้วย รู้จักการสร้างความผ่อนคลายระหว่างการเรียนรู้ และผู้สอนจะต้องหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยอาจศึกษาพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และโอกาสต่าง ๆ ในอนาคต

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสาร

แบบวิเคราะห์เอกสาร
วรรณคดีสามก๊ก ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน)
ฉบับราชบัณฑิตยสถานตรวจสอบชำระ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2471

การวิเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณคดีสามก๊กที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ คือ

1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวก 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การจัดกิจกรรม

1. การสร้างกฎเกณฑ์ หมายถึง กระบวนการของครูในการจัดระเบียบชั้นเรียนโดยยึดเอาพฤติกรรมการอ่านหนังสือซึ่งนักเรียนและครูร่วมกันคาดหวังให้เกิดขึ้นและมีความเหมาะสมผลมาสร้างเป็นแนวปฏิบัติที่ใช้ร่วมกันในชั้นเรียน (แนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวก)

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
1) การสร้างกฎเกณฑ์	1.1 การสร้างระเบียบและแนวปฏิบัติ	เล่าปี กวนอู เดียว พยุ น.8	ทั้งสามสาบานเป็นพี่น้องร่วมกัน เป็นน้ำใจเดียวซื่อสัตย์ต่อกันสืบไปจนวัน ตาย แม้อันตรายจะไม่ทั้งกัน	ทั้งสามสามัคคีกัน แม้กวนอูจะไปรับ ราชการกับโจโฉด้วยความจำเป็นแต่ก็ หาเหตุหนีมาหาเล่าปีจนได้ ภายหลัง ทั้งสามสามารถยึดมั่นตลอดจนได้	การสร้างกฎระเบียบร่วมกันที่ชัดเจนทำให้ ประสบความสำเร็จ
		โจโฉ น.13	โจโฉจึงให้เอาไม้ส่าคัญห้าสิบไปปักไว้ทั้ง สี่ประตูเมือง ห้ามมิให้คนเดินกลางคืน ถ้าเดินไปผิดประหลาดให้จับเอาตัว มาทำโทษ ครั้นกลางคืนวันหนึ่งโจโฉไป ตระเวนพบเอาขันทีเดินมาผิดเวลา โจโฉ ให้จับเอาตัวมาตีสิบห้าที่ แลโจโฉนั้นทำ ราชการเข้มแข็งขึ้นทุกวัน คนทั้งปวงยำ เกรงเป็นอันมาก	โจโฉได้รับการเตือนคำแห่ง	การบังคับใช้แนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดช่วย ให้ประสบความสำเร็จได้

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
1) การสร้างกฎหมาย (ต่อ)	1.1 การสร้างระเบียบและแนวปฏิบัติ	ใจใจ และทัพ 17 หัวเมือง หัวเมือง น.60	ใจใจ และทัพ 17 หัวเมือง มารวมตัวกันเพื่อปราบตังโง๊ะโดยตั้งสังขจรวางจะ ไม่แบ่งแย่งกัน ให้เสียราชการ และจะมีใจ ประณอมกัน เพื่อการทั้งปวงจะสำเร็จได้ โดยฮ้วนเสี้ยวในฐานะผู้นำทัพกล่าวว่า ตามธรรมเนียมสงครามใครมีความชอบ ต้องมอบรางวัล ใครกระทำผิดต้องลงโทษ ขอให้แม่ทัพทุกคนอย่าอายใจ	กองทัพลั้ง 17 หัวเมืองออกรบ แต่กลับ อิจจุรียะยา ขัดขวางการทำงานนั้น และถือยศศักดิ์ อคติ ไม่มองที่ความสามารถ จึงทำให้เกิดการแตกคอกัน เมืองจึงจากผลประโยชน์ไม่ลงตัว 17 หัวเมืองทยอยยกกันกลับเมืองตัวเอง และทำสงครามกันเองในเวลาต่อมา	สังคมหนุ่มมากอยู่ได้ด้วยกฎระเบียบ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะเกิดความขัดแย้ง และผู้นำความมองที่ความสามารถโดยปราศจากอคติ
		โตเกียว เล่าปี น. 153	โตเกียวตามตั้งใจที่เล่าปียอมช่วยเหลือจะยกเมืองให้ แต่ไม่รู้ว่าจะไม่นำกวอย่างเล่าปี่ก็ยอมอม เนื่องจากกลัวเป็นที่ครหา	ต่อมาโตเกียวป่วยหนักจึงขอเรือให้ลำปีเห็นแก่ราชการยอมเป็นเจ้าเมืองซีจิว ทำยที่สุดเล่าปี่จึงยอมอย่างเสียไม่ได้ ชาวเมืองทั้งหลายต่างยินดี	การยึดเอาความปรารถนาดีเป็นตั้งเมื่อถึงเวลาที่เหมาะก็จะได้รับผลตอบแทนที่ดี
		ใจใจ น.241	ใจใจยกทัพออกซึ่งเป็นเหตุชักไฟดาสลีสูก ชาวบ้านเห็นกองทัพใจใจก็ทิ้งไร่นาเสีย ใจใจจึงสั่งว่า ถ้าผู้ใดเบียดเบียนชาวบ้าน แลเหยียบข้าวไฟดาสลีสี่เสียแต่ต้นหนึ่ง เราจะดัดศีรษะนายทัพนายกองเสีย	ราษฎรทั้งปวงเห็นข่าวของมิได้เป็นอันตราย แล้วกลัวว่าใจใจกำชับทหารดังนั้น ก็มีความยินดีชวนกันสรรเสริญว่า มหาอุปราชมีใจปราณีราษฎร หัวผู้เสมอมีได้	การสร้างระเบียบและแนวปฏิบัติโดยยึดเอาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักจะทำให้ได้รับการยกย่อง
		ใจใจ น.329-330	ใจใจถูกขุนนางรอมวางยา แต่จับได้เสียก่อน เมื่อโตสวนจึงว่าสมคบคิดกับพระเจ้าเจี้ยนเต้ ใจใจจึงออกกล่าวอย่าให้เชื้อพระวงศ์เข้าไปที่ช้างใน ถ้าผู้ใดจะเข้าไปให้อาเนื่อความมาบอกเราก่อน ต่อเราสั่งให้เข้าไป แม้ผู้ใดห้ามปรามเราจะให้ลงโทษถึงสิ้นชีวิต	ขุนนางทั้งปวงจึงยำเกรง อำนาจของใจใจมั่นคงยิ่งขึ้น ไม่มีใครกล้าสมคบคิดทำร้ายใจใจอีก	การบังคับใช้แนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดช่วยให้ประสบความสำเร็จได้

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
1) การสร้าง กฎเกณฑ์ (ต่อ)	1.1 การสร้างระเบียบและ แนวปฏิบัติ	ขุนทอง น.535	เลงทองมีใจจับแค้นกับเลงจึงคิดอาศัย จังหวะเมานกั้งรักกระบี่มียายสังหารกำ เลง ก้าเลงบ้องกันได้ เกิดการต่อสู้ ชุดมูน	ขุนทองกล่าวว่า ก้าเลงฆ่าบิดาท่าน เพราะทำตามหน้าที่ เลงทองคิดแค้น ก้าเลงอยู่แต่ด้วยกลัวอาญาจึงมีได้ว่า อะไร	สังคมหนุ่มมากอยู่ได้ด้วยกฎระเบียบ หากไม่ ปฏิบัติตามก็จะเกิดความขัดแย้ง ผู้นำที่ บังคับใช้กฎระเบียบอย่างจริงจังจะทำให้ กฎระเบียบเป็นที่ยอมรับของคน
		ขงเบ้ง น.543-546	ขงเบ้งขอกระบี่กับตราอาญาสิทธิ์บังคับ ทหารกับเลกปี และได้บัญชาทหารตาม แผนการ กวนอูเดียวหุ่ยไม่พอใจ แต่ขง เบ้งได้ใช้อาญาสิทธิ์สั่งทั้งสองจึงจำใจทำ ตาม	เมื่อแสบหัวสูงมาถึงมีน้ำใจดูถูกสติ ขงเบ้ง แต่ปรากฏว่าเวลาคำเกิดพายุ มีดฟ้าจึงหยุดพัก ก็ถูกเผาค่าย และ กวนอูเข้ามาโจมตีทัพแสบหัวสูงล้มตาย ในทะเลเพลิงเป็นอันมาก ขุนศึกทั้งปวง สรรเสริญขงเบ้งว่า “ปัญญาแล ความคิดขงเบ้งนั้นเห็นปรากฏจริงใน ครั้งนี้แล้ว”	การกระทำสิ่งหนึ่งซึ่งไดกฎเกณฑ์และระเบียบ วางแผนที่ดี และความเด็ดขาดในการสั่งการ ตลอดจนวินัยของทุกคนที่จะปฏิบัติตาม หน้าที่ของตนเอง
		ขุนทอง จิวยี่ น. 602	เมื่อเป็นที่ถกเถียงกันว่ากระบี่หรือไม้รบ กับใจใจ ขุนทองจึงชักเอกระบี่ขึ้นลงที่ มุมโต๊ะประกาศเป็นอาญาสิทธิ์ไว้ว่า “ผู้ใดจะมากว่าให้เรามาไปคำนี้ใจใจก็จะตัด ศีรษะเสีย” และมอบกระบี่ให้จิวยี่ จิวยี่ กล่าวว่า “บัดนี้เราได้อาญาสิทธิ์แล้ว ผู้ใด อย่าประมาทต่อหน้า ถ้าผู้ใดขาดข้ออยู่ จะเกณฑ์เอาราชการมีพัน เราจะเอาโทษ แก่ผู้นั้น”	เหล่านขุนนาง นายทหารทั้งปวงจึงพร้อม ใจกันปฏิบัติตามคำสั่ง และตั้งใจทำ หน้าที่ของตน จนสามารถเอาชนะใจ ได้ในศึกผาแดง นับเป็นการพ่ายแพ้ครั้ง ใหญ่ที่สุดของใจใจ	การทำสิ่งหนึ่งซึ่งไดกฎเกณฑ์และระเบียบ ปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญจะละเลยไม่ได้ หากทุก คนร่วมมือร่วมใจปฏิบัติตามแล้วย่อมนำ ความสำเร็จมาให้

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
2) การสร้างวินัยเชิงบวก (ต่อ)	2.1 ตอบสนองต่ออารมณ์ จัดการพฤติกรรมโดยปราศจากความรุนแรง (ต่อ)	กนกนุ น.336	แม่หัวดีไม่ได้บังคับสั่งใช้กับลูกจนลูกอนุเห็นแต่ไม่ได้ยอมรับ แม่หัวดีจึงร้องตะโกนด่าหยาดตาย กนกนุโกรธจึงยกทัพออกมา	ใจโง่งงวางกำลังสู้รบกับลูกจนลูกอนุอยู่แล้ว เมื่อเห็นดังนั้นจึงให้ทหารเข้าล้อมจับ และสามารถจับกนกนุได้สำเร็จ	การตอบสนองด้วยความโกรธนำมาซึ่งความสูญเสีย
		กำแหง ชุนเช็ก โรหุ น.534	กำแหงได้ขอเงินโทษให้โรหุ ชุนเช็กเกรงว่าโรหุจะไม่สมัครใจอยู่ด้วย	กำแหงจึงกล่าวว่า "ท่านไม่สมัครใจเสีย นั่นคนหากที่สุดมิได้ โรหุก็จะมีควมยินดีตั้งใจทำราชการอยู่ด้วยท่านโดยสุจริต"	การแสดงออกโดยปราศจากความรุนแรง นอกจากทำให้ได้ใจของผู้คนแล้ว ยังทำให้ผู้คนทั้งหลายตั้งใจกระทำหน้าที่ของตนเพื่อตอบแทน
		ขงเบ้ง โจโฉ เล่าปี่ ชุนกวน น.756-759	ใจโง่งงพม่าตีเมืองกังต้งของชุนกวน ชุนกวนขอยืมทหารเล่าปี่มาปกป้องเมือง แต่ขงเบ้งแนะนำให้เล่าปี่มีหนังสือไปบอกม้าเจียวที่บิดาเพิ่งถูกสังหารให้มารบแก้แค้นกับโจโฉแทน	ม้าเจียวจึงจัดกองทัพยกไปแก้แค้นใจโง่ สร้างความเสียหายแก่กองทัพโจโฉพอสมควร แม้ไม่อาจเอาชนะแต่ก็ทำให้โจโฉไม่ยกทัพไปกังต้ง	การใช้สติปัญญาอย่างรอบคอบ ไม่ตอบสนองด้วยความรุนแรง จะทำให้ภารกิจสำเร็จโดยไม่เสียกำลัง
		โจโฉ เอียวลิ้ว น.961-964	เอียวลิ้วบอกทหารในกองทัพให้เตรียมเก็บของเล็กทัพ เพราะโจโฉให้สัญญาว่าหากโจโฉไม่หนักเพราะเป็นการทำให้ขวัญทหารเสีย จึงสั่งให้ประหาร ทั้งที่ในใจตนเองก็อยากยกทัพกลับ	การที่โจโฉตั้งต้นใช้กำลังกับโจโฉปฎิภาณถือปฏิสนธิจะ ทำให้โจโฉพ่ายแพ้ยับเยิน ถูกเกณฑ์ต้องเข้าป่าพื้หนัก 2 ที่ จึงคิดไปถึงเอียวลิ้วจึงว่าให้ถอย แต่ตัวไม่ฟังมาเอียวลิ้วเสีย คิดเสียตาย	การตอบสนองด้วยความโกรธขาดสติ นำมาซึ่งความสูญเสีย
		เล่าปี่ ชุนกวน จูกัดกัน น.1063-1065	จูกัดกันเดินทางจากกังต้งมาเพื่อเจรจาสงบศึกกับพระเจ้าเล่าปี่ แต่พระเจ้าเล่าปี่มีอันยอม ด้วยพระเจ้าเล่าปี่ใจที่ชุนกวนวางแผนยึดกังต้งและประหารกวนอู	จูกัดกันจับปฎิภาณจึงลักลอบตั้งค่ายฝ่ายชุนกวนเห็นว่าการตั้งค่ายจึงจะไปเจรจาขอความช่วยเหลือพระเจ้าโจโฉ ส่งให้ลกซุนเป็นแม่ทัพ ในที่สุดเล่าปี่พ่ายแพ้ยับเยินและตรอมใจสิ้นพระชนม์	การตอบสนองด้วยความโกรธและใช้ความรุนแรงนั้นนำมาซึ่งความสูญเสีย

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
2) การสร้างวินัยเชิงบวก (ต่อ)	2.2 การเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ	ใจใจ น.148	เดียวยุช ช่วยคุกกี้กับใจใจกลับค่ายได้ อย่างปลอดภัย แม้จะป่วยพักแรมเกือบปี ใจใจไม่เอาผิดเดียวยุชที่ยังเอาเงินทองไปว่าหนี้ให้คนอื่นอีก	เมื่อใจใจเห็นพี่พลกับลิซ่าอีกครั้ง เกิดพลังหลักกับเดียวยุช เดียวยุชไม่สนใจชีวิตตัวเองเที่ยวตามหาใจใจและคุกกี้กัน กลับเมื่อได้อย่างปลอดภัย	การให้อภัย ดำเนินการโดยไม่ใช้ความรุนแรง และการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลจะช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง ในการทำสิ่งต่าง ๆ
		ขุนเช็ก น. 199-200	ขุนเช็กน้อยใจที่ตัวเองมีความดี ความชอบแต่ฮ้วนสุดมิได้นอบน้อมเห็นจึงคิดจะขอทหารจากฮ้วนสุดไปรวมกำลังที่เมืองตันเอียง แต่เกรงว่าฮ้วนสุดจะมีให้ทหารจึงนำควรวายกลสำหรับกษัตริย์ไปจําหน้า	ฮ้วนสุดอยากได้ควรวายอยู่แล้วจึงยึดมอบทหารให้แก่ขุนเช็กสามพันกับม้า ห้าร้อย และยังขอร้อง ลีห้อม ที่เทียบมาฮ้วนตั้ง ยุยกายซึ่งเป็นพี่รักมาและขุนศึก มาแต่รุ่นพ่อขุนเช็ก	การจะเสริมแรงสิ่งใดต้องผู้ของผู้นั้นพอใจจะสำเร็จได้โดยง่าย
		อิกิม แสหัวตัน ใจใจ น.227	ใจใจ แสหัวตัน และอิกิมแตกค่ายมาใจใจหนีเข้าศึก ส่วนแสหัวตันกำลังปล้นชิงทรัพย์ราษฎร อิกิมรวบรวมกำลังทหารได้ก่อน จึงสั่งทหารรบกับแสหัวตันเพื่อปกป้องชาวบ้าน แสหัวตันจึงรายงานใจใจว่าอิกิมเป็นกบฏทำทารุณมาฆ่าฟัน กองทัพตน ทหารทั้งปวงก็บอกว่าอิกิมจะเอาใจออกห่างใจใจ เพราะไม่ยอมออกตามหาใจใจแต่กลับไปตั้งค่ายของตน ฝ่ายทหารอิกิมก็เสนอว่าให้รบไปหาใจใจเพื่อแก้ไขข้อกังขา แต่อิกิมเห็นว่าต้องตั้งค่ายรอใจใจเมื่อใจใจเห็นทัพเดียวสิ่วมาจะได้ปลอดภัย	เมื่อใจใจมาถึงค่ายอิกิมได้ปลอดภัย อิกิมจึงรายงานใจใจว่าที่ยกทัพไปตีแสหัวตันนั้นเพราะไม่ชอบที่แสหัวตันไปปล้นราษฎร ใจใจจึงถามว่าเรากับตัวต่างคนต่างแตกมา เป็นไรส่วนตัวจึงมิได้หาเราให้พบก่อน ตัวไปตั้งค่ายอยู่กลางทางนั้นปรากฏน่าสงสัยใจ อิกิมจึงตอบว่าหวังจะป้องกันเข้าตีกันยกตามทำนมา ซึ่งมีโทษผิด ใจใจฟังดังนั้นก็มีความยินดีจึงสรรเสริญว่า ซึ่งท่านคิดทำทั้งนี้ไว้ใจได้ชัยชนะคืน แล้วให้เครื่องทองแก่อิกิมสักหนึ่งเป็นบำเหน็จ ตั้งให้อิกิมเป็นเอกสิ่วเองเขา แสหัวตันซึ่งมิได้กำชับทหาร นั้นให้คาตโทษไว้	ต้องมีความรอบคอบในการวินิจฉัยเรื่องการเสริมแรงและการลงโทษ และในการลงโทษใจใจเลือกวิธีคาตโทษซึ่งเป็นวิธีที่ในยามแสหัวตันไม่มีใจในการรบพุ่งกับเข้าตีในยามคับขันต่อไป

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
2) การสร้างวินัยเชิงบวก (ต่อ)	2.2 การเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ (ต่อ)	เล่าปี เดียวดาย ม. 333	กองทัพอากาศจะมา เดียวดายจึงเสนอแผนการอาสาสมัครทหารโจมตีกองทัพอากาศ ไม่ให้ตั้งค่ายได้ ข้าศึกก็จะเสียที เล่าปีจึงขึ้นสมรภูมิตัดความดีและมีมือ ทักกลอุบายจับเล่าปีตายได้ครั้งหนึ่ง ครั้งนี้ก็เสนอแผนได้ถูกใจ	เดียวดายจึงกำชับว่า ครึ่งก่อนทำการอุบายจับเล่าปีตายได้ ครึ่งนี้เล่าปีก็สรรเสริญความคิดเป็นอันมาก และถูกใจใจวางแผนตั้งรับอย่างจริงจังทำให้ฝ่ายแพ่ต้องหนีไปอยู่บนเขาบองเอียง	การเสริมแรงด้วยการขึ้นชมจะต้องรู้จักพื้นฐานนิสัยของคน ๆ นั้นก่อน ซึ่งหากคนนั้นเป็นคนประเภทไม่ชอบตอบ การขึ้นชมอาจทำให้กำเริบและส่งผลเสีย
		กำพล หองจอย น.530	หองจอยเกลียดกลุ่มกำพลมาเป็นพวก แต่ไม่เคยพูดว่าเขาน่าเกลียดดู หน้าซ้ำยังนับทว่ากำพลเคยเป็นโจร	กำพลน้อยใจจึงหนีจากหองจอยมาอยู่ด้วยกับขุนทวน ขุนทวนไม่ถือโทษที่กำพลเคยนำทหารของตนตายเพราะถือว่าทำตามหน้าที่ ในภายหลังกำพลก็ยังเตือนถึงภัยให้ขุนทวนได้	เมื่อผู้เรียนมีวินัยเชิงบวก ผู้สอนควรรับเสริมแรงเพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงทน
		ขุนทวน ลกขุน น. 1239-1243	ขุนทวนทราบข่าวว่าสุมาอี้ยกทัพใหญ่จะมาถึง จึงต้องการให้ลกขุนออกมารับศึก โดยการแต่งตั้งให้ลกขุนขึ้นเป็นเจ้าพระยาสุเมธียงบัญชาการทหารรักษาตัวทั้งแผ่นดิน ทั้งลักขุนจรจวน จวนอ่องไปช่วยราชการ ขุนทวนก็ยินดี	ลกขุนตั้งใจบัญชาการรบ วางแผนด้วยความรอบคอบ รัดกุม จนมีชัยชนะในการศึกอย่างสง่างาม และขุนทวนก็มอบรางวัลให้แก่ทหารทั้งปวงโดยถ้วนหน้ากัน	การเสริมแรงด้วยการมอบหน้าที่สำคัญให้ย่อมทำให้เกิดความวิริยะอุตสาหะในการทำภารกิจ จนสำเร็จ และก็ควรเสริมแรงด้วยการให้รางวัล หรือขึ้นชมเพื่อให้วินัยเชิงบวกที่เกิดขึ้นคงทน
		โจมอ สุมาเจียว เองหงาย น.1405	เองหงายรบชนะก็ยิ่งอยู่ได้ สุมาเจียวจึงขอให้พระเจ้าโจมอเลื่อนตำแหน่ง และตั้งให้บุตรเองหงายเป็นขุนนางผู้ใหญ่	เองหงายซาบซึ้งในคุณของสุมาเจียว ในภายหลังเองหงายก็อุปการะคนที่ทำศึกเอาชนะและยึดจ๊กก็มากขึ้นแก่ผู้บังคับ	การเสริมแรงด้วยการให้รางวัล และความชื่นมื่น ใจกว้าง จะทำให้ผลการเสริมแรงนั้นอยู่คงทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคคลที่มีคุณธรรม มีใจดี
		สุมาเจียว จงโยย เองหงาย น.1449	สุมาเจียวทดสอบปัญญาเจงโยย และเองหงาย ก็รู้ว่ามีความสามารถ จึงตั้งเป็นขุนนางที่ เจงโจงกุน หรือพระยาปราบทิศตะวันตก	ภายหลังเองหงายและเจงโยยก็ขึ้นจ๊กที่สุดความสามารถจนเข้าดีและยึดเสฉวนได้ เป็นอันสิ้นสุดจ๊กก๊ก	การให้รางวัลเพื่อสร้างใจเป็นกลวิธีในการเสริมแรงเพื่อให้เกิดวินัยเชิงบวกได้

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน (ต่อ)	3.2 การสื่อสารเชิงบวก	ใจใจ น.35	เมื่อฉันผู้บังคับบัญชาใจใจถูกจับขังที่ล่าตาย ทหารในสังกัดก็แตกกระเจิงใจฉวยรวบรวบสติปลุกขวัญกำลังใจจนกลัวว่าฉันที่สิบคนคิดกันฆ่าใจใจเสียฉันเราจะทำลายประตูดังเข้าไปฆ่าฉันที่สิบคนเสียผู้ใดจะเข้าด้วยเราบ้าง	ทหารทุกคนได้สติและช่วยกันบุกจับสิบคนที่ยุติความรุนแรงได้	การสื่อสารเชิงบวกเพื่อปลุกขวัญกำลังใจจะทำให้ประสบความสำเร็จได้
		บิติก น.255	บิติกซึ่งได้รับคำสั่งให้ดูแลครอบครัวเล่าปีเห็นลิบได้เมืองเสียพ่ายของเล่าปีแตกก็ออกไปคำนับ และกล่าวว่า "ผู้ที่จะตั้งตัวเป็นใหญ่ ถึงจะตีบ้านเมืองได้ เอาแต่ซัซซนะ ผู้ใดเป็นเสี้ยนหนามก็ทำอันตรายแต่ผู้นั้น มิได้ทำอันตรายแก่บุตรภรรยาและราษฎรทั้งปวง"	ลิบปีจึงว่าท่านอย่าวิตกเลย เรากับเล่าปีก็เป็นมิตรกันมาแต่ก่อน ซึ่งครอบครัวของเล่าปีนั้นเรามีได้ทำอันตราย แล้วจึงให้บิติกพาภรรยาเล่าปีไปไว้เมืองซีจิ๋ว	การสื่อสารเชิงบวกด้วยความสุภาพอ่อนน้อมจะทำให้บรรยากาศที่แยกลายเป็นดีขึ้นมาได้
		ยี่เอ็ง น.316-317	ยี่เอ็งคิดว่าตนเก่งเหนือใคร วิชาทหารวิชาธนูเล่นลูกขลุ่ยนางใจใจว่าไม่มีความสามารถ แล้วยกย่องตัวเองว่าเก่งรอบด้าน ใจใจจึงแกล้งให้ไปตีกลอง ก็ยังมีวัยก่อเรื่องด่าทอใจใจว่ามีใจใจใดใครก ไทคี่ที่ขมขื่นของไถ่โทษให้ยี่เอ็งไปจระเขยให้เล่าปียวมาเป็นพวกใจใจจึงยอมตามนั้น	ยี่เอ็งเดินทางถึงเมืองเกงก๊วงของเล่าปียว ก็แสดงวาจาหยอหยายชักชวนชมท่าน ดูหมิ่นเล่าปียวว่าไม่มีความคิด เล่าปียวจึงออกอุบายให้ไปเจรจากับกองจางจื่อเอ็งกั๊กแซ หากกองจางจื่อเอ็งเป็นพวก เล่าปียวจะร่วมด้วย ปรากฏว่ายี่เอ็งไปพูดจาถูกกองจางจื่อเอ็งมากลาย	การสื่อสารที่ดีไม่ได้หมายความว่าพูดใช้อวดจะนำมาซึ่งอันตรายในภายหลัง นอกจากนั้น ให้ความสงบต่อผู้ที่มีความก้าวร้าวก็จะทำให้ผู้นั้นแพ้ภัยตัวเอง
		เล่าปี ขงเบ้ง โลซก น.579-580	โลซกกล่าวชื่นชมเล่าปีว่ามีสติปัญญามาก เล่าปีก็ถ่อมตัวไม่สู้รับไว้ โลซกถามขงเบ้งว่าจะทำการใดต่อไป ขงเบ้งจึงบอกว่าจะไปขออยู่กับอาตั่ว	โลซกเห็นใจว่าอาตั่วแสร้งเมืองซ่งวอนั้นไม่แข็งแรงจึงชักชวนให้ไปอาศัยกับขุนทวน ณ กังต้ง	การสื่อสารด้วยปัญญา รู้จักการอ่อนน้อมต่อมตน ย่อมทำให้มีผู้คนอยากช่วยเหลือ

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
3) การสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ ในชั้นเรียน (ต่อ)	3.3 สร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ	อิงอุ้ม น.97-98	อิงอุ้มได้ออกไปเที่ยวเล่นด้วยเพื่อนที่บ้านเมื่อเจองานผู้เป็นบิดาบุญธรรมจึงถูกเขาลงค่านับแล้วขอให้นางช่วยแก้ไขบ้านเมื่อต้องการอาหารตัวเข้าแลกเปลี่ยนให้ลิ้มและตั้งโต๊ะโต๊ะใจกัน	เที่ยวเล่นด้วยเพื่อนแล้วเพื่อนตอบกลับว่า จะสนใจคุณท่าน อยากรู้แต่จะเสียตัวเพียงนี้เลย ถึงจะตายก็ไม่เสียตาสีชีวิต	การสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ การมองเห็นคุณค่าและให้เกียรติทำให้ภารกิจประสบความสำเร็จได้
		เล่าปี น.256	เล่าปีเป็นผู้มีคุณธรรม เมตตาต่อชาวบ้าน ปกครองด้วยความสุจริต ชาวบ้านส่วนรักใคร่ เมื่อถึงวันที่มีภัยออกยากมีได้มีเสบียงอาหารครั้นถึงบ้านรายทางตำบลใด ก็ชวนกันเข้าไปในบ้านราษฎร	ราษฎรทั้งปวงรู้ว่าเล่าปีมีน้ำใจดังนั้นก็มีใจรักใคร่ จึงตั้งใจเล่าปีขึ้นเขียนกินทุกบ้านมิได้ขาด แม้กระทั่งเล่าอันผู้ยากจนเจ็บป่วยใจเห็นไม่มีอะไรเลี้ยงรับรองเล่าปีจึงส่งภรรยาเอาเนื้อที่ล่าแรนภรรยาให้นั้น ผัดตัวเป็นเครื่องกับข้าว	ความรักและปรารถนาดีต่อผู้อื่นช่วยให้ผู้อื่นยอมรับและช่วยเหลือในยามคับขันได้
		ลิ้ม น.271	ลิ้มได้ถูกลูกน้องจับตัวให้ใจใจ จึงถามลูกน้องว่า “เรากำลังทำอะไรถึงขนาดเป็นโจนท่านจึงทรมานคิดร้ายต่อเรา”	ขงเหยียบจึงว่า เราคิดการทั้งนี้เพราะท่านมิได้เชื่อฟังคำเรา ท่านนับถือแต่ภรรยา กลับจะมาทำโทษแก่เราแล้วจึงจะว่าเราทรยศอีกเล่า	การปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน การไม่พิจารณา การเคร่งครัดเกินไปโดยไม่เหตุผล จะทำให้บรรยากาศแห่งการยอมรับถูกทำลายลง
		ฮวนเสี่ยว น.305	ฝ่ายฮวนเสี่ยวรู้ว่ากองทัพโจยกมาตั้งอยู่ จึงปรึกษากับที่ปรึกษาทั้งปวงว่า จะยกออกรบใจหรือประการใด แต่ก็ไม่ได้มีการปรึกษากัน เพราะเขาฮวนน้อยใจว่า ลิ้มโง่ได้ไปปลดทัพบังคับทหารทั้งปวง ส่วนฮวนเสี่ยวน้อยใจฮวนเสี่ยวว่า จะปรึกษาราชการสิ่งใดไม่เห็นด้วย	ทัพฮวนเสี่ยวตั้งรกรากกันอยู่ มิได้ออกไปรบกับโจโจ ตั้งแต่เดือนสิบจนถึงเดือนสิบสอง ตรงข้ามกับฝ่ายโจโจ เล่าด้วยเล่าอ้อเอง ได้รับคำสั่งให้คุมกองทัพ ทั้งสองเกลียดกันจนใครจะออกรบก่อน ด้วยพิศุจน์ไม่ได้ว่าใครใหญ่กว่ากัน จึงใช้วิธีจับสลาก ออกตั้งได้สลากที่มีคำว่าก่อน จึงต้องยกทัพไปก่อน	หากไม่มีการสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับกันให้เกิดขึ้น ทั้งยังแสดงความสามัคคี การจะทำให้สำเร็จจึงเป็นไปได้ยาก

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน (ต่อ)	3.3 สร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับ (ต่อ)	ขุนศึก น.397-401	ขุนศึกพอสังได้ก็มีใจกำริมนุทละประหารผู้ริษยาหรือเกิดแล้วเกิดอาการไม่ได้มารดาของอุยหยินเป็นห่วงก็คิดทำบุญให้อิถียด ให้ขุนศึกไปวัดยกเสียงกวน ก็ถูกวิญญาณอภัยยกดอกหลอน	ขุนศึกมีความโกรธแค้นวิญญาณของอิถียด ก็เมื่อการพิฆาตริษยาจากการถูกผู้คับแค้นลอยถึงกาทัณฑ์พิฆาตจากนั้นไม่นานขุนศึกก็เสียชีวิต	การเจอผู้เก่งกล้ามีความสามารถถือเป็นโชค ดี ควรรักษาไว้ให้เป็นมิตร หากมีจิตใจปองร้ายก็อาจทำโทษภัยมาสู่ตัวเอง
		ขุนกวน น.403-404	ขุนกวนรับตำแหน่งจากขุนศึกผู้พี่ มีความอ่อนน้อมยอมรับนับถือขุนนางทั้งปวง โดยเฉพาะเดียวเจียว และจิวอี้ จิวอี้ได้แนะนำให้ขุนกวนทบทวนโลกสมมาช่วยงาน โลกก็ปลงใจมาอยู่กับขุนกวน	ขุนกวนมีหัวใจรักโลกมาก แต่ใจโตะเดียวดู หรือกิจการต่าง ๆ แม้ในยามนอนก็นอนกับโลก โลกได้แนะนำขุนศึกก็คืนให้ ในภายหลังโลกได้เป็นกำลังสำคัญในการยึดเมืองเกงจิว ทำให้อีกก็มั่นคง	การแสดงความยอมรับนับถืออย่างจริงจัง ย่อมได้ใจคน และจะเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า
		โจโฉ น.433	โจโฉเอาชนะฮองเสี้ยวได้แล้ว ที่ปรึกษาทั้งปวงจึงแนะนำให้รับเอาเมืองกิจวโดยเร็ว โจโฉเห็นว่าป็นหน้าข่าวโพดสาส์น ถ้ายกทัพไปตอนนี้ชาวบ้านจะได้รับควมยากลำบาก รอนชาวบ้านเกี่ยวกับจึงค่อยยกไป	โจโฉมีน้ำใจต่อชาวบ้านหลายประการ ทั้งกำกัทหารไม่ให้ร้ายชาวบ้าน จึงทำให้เป็นที่ยอมรับรักใคร่ของชาวบ้าน เมื่อไปไหนก็จะได้รับความช่วยเหลือเสมอ	การแสดงความยอมรับนับถืออย่างจริงจัง ย่อมได้ใจคน และจะเป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า
		เล่าปี่ น.437-438	เล่าปี่รักใคร่หาหนอที่พ่ายโจโฉหนีหัวซุกหัวซุนจึงตัดพ้อกับเหล่าทหารว่า "ท่านเหล่านี้ล้วนมีสติปัญญาแลฝีมือเหตูใดจะสู้พรมานล้นปากกายมาติดตามเรา ซึ่งเป็นคนหาว่าสนาไม่ จึงพากันไปชวนขวายหาบุญเลี้ยงซึ่งมีวามมากจึงจะได้เยี่ยมเป็นสุขสืบไป"	ทหารทั้งปวงได้ยินเล่าปี่ว่าดังนี้ก็มีความสงสารต่างคนต่างร้องไห้รัก	การเอาชนะใจคนหมู่มากได้ไม่จำเป็นต้องมีบำเหน็จรางวัลมากมาย เพียงแต่อาศัยความสัตย์ซื่อจริงใจ เมตตา และปรารถนาดีก็ชักนำใจผู้คนให้มาอยู่ร่วมกันได้ เช่นเล่าปี่

4. การจัดกิจกรรม หมายถึง กระบวนการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าเป็นเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนภาระงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย (การกระตุ้นให้สนใจภาระงานที่ได้รับมอบหมาย)

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
4) การจัดกิจกรรม	4.1 การกระตุ้นความสนใจ	ขุนเทียน น.89-90	ขุนเทียน เจ้าเมืองกังคังได้รับหนังสือเชิญจากอ้วนสุดให้ช่วยรบกับอ้วนสุด และเล่าเบ๊ยว ขุนนางต่างหัดทานเนื่องจากอ้วนสุดเป็นคนหยาบเข้า ขอบขยงให้ผู้อื่นรบกััน	ขุนเทียนรับฟังขุนนาง แต่ก็โมโหม่นว ด้วยเหตุผล คือ ตามเดิมเล่าเบ๊ยวเป็นศัตรูกับเมืองกังคัง ถึงอ้วนสุดไม่เชื่อเชิญสักวันก็ต้องรบกับเล่าเบ๊ยวอยู่ดี ซึ่งตอนนั้นก็ไม่มีคนช่วยรบ ถ้ารบตอนนี้ยังมีอ้วนสุดช่วยรบ ขุนนางทั้งปวงจึงจนด้วยคำพูด	การชี้แจงเหตุผลที่ชัดเจน วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของกิจกรรมที่ทำ จะช่วยให้ทุกคนเข้าใจและไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ
		โจโจ ตั้งเจียว น.186	โจโจต้องการย้ายเมืองหลวงแต่กลัวขุนนางทั้งปวงจะไม่เห็นด้วยเนื่องจากได้มีการย้ายเมืองหลวงหลายครั้ง ตั้งเจียวจึงเสนอให้ตั้งเจ็ดตอขุนนางว่าเมืองลกเอียงนี้ขัดสนด้วยอาหารและยากจะสร้างตงแต่เมือง จะเชิญพระเจ้าเหี้ยนเต้ไปอยู่ ณ เมืองยูโด ทางใกล้กันกับเมืองลกเอียงซึ่งชาวลาฮารมีบริบูรณ์ แม้สงครามก็ต้องกันสะดวก	พระเจ้าเหี้ยนเต้ และขุนนางทั้งปวงมิได้ขัดขวาง ยินยอมย้ายเมืองหลวงไปที่อยู่ได้	การกระตุ้นความสนใจโดยชี้ให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับเป็นจะทำให้ภารกิจสำเร็จได้ง่าย
		กาเซียง น.243	กาเซียงเห็นโจโจชนไม่และหนีไปข้างตะวันตก จึงรู้ว่าโจโจเห็นฝั่งตะวันออกมีทหารเบาบาง จึงคิดหลอกให้ยิงจัดทหารไประวังฝั่งตะวันตก กาเซียงจึงให้ชาวบ้านปลอมตัวไปฝั่งตะวันตก และลุ่มทหารไว้ที่ฝั่งตะวันออก	โจโจเห็นทหารปลอมด้านตะวันตกก็คิดว่าศัตรูตกหลุมพลางจึงยกทัพไป ทหารโจโจถูกข่มใจจนตีล้มตายไปถึงห้าหมื่นคน	การวิเคราะห์ข้อดีพื้นฐานของฝั่งตรงข้ามทำให้เราเข้าใจความคิด และสามารถกระตุ้นความสนใจได้ตรงตามความต้องการของฝั่งตรงข้าม และสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น /เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
4) การจัดกิจกรรม (ต่อ)	4.1 การกระตุ้นความสนใจ (ต่อ)	โจโจ น.295	ทหารของโจโจออกมาทำในระหว่างเดินทัพ โจโจจึงแก่งัดลงว่าให้จุดสำหรัเดินไปอีกหน่อยหนึ่งเกิด จะพบดงมะเฟืองมีผลสุกเป็นอันมาก	ทหารทั้งปวงได้ยื่นมือขอซื้อของเที่ยวก็ให้บังเกิดพระมีมากทุกคน ซึ่งยกยานั้นก็ค่อยคลายลง	การสร้างแรงจูงใจโดยการใช้เป้าหมายที่ผู้เรียนต้องการมาล่อล่อย่อมให้ผลดี
		ขุนสกล ขงหยง ใจโฉ น.304	โจโจรู้ว่าอ้วนเสียยกทัพมาจึงได้ปรึกษาหารือกับเหล่าขุนนาง ขงหยงเห็นว่าอ้วนเสียยังมีกำลังและอำนาจว่ามีมากจึงมิอยากให้รบ แต่ขุนสกลเห็นตรงข้ามและวิเคราะห์ว่าอ้วนเสียมีทหารเอกแต่ไม่ชำนาญการรบ หนุนเชื้อแต่ละคนก็มีใจจึงตั้งต้น	โจโจเห็นขงหยงมีอายุก็หัวเราะแล้วว่า ขุนสกลนี้ประมาณการสิ่งใดมิได้ผิด จึงให้เล่าด้วยและของดงคัมพที่ไปหัวนั้น โดยสั่งให้กันกองทัพเล่าปีไว้ มิให้เข้าถึง กองทัพอ้วนเสีย และอย่าเข้ารบพุ่งหักหาญเอาเมืองซึ่งจิวก่อน รอให้ทัพอ้วนเสียแตกจึงค่อยดำเนินการ	การสร้างแรงจูงใจโดยชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสีย พร้อมกับสร้างความมั่นใจ จะทำให้ผู้เรียนเห็นถึงความเป็นไปได้ และยอมทำตาม นอกจากนั้นการดำเนินการสิ่งใดควรวางแผนอย่างรอบคอบล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ควรทำ
		ขงเบ้ง จิ๋นยี่ น.605	จิ๋นยี่ออกอุบายให้ขงเบ้งไปตีเต้ปึงด้วยหวังจะยึดมือโจโจสางขงเบ้ง แต่ขงเบ้งกลับหัวเราะแล้วบอกว่าชำนาญสงครามทั้งทางบกและน้ำ ไม่เหมือนจิ๋นยี่ที่ชำนาญแต่ทางน้ำ จิ๋นยี่ฟังดังนั้นก็โกรธ	จิ๋นยี่จึงคิดคุมทหารห่มหม่นยกไปตีเต้ปึงขงเบ้งใจเสียเอง แต่ขงเบ้งได้ห้ามไว้ เพราะหากไปก็ย่อมพ่ายแพ้	การกระตุ้นความสนใจอาจกระทำได้ด้วย การชี้ให้เห็นบรรยากาศของการแข่งขัน
		กวนอู เล่าปี ขงเบ้ง น.693-694	กวนอูอาสาตีเมืองเต้ปึงเสีย ขงเบ้งจึงว่าเต้ปึงหุย และจูล่งต่างก็ไปตีเมืองโดยใช้ทหารเพียง 3,000 คน กวนอูก็มีใจมาจะให้ทหารเท่ากัน ขงเบ้งจึงแก่งัดพูดว่าเต้ปึงสาปขุนพลแก่งัดชื่อของตง กวนอูต้องระวัง แต่กวนอูกลับอีกก็เห็นยิ่งขึ้น	เล่าปี และขงเบ้งแม้จะรู้กวนอูไม่มีมือจะตีเมืองเต้ปึงเสียขงเบ้งแน่นอน แต่ก็เกรงว่าจะพลาดท่าแก่งัดขงเบ้งด้วยความเอือมเหิม จึงนำกำลังติดตามไป แต่อย่างไรก็ตามกวนอูก็สามารถเอาชนะขงเบ้งได้เองเสียสละได้	แม้จะมีการกระตุ้นความสนใจแล้ว ก็ควรสร้างความรอบคอบ ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นด้วย

หัวข้อ	ประเด็นย่อย	ตัวละครที่เกี่ยวข้อง	ประเด็น/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	ข้อค้นพบ
4) การจัดกิจกรรม (ต่อ)	4.2 การสร้างความสนใจ	เดียวกับ น.5	พบคนแก่ผู้พิเศษให้หนังสือการแต่งยาสูบเพื่อทำบุญคนทั้งปวงให้อยู่เย็นเป็นสุข	เด็กวัย 109-110	การสร้างความสุขใจโดยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนต้องการ
		เดียวกับ น. 109-110	ต้องจินตนาการให้หนังสือไปเชิญตั้งโต๊ะเข้ามาในวังหลวงเพื่อสั่งทหาร จึงวิเคราะห์ว่าลักษณะสมเหตุสมผลจากน้อยใจตั้งโต๊ะที่ไม่เสนอความดีความชอบให้ได้เลื่อนตำแหน่ง	เด็กวัย 109-110	การวิเคราะห์งานที่มอบหมายให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนจะทำให้งานที่มอบหมายประสบความสำเร็จ
		เดียวกับ เดียวกับ น.929-930	เดียวกับ เดียวกับ น.929-930	เด็กวัย 109-110	การหลอกล่อให้เกิดความสนใจด้วยวิธีการต่าง ๆ จะช่วยให้เป้าหมายที่วางไว้สำเร็จได้ง่ายขึ้น
		งเบ้ง กวนหิน เดียวกับ ม้าดำ น.1207-1211	งเบ้ง กวนหิน เดียวกับ ม้าดำ น.1207-1211	เด็กวัย 109-110	นอกจากการสร้างความสุขใจแล้ว ควรวิเคราะห์บุคคลให้ออก เพื่อส่งเสริมสนับสนุนได้ถูกต้อง นำไปสู่ความสำเร็จของภารกิจ
		งเบ้ง สุมาลี น. 1229	งเบ้ง สุมาลี น. 1229	เด็กวัย 109-110	แม้ว่าพบปัญหาเฉพาะหน้า สิ่งแรกที่ควรจะมีคือสติ และการระงับอารมณ์ลบ และสร้างความสนใจเพื่อเบี่ยงประเด็น ก็จะทำให้พอมีเวลาคิดแก้ปัญหาต่อไปได้อีก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นายธนพล แซ่คู
วัน เดือน ปี เกิด 5 สิงหาคม 2534
สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา พ.ศ.2552
มัธยมศึกษา แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์
จาก โรงเรียนปทุมคงคา
พ.ศ.2557
การศึกษาระดับปริญญาตรี เกียรตินิยมอันดับ 1 สาขาภาษาไทย
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2564
การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร